Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (första avdelningen i utökad sammansättning)

den 18 september 2024*

”Konkurrens – Missbruk av dominerande ställning – Marknaden för basbandchippsatser av UMTS-typ – Beslut i vilket en överträdelse av artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet konstateras – Underprissättning – Behörighet för den som har antagit rättsakten – Rätten till försvar – Definition av den relevanta marknaden – Dominerande ställning – Missbruk – Rekonstruktion av priser – Fastställande av referenskostnader – Pris- och kostnadsanalys – Inget krav på att visa att det föreligger konkreta verkningar – Avsikt att utestänga en konkurrent – Sakliga skäl – Beräkning av bötesbeloppet – 2006 års riktlinjer för beräkning av böter – Försäljningsvärdet – Tilläggsbelopp – Obegränsad behörighet”

I mål T-671/19,

Qualcomm, Inc., San Diego, Kalifornien (Förenta staterna), företrätt av advokaterna M. Davilla, M. Pinto de Lemos Fermiano Rato, M. English och A. Kontosakou,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av H. van Vliet, G. Conte, M. Farley och C. Urraca Caviedes, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

med stöd av

Nvidia Corp., företrätt av advokaten M. Dolmans, P. Stuart, barrister-at-Law och W. Lin, solicitor,

intervenient,

meddelar

TRIBUNALEN (första avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden D. Spielmann samt domarna V. Valančius, R. Mastroianni (referent), I. Gâlea och T. Tóth,

justitiesekreterare: handläggaren M. Zwozdziak-Carbonne,

* Rättegångsspråk: engelska.

efter den skriftliga delen av förfarandet,

efter förhandlingen den 13 och 15 mars 2023,

följande

Dom

1 Sökanden, Qualcomm Inc., har med stöd av artikel 263 FEUF yrkat att tribunalen ska, i första hand, ogiltigförklara kommissionens beslut C(2019) 5361 final av den 18 juli 2019 om ett förfarande enligt artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet (ärende AT.39711 – Qualcomm (underprissättning)) (nedan kallat det angripna beslutet), och, i andra hand upphäva eller sätta ned de böter som sökandebolaget ålades genom nämnda beslut.

Bakgrund till tvisten

Målets sammanhang

2 Qualcomm är ett amerikanskt bolag som bildades år 1985 och är verksamt inom området för mobil och trådlös teknik. Bolaget bedriver sin verksamhet huvudsakligen genom Qualcomm CDMA Technologies (nedan kallat QCT) och Qualcomm Technology Licensing. QCT utvecklar och tillhandahåller bland annat basbandchippsatser, en typ av halvledare och en systemprogramvara som baseras på *Code Division Multiple Access* (CDMA), *Orthogonal Frequency-Division Multiple Access* (OFDMA) och andra tekniker som huvudsakligen används för röst- och datakommunikation. Qualcomms chippsatser säljs (och dess systemprogramvara upplåts på licens) till företag som använder dem för att utrusta mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer, datamoduler och andra elektroniska konsumtionsvaror. Qualcomm Technology Licensing sköter Qualcomms immaterialrättsliga licensprogram, genom att bevilja licenser huvudsakligen till leverantörer av mobila enheter.

3 Mobila enheter, såsom mobiltelefoner, surfplattor och andra anslutna enheter kräver en mobil internetanslutning via bredband, genom mobila telekommunikationsnät.

4 Den huvudsakliga komponent som ger en mobil anslutning i en enhet är basbandsprocessorn, vilken säkrar signalbehandlingsfunktionaliteten enligt de kommunikationsprotokoll som beskrivs i mobilstandarderna. Basbandsprocessorerna kan integreras direkt i mobila enheter, såsom smarta telefoner, eller i externa moduler som i sin tur byggs in i en enhet. En sådan processor är gjord av halvledarmaterial (som silikon) och förpackas i ett chipp som kallas basbandchipp.

5 Förutom basbandprocessorn kräver vissa typer av mobila enheter en applikationsprocessor, vilken används för att hantera operativsystemet och program, såsom meddelandetjänst, internetsurfning, bildbehandling och spel. Applikationsprocessorn kan tillhandahållas som en fristående produkt, paketerad i ett separat chipp, eller vara integrerad med basbandprocessorn i samma chipp. Basbandchippen kan således delas in i

– fristående basbandchipp (även kallade ”tunna basbandchipp” eller ”tunna modem”), när det inte ingår någon applikationsprocessor, och

– integrerade basbandchipp, när basbandchippen år integrerade med applikationsprocessorn.

6 Oberoende av förekomsten av en applikationsprocessor, kombineras en basbandprocessor vanligtvis med två ytterligare komponenter för att komplettera dess funktionalitet, nämligen en integrerad krets för radiokommunikation, även kallad RF-sändtagare, och en integrerad krets för strömförsörjning. Dessa tre komponenter (basbandprocessorn, RF-sändtagaren och den integrerade kretsen för strömförsörjning) är nödvändiga för mobil anslutbarhet och köps vanligtvis in från samma leverantör, antingen tillsammans eller separat.

7 Basbandchippen säljs vanligtvis till tillverkare av originalutrustning, som bygger in dem i enheter som använder en mobil anslutning, såsom Apple, HTC Corporation, Huawei Technologies Co. Ltd (nedan kallat Huawei), LG Corp., Nokia Corporation, Samsung Group (nedan kallat Samsung) och ZTE Corporation.

8 Under åren 2009–2011 kunde de mobila enheter som innehåller basbandchippsatser delas in i två huvudkategorier. För det första mobiltelefoner (av olika typer, från de som endast erbjuder grundläggande funktioner, såsom rösttjänster, till smarttelefoner) och, för det andra, MBB-enheter, det vill säga enheter som ger en annan anslutbarhet än mobiltelefoner, vanligtvis utan rösttjänster (till exempel surfplattor, datakort såsom USB-minnen med mobil tillgång, trådlösa routrar som arbetar på MiFi eller bärbara datorer).

9 Flera MBB-enheter, såsom datakort, tenderade att använda huvudsakligen tunna modem, då de inte krävde någon funktion för bearbetning, utan endast anslutbarhet, och marknaden för sådana enheter, i synnerhet marknaden för enheter som är kompatibla med tredje generationens standarder för kommunikation (3G) som grundar sig på tekniken Universal Mobile Telecommunications System (UMTS), var betydligt mindre än marknaden för mobiltelefoner.

10 Såsom har angetts i punkt 4 ovan, måste ett basbandchipp använda en av kommunikationsstandarderna för att ge en anslutbarhet. Ursprungligen tillhandahöll den första generationens kommunikationsstandarder (1G), det vill säga analoga kommunikationsstandarder, och den andra generationens kommunikationsstandarder (2G) som ersatte dessa, det vill säga digitala kommunikationsstandarder, endast röstkommunikationer. Den standard som utvecklades för 2G:s kommunikationsstandarder, det vill säga ”Global System for Mobile Communication” (GSM), utvidgades senare för att svara för snabbare hastigheter och ”paketförmedlande” dataöverföring, genom ”General Packet Radio Services” (GPRS) och ”Enhanced Data rates for GSM Evolution” (EDGE).

11 3G-kommunikationsstandarderna, vilka grundar sig på UMTS-tekniken, det vill säga en trådlös och mobil teknik för kommunikation, gjorde det vid deras införande (kring år 2000) möjligt att hantera datahastigheter på upp till 0,348 megabit per sekund (Mbit/s), vilket var otillräckligt för att få typiska bredbandsprogram att fungera, såsom fullständig internetsurfning och videoströmning. Senare utveckling har stärkt dataöverföringskapaciteten hos dessa kommunikationsstandarder. Tekniken High Speed Packet Access (HSPA) gjorde det möjligt att hantera datahastigheter på upp till 14 Mbit/s, och därefter gjorde tekniken Evolved High Speed Packet Access (HSPA+) det möjligt att hantera datahastigheter på upp till 28 Mbit/s och till och med 42 Mbit/s.

12 De chippsatser som använde UMTS-tekniken (nedan kallade UMTS-chippsatser) stödde även den utvidgade GSM/EDGE-standarden, som ursprungligen optimerades för rösttelefoni. Skälet till detta är att den utvidgade standarden fortfarande var nödvändig för mobiltelefoner, eftersom

GSM fortfarande hade en viktig roll i fråga om täckning och kapacitet för de flesta mobilnätsoperatörer. Denna utvidgade standard kunde nämligen vara användbar för MBB-enheter, trots att den inte kan ge bredbandsanslutning. Tack vare dess grundläggande stöd för anslutbarhet, gjorde GSM det möjligt att säkerställa tjänstens kontinuitet vid luckor i täckningen hos ett nätverk som använder UMTS-tekniken.

13 Från och med slutet av år 2008 dök tekniken Long Term Evolution (LTE) upp. De första LTE-chippsatserna var endast kompatibla med denna teknik, vilket lade hinder i vägen för deras praktiska användning på grund av den begränsade utbredningen av nät som använder LTE-tekniken. De stora leverantörerna av basbandchipp utvecklade gradvis chippsatser som stödde både UMTS-tekniken och LTE-tekniken, och de första av dessa blev kommersiellt tillgängliga år 2011 eller år 2012. UMTS-tekniken och LTE-tekniken utvecklades parallellt för att förbättra prestandan och interoperabiliteten.

Det administrativa förfarandet

14 Den 30 juni 2009 ingav Icera Inc. ett klagomål till Europeiska kommissionen mot Qualcomm, vilket senare ersattes av en reviderad och uppdaterad version av den 8 april 2010 (nedan kallat klagomålet), på grundval av vilket kommissionen inledde sin utredning.

15 År 2012 gav intervenienten Nvidia Corp., som hade förvärvat Icera i maj 2011, ytterligare upplysningar, varigenom den kompletterade klagomålet och riktade anklagelser mot Qualcomm om underprissättning.

16 Mellan juni 2010 och juli 2015 skickade kommissionen flera skrivelser med begäran om upplysningar till Qualcomm, till Icera eller Nvidia och till andra aktörer inom sektorn för basbandschipp. I synnerhet skickade kommissionen till Qualcomm, för det första, en begäran om upplysningar daterad den 7 juni 2010, som antogs med tillämpning av artikel 18.1 och 18.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 FEUF] och [102 FEFU] (EGT L 1, 2003, s. 1), för det andra, en begäran om upplysningar daterad den 3 november 2011, som antogs med tillämpning av artikel 18.3 i nämnda förordning, för det tredje, en begäran om upplysningar daterad den 10 juli 2013, som antogs med tillämpning av artikel 18.3 i samma förordning, för det fjärde, en begäran om upplysningar daterad den 13 februari 2014, som antogs med tillämpning av artikel 18.1 och 18.2 i samma förordning, för det femte, en begäran om upplysningar daterad den 13 oktober 2014, som antogs med tillämpning av artikel 18.3 i förordningen och slutligen en gemensam begäran om upplysningar daterad den 14 januari 2015, eftersom den även antogs i ärende AT.40220 – Qualcomm (Betalningar för exklusiva rättigheter). Det slutliga beslutet i det ärendet överklagades till tribunalen (dom av den 15 juni 2022, Qualcomm/kommissionen (Qualcomm – Betalningar för exklusiva rättigheter), T-235/18, EU:T:2022:358).

17 Den 16 juli 2015 inledde kommissionen, enligt artikel 2.1 i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 av den 7 april 2004 om kommissionens förfaranden enligt artiklarna [101 FEUF och 102 FEUF] (EUT L 123, 2004, s. 18), ett förfarande mot Qualcomm i ärende AT.39711 – Qualcomm (Underprissättning). Det förfarandet avsåg ett påstått missbruk från Qualcomms sida av dess dominerande ställning i form av underprissättning på marknaden för UMTS-chippsatser.

18 Den 8 december 2015 antog kommissionen, enligt artikel 27.1 i förordning nr 1/2003 och artikel 10.1 i förordning nr 773/2004, ett meddelande om invändningar riktat till Qualcomm (nedan kallat meddelandet om invändningar).

19 Mellan december 2015 och juli 2016 fick Qualcomm tillgång till handlingarna i ärendet.

20 Särskilt genom en skrivelse av den 18 april 2016 bad Qualcomm, i enlighet med artiklarna 3.7 och 7.1 i beslut 2011/695/EU av Europeiska kommissionens ordförande av den 13 oktober 2011 om förhörsombudets funktion och kompetensområde i vissa konkurrensförfaranden (EUT L 275, 2011, s. 29), förhörsombudet att få ytterligare tillgång till vissa delar av ärendeakten. Efter en omprövning av förhörsombudet, tillhandahölls Qualcomm mer fullständiga versioner av ärendeakten.

21 Den 15 augusti 2016 skickade Qualcomm sitt svar på meddelandet om invändningar (nedan kallat svaret på meddelandet om invändningar), i vilket bolaget tillbakavisade kommissionens preliminära slutsatser.

22 Den 10 november 2016 hölls ett muntligt hörande på begäran av Qualcomm.

23 Efter detta hörande vidtog kommissionen ytterligare utredningsåtgärder och skickade, mellan åren 2017 och 2019, nya skrivelser med begäran om upplysningar till Qualcomm och till andra aktörer inom sektorn för basbandschippsatser.

24 I synnerhet skickade kommissionen den 30 januari 2017 en begäran om upplysningar till Qualcomm enligt artikel 18.1 och 18.2 i förordning nr 1/2003, som bolaget inte besvarade Den 31 mars 2017 skickade kommissionen en begäran om upplysningar till Qualcomm genom beslut enligt artikel 18.3 i nämnda förordning.

25 Den 13 juni 2017 väckte Qualcomm talan vid tribunalen om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 31 mars 2017. Bolaget ingav även en begäran med stöd av artiklarna 278 FEUF och 279 FEUF, med yrkande om, i första hand, uppskov med verkställigheten av nämnda beslut och, i andra hand, att interimistiska åtgärder skulle vidtas i det avseendet. Genom beslut av den 12 juli 2017, Qualcomm och Qualcomm Europe (T-371/17 R, ej publicerat, EU:T:2017:485), avslog tribunalens ordförande begäran om uppskov med verkställigheten, och genom dom av den 9 april 2019, Qualcomm och Qualcomm Europe/kommissionen (T-371/17, ej publicerad, EU:T:2019:232), ogillade tribunalen yrkandet om ogiltigförklaring av beslutet. Qualcomms överklagande för att få den domen upphävd ogillades i sin helhet av EU-domstolen i dess dom av den 28 januari 2021, Qualcomm och Qualcomm Europe/kommissionen (C-466/19 P, EU:C:2021:76).

26 Den 10 november 2017 skickade kommissionen, enligt artikel 18.1 och 18.2 i förordning nr 1/2003, en ny begäran om upplysningar till Qualcomm.

27 Den 19 juli 2018 antog kommissionen ett kompletterande meddelande om invändningar (nedan kallat det kompletterande meddelandet om invändningar) riktat till Qualcomm, i vilket det gjordes gällande att underprissättningen hade pågått under en kortare tid och vari användes en reviderad metod för att jämföra Qualcomms priser och kostnader avseende den påstådda försäljningen till underpris.

28 Mellan den 31 juli och den 28 september 2018 fick Qualcomm tillgång till de handlingar som hade tagits in i kommissionens akt efter antagandet av meddelandet om invändningar av den 8 december 2015.

29 Den 22 oktober 2018 skickade Qualcomm ett svar på det kompletterande meddelandet om invändningar (nedan kallat svaret på det kompletterande meddelandet om invändningar), i vilket bolaget ifrågasatte kommissionens preliminära slutsatser som hade angetts i meddelandet om invändningar och som hade kompletterats genom det kompletterande meddelandet om invändningar.

30 Den 10 januari 2019 hölls ett andra muntliga hörande på begäran av Qualcomm.

31 Den 5 februari 2019 skickade kommissionen en begäran om upplysningar till Qualcomm enligt artikel 18.1 och 18.2 i förordning nr 1/2003.

32 Den 22 februari 2019 skickade kommissionen en faktaskrivelse (nedan kallad faktaskrivelsen) till Qualcomm, som enligt kommissionen hade till syfte, för det första, att ge Qualcomm förtydliganden gällande vissa uppgifter i det kompletterande meddelandet om invändningar, som bolaget hade ifrågasatt i svaret på det kompletterande meddelandet om invändningar, för det andra, att informera Qualcomm om befintliga bevis som inte uttryckligen hade åberopats i meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar, men som efter en kompletterande analys av akten kunde ha varit relevanta till stöd för de preliminära slutsatserna i meddelandet om invändningar, såsom de kompletterades genom det kompletterande meddelandet om invändningar, och, för det tredje, att upplysa Qualcomm om vissa begränsade uppdateringar av den pris- och kostnadsanalys som hade gjorts i det kompletterande meddelandet om invändningar. Faktaskrivelsen innehöll andra handlingar som bilagor, vilka inte hade tillhandahållits Qualcomm tidigare.

33 Den 24 mars 2019 och den 25 april 2019 yttrade sig Qualcomm över faktaskrivelsen.

34 Den 18 juli 2019 antog kommissionen det angripna beslutet.

Innehållet i det angripna beslutet

Berörda produkter

35 Efter att ha vederlagt Qualcomms invändningar om påstådda förfarandefel som påverkade det administrativa förfarandet, gav kommissionen en detaljerad beskrivning av den kontext i vilken Qualcomm och dess konkurrenter, däribland Icera, var verksamma, på området för teknik och immaterialrätt. I synnerhet angav kommissionen att de produkter som berördes av dess utredning var UMTS-chippsatser, nämligen Qualcomms MDM8200-, MDM6200- och MDM8200A-chippsatser, vilka vid tidpunkten för denna påstådda överträdelse konkurrerade med Iceras UMTS-chippsatser, särskilt chippsatserna ICE8040, ICE8042 och ICE8060.

36 Enligt kommissionen utgjorde alla dessa produkter fristående basbandchippsatser som stödde dataanslutbarhet med en nedlänkhastighet på mellan 7,2/14,4 Mbit/s och 28 Mbit/s mellan den 1 juli 2009 och den 30 juni 2011 (nedan kallad den relevanta perioden). I synnerhet var MDM8200-chippsatsen Qualcomms första fristående basbandschippsats avsedd för MBB-enheter som stödde tekniken HSPA+, med en nedlänkhastighet på upp till 28 Mbit/s. Den såldes för första gången i maj 2009 och nådde slutet av sin kommersiella livslängd den 30 mars 2011. Dessemellan ersattes den gradvis, från och med år 2010, av MDM8200A-chippsatsen, en förbättrad version av MDM8200-chippsatsen, som även kunde stödja röstfunktionen efter genomförandet av mindre ändringar. I likhet med MDM8200- och

MDM8200A-chippsatserna, var MDM6200-chippsatsen huvudsakligen avsedd för program för datatrafik. Den stödde, utan att det krävdes några ändringar, tekniken HSPA +, med en nedlänkhastighet på upp till 14,4 Mbit/s, och röstfunktionen. Den tillhandahölls i begränsade kvantiteter från och med det andra kvartalet år 2010, och såldes i större kvantiteter från och med år 2011 och fortsatte att saluföras i vart fall fram till slutet av år 2017.

37 Chippsatsen Icera ICE8040, eller Espresso-300, var också en fristående basbandchippsats, som lanserades i oktober 2008. Den kunde till en början klara en maximal nedlänkhastighet på 10 Mbit/s och kunde, på grund av sina särdrag, enkelt dra fördel av förbättringar och uppgraderingar genom program, bland annat för att gradvis öka dess nedlänkhastighet till 21 Mbit/s. Chippsatsen ICE8042, eller Espresso-302, var en förbättrad variant av chippsatsen ICE8040, som lanserades kommersiellt i december 2009 med en nedlänkhastighet på upp till 14,4 Mbit/s, som i mars 2010 ökade till 21 Mbit/s tack vare programuppdateringar. En nedgraderad version av denna chippsats, nämligen chippsatsen Espresso-302-1, som endast kunde ge en nedlänkhastighet på högst 7,2 Mbit/s, såldes av Icera till ZTE. Slutligen drog chippsatsen ICE8060, eller Espresso-400, som tillkännagavs i oktober 2010, fördel av modemarkitekturen som definierades i Iceras program och en nedlänkhastighet på upp till 28 Mbit/s. En nedgraderad version av denna chippsats, nämligen chippsatsen E-400-1, som uppnådde en maximal nedlänkhastighet på 7,2 Mbit/s, erbjöds också.

Den relevanta marknaden

38 Kommissionen definierade den relevanta produktmarknaden som den ”öppna” marknaden för fristående och integrerade basbandchippsatser, som är kompatibla med UMTS-tekniken (nedan kallade marknaden för UMTS-chippsatser). Den kom fram till denna slutsats genom att beakta bland annat utbytbarheten mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder andra tekniker och avsaknaden av konkurrenstryck från vertikalt integrerade tillverkare av basbandchippsatser. Ur geografisk synvinkel definierades denna marknad som global.

Dominerande ställning

39 Kommissionen konstaterade, på grundval av de omständigheter som anges nedan, att Qualcomm hade en dominerande ställning på marknaden för UMTS-chippsatser på global nivå, åtminstone från och med den 1 januari 2009 till och med den 31 december 2011.

40 För det första hade Qualcomm en marknadsandel på cirka 60 procent av den relevanta marknaden under perioden från den 1 januari 2009 till den 31 december 2011.

41 För det andra fanns det flera hinder på den relevanta marknaden som gjorde det svårt att ta sig in på marknaden och expandera, såsom att det var nödvändigt att göra stora inledande investeringar i forskning och utveckling (FoU) för att utforma UMTS-chippsatser, samt olika hinder som hänger samman med Qualcomms immateriella rättigheter, däribland dess nätverk för så kallad *grant-back*.

42 För det tredje saknade de kunder som köpte Qualcomms chippsatser tillräcklig affärsmässig styrka för att kunna påverka Qualcomms dominerande ställning under den relevanta perioden.

Missbruk av dominerande ställning

43 Kommissionen fann att Qualcomm hade missbrukat sin dominerande ställning genom att under den relevanta perioden tillhandahålla vissa kvantiteter av tre av sina UMTS-chippsatser, nämligen chippsatserna MDM8200, MDM6200 och MDM8200A, till priser under bolagets produktionskostnad till två av sina största kunder, nämligen Huawei och ZTE, i syfte att slå ut Icera, dess främsta konkurrent vid den tidpunkten inom framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser.

44 Kommissionen ansåg att Qualcomm, genom att begränsa Iceras tillväxt inom framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser, som vid den tidpunkten nästan uteslutande bestod av chippsatser som används i MBB-enheter för höghastighet, hade för avsikt att hindra detta lilla och finansiellt begränsade företag från att skaffa sig det anseende och den storlek som krävs för att utmana Qualcomms dominerande ställning på denna marknad, särskilt med hänsyn till segmentets förväntade tillväxtpotential till följd av den ökande globala spridningen av så kallade smarta mobila enheter. Kommissionen fann att Qualcomm därigenom avsåg att förvägra tillverkarna av originalutrustning inom detta segment en alternativ leverantör av chippsatser till deras mobiltelefoner, och därigenom inskränka konsumenternas valmöjligheter.

45 Kommissionen identifierade de faktorer som anges nedan som centrala för dess slutsatser.

46 Qualcomms prissättning skedde i en kontext där Icera ökade sin närvaro på marknaden för UMTS-chippsatser i egenskap av en livskraftig leverantör av UMTS-chippsatser, vilket utgjorde ett växande hot mot Qualcomms verksamhet. För att se till att Iceras affärsverksamhet inte skulle nå en kritisk storlek som skulle hota Qualcomms ställning på denna marknad, vidtog Qualcomm förebyggande åtgärder i form av prisförmåner riktade till två av dess strategiskt viktiga kunder, nämligen Huawei och ZTE. Qualcomm ansåg nämligen att Iceras utvecklingsmöjligheter var beroende av dess förmåga att etablera affärsförbindelser med dessa två företag. Qualcomms förebyggande åtgärder byggde på en ”multi-chippsats”-strategi som omfattade dess tre chippsatser som konkurrerade med Iceras mest avancerade chippsatser och målet var framför allt att skydda Qualcomms marknadsställning inom segmentet för höghastighetschippsatser avsedda för mobiltelefoner, en marknad som Icera avsåg att ta sig in på efter att ha säkerställt sin närvaro inom segmentet för chippsatser avsedda för MBB-enheter för höghastighet.

47 Enligt kommissionen visade analysen av de priser som Qualcomm hade tillämpat gentemot Huawei och ZTE och Qualcomms kostnader för tillverkningen av sina chippsatser att Qualcomm hade sålt vissa kvantiteter av chippsatser till priser under de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna och, i varje fall, under sina genomsnittliga totala kostnader, samt en begränsad kvantitet av MDM6200-chippsatser till priser under dess genomsnittliga rörliga kostnader. Resultaten av den utförda pris- och kostnadsanalysen bekräftades av bevisning i form av Qualcomms interna handlingar från samma tid som visade att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera.

– *Avsaknad av skäl*

48 Kommissionen fann att Qualcomm inte hade lagt fram några giltiga sakliga skäl eller ett effektivt försvar för sitt agerande.

– *En enda, fortlöpande överträdelse*

49 Kommissionen slog fast att Qualcomms försäljning till underpriser till Huawei och ZTE sammantaget utgjorde en enda, fortlöpande överträdelse som omfattade hela den relevanta perioden.

– *Kommissionens behörighet*

50 Kommissionen anser att den har behörighet att tillämpa artikel 102 FEUF och artikel 54 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EGT L 1, 1994, s. 3) (nedan kallat EES-avtalet) på Qualcomms överträdelse, eftersom överträdelsen genomfördes och kan få väsentliga, omedelbara och förutsebara effekter i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och eftersom den hade en märkbar påverkan på handeln mellan medlemsstater och mellan de avtalsslutande parterna i EES.

– *Sanktion*

51 Trots att Qualcomms överträdelse hade upphört vid tidpunkten för antagandet av det angripna beslutet, krävde kommissionen ändå att bolaget skulle avhålla sig från att upprepa de beteenden som beskrevs i beslutet och avhålla sig från varje handling eller beteende som skulle ha samma eller likvärdigt syfte eller resultat som dessa beteenden.

52 De böter som Qualcomm ålades att betala för överträdelsen, vilka beräknades av kommissionen på grundval av de principer som anges i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003 (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer), uppgår till 242 042 000 euro.

Förfarandet och parternas yrkanden

Förfarande

53 Qualcomm väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 1 oktober 2019.

54 Kommissionen begärde den 4 februari 2020 respektive den 24 mars 2020 två förlängningar av tidsfristen för att lämna in svaromålet med hänsyn till ansökans omfattning och antalet bifogade handlingar. Förlängningen beviljades.

55 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 17 mars 2020 ansökte Nvidia om att få intervenera i målet till stöd för kommissionens yrkanden. Interventionsansökan delgavs parterna i enlighet med artikel 144.1 i tribunalens rättegångsregler. Parterna framförde inte några invändningar mot interventionsansökan.

56 Kommissionen inkom med sitt svaromål till tribunalens kansli den 11 juni 2020.

57 Den 6 juli 2020 begärde Qualcomm en förlängning av tidsfristen för att lämna in repliken med hänsyn till svaromålets omfattning och antalet bifogade handlingar. Förlängningen beviljades.

58 Den 5 oktober 2020 ingav Qualcomm sin replik till tribunalens kansli.

59 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 15 oktober 2020 begärde Qualcomm och kommissionen, efter att ha beviljats flera förlängningar av tidsfristen, i enlighet med artikel 144.2 och 144.7 i rättegångsreglerna att vissa uppgifter i ansökan och i vissa av bilagorna till denna skulle behandlas konfidentiellt i förhållande till Nvidia. Nämnda parter inkom med en gemensam icke-konfidentiell version av dessa handlingar.

60 Den 23 oktober 2020 begärde kommissionen en förlängning av tidsfristen för att lämna in dupliken med hänsyn till replikens omfattning och antalet bifogade handlingar. Förlängningen beviljades.

61 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 19 november 2020 begärde kommissionen att vissa uppgifter i svaromålet skulle behandlas konfidentiellt i förhållande till Nvidia. Samma datum ingav kommissionen, i samförstånd med Qualcomm, en gemensam icke-konfidentiell version av svaromålet och dess bilagor.

62 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 20 november 2020 begärde Qualcomm att vissa uppgifter i svaromålet och dess bilagor samt i de inlagor som hade ingetts till kansliet under perioden den 30 juni 2020–5 oktober 2020 skulle behandlas konfidentiellt i förhållande till Nvidia.

63 Genom beslut av den 25 november 2020, Qualcomm/kommissionen (T-671/19, ej publicerat), beslutade ordföranden på tribunalens femte avdelning att Nvidia skulle tillåtas att intervenera i målet och att beslutet om rättegångskostnader skulle anstå.

64 Genom handlingar som inkom till tribunalens kansli den 15 december 2020 och den 18 januari 2021 framställde Nvidia invändningar mot begärandena om konfidentiell behandling av ansökan, svaromålet och vissa bilagor.

65 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 16 december 2020 begärde kommissionen att vissa uppgifter i repliken och i bilaga C.8 till repliken skulle behandlas konfidentiellt i förhållande till Nvidia.

66 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 22 december 2020 begärde Qualcomm att vissa uppgifter i repliken och dess bilagor samt i de inlagor som hade ingetts till kansliet under perioden den 5 oktober 2020–9 december 2020 skulle behandlas konfidentiellt i förhållande till Nvidia. Samma datum ingav parterna en gemensam icke-konfidentiell version av repliken och dess bilagor.

67 Den 21 januari 2021 inkom kommissionen med sin duplik till tribunalens kansli.

68 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 25 februari 2021 begärde kommissionen, efter att ha fått en förlängning av tidsfristen, att vissa uppgifter i dupliken skulle behandlas konfidentiellt i förhållande till Nvidia. Samma datum ingav kommissionen, i samförstånd med Qualcomm, en gemensam icke-konfidentiell version av dupliken och dess bilaga.

69 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 26 februari 2021 begärde Qualcomm, efter att ha fått en förlängning av tidsfristen, att andra uppgifter i dupliken och dess bilaga samt i de inlagor som hade ingetts till kansliet under perioden den 18 december 2020–10 februari 2021 skulle behandlas konfidentiellt i förhållande till Nvidia.

70 Genom beslut av den 22 juli 2021, Qualcomm/kommissionen (T-671/19, ej publicerat, EU:T:2021:502), biföll ordföranden på femte avdelningen begärandena om konfidentiell behandling av vissa uppgifter i ansökan och dess bilagor A.1 och A.29 samt i svaromålet och avslog de liknande begärandena som avsåg de andra inlagorna. Det fastställdes därför en tidsfrist inom vilken Qualcomm och kommissionen skulle inge nya icke-konfidentiella versioner av vissa handlingar i målet. Efter att ha fått en förlängning av tidsfristen, ingav parterna den 16 och 17 september 2021 en gemensam icke-konfidentiell version av dessa handlingar.

71 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 19 oktober 2021 ingav Nvidia en interventionsinlaga.

72 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 19 november 2021 uppgav kommissionen att den inte hade några synpunkter på interventionsinlagan.

73 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 29 november 2021 yttrade sig Qualcomm över interventionsinlagan.

74 Den skriftliga delen av förfarandet avslutades den 29 november 2021.

75 Den 8 februari 2022 begärde Qualcomm att få yttra sig vid en muntlig förhandling.

76 På förslag av femte avdelningen beslutade tribunalen i enlighet med artikel 28 i rättegångsreglerna att hänskjuta målet till femte avdelningen i utökad sammansättning.

77 I samband med att sammansättningen av tribunalens avdelningar ändrades med tillämpning av artikel 27.5 i rättegångsreglerna, förordnades referenten att tjänstgöra på första avdelningen i utökad sammansättning, och målet tilldelades följaktligen denna avdelning.

78 På förslag av referenten beslutade tribunalen att inleda den muntliga delen av förfarandet.

79 Den 2 december 2022 anmodade tribunalen parterna, som en åtgärd för processledning, att besvara vissa frågor. Qualcomm besvarade dessa frågor den 16 december 2022. Efter att ha fått en förlängning av den fastställda tidsfristen för att inge sina svar, svarade kommissionen den 16 januari 2023.

80 På parternas begäran förlängdes den tidsfrist som hade fastställts för ingivandet av begäran om konfidentiell behandling av deras svar på tribunalens frågor. Tidsfristen fastställdes slutligen till den 31 januari 2023, det datum då gemensamma icke-konfidentiella versioner av dessa svar ingavs.

81 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 16 februari 2023, och efter att ha fått en förlängning av tidsfristen, framställde Nvidia invändningar mot dessa begäranden om konfidentiell behandling av parternas svar på de frågor som tribunalen hade ställt.

82 Rättegångsdeltagarna fick ta del av en förhandlingsrapport, och den 27 januari 2023 respektive den 16 februari 2023 lade Qualcomm och kommissionen fram synpunkter på denna handling. Tribunalen förde dessa synpunkter till protokollet.

83 Genom beslut av den 8 mars 2023, Qualcomm/kommissionen (T-671/19, ej publicerat, EU:T:2023:125), biföll ordföranden på första avdelningen i utökad sammansättning vissa begäranden om konfidentiell behandling av uppgifter som angavs i parternas svar på de frågor som tribunalen hade ställt och avslog andra. Det fastställdes därför en frist inom vilken Qualcomm och kommissionen skulle inge nya icke-konfidentiella versioner av dessa svar. Den 10 mars 2023 ingav parterna en gemensam icke-konfidentiell version av dessa handlingar.

84 Eftersom en ledamot på första avdelningen i utökad sammansättning var förhindrad att tjänstgöra, utsåg avdelningens ordförande en annan domare för att komplettera avdelningen.

85 Det muntliga förfarandet avslutades efter förhandlingen den 15 mars 2023. Eftersom en av avdelningens ledamöter var förhindrad att delta i överläggningarna efter att dennes förordnande löpt ut den 27 september 2023, fortsatte tribunalens överläggningar med de tre domare som har undertecknat denna dom, i enlighet med artiklarna 22 och 24.1 i rättegångsreglerna.

Rättegångsdeltagarnas yrkanden

86 Qualcomm har yrkat att tribunalen ska

– ogiltigförklara det angripna beslutet,

– ”upphäva, alternativt kraftigt sätta ned böterna”,

– förordna om åtgärder för processledning eller bevisupptagning för att ålägga kommissionen att bekräfta att maskeringarna i vissa handlingar i akten faktiskt grundas på giltiga krav på skydd för affärshemligheter och att underrätta Qualcomm om detta eller inhämta dessa handlingar för att undersöka giltigheten av intervenientens påståenden, och

– förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

87 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

– ogilla talan, och

– förplikta Qualcomm att ersätta rättegångskostnaderna.

88 Nvidia har yrkat att tribunalen ska

– ogilla talan, och

– förplikta Qualcomm att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

89 Det ska inledningsvis påpekas att parterna, såsom har angetts i punkterna 59, 61 och 62 ovan, begärde att vissa uppgifter i deras inlagor och i andra handlingar i målet skulle utelämnas i förhållande till Nvidia, och följaktligen i förhållande till allmänheten. Nvidia framställde invändningar mot begärandena om konfidentiell behandling av vissa uppgifter. Genom beslut av den 22 juli 2021, Qualcomm/kommissionen (T-671/19, ej publicerat, EU:T:2021:502), och beslut

av den 8 mars 2023, Qualcomm/kommissionen (T-671/19, ej publicerat, EU:T:2023:125), biföll ordförandena på den femte respektive den första avdelningen i utökad sammansättning vissa begäranden om konfidentiell behandling och avslog andra.

90 När en rättegångsdeltagare ger in en begäran enligt artikel 144.2 i rättegångsreglerna, ankommer det i princip på ordföranden att ta ställning till enbart de handlingar och uppgifter vars konfidentialitet bestrids (se, för ett liknande resonemang och analogt, beslut av den 26 januari 2018, FV/rådet, T-750/16, ej publicerat, EU:T:2018:59, punkt 14 och där angiven rättspraxis).

91 Trots att det inte har skett något bestridande, är tribunalen emellertid inte förhindrad att avslå en begäran om konfidentiell behandling i den mån den avser uppgifter vars offentliga karaktär uppenbart framgår av handlingarna i målet eller vars konfidentiella karaktär blir uppenbart obsolet, till följd av att andra uppgifter i målet lämnas ut (beslut av den 15 september 2016, Deutsche Telekom/kommissionen, T-827/14, ej publicerat, EU:T:2016:545, punkt 46). Under vissa omständigheter kan tribunalen besluta att ta ställning till de obestridda aspekterna av en begäran om konfidentiell behandling (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 11 april 2019, Google och Alphabet/kommissionen, T-612/17, ej publicerat, EU:T:2019:250, punkt 16).

92 Det ska dessutom erinras om att det följer av fast rättspraxis att uppgifter som har varit konfidentiella, men som är minst fem år gamla, ska på grund av detta anses vara historiska och lämnas ut till de andra parterna, såvida inte den part som begär att uppgifterna ska fortsätta vara konfidentiella undantagsvis visar att dessa, trots sin ålder, fortfarande utgör väsentliga hemligheter, i synnerhet industri- eller affärshemligheter, och att ett utlämnande av dessa skulle skada parten eller skada berörd tredje man (se beslut av den 11 april 2019, Google och Alphabet/kommissionen, T-612/17, ej publicerat, EU:T:2019:250, punkt 19 och där angiven rättspraxis).

93 Vid tillämpningen av artikel 66 i rättegångsreglerna ska tribunalen göra en avvägning mellan principen att domstolsavgöranden ska vara offentliga och rätten till skydd för personuppgifter och rätten till skydd för affärshemligheter samt även beakta allmänhetens rätt i enlighet med principerna i artikel 15 FEUF att få tillgång till domstolsavgöranden (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 5 oktober 2020, Broughton/Eurojust, T-87/19, ej publicerad, EU:T:2020:464, punkt 49).

94 I förevarande fall beslutade tribunalen att i den icke-konfidentiella versionen av domen inte maskera vissa uppgifter som omfattades av parternas ansökningar och vilkas konfidentiella karaktär inte har bestritts av Nvidia. Vissa av dessa uppgifter kan nämligen utläsas ur innehållet i andra delar av denna dom och är således offentligt tillgängliga. Andra uppgifter utgör historiska uppgifter i fråga om vilka en bibehållen konfidentiell karaktär mer än ett decennium senare inte är riktigt motiverad. Slutligen ger vissa andra uppgifter materiella preciseringar om de handlanden som kommissionens utredning avsåg. Ett utelämnande av dessa uppgifter skulle påverka allmänhetens förståelse av tribunalens dom (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 februari 2022, Scania m.fl./kommissionen, T-799/17, EU:T:2022:48, punkt 82).

95 Till stöd för yrkandet om ogiltigförklaring har Qualcomm åberopat följande femton grunder:

– Den första grunden avser förfarandefel.

– Som andra grund har det gjorts gällande att kommissionen gjorde ”uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter och åsidosatte motiveringsskyldigheten vad gäller definitionen av den relevanta marknaden och Qualcomms dominerande ställning under den relevanta perioden.

– Qualcomm har som tredje grund gjort gällande att kommissionen gjorde en ”felaktig rättstillämpning till följd av att den korrekta rättsregeln inte tillämpades”.

– Den fjärde grunden avser att ”’teorin om underprissättning’ är ologisk och saknar stöd i bevisningen”.

– Som femte grund har det gjorts gällande att kommissionen gjorde ”uppenbart oriktiga bedömningar” och åsidosatte motiveringsskyldigheten vad beträffar rekonstruktionen av påstått ”faktiskt betalda” priser.

– Qualcomm har som sjätte grund gjort gällande att det gjordes en ”felaktig fördelning av icke återkommande ingenjörskostnader”.

– Den sjunde grunden avser ”avsaknaden av en lämplig referensnivå för referenskostnader”

– Som åttonde grund har det gjorts gällande att ”den pris- och kostnadsanalys som gjordes var uppenbart felaktig”.

– Qualcomm har som nionde grund gjort gällande att kommissionen gjorde en ”uppenbart oriktig bedömning” och felaktig rättstillämpning vad gäller slutsatsen att de priser som Qualcomm tillämpade utestängde Icera från marknaden och vållade konsumenterna skada.

– Den tionde grunden avser ”uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter, en bristfällig motivering samt åsidosättande av rätten att yttra sig och principen om god förvaltningssed, genom att kommissionen slog fast att Qualcomms prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera från marknaden.

– Som elfte grund har det gjorts gällande att det gjordes ”uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter och gavs en bristfällig motivering vad beträffar kommissionens underkännande av det sakliga skäl som Qualcomm åberopade.

– Qualcomm har som tolfte grund gjort gällande att det angripna beslutet inte är tillräckligt motiverat.

– Den trettonde grunden avser att det gjordes ”uppenbart oriktiga bedömningar”, att det angripna beslutet saknade grund och har en bristfällig motivering vad gäller överträdelsens varaktighet.

– Som fjortonde grund har det gjorts gällande att det angripna beslutet är ”uppenbart felaktigt” vad gäller åläggandet och beräkningen av böterna.

– Qualcomm har som femtonde grund gjort gällande att det gjordes ”uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter och att det angripna beslutet har en bristfällig motivering, genom att kommissionens behörighet och påverkan på handeln erkänns däri.

96 Dessa grunder kommer att prövas nedan i den ordning som Qualcomm har följt, med undantag av den tredje, den fjärde och den åttonde grunden, vilka grundar sig på, eller sammanfattar, vissa argument som har åberopats särskilt inom ramen för den sjätte, den sjunde, den nionde, den tionde och den elfte grunden och kommer följaktligen att behandlas efter den elfte grunden.

Den första grunden: Förfarandefel

97 Den första grunden består av två delar. Den första delgrunden avser åsidosättande av principen om god förvaltningssed, genom att kommissionen inte genomförde en fördjupad, objektiv och omsorgsfull utredning. Den andra delgrunden avser åsidosättande av rätten till försvar och principen om parternas likställdhet i processen, genom att kommissionen inte lämnade ut bevisning till Qualcomm som var relevant för dess försvar.

Den första delgrunden: Åsidosättande av principen om god förvaltningssed

98 Den första delgrunden består av tre anmärkningar. Den första anmärkningen avser att utredningen tog orimligt lång tid. Den andra anmärkningen avser att ärendeakten inte var tillräckligt fullständig och exakt. Den tredje anmärkningen avser att utredningen var partisk.

– *Inledande synpunkter*

99 I artikel 41.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) stadgas rätten till god förvaltning och i artikeln föreskrivs att var och en har rätt att få sina angelägenheter behandlade opartiskt, rättvist och inom skälig tid av Europeiska unionens institutioner, organ och byråer. I förklaringarna avseende stadgan, vilka offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 14 december 2007 (EUT C 303, 2007, s. 17), anges att artikel 41 i stadgan grundas på unionen som en rättsunion som har vuxit fram ur rättspraxisen, där god förvaltning slagits fast som en allmän rättsprincip (dom av den 13 december 2018, Transavia Airlines/kommissionen, T-591/15, EU:T:2018:946, punkt 37 (ej publicerad)).

100 Enligt rättspraxis avseende principen om god förvaltningssed är det av än mer grundläggande betydelse att de skyddsregler som enligt unionsrätten tillerkänns i administrativa förfaranden iakttas när unionsinstitutionerna, såsom i förevarande fall, förfogar över ett utrymme för skönsmässig bedömning. Dessa skyddsregler innebär bland annat att den behöriga institutionen är skyldig att omsorgsfullt och opartiskt pröva alla omständigheter som är relevanta i det aktuella fallet (dom av den 21 november 1991, Technische Universität München, C-269/90, EU:C:1991:438, punkt 14, dom av den 13 december 2018, Transavia Airlines/kommissionen, T-591/15, EU:T:2018:946, punkt 38 (ej publicerad), och beslut av den 17 januari 2022, Car-Master 2/kommissionen, T-743/20, ej publicerat, EU:T:2022:33, punkt 66).

– *Den första anmärkningen, vilken avser att utredningen tog orimligt lång tid*

101 Qualcomm har hävdat att utredningens varaktighet på tio år är orimligt lång och visar särskilt på en brist på omsorg från kommissionens sida.

102 Enligt Qualcomm kunde bolaget inte försvara sig på ett korrekt sätt, på grund av utredningens varaktighet. Qualcomm har särskilt åberopat ändringar i sammansättningen av kommissionens arbetsgrupp som ansvarade för utredningen, en begäran om upplysningar som skickades åtta

år efter det att klagomålet hade ingetts, skrivelser med begäran om klargöranden som avsåg handlingar som kommissionen förfogade över sedan flera år tillbaka och en ändring av utredningens omfattning i ett mycket långt framskridet skede av utredningen. Qualcomm har även framhållit att minnesbilden av de faktiska omständigheterna har bleknat med tiden, vilket både gäller Qualcomm självt och Huawei och ZTE, vilka av det skälet inte kunde besvara vissa av kommissionens ibland avgörande förfrågningar. Qualcomm har slutligen bestritt att ärendets komplexitet kunde ha motiverat denna varaktighet och har tillagt att bolaget alltid har samarbetat fullt ut med kommissionen.

103 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

104 Det följer av fast rättspraxis att iakttagandet av en rimlig tidsfrist i handläggningen av administrativa förfaranden som rör konkurrenspolitik utgör en allmän unionsrättslig princip, vars iakttagande säkerställs av unionsdomstolarna (se dom av den 19 december 2012, Heineken Nederland och Heineken/kommissionen, C-452/11 P, ej publicerad, EU:C:2012:829, punkt 97 och där angiven rättspraxis).

105 Huruvida varje enskild del av förfarandet tog rimlig tid i anspråk ska bedömas med hänsyn tagen till de särskilda omständigheterna i varje ärende och i synnerhet till ärendets sammanhang, parternas uppträdande under förfarandet, ärendets betydelse för de olika berörda företagen och ärendets komplexitet (dom av den 20 april 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen, T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, EU:T:1999:80, punkt 126).

106 Det administrativa förfarandet vid kommissionen på det konkurrensrättsliga området kan dessutom föranleda en prövning bestående av två på varandra följande perioder, vilka var och en svarar mot en egen intern logik. Den första perioden, som omfattar tiden fram till meddelandet om invändningar, börjar löpa den dag då kommissionen, genom utövande av de befogenheter som den har tilldelats av unionslagstiftaren, vidtar åtgärder som innebär anklagelser om att en överträdelse har skett. Denna period ska göra det möjligt för kommissionen att ta ställning till det fortsatta förfarandet. Den andra perioden omfattar tiden från meddelandet om invändningar till antagandet av det slutliga beslutet. Denna period ska göra det möjligt för kommissionen att slutgiltigt ta ställning till den påtalade överträdelsen (dom av den 21 september 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen, C-105/04 P, EU:C:2006:592, punkt 38).

107 Om åsidosättandet av principen om iakttagande av en rimlig tidsfrist kan ha inverkat på tvistens lösning, kan detta åsidosättande föranleda att det angripna beslutet ogiltigförklaras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 september 2006, Technische Unie/kommissionen, C-113/04 P, EU:C:2006:593, punkt 48 och där angiven rättspraxis).

108 Det ska emellertid framhållas att den omständigheten att en rimlig tidsfrist har överskridits vid tillämpningen av konkurrensreglerna endast kan utgöra grund för ogiltigförklaring av ett beslut i vilket en överträdelse konstateras och endast då det har fastställts att åsidosättandet av principen om iakttagande av en rimlig tidsfrist har varit till men för de berörda företagens rätt till försvar. Bortsett från detta specifika fall saknar underlåtenheten att fatta beslut inom rimlig tid betydelse för giltigheten av det administrativa förfarandet enligt förordning nr 1/2003 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 september 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen, C-105/04 P, EU:C:2006:592, punkterna 42 och 43).

109 I förevarande fall konstaterar tribunalen att det gick mer än sex år från det att klagomålet ingavs till dess att meddelandet om invändningar skickades. Såsom har angetts i punkt 15 ovan, var det emellertid först i mitten av år 2012, det vill säga tre år efter ingivandet av klagomålet, som klaganden framförde de första anklagelserna om underprissättning och kommissionen kunde inleda sin utredning av det påtalade beteendet. Av detta framgår att det första skedet av det administrativa förfarandet pågick i mer än sex år efter ingivandet av klagomålet, men bara i drygt tre år efter det att klaganden framförde de första anklagelserna om underprissättning.

110 Det andra skedet av det administrativa förfarandet, vilket sträckte sig från mottagandet av meddelandet om invändningar till antagandet av det angripna beslutet den 18 juli 2019, pågick i ungefär tre och ett halvt år.

111 Utredningens varaktighet, i sin helhet sedan de första anklagelserna om underprissättning, det vill säga cirka sju år, är dock inte orimlig med hänsyn till de särskilda omständigheterna i ärendet och i synnerhet ärendets komplexitet.

112 Som tribunalen påpekade när den prövade talan om ogiltigförklaring som väcktes mot kommissionens beslut av den 31 mars 2017, krävde det påstådda förfarandet i förevarande fall komplexa bedömningar av ett stort antal uppgifter, varav de flesta uppgifter endast var tillgängliga för Qualcomm, för att rekonstruera pris- och kostnadsstrukturen för att kontrollera huruvida det var fråga om underprissättning. Ett sådant arbete visade sig dessutom vara ännu mer komplicerat, eftersom det avsåg sammansatta produkter (dom av den 9 april 2019, Qualcomm och Qualcomm Europe/kommissionen, T-371/17, ej publicerad, EU:T:2019:232, punkt 125).

113 För det första ingav Qualcomm fler än 31 000 handlingar till kommissionen, vilket framgår av ansökan, som svar på åtta skrivelser med begäran om upplysningar, vilka ibland åtföljdes av skrivelser med begäran om ytterligare klargöranden. Många möten och många telefonsamtal organiserades även av kommissionen, både med Qualcomm och med klaganden och med tredje man. Vidare framgår det av punkt 3 i det angripna beslutet, vari det erinras om de olika stegen i det administrativa förfarandet, att kommissionen aldrig förhöll sig overksam under utredningens gång. Slutligen ska det även tas hänsyn till det faktum att nämnda beslut innehåller en bedömning, som är både komplex och detaljerad, av det påtalade beteendet och att kommissionen ansträngde sig för att bemöta de många argument som Qualcomm tog upp under förfarandet, för att iaktta bolagets rätt till försvar.

114 För det andra hade parternas uppförande under det administrativa förfarandet en inverkan på förfarandets varaktighet. Det ska i det avseendet påpekas att det var först tre år efter ingivandet av klagomålet som klaganden för första gången framförde anklagelser om underprissättning. När det gäller Qualcomm, vände sig bolaget nio gånger till förhörsombudet för att lösa frågor rörande tillgång till handlingarna i ärendet, och därefter begärde bolaget flera förlängningar av tidsfristen, senareläggning av ett muntligt hörande och att det skulle hållas ett ytterligare muntligt hörande. Genom att Qualcomm väckte talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 31 mars 2017, och därefter ingav ett överklagande av domen av den 9 april 2019, Qualcomm och Qualcomm Europe/kommissionen (T-371/17, ej publicerad, EU:T:2019:232), i vilken talan hade ogillats, kunde slutligen Qualcomm inte vara ovetande om att detta med nödvändighet skulle sakta ned utredningen.

115 Eftersom utredningens varaktighet inte var orimlig, kan följaktligen denna anmärkning inte godtas, eftersom den är ogrundad.

116 Under alla omständigheter, även om det antas att utredningens varaktighet kan anses vara orimlig, har Qualcomm inte visat på vilket sätt detta kunde ha en negativ inverkan på bolagets möjligheter till försvar.

117 För det första har Qualcomm inte på något sätt förklarat hur enbart ändringar, inom kommissionen, av den personal som ansvarade för utredningen på alla hierarkiska nivåer kunde ha påverkat utredningens noggrannhet, exakthet, stabilitet och omfattning eller bolagets rätt till försvar.

118 Vad, för det andra, beträffar den handling som ingavs i december 2013 i fråga om vilken kommissionen begärde förtydliganden först i januari 2017, räcker det att erinra om att det, såsom tribunalen slog fast, ska tas hänsyn till den allmänna skyldighet att iaktta försiktighet som åvilar varje företag eller företagssammanslutningar, enligt vilken de är skyldiga att tillse att de har bokföring eller arkiv i säkert förvar som gör det möjligt att följa deras verksamhet, bland annat så att de förfogar över nödvändig bevisning om de blir föremål för rättsliga eller administrativa åtgärder. Eftersom Qualcomm hade mottagit skrivelser från kommissionen med begäran om upplysningar enligt artikel 18.2 och 18.3 i förordning nr 1/2003 från och med den 7 juni 2010, ankom det på bolaget, i vart fall från och med det datumet, att agera skyndsamt och vidta alla lämpliga åtgärder för att bevara den bevisning som det rimligen kunde förfoga över (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 april 2019, Qualcomm och Qualcomm Europe/kommissionen, T-371/17, ej publicerad, EU:T:2019:232, punkt 136 och där angiven rättspraxis).

119 För det tredje förklarade kommissionen att även om utredningen hade utvecklats under det administrativa förfarandets gång, skedde detta just för att beakta de yttranden och argument som Qualcomm hade åberopat som svar på bland annat meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar, vilket, i motsats till Qualcomms påståenden, endast visar att kommissionen fullt ut iakttog bolagets rätt till försvar.

120 För det fjärde har Qualcomm inte angett hur den omständigheten att Huawei och ZTE inte kunde ge vissa förklaringar som kommissionen begärde, avseende betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader, hade samband med den tid som förflutit. Under alla omständigheter ska det konstateras att kommissionen prövade huruvida Qualcomm, genom att bevilja Huawei och ZTE sådana betalningar, hade för avsikt att bevilja dessa två kunder prisnedsättningar, vilket gör att det föreligger en subjektiv faktor, som således helt saknar med dessa två bolag, och bolagen kunde därför inte ha lagt fram någon betydande bevisning till Qualcomms fördel. Detta bekräftas för övrigt av den omständigheten att kommissionen, såsom framgår av prövningen av den sjätte grunden, styrkte denna omständighet, genom att stödja sig på en rad andra samstämmiga bevis än vittnesmål från dessa två företag.

121 Mot bakgrund av det ovan anförda kan denna anmärkning, även om det antas att det finns fog för den, i förevarande inte leda till konstaterandet att Qualcomms rätt till försvar åsidosattes, vilket skulle leda till en ogiltigförklaring av det angripna beslutet.

– *Den andra anmärkningen, vilken avser att ärendeakten inte var tillräckligt fullständig och exakt*

122 Qualcomm har gjort gällande att kommissionen, genom att underlåta att samla in vissa uppgifter som eventuellt kunde vara till bolagets fördel, inte lyckades upprätta en fullständig och exakt ärendeakt. Bolaget anser att detta utgör en brist, som illustreras av följande tre exempel. För det första ställde kommissionen inte några frågor till Huawei och ZTE om en anställd vid

Qualcomm, trots det stora antalet handlingar som hade avfattats av den anställde och som kommissionen stöder sig på. För det andra kunde Huawei och ZTE inte ge ett meningsfullt svar på en begäran om upplysningar som avsåg betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader, trots att de var väsentliga. För det tredje har Qualcomm hävdat att kommissionen gav bolaget tillgång till vissa handlingar som var kraftigt maskerade, utan att kontrollera huruvida det fanns grund för de sekretesskäl som åberopades av den klagande som hade ingett handlingarna, trots att sådana handlingar kunde ha innehållit bevisning som eventuellt var till bolagets fördel.

123 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

124 Enligt fast rättspraxis ankommer det i princip på kommissionen att bedöma huruvida en upplysning krävs inom ramen för en utredning som avser en överträdelse av konkurrensreglerna (se dom av den 15 juli 2015, GEA Group/kommissionen, T-45/10, ej publicerad, EU:T:2015:507, punkt 311 och där angiven rättspraxis). I den mån som Qualcomm, genom att inom ramen för denna delgrund kritisera kommissionen för att inte ha försökt att få tag på uppgifter som antagligen var till bolagets fördel, även har åberopat garantin för rätten till försvar inom ramen för denna delgrund, kräver en sådan garanti inte att kommissionen utför ytterligare undersökningar, när den anser att undersökningen i ärendet har varit tillräcklig (dom av den 16 maj 1984, Eisen und Metall/kommissionen, 9/83, EU:C:1984:177, punkt 32, och dom av den 11 mars 1999, Thyssen Stahl/kommissionen, T-141/94, EU:T:1999:48, punkt 110).

125 Vad vidare beträffar förekomsten av handlingar som eventuellt kunde vara till bolagets fördel som kommissionen inte försökte att få tag på, framgår det av rättspraxis att det berörda företaget ska visa att det skulle ha kunnat använda dessa handlingar till sitt försvar i den meningen att företaget, om handlingen hade kunnat åberopas under det administrativa förfarandet, skulle ha kunnat åberopa omständigheter som inte överensstämmer med kommissionens slutsatser i detta skede, och därmed påverka kommissionens bedömning i dess beslut i någon riktning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 juli 2010, Knauf Gips/kommissionen, C-407/08 P, EU:C:2010:389, punkt 23 och där angiven rättspraxis, och dom av den 6 september 2017, Intel/Commission, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 97).

126 Följaktligen ska det berörda företaget visa dels att företaget inte fått tillgång till viss bevisning till företagets fördel, dels att företaget skulle ha kunnat använda dessa handlingar till sitt försvar (dom av den 1 juli 2010, Knauf Gips/kommissionen, C-407/08 P, EU:C:2010:389, punkt 24, och dom av den 6 september 2017, Intel/kommissionen, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 98).

127 I förevarande fall har Qualcomm inte förklarat varför kommissionen gjorde en felaktig bedömning när den ansåg att utredningen av ärendet hade varit tillräcklig och på vilket sätt de uppgifter som eventuellt kunde vara till bolagets fördel och som kommissionen underlät att samla in, däribland de tre exempel som bolaget har nämnt, skulle ha kunnat användas till bolagets försvar i den meningen att om bolaget hade kunnat åberopa dessa uppgifter under det administrativa förfarandet, skulle det ha kunnat påverka kommissionens bedömning i det angripna beslutet i någon riktning. Under alla omständigheter, såsom framgår av den rättspraxis som har angetts i punkt 124 ovan, är kommissionen inte skyldig att fortsätta utredningen för att samla in varje bevis som eventuellt skulle kunna vara till bolagets fördel, när den anser att undersökningen i ett ärende har varit tillräcklig.

128 Vad särskilt beträffar den anställde vid Qualcomm som har avfattat de många handlingar som kommissionen stöder sig på i det angripna beslutet, har Qualcomm inte på något sätt förklarat hur svaren på de eventuella frågor som kommissionen ställde till tredje man i det avseendet kunde ha någon som helst betydelse för utredningen av ärendet eller på något sätt skulle ha kunnat användas för att tillvarata bolagets försvar eller skulle kunna ha någon som helst påverkan på kommissionens bedömning. Även om kommissionen stödde sig på vissa av dessa handlingar, huvudsakligen för att visa att det fanns en plan för att utestänga Icera, stödde sig kommissionen även på annan avgörande bevisning, som den bedömde var tillräcklig. Slutligen har Qualcomm inte förklarat hur en tredje man skulle ha kunnat vara bättre lämpad än bolaget att tillhandahålla bevisning för att motbevisa den anställdes roll eller kommissionens tolkning av de aktuella handlingarna.

129 Även om det antas att Huawei och ZTE inte kunde ge ett meningsfullt svar på en begäran om upplysningar som avsåg betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader, trots att de var väsentliga, ska det på samma sätt påpekas att kommissionen inte behövde dessa svar, eftersom den i det avseendet stödde sig på en rad samstämmiga bevis, vilket framgår av prövningen av den sjätte grunden. Kommissionen kunde således anse att utredningen av ärendet var tillräcklig, utan att göra sig skyldig till något uppenbart fel.

130 Vad slutligen beträffar bolagets tillgång till handlingar som var kraftigt maskerade och som eventuellt kunde ha innehållit bevisning som var till bolagets fördel, har Qualcomm inte bestritt att klaganden, som tillhandahöll dessa uppgifter, ansåg att dessa utgjorde affärshemligheter och att kommissionen själv inte hade omaskerade versioner. Kommissionen kunde under alla omständigheter rimligen anse att den hade tillgång till tillräckligt med andra bevis för att genomföra utredningen, utan att behöva be klaganden att tillhandahålla den mindre maskerade versioner av de handlingar som den hade ingett.

131 Av dessa skäl ogillar tribunalen även Qualcomms yrkande om att kommissionen ska åläggas att bekräfta huruvida de många maskeringarna i handlingarna ID 1112-00146, 1112-00148, 1112-00150, 1112-00151, 1112-00154, 1112-00185, 1112-00218, 1112-00196, 1112-00229 och 1294 grundas på giltiga krav på skydd för affärshemligheter och underrätta Qualcomm om detta eller inhämta dessa redogörelser för att undersöka giltigheten av Nvidias krav.

132 Mot bakgrund av det ovan anförda kan denna anmärkning inte godtas.

– *Den tredje anmärkningen, vilken avser att utredningen var partisk*

133 Qualcomm anser att det angripna beslutet är resultatet av en partisk utredning, som ledde till ett åsidosättande av principen om god förvaltningssed och, alternativt, principen om oskuldspresumtion, principen *in dubio pro reo* samt rättssäkerhetsprincipen och principen om parternas likställdhet i processen, och som kränker bolagets rätt till försvar.

134 Till stöd för denna anmärkning har Qualcomm åberopat tre argument.

135 För det första prövade inte kommissionen helt opartiskt de argument och den bevisning som åberopades av Qualcomm i svaret på meddelandet om invändningar och vid det muntliga hörandet. Kommissionen ägnade sig tvärtom åt oändliga ospecificerade efterforskningar (så kallade *fishing expeditions*), genom att lägga fram många skrivelser med begäran om upplysningar som medförde att ett mycket stort antal uppgifter samlades in. Vidare innehöll det angripna beslutet stora skillnader och nya uppgifter jämfört med det kompletterande

meddelandet om invändningar och faktaskrivelsen, vilka i sin tur skilde sig från meddelandet om invändningar. I det avseendet har Qualcomm ingett en förteckning över exempel på dessa skillnader i bilaga A.11 till ansökan.

136 För det andra beaktade inte kommissionen i det angripna beslutet annan bevisning som var till bolagets fördel och som hade skickats av Huawei, särskilt vad beträffar betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader.

137 För det tredje träffade kommissionen klaganden för att diskutera frågor som hade samband med det muntliga hörandet avseende det kompletterande meddelandet om invändningar, utan att förhörsombudet var närvarande, trots att denna fråga omfattas av förhörsombudets behörighet, vilket väcker allvarliga frågor om kommissionens integritet och neutralitet.

138 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

139 Tribunalen påpekar att varje enskild har rätt att få sina angelägenheter behandlade opartiskt av unionens institutioner (se dom av den 2 februari 2022, Scania m.fl./kommissionen, T-799/17, EU:T:2022:48, punkt 145 och där angiven rättspraxis). I förevarande fall ska det emellertid konstateras att inget av de argument som Qualcomm har anfört gör det möjligt att fastställa att kommissionen inte erbjöd alla garantier för att utesluta varje rimligt tvivel om dess opartiskhet under utredningen.

140 Vad först beträffar Qualcomms argument om att kommissionen lade fram många skrivelser med begäran om upplysningar som medförde att ett mycket stort antal uppgifter samlades in, ska det erinras om att enligt skäl 23 i förordning nr 1/2003 bör kommissionen inom hela unionen ha befogenhet att begära de upplysningar som krävs bland annat för att avslöja sådant missbruk av en dominerande ställning som är förbjudet enligt artikel 102 FEUF. Vidare framgår det av artikel 18.1 i förordning nr 1/2003 att för fullgörandet av de uppgifter som kommissionen tilldelas genom denna förordning får den genom en enkel begäran eller genom beslut begära ”alla nödvändiga upplysningar” från företag och företagssammanslutningar.

141 Med hänsyn till kommissionens omfattande undersöknings- och kontrollbefogenheter ankommer det på kommissionen att bedöma om de upplysningar som den begär av de berörda företagen är nödvändiga. När det gäller den kontroll som tribunalen ska göra av kommissionens bedömning framgår det av rättspraxis att begreppet ”nödvändiga upplysningar” ska tolkas utifrån syftet med att de aktuella undersökningsbefogenheterna har anförtrotts kommissionen. Kravet på samband mellan begäran om upplysningar och den förmodade överträdelsen är uppfyllt då denna begäran, i det skedet av förfarandet, med rätta kan anses uppvisa ett samband med den förmodade överträdelsen, i den bemärkelsen att kommissionen rimligen kan anta att upplysningen i fråga kommer att vara till hjälp för att avgöra huruvida den påstådda överträdelsen är för handen (se dom av den 14 mars 2014, Holcim (Deutschland) och Holcim/kommissionen, T-293/11, ej publicerad, EU:T:2014:127, punkt 110 och där angiven rättspraxis).

142 Vad specifikt avser det aktuella fallet, framgår det av punkt 128 i domen av den 9 april 2019, Qualcomm och Qualcomm Europe/kommissionen (T-371/17, ej publicerad, EU:T:2019:232), till följd av att Qualcomm hade väckt talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 31 mars 2017, att omfattningen av kommissionens utredning kunde motivera att ett stort antal upplysningar tillhandahölls.

143 Som tribunalen också framhöll i punkt 201 i domen av den 9 april 2019, Qualcomm och Qualcomm Europe/kommissionen (T-371/17, ej publicerad, EU:T:2019:232), var det just för att förbereda sitt slutliga beslut om huruvida det eventuellt förelåg en överträdelse av artikel 102 FEUF med erforderlig omsorg och anta detta beslut på grundval av samtliga uppgifter som kunde få en inverkan på beslutet som kommissionen hade rätt att anta beslutet. Samma resonemang är analogt tillämpligt på de andra skrivelser med begäran om upplysningar som skickades av kommissionen inom ramen för det administrativa förfarandet, utan att det ska anses ha varit fråga om någon *fishing expedition*. För det första kan ett uttryck för kommissionens partiskhet under utredningen med avseende på Qualcomm inte på ett abstrakt sätt utläsas av det faktum att kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller hur utredningen genomförs och, för det andra, har Qualcomm inte lagt fram några uppgifter som konkret kan visa att dessa andra skrivelser med begäran om upplysningar endast kunde förklaras av en sådan partiskhet.

144 Vad därefter beträffar Qualcomms argument avseende skillnaderna mellan meddelandet om invändningar, det kompletterande meddelandet om invändningar, faktaskrivelsen och det angripna beslutet, framgår det av EU-domstolens praxis att iakttagandet av rätten till försvar kräver att det berörda företaget ska under det administrativa förfarandet ha getts tillfälle att på ett ändamålsenligt sätt framföra sina synpunkter dels på huruvida de påstådda omständigheterna och förhållandena verkligen föreligger och är relevanta, dels på de handlingar som kommissionen har lagt till grund för sitt påstående om att konkurrensreglerna har överträtts (se dom av den 5 december 2013, SNIA/kommissionen, C-448/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:801, punkt 41 och där angiven rättspraxis, och dom av den 25 mars 2021, Deutsche Telekom/kommissionen, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punkt 106).

145 Detta krav är uppfyllt om de berörda i det slutliga beslutet inte lastas för andra överträdelser än de som nämnts i meddelandet om invändningar och om det i beslutet endast beaktas sådana faktiska omständigheter som de berörda har haft tillfälle att yttra sig över (dom av den 24 maj 2012, MasterCard m.fl./kommissionen, T-111/08, EU:T:2012:260, punkt 266, dom av den 18 juni 2013, ICF/kommissionen, T-406/08, EU:T:2013:322, punkt 117, och dom av den 13 december 2018, Slovak Telekom/kommissionen, T-851/14, EU:T:2018:929, punkt 180).

146 De väsentliga omständigheter som kommissionen stöder sig på i meddelandet om invändningar kan emellertid anges kortfattat, och beslutet behöver inte nödvändigtvis vara en kopia av meddelandet om invändningar, eftersom detta meddelande utgör en förberedande handling, vars bedömningar av faktiska och rättsliga förhållanden är enbart preliminära (dom av den 17 november 1987, British American Tobacco och Reynolds Industries/kommissionen, 142/84 och 156/84, EU:C:1987:490, punkt 70; se, även, dom av den 5 december 2013, SNIA/kommissionen, C-448/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:801, punkt 42 och där angiven rättspraxis, och dom av den 24 maj 2012, MasterCard m.fl./kommissionen, T-111/08, EU:T:2012:260, punkt 267). Det är således tillåtet att göra tillägg till meddelandet om invändningar mot bakgrund av parternas svarsinlagor, om de däri framförda argumenten visar att parterna verkligen har kunnat utöva sin rätt till försvar. Kommissionen kan även mot bakgrund av det administrativa förfarandet ändra eller lägga till argument avseende de faktiska omständigheterna och rättsreglerna till stöd för invändningar som den redan har formulerat (dom av den 9 september 2011, Alliance One International/kommissionen, T-25/06, EU:T:2011:442, punkt 181). Kommissionen kan följaktligen ända fram till dess att ett slutligt beslut är fattat med beaktande av bland annat parternas skriftliga och muntliga synpunkter återkalla vissa av, eller till och med alla, de invändningar som ursprungligen framställts mot dem och således ändra sin ståndpunkt till deras fördel, eller tvärtom besluta att lägga till nya

invändningar, förutsatt att kommissionen ger de berörda företagen tillfälle att yttra sig häröver (se dom av den 30 september 2003, Atlantic Container Line m.fl./kommissionen, T-191/98 och T-212/98–T-214/98, EU:T:2003:245, punkt 115 och där angiven rättspraxis).

147 I förevarande fall kan ett uttryck för kommissionens partiskhet under utredningen med avseende på Qualcomm inte på ett abstrakt sätt utläsas av det faktum att det föreligger skillnader mellan meddelandet om invändningar, det kompletterande meddelandet om invändningar, faktaskrivelsen och det angripna beslutet, Vidare har Qualcomm inte lagt fram några uppgifter som konkret skulle kunna visa att dessa skillnader endast kunde förklaras av en sådan partiskhet.

148 Det ska däremot prövas huruvida kommissionen, i det angripna beslutet, stödde sig på nya invändningar eller bevis till nackdel för Qualcomm, som bolaget inte gavs tillfälle att yttra sig över under det administrativa förfarandet.

149 Qualcomm har i det avseendet nöjt sig med att allmänt hävda att det angripna beslutet innehåller betydande skillnader och nya uppgifter som inte fanns med i den argumentation som framfördes i det kompletterande meddelandet om invändningar och i faktaskrivelsen, och bolaget har endast i en fotnot omnämnt några skäl i det beslutet och hänvisat till bilaga A.11 till ansökan.

150 Även om dessa uppgifter faktiskt skulle utgöra nya uppgifter som inte fanns med i de tidigare inlagorna, kvarstår det faktum att Qualcomm inte på något sätt har förklarat hur dessa uppgifter skulle utgöra nya invändningar eller bevis till nackdel för Qualcomm, som bolaget inte gavs tillfälle att yttra sig över, och inte enbart ett hänsynstagande, i det angripna beslutet, av de yttranden som kommissionen mottog, däribland från bolaget självt.

151 Som framgår av den rättspraxis som har angetts i punkt 146 ovan, kan det angripna beslutet inte vara en kopia av meddelandet om invändningar, det kompletterande meddelandet om invändningar eller faktaskrivelsen, just på grund av att kommissionen är skyldig att beakta de yttranden som parterna har avgett under det administrativa förfarandet. Genom att begränsa sig till att upprätta en förteckning över skillnader mellan nämnda beslut och de tidigare inlagorna, utan att närmare förklara de konkreta konsekvenserna, till bolagets nackdel, av sådana ändringar för kommissionens rättsliga resonemang och för kvalificeringen av de faktiska omständigheterna, eller hur omfattningen av det påtalade beteendet på grund av detta ändrades, har Qualcomm inte visat att kommissionen gjorde en partisk utredning.

152 Vad slutligen beträffar Qualcomms argument om kommissionen träffade klaganden för att diskutera frågor som hade samband med det muntliga hörandet avseende det kompletterande meddelandet om invändningar, utan att förhörsombudet var närvarande, trots att denna fråga omfattas av förhörsombudets behörighet, kan det inte påverka kommissionens integritet eller dess förmåga att handlägga det aktuella ärendet på ett neutralt och objektivt sätt. Qualcomm har inte heller visat hur ett sådant möte kunde påverka bolagets rätt till försvar, särskilt som det inte fanns något som hindrade att Qualcomm, om det ansåg att det var nödvändigt, bad förhörsombudet om ett liknande möte.

153 Denna anmärkning kan därför inte godtas.

154 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser första grundens första del.

Den andra delgrunden: Åsidosättande av rätten till försvar och principen om parternas likställdhet i processen

155 Denna delgrund består av två anmärkningar. Den första anmärkningen avser otillräcklig tillgång till handlingarna i ärendet. Den andra anmärkningen avser i huvudsak att innehållet i den akt som överlämnades var otillräckligt.

– *Inledande synpunkter*

156 Rätten till försvar utgör en grundläggande rättighet som ingår bland de allmänna rättsprinciper som tribunalen och domstolen ska säkerställa iakttagandet av (dom av den 25 oktober 2011, Solvay/kommissionen, C-109/10 P, EU:C:2011:686, punkt 52).

157 Att rätten till försvar iakttas utgör en allmän princip i unionsrätten som är tillämplig så snart administrationen avser att vidta en åtgärd gentemot en person som går denne emot (dom av den 16 januari 2019, kommissionen/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, punkt 28).

158 Denna allmänna unionsrättsliga princip fastställs i artikel 41.2 a och b i stadgan (dom av den 25 mars 2021, Deutsche Telekom/kommissionen, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punkt 105).

159 Inom konkurrensrätten kräver iakttagandet av rätten till försvar att varje mottagare av ett beslut, i vilket det konstateras att denne har överträtt konkurrensreglerna, under det administrativa förfarandet ska ha getts tillfälle att på ett ändamålsenligt sätt framföra sina synpunkter dels på huruvida de omständigheter och förhållanden som läggs vederbörande till last verkligen föreligger och är relevanta, dels på de handlingar som kommissionen har lagt till grund för sitt påstående att en sådan överträdelse föreligger, såsom framgår av den rättspraxis som har angetts i punkt 144 ovan.

160 Det följer av fast rättspraxis att ett åsidosättande av rätten till försvar, i synnerhet rätten att yttra sig, hindrar en ogiltigförklaring av det beslut som fattats efter det administrativa förfarandet i fråga endast om förfarandet utan denna oegentlighet kunde ha lett till ett annat resultat. Det krävs inte att en sökande som gör gällande att hans eller hennes rätt till försvar har åsidosatts visar att ett beslut av den berörda unionsinstitutionen skulle ha fått ett annat innehåll, utan endast att en sådan möjlighet inte är helt utesluten (se dom av den 18 juni 2020, kommissionen/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, punkterna 105 och 106 och där angiven rättspraxis), eftersom denna part skulle ha kunnat försvara sig bättre om detta förfarandefel inte hade förekommit (dom av den 2 oktober 2003, Thyssen Stahl/kommissionen, C-194/99 P, EU:C:2003:527, punkt 31, dom av den 1 oktober 2009, Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/rådet, C-141/08 P, EU:C:2009:598, punkt 94, och dom av den 13 december 2018, Deutsche Telekom/kommissionen, T-827/14, EU:T:2018:930, punkt 129).

161 En sådan bedömning ska göras med hänsyn till de särskilda faktiska och rättsliga omständigheterna i varje enskilt fall (dom av den 18 juni 2020, kommissionen/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, punkt 107).

– *Den första anmärkningen, vilken avser otillräcklig tillgång till handlingarna i ärendet*

162 Qualcomm har gjort gällande att det fick tillgång till handlingarna i ärendet först efter antagandet av meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar, och efter det att bolaget varit tvunget att vid upprepade tillfällen framställa begäran om detta. Qualcomm har även hävdat att det var tvunget att ägna ”oerhört mycket tid och oproportionerliga resurser” åt att ta del av vissa handlingar, vilket utgjorde en ”onödig och skadlig distraktion” och inverkade negativt på bolagets förmåga att försvara sig.

163 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

164 Rätten att få ta del av handlingarna i ärendet följer av principen om iakttagande av rätten till försvar, och den innebär att kommissionen måste ge ett företag som berörs möjlighet att undersöka samtliga handlingar som ingår i akten i utredningen och som kan vara relevanta för företagets försvar. Detta omfattar såväl handlingar som är till företagets fördel som handlingar som är till dess nackdel, med förbehåll för andra företags affärshemligheter, kommissionens interna handlingar och andra konfidentiella uppgifter (dom av den 7 januari 2004, Aalborg Portland m.fl./kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 68, och dom av den 12 juli 2011, Toshiba/kommissionen, T-113/07, EU:T:2011:343, punkt 41).

165 I förevarande fall har Qualcomm, för det första, klagat över att det var tvunget att inför kommissionen insistera på att få tillgång till handlingarna i ärendet, vilket gjorde att bolaget förlorade tid och att minnesbilden av de faktiska omständigheterna bleknade, vilket följaktligen hade en negativ inverkan på dess försvar.

166 Tribunalen finner att Qualcomms argument som avser det administrativa förfarandets varaktighet och dess följder för bolagets möjligheter att försvara sig inte kan godtas av samma skäl som har angetts i punkterna 116–121 ovan. I den mån som Qualcomm har gjort gällande att det fick tillgång till handlingarna i ärendet först i ett sent skede, är det ostridigt att bolaget faktiskt fick tillgång till ärendeakten under det administrativa förfarandet och att det kunde beakta handlingarna i akten när det förberedde sitt försvar. Även om det antas att Qualcomm inte omedelbart fick tillgång till sin akt, kvarstår det faktum att bolaget inte har bevisat att denna tillgång gavs alltför sent och att dess rätt till försvar kränktes, vilket gör att detta argument inte kan godtas.

167 Vad, för det andra, beträffar påståendet att tillgången till handlingarna i ärendet var otillräcklig, ska det påpekas, såsom framgår av skälen 45 och 46 i det angripna beslutet, vilka inte har bestritts av Qualcomm, att vad beträffar meddelandet om invändningar har Qualcomm självt medgett att alla frågor rörande tillgång till handlingarna i ärendet hade lösts innan bolaget ingav svaret på meddelandet om invändningar och att bolaget, vad beträffade det kompletterande meddelandet om invändningar, inte hade använt sig av den möjlighet som kommissionen hade gett det att komplettera svaret på det kompletterande meddelandet om invändningar efter att ha fått tillgång till en reviderad icke-konfidentiell version av vissa handlingar i akten, vilket gör att Qualcomm inte med framgång kan hävda att dess rätt till försvar påverkades.

168 Denna anmärkning kan följaktligen inte godtas.

– Den andra anmärkningen, vilken avser att innehållet i den akt som överlämnades var otillräckligt

169 Qualcomm anser att kommissionen underlät att uppfylla sin skyldighet att föra detaljerade anteckningar över samtliga möten, telefonsamtal och formella eller informella samtal, som genomfördes för att samla in uppgifter om föremålet för en utredning, och att på ett ändamålsenligt sätt tillhandahålla bolaget dessa anteckningar.

170 För det första har Qualcomm gjort gällande att kommissionen underlät att föra anteckningar avseende sju telefonkonferenser och fem möten med bolaget. Kommissionen kunde därför efteråt inte använda dessa anteckningar, som kunde ha innehållit bevisning till bolagets fördel.

171 För det andra anser Qualcomm att kommissionen alltför sent skickade vissa anteckningar till bolaget avseende möten eller telefonkonferenser med tredje man, ibland flera år efter att dessa ägde rum.

172 För det tredje har Qualcomm hävdat att kommissionen skickade alltför kortfattade anteckningar till bolaget avseende vissa telefonkonferenser med tredje man, nämligen en telefonkonferens med Huawei och sju telefonkonferenser med klaganden, vilka inte gjorde det möjligt för Qualcomm att förstå den information som hade utbytts vid dessa.

173 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

174 Tribunalen påpekar först att artikel 19.1 i förordning nr 1/2003 ger kommissionen rätt att höra alla fysiska eller juridiska personer som samtycker till detta, i syfte att samla information om frågor som har samband med föremålet för en utredning, för fullgörandet av de uppgifter som kommissionen tilldelas genom den förordningen.

175 Enligt artikel 3 i förordning nr 773/2004 får kommissionen ta upp de redogörelser som lämnas av de personer som hörs i vilken form som helst i samband med ett förhör som hålls i enlighet med artikel 19 i förordning nr 1/2003. I artikel 3.2 i förordning nr 773/2004 anges även att ett sådant förhör kan hållas på vilket sätt som helst, även per telefon eller med elektroniska medel.

176 Det följer av rättspraxis att om kommissionen beslutar att hålla ett förhör med stöd av artikel 19.1 i förordning nr 1/2003, så är kommissionen skyldig att protokollföra förhöret i dess helhet, även om det överlåts åt kommissionen att välja formen för protokollföringen. Kommissionen är således skyldig att – visserligen i den form som den själv väljer – protokollföra varje förhör som genomförs med stöd av denna artikel för att samla in information som har samband med föremålet för kommissionens utredning (dom av den 6 september 2017, Intel/kommissionen, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkterna 90 och 91, och dom av den 9 mars 2023, Les Mousquetaires och ITM Entreprises/kommissionen, C-682/20 P, EU:C:2023:170, punkt 89).

177 Det är inte tillräckligt att kommissionen gör en kort sammanfattning av frågor som behandlades vid förhöret. Kommissionen ska kunna ge upplysningar om vad som diskuterades under förhöret, särskilt vad avser vilka uppgifter som lämnades under förhöret angående de frågor som behandlades (dom av den 15 juni 2022, Qualcomm/kommissionen (Qualcomm – Betalningar för exklusiva rättigheter), T-235/18, EU:T:2022:358, punkt 190; se även, för ett liknande resonemang, dom av den 6 september 2017, Intel/kommissionen, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkterna 91 och 92).

178 Vad, för det första, beträffar de kontakter som ägde rum mellan kommissionen och Qualcomm självt under det administrativa förfarandet, har bolaget klagat över att det i akten saknas anteckningar avseende sju telefonkonferenser och fem möten.

179 Det ska påpekas att Qualcomm inte på något sätt har förklarat hur dess rätt till försvar kunde ha påverkats om det förelåg ett förfarandefel, genom att visa att bolaget hade kunnat försvara sig bättre om kommissionen hade fört anteckningar avseende sina kontakter med bolaget. Dessa möten ägde nämligen rum mellan kommissionen och Qualcomm självt, och bolaget hade således full kännedom om innehållet i dessa möten och de frågor som hade diskuterats med kommissionen vid dessa. Qualcomm var därför fullt kapabelt att använda varje bevis till bolagets fördel som eventuellt kunde ha behandlats vid dessa kontakter, för att försvara sig bättre. I ett sådant fall skulle det dessutom kunna förväntas att Qualcomm hade vidtagit försiktighetsåtgärden att självt skicka en sammanfattning av den aktuella kontakten till kommissionen, för att lämna ett skriftligt spår av varje potentiellt bevis till bolagets fördel i akten.

180 Vad, för det andra, beträffar vissa anteckningar avseende möten eller telefonkonferenser med tredje man, har Qualcomm klagat över att det fick tillgång till dessa först i ett sent skede, vilket påstås ha kränkt dess rätt till försvar.

181 Oberoende av frågan huruvida de aktuella mötena och telefonsamtalen utgör ”förhör” i den mening som avses i artikel 19.1 i förordning nr 1/2003, som kommissionen var skyldig att protokollföra, vilket Qualcomm för övrigt inte ens har försökt att visa, är det ostridigt att Qualcomm fick tillgång till anteckningarna avseende dessa möten och telefonsamtal den 31 juli och den 27 augusti 2018, det vill säga precis efter det att kommissionen hade skickat det kompletterande meddelandet om invändningar.

182 Även om det är beklagligt att tillgång till anteckningarna avseende de aktuella mötena och telefonkonferenserna faktiskt beviljades långt efter det att dessa möten och telefonkonferenser ägde rum, kvarstår det faktum att Qualcomm besvarade det kompletterande meddelandet om invändningar den 22 oktober 2018, det vill säga flera veckor efter det att bolaget hade mottagit dessa anteckningar, vilket gav det tillräckligt med tid för att granska dessa, finna varje bevis i dessa som eventuellt var till bolagets fördel och åberopa dessa i detta svar.

183 I det avseendet ska det påpekas att omständigheterna i det aktuella fallet ska särskiljas från de omständigheter som låg till grund för det mål som avgjordes genom domen av den 15 juni 2022, Qualcomm/Commission (Qualcomm – Betalningar för exklusiva rättigheter) (T-235/18, EU:T:2022:358), i vilken tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut C(2018) 240 final av den 24 januari 2018 om ett förfarande enligt artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet (ärende AT.40220 – Qualcomm (Betalningar för exklusiva rättigheter)), bland annat på grund av att kommissionen skickade ut vissa anteckningar avseende förhör med tredje man i ett sent skede.

184 Det framgår av punkterna 168 och 169 i domen av den 15 juni 2022, Qualcomm/kommissionen (Qualcomm – Betalningar för exklusiva rättigheter) (T-235/18, EU:T:2022:358), att i det mål som avgjordes genom nämnda dom hade kommissionen under det administrativa förfarandet inte skickat någon information till Qualcomm om vare sig förekomsten eller innehållet i vissa förhör med tredje man och att det var först efter antagandet av beslut C(2018) 240 final som kommissionen skickade sådana anteckningar, och vissa av dessa hade till och med lämnats under förfarandet vid tribunalen, som svar på de åtgärder för bevisupptagning som tribunalen hade beslutat om.

185 Det har för övrigt inte bestritts att i det mål som avgjordes genom domen av den 15 juni 2022, Qualcomm/kommissionen (Qualcomm – Betalningar för exklusiva rättigheter) (T-235/18, EU:T:2022:358), fick Qualcomm, till skillnad från i det nu aktuella målet, inte tillgång till dessa anteckningar under det administrativa förfarandet och kunde således inte yttra sig över dessa eller använda eventuell bevisning till bolagets fördel som fanns däri för att försvara sig före antagandet av beslutet i vilket bolaget anklagades för betalningar för exklusiva rättigheter. Dessa avgörande omständigheter, vilka föranledde tribunalen att ogiltigförklara beslut C(2018) 240 final, utgör en grundläggande skillnad jämfört med det nu aktuella målet.

186 Av det ovan anförda följer att Qualcomm inte har visat att dess rätt till försvar kränktes på grund av att kommissionen skickade anteckningarna avseende de aktuella mötena och telefonkonferenserna till bolaget i ett relativt sent skede. Qualcomms argument om att kommissionen skickade dessa anteckningar alltför sent kan därför inte godtas.

187 För det tredje, har Qualcomm kritiserat att vissa anteckningar avseende telefonkonferenser med tredje man, nämligen en telefonkonferens med Huawei och sju telefonkonferenser med klaganden, är alltför kortfattade.

188 Vid förhandlingen medgav kommissionen dels att åtminstone vissa av de telefonkonferenser som Qualcomm hänvisade till faktiskt kunde betecknas som ”förhör” i den mening som avses i artikel 19.1 i förordning nr 1/2003, dels att den inte hade protokollfört dessa. Det ska även påpekas att anteckningarna avseende dessa förhör, såsom de har återgetts i bilaga A.9 till ansökan, är alltför kortfattade för att kunna avhjälpa det faktum att de inte hade protokollförts.

189 När det gäller de slutsatser som ska dras av ett sådant förfarandefel, är det nödvändigt att fastställa huruvida Qualcomm, med hänsyn till de särskilda faktiska och rättsliga omständigheterna i förevarande mål, har styrkt att det hade kunnat försvara sig bättre om ett sådant fel inte hade förekommit. Om detta inte styrks, kan detta fel inte leda till en ogiltigförklaring av det angripna beslutet.

190 Om det berörda företaget förfogar över ändamålsenlig information om upphovsmännen till de handlingar som det inte har fått tillgång till samt om handlingarnas art och innehåll, ankommer det på företaget att styrka att handlingarna i ärendet som företaget felaktigt inte har fått tillgång till, oavsett om de är till företagets fördel eller nackdel, hade kunnat användas för dess försvar (se, för ett liknande resonemang, förslag till avgörande av generaladvokaten Kokott i målet Solvay/kommissionen, C-110/10 P, EU:C:2011:257, punkt 37).

191 Om bevisning till nackdel för det berörda företaget inte har lämnats ut till företaget, räcker det att företaget visar att det administrativa förfarandet kunde ha lett till ett annat resultat, om denna bevisning inte hade fått användas som bevismaterial, i den mån som kommissionen stödde sig på denna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 januari 2004, Aalborg Portland m.fl./kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkterna 71 och 73, och dom av den 12 juli 2011, Toshiba/kommissionen, T-113/07, EU:T:2011:343, punkt 46).

192 Om bevisning till fördel för det berörda företaget inte har lämnats ut till företaget, måste företaget visa att det skulle ha kunnat använda denna bevisning till sitt försvar i den meningen att företaget, om denna bevisning hade kunnat anföras under det administrativa förfarandet, skulle ha kunnat åberopa omständigheter som inte överensstämde med kommissionens slutsatser i det aktuella

skedet, och därmed på något sätt skulle ha kunnat påverka kommissionens bedömning i dess beslut (se dom av den 6 september 2017, Intel/kommissionen, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 97 och där angiven rättspraxis).

193 I förevarande fall ska det konstateras att Qualcomm inte har visat att bolaget skulle ha kunnat försvara sig bättre om det påtalade förfarandefelet inte hade förekommit.

194 Trots det faktum att det av de anteckningar som kommissionen skickade kort sagt gick att utläsa innehållet i de aktuella förhören och följaktligen dra slutsatsen att det eventuellt fanns bevis som Qualcomm kunde ha använt för att försvara sig, har Qualcomm inte anfört något utförligt argument som gör det möjligt att förstå på vilket sätt bolaget skulle ha kunnat försvara sig bättre, även när tribunalen uttryckligen frågade bolaget om detta vid förhandlingen.

195 Slutligen ska det påpekas att i domen av den 15 juni 2022, Qualcomm/kommissionen (Qualcomm – Betalningar för exklusiva rättigheter) (T-235/18, EU:T:2022:358), där tribunalen ogiltigförklarade beslut C(2018) 240 final, särskilt på grund av att de anteckningar som kommissionen skickade avseende vissa förhör med tredje man var ofullständiga, hade Qualcomm, i syfte att stödja de påståenden som hade framställts i det avseendet i ansökan, ingett en bilaga för att precisera vilka aspekter som hade kunnat diskuteras under förhören och hur dessa uppgifter hade kunnat vara till hjälp för dess försvar. I förevarande fall har dock Qualcomm inte alls gjort några sådana preciseringar.

196 Härav följer att det förfarandefel som hänger samman med de alltför kortfattade anteckningarna avseende telefonkonferenserna med tredje man som konstaterades i förevarande fall inte kan leda till en ogiltigförklaring av det angripna beslutet.

197 Denna anmärkning kan följaktligen inte godtas, och talan kan inte heller bifallas såvitt avser den första grundens andra del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser den första grundens första del (se punkt 154 ovan), kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den andra grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter och åsidosättande av motiveringsskyldigheten vad gäller definitionen av den relevanta marknaden och Qualcomms dominerande ställning under den relevanta perioden

198 Den andra grunden består av fem delar. Den första delgrunden avser brister i det angripna beslutet vad beträffar definitionen av den relevanta marknaden. Den andra delgrunden avser det konkurrenstryck som företagsinterna leveranser (så kallad *captive supply*) direkt utövar på den öppna marknaden. Den tredje delgrunden avser det konkurrenstryck som företagsinterna leveranser indirekt utövar på den öppna marknaden. Den fjärde delgrunden avser Qualcomms dominerande ställning under den relevanta perioden. Den femte delgrunden avser definitionen av framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser som låg till grund för kommissionens analys.

Den första delgrunden: Brister i det angripna beslutet vad beträffar definitionen av den relevanta marknaden

199 Denna delgrund grundar sig på tre anmärkningar. Den första anmärkningen avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att den vid definitionen av den relevanta marknaden stödde sig på ett urval av vaga svar på otydliga skrivelser med begäran om upplysningar. Den andra anmärkningen avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att den inte undersökte huruvida det eventuellt fanns en substitutionskedja. Den tredje anmärkningen avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att dra slutsatsen att den inte behövde tillämpa testet ”small but significant and non-transitory increase in price” (en liten men betydande och inte tillfällig prishöjning) (nedan kallat SSNIP-testet).

– Inledande synpunkter

200 Det ska erinras om att avgränsningen av den relevanta marknaden, vid en tillämpning av artikel 102 FEUF, har till syfte att definiera det område inom vilket det ska avgöras huruvida det berörda företaget i betydande omfattning kan agera oberoende i förhållande till sina konkurrenter, sina kunder och konsumenterna (se dom av den 30 januari 2020, Generics (UK) m.fl., C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 127 och där angiven rättspraxis).

201 Avgränsningen av den relevanta marknaden ska således i princip ske före bedömningen av huruvida det berörda företaget har en dominerande ställning, vilket förutsätter att man först avgränsar produkterna eller tjänsterna på marknaden och sedan, i ett andra steg, marknadens geografiska omfattning (se dom av den 30 januari 2020, Generics (UK) m.fl., C-307/18, EU:C:2020:52, punkterna 127 och 128 och där angiven rättspraxis).

202 När det gäller produkt- eller tjänstemarknaden, förutsätter begreppet ”relevant marknad” att varorna eller tjänsterna på denna marknad kan konkurrera effektivt, vilket förutsätter att dessa varor och dessa tjänster i tillräcklig grad är utbytbara. Utbytbarheten ska inte bedömas endast med beaktande av varornas eller tjänsternas objektiva egenskaper. Även konkurrensvillkoren samt efterfråge- och utbudsmönstret på marknaden ska beaktas (se dom av den 30 januari 2020, Generics (UK) m.fl., C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 129 och där angiven rättspraxis).

203 En sådan bedömning förutsätter att det föreligger en tillräcklig grad av utbytbarhet mellan de varor eller tjänster som ingår i den relevanta marknaden och de som avser att tillgodose efterfrågan på den marknaden. Så är fallet om den som tillhandhåller ett alternativt utbud kan tillgodose efterfrågan så snabbt och med sådan kraft att detta kan skapa en betydande motvikt till den makt som det berörda företaget har på denna marknad (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 januari 2020, Generics (UK) m.fl., C-307/18, EU:C:2020:52, punkterna 132 och 133).

204 Slutligen följer det av fast rättspraxis att unionsdomstolen endast kan göra en begränsad prövning av definitionen av den relevanta marknaden i den mån den har krävt komplicerade ekonomiska bedömningar från kommissionens sida (dom av den 17 september 2007, Microsoft/kommissionen, T-201/04, EU:T:2007:289, punkt 482, dom av den 7 maj 2009, NVV m.fl./kommissionen, T-151/05, EU:T:2009:144, punkt 53, och dom av den 15 december 2010, CEAHR/kommissionen, T-427/08, EU:T:2010:517, punkt 66).

205 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som tribunalen ska pröva Qualcomms argument avseende den definition av den relevanta marknaden som kommissionen tillämpade i det angripna beslutet.

– Den första anmärkningen, vilken avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att den stödde sig på ett urval av vaga svar på otydliga frågor

206 Qualcomm har gjort gällande att kommissionen i det angripna beslutet uteslöt en eventuell utbytbarhet mellan UMTS-chippsatserna och de chippsatser som stöder annan teknik på grundval av en partisk analys av utvalda svar på undermåligt formulerade frågor.

207 Närmare bestämt anser Qualcomm att det angripna beslutet baseras på otydliga eller tvetydiga svar på frågor som var förvirrande eller öppna för tolkningar, vilka ställdes i de skrivelser med begäran om upplysningar som skickades flera år efter den påstådda överträdelsen, med följden att flera av dem som besvarade frågeformulären av den 4 november 2014 och den 30 april 2015 tolkade de ställda frågorna som att de avsåg marknaden såsom den såg ut vid den tidpunkt då dessa skrivelser med begäran om upplysningar skickades, och inte vid tidpunkten för den påstådda överträdelsen. Formuleringen av vissa frågor om utbytbarheten mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder annan teknik ledde till att de tillfrågade företagen svarade på frågan huruvida de räknade med att byta leverantör av chippsatser avsedda att integreras i befintliga enheter, snarare än i framtida enheter. Slutligen föregrep frågornas lydelse bedömningen att det fanns två skilda marknader, varav den ena omfattade UMTS-chippsatser och den andra omfattade chippsatser som stöder LTE-tekniken, eftersom de svarande tillfrågades om huruvida de skulle byta från en typ av chippsats till en annan.

208 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

209 Tribunalen påpekar inledningsvis att kommissionen i det angripna beslutet fann att det inte förelåg någon utbytbarhet mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder annan teknik genom att stödja sig på ett mycket stort antal uppgifter. Detta framgår av fotnoterna 245, 246 och 248–251 i beslutet vad beträffar att det inte förelåg någon utbytbarhet mellan UMTS-chippsatser och andra chippsatser som stöder GSM-standarden, av fotnoterna 254–258 i samma beslut vad beträffar att det inte förelåg någon utbytbarhet mellan UMTS-chippsatser och de chippsatser som stöder CDMA-standarden, av fotnoterna 260 och 264 i beslutet vad beträffar att det inte förelåg någon utbytbarhet mellan UMTS-chippsatserna i varianten ”Frequency-division-duplexing” (frekvensdelad duplex) (FDD) och samma chippsatser i varianten ”Time-division-duplex” (tidsdelad duplex) (TDD), vilka inte stöder läget FDD samt av fotnoterna 271–273 i samma beslut vad beträffar att det inte förelåg någon utbytbarhet mellan UMTS-chippsatserna och de andra chippsatserna som stöder WiFi/WiMAX-standarden. Som framgår av fotnoterna 277 och 279 i det angripna beslutet, stödde sig kommissionen även på ett stort antal handlingar för att dra slutsatsen att UMTS-chippsatser som stöder olika versioner av denna teknik var uppbytbara.

210 Vidare ska det påpekas att kommissionen inte bara stödde sig på svaren på de frågeformulär som skickades ut åren 2014 och 2015, utan även på svaren på två frågeformulär som skickades ut år 2010 och som även avsåg definitionen av den relevanta marknaden, vilket kommissionen uttryckligen bekräftade som svar på en åtgärd för processledning i form av en skriftlig fråga som ställdes av tribunalen, samt på branschrapporter, såsom framgår av fotnoterna 244, 261 och 270 i det angripna beslutet.

211 Kommissionen kan därför inte kritiseras för att ha stött sig enbart på ett urval av svar när den definierade den relevanta marknaden.

212 Även om det antas att vissa av de tillfrågade företagen kan ha besvarat 2014 års och 2015 års frågeformulär genom att hänvisa till en felaktig tidsram, ska det konstateras att alla de som svarade och som kommissionen har hänvisat till i fotnoterna 244, 261 och 270 i det angripna beslutet inte begick ett sådant fel, något som Qualcomm inte har bestritt, eftersom bolaget endast har nämnt några exempel på företag vilkas svar, enligt Qualcomms mening, inte hänför sig till den relevanta perioden.

213 Vad särskilt gäller frågeformuläret av den 30 april 2015, påpekar tribunalen att det däri anges, som en inledning, att svaren ska lämnas avseende perioden 2010–2014. När det gäller skälen till varför detta frågeformulär inte avsåg år 2009, trots att det andra kvartalet det året omfattas av den relevanta perioden, uppgav kommissionen, när den skriftligen tillfrågades av tribunalen om detta, att många av de som besvarade detta frågeformulär hade uttryckligen hänvisat till en tidsram före år 2010 eller hade gett redogörelser som var allmänt tillämpliga, oavsett referensperioden, och som följaktligen även gällde för år 2009.

214 Härav följer att även om vissa av de som besvarade frågeformulären av den 4 november 2014 och den 30 april 2015, vilka Qualcomm har hänvisat till, hade gett vaga svar, såsom bolaget har hävdat, genom att hänvisa till en annan tidsram än tidsramen för överträdelsen, kan ett sådant fel under alla omständigheter inte leda till ett ifrågasättande av den analys som kommissionen gjorde mot bakgrund av alla svaren vad gäller att det inte förelåg någon utbytbarhet mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder annan teknik, med hänsyn till det mycket stora antalet samstämmiga uppgifter som kommissionen stödde sig på i det avseendet.

215 Genom att hävda att formuleringen av vissa frågor om utbytbarheten mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder annan teknik ledde till att de tillfrågade företagen svarade på frågan huruvida de räknade med att byta leverantör av chippsatser avsedda att integreras i befintliga enheter, snarare än i framtida enheter, anser dessutom Qualcomm i huvudsak att kommissionen borde ha undersökt huruvida det hypotetiskt sett förekom ett konkurrenstryck som utövades av leverantörer av chippsatser som skulle integreras i framtida enheter, det vill säga produkter som ännu inte existerade.

216 Denna argumentation kan dock inte godtas.

217 Det framgår nämligen av punkt 7 i kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning (EGT C 372, 1997, s. 5) (nedan kallat tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad) att en relevant produktmarknad omfattar alla varor eller tjänster som på grund av sina egenskaper, sitt pris och den tilltänkta användningen betraktas som utbytbara av konsumenterna. Det innebär att bedömningen ska göras utifrån den typ av produkter som de aktuella företagen säljer vid den tidpunkten, och inte i förhållande till hypotetiska framtida produkter, vilkas egenskaper, pris och användning konsumenterna ännu inte känner till.

218 Det ska i det avseendet även påpekas att Qualcomm under alla omständigheter inte har förklarat på vilket sätt det hypotetiska konkurrenstryck som utövas av chippsatser avsedda för enheter som ännu inte existerar skulle kunna ha någon som helst inverkan på resultatet av den analys som kommissionen gjorde, vilken – såsom har angetts i punkterna 209 och 210 ovan – stödde sig på ett stort antal samstämmiga uppgifter.

219 Vad slutligen beträffar Qualcomms argumentation om att kommissionen, genom att tillfråga de svarande om huruvida de skulle byta från en typ av chippsats till en annan, föregrep bedömningen att det fanns två skilda marknader, nämligen en marknad för UMTS-chippsatser och en marknad för chippsatser som stöder LTE-tekniken, kan denna argumentation inte godtas då den helt saknar grund.

220 De frågor som kommissionen ställde i det avseendet syftar nämligen endast på specifika tekniker, särskilt GSM-, UMTS- och LTE-standarderna, vilka var och en har sina egenskaper, och avser således just frågan huruvida de chippsatser som stöder dessa tekniker anses vara utbytbara sinsemellan av köparna och därmed potentiellt sett anses tillhöra samma produktmarknad.

221 Av det ovan anförda följer att denna anmärkning inte kan godtas.

– Den andra anmärkningen, vilken avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att den inte undersökte huruvida det fanns en substitutionskedja

222 Qualcomm har hävdat att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att den underlät att undersöka huruvida det fanns en substitutionskedja mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder äldre eller nyare tekniker.

223 Enligt Qualcomm borde kommissionen ha undersökt huruvida det, vid tidpunkten för övergången mellan två tekniker, fanns vad den kallar en ”substitutionskedja”, det vill säga, med dess egna ord, ”en oavbruten följd av produkter som erbjuds eller, i annat fall, en uppenbar strukturell ’brytpunkt’ mellan de två standarderna”. Qualcomm har särskilt ifrågasatt kommissionens slutsats att det inte fanns någon substitutionskedja mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som tidigare stödde den utvidgade GSM/EDGE-standarden.

224 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

225 Tribunalen påpekar att kommissionen i punkt 57 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad har förklarat att förekomsten av substitutionskedjor i vissa fall kan fall leda till att en marknad omfattar vissa produkter som inte är direkt utbytbara, när produkt B är ett substitut på efterfrågesidan för produkterna A och C. Även om produkterna A och C i en sådan situation inte är direkta substitut på efterfrågesidan, skulle de ändå kunna anses tillhöra samma relevanta produktmarknad, eftersom utrymmet för prissättningen av dem begränsas av risken för att kunderna går över till produkt B.

226 Det ska konstateras att Qualcomm, inom ramen för denna anmärkning, i huvudsak har kritiserat kommissionen för att den ansåg, för det första, att chippsatser som stöder en äldre teknik och UMTS-chippsatser inte var utbytbara och, för det andra, att UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder en nyare teknik inte var utbytbara. Med andra ord har Qualcomm klandrat kommissionen för att den gjorde två ”klassiska” granskningar av utbytbarheten mellan två produkter, och inte en granskning av en eventuell substitutionskedja mellan två produkter som inte är direkt utbytbara, men som skulle komma att bli det indirekt, genom att de båda är utbytbara mot en tredje produkt.

227 I det avseendet räcker det att påpeka att det var genom att utgå från ett stort antal samstämmiga uppgifter som kommissionen, i det angripna beslutet, granskade utbytbarheten mellan UMTS-chippsatser och chippsatser som stöder andra tekniker, som antingen är äldre eller nyare än UMTS-tekniken, såsom framgår av punkterna 209 och 210 ovan.

228 Av det ovan anförda följer att denna anmärkning inte kan godtas.

– *Den tredje anmärkningen, vilken avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att dra slutsatsen att den inte behövde tillämpa SSNIP-testet*

229 Qualcomm anser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och en felaktig rättstillämpning genom att inte tillämpa SSNIP-testet i det angripna beslutet. Qualcomm har uppgett att även om det i domen av den 11 januari 2017, Topps Europe/kommissionen (T-699/14, ej publicerad, EU:T:2017:2), som kommissionen hänvisade till i nämnda beslut, faktiskt hänvisas till andra verktyg än detta test som står till kommissionens förfogande, däribland marknadsundersökningar eller en utvärdering av konsumenternas och konkurrenternas ståndpunkter, kvarstår det faktum att kommissionen fortfarande är skyldig att stödja sig på lämplig, övertygande och tillförlitlig bevisning, vilket den inte gjorde i förevarande fall, eftersom den stödde sig på ett urval av svar på förvirrande frågor som anges i skrivelserna med begäran om upplysningar. Qualcomm har även kritiserat kommissionen för att den, i skäl 248 i det angripna beslutet, fann att ett sådant test under alla omständigheter inte var lämpligt på grund av att priset på UMTS-chippsatser redan hade fastställts till en nivå över den som råder vid normala konkurrensförhållanden.

230 Kommissionen och intervenienten har bestritt Qualcomms argument.

231 Tribunalen erinrar inledningsvis om att SSNIP-testet består i att undersöka huruvida en svag ökning av priset på en produkt, i storleksordningen 5–10 procent, skulle leda till att ett betydande antal kunder väljer en annan produkt, vilken i så fall ska anses vara utbytbar mot den förstnämnda produkten.

232 Det ska också påpekas att även om SSNIP-testet utgör en vedertagen metod för att definiera den relevanta marknaden, är det inte den enda metod som står till kommissionens förfogande. Kommissionen får nämligen även beakta andra verktyg i syfte att definiera den relevanta marknaden, såsom marknadsundersökningar eller en utvärdering av konsumenternas och konkurrenternas ståndpunkter (dom av den 11 januari 2017, Topps Europe/kommissionen, T-699/14, ej publicerad, EU:T:2017:2, punkt 82, och dom av den 5 oktober 2020, HeidelbergCement och Schwenk Zement/kommissionen, T-380/17, EU:T:2020:471, punkt 331 (ej publicerad)), vilket Qualcomm inte har bestritt.

233 Vidare framgår det både av rättspraxis och av punkt 25 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad att det inte finns någon strikt hierarki mellan de olika bedömningskriterier som kommissionen förfogar över (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 januari 2017, Topps Europe/kommissionen, T-699/14, ej publicerad, EU:T:2017:2, punkt 82, och dom av den 5 oktober 2020, HeidelbergCement och Schwenk Zement/kommissionen, T-380/17, EU:T:2020:471, punkt 331 (ej publicerad)), vilket Qualcomm inte heller har bestritt.

234 Det ska dessutom erinras om att kommissionen har ett visst utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller definitionen av den relevanta marknaden i den mån denna definition kräver komplicerade ekonomiska bedömningar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 december 2010, CEAHR/kommissionen, T-427/08, EU:T:2010:517, punkt 66 och där angiven rättspraxis).

235 Av detta följer att kommissionen inte är skyldig att göra ett SSNIP-test, när den definierar den relevanta marknaden i syfte att tillämpa artikel 102 FEUF.

236 Kommissionen gjorde sig således inte skyldig till en felaktig rättstillämpning när den, i skäl 180 i det angripna beslutet, uppgav att den i förevarande fall kunde definiera den relevanta marknaden utan att utföra ett SSNIP-test.

237 Vidare framgår det av bedömningen av den första anmärkningen som Qualcomm har åberopat till stöd för den första grundens första del att när kommissionen definierade den relevanta marknaden i det angripna beslutet, stödde den sig på lämplig, övertygande och tillförlitlig bevisning, och inte – såsom Qualcomm har hävdat – på ett urval av svar på förvirrande frågor som anges i skrivelserna med begäran om upplysningar. Qualcomm har således inte visat att kommissionen begick ett fel genom att inte utföra ett SSNIP-test i förevarande fall.

238 Vidare har Qualcomm inte ens försökt att visa att en användning av SSNIP-testet skulle ha ändrat de slutsatser som kommissionen kom fram till i det angripna beslutet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 oktober 2020, HeidelbergCement och Schwenk Zement/kommissionen, T-380/17, EU:T:2020:471, punkt 331 (ej publicerad)).

239 Denna anmärkning kan därför inte godtas, utan att det är nödvändigt att ta ställning till huruvida det finns fog för ett av de skäl som kommissionen har angett till att SSNIP-testet inte användes i förevarande fall, vilket har bestritts av Qualcomm, nämligen den omständigheten att ett sådant test under alla omständigheter inte var lämpligt i förevarande fall på grund av att priset på UMTS-chippsatser redan hade fastställts till en nivå över den som råder vid normala konkurrensförhållanden.

240 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den andra grundens första del.

Den andra delgrunden: Det konkurrenstryck som företagsinterna leveranser direkt utövar på den öppna marknaden

241 Qualcomm har åberopat fyra anmärkningar till stöd för denna delgrund.

242 För det första har Qualcomm hävdat att kommissionen, för att dra slutsatsen att det inte förekom något konkurrenstryck som direkt utövades av företagsinterna leveranser från vissa vertikalt integrerade tillverkare av originalutrustning på marknaden för UMTS-chippsatser, felaktigt stödde sig på osammanhängande och irrelevanta redogörelser från dessa tillverkare, men den ställde inte några frågor till kunderna om deras arrangemang och deras förmåga att övergå till att leverera varor till sig själva eller att i större utsträckning göra detta, för det fall de redan var vertikalt integrerade, vid en prishöjning på chippsatser på denna marknad.

243 För det andra anser Qualcomm att kommissionen felaktigt uteslöt den företagsinterna produktionen hos [*konfidentiellt*] [1] från den relevanta marknaden på grund av dess obetydliga omfattning under den relevanta perioden. Bolaget har i det avseendet hänvisat till sina svar på meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar, i vilka det har visat att [*konfidentiellt*] utövade ett betydande konkurrenstryck.

244 För det tredje har Qualcomm kritiserat att kommissionen underkände viss bevisning avseende marknadsdynamiken och trenderna inom sektorn, då det inom en så dynamisk sektor som den som berörs av det angripna beslutet var nödvändigt att ta hänsyn till denna utveckling och dessa trender. Detta gäller i än högre grad i förevarande fall då kommissionen beaktade framtida prognoser, vad beträffar andra aspekter av beslutet, särskilt till stöd för att det förelåg en stor tillväxtpotential inom framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser.

245 För det fjärde har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den inte beaktade de affärsmässiga realiteterna, särskilt det faktum att bolaget hade förlorat cirka 70 procent av sin försäljning av UMTS-chippsatser avsedda för MBB-enheter till Huawei till förmån för företagsinterna leveranser från Huaweis dotterbolag.

246 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

247 Det framgår av punkt 7 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad att en relevant produktmarknad omfattar alla varor eller tjänster som på grund av sina egenskaper, sitt pris och den tilltänkta användningen betraktas som utbytbara av konsumenterna.

248 Enligt punkt 13 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad utsätts vidare företagen för tre typer av konkurrensbegränsningar, nämligen utbytbarhet på efterfrågesidan, utbytbarhet på utbudssidan och potentiell konkurrens, och i samband med definitionen av den relevanta marknaden utgör utbytbarheten på efterfrågesidan den mest omedelbara och effektiva begränsningen i förhållande till leverantörer av en viss produkt. Ett företag kan nämligen inte ha väsentligt inflytande på de rådande försäljningsvillkoren, om det är lätt för kunderna att gå över till tillgängliga substitutvaror, vilket leder till att identifiera vilka alternativa försörjningskällor de berörda företagens kunder har i praktiken.

249 I punkt 20 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad anges dessutom att i de situationer då utbytbarheten på utbudssidan kan jämföras med utbytbarhet på efterfrågesidan vad gäller effektivitet och omedelbarhet kan även denna beaktas när marknaderna definieras. För detta krävs att leverantörerna som svar på små men varaktiga förändringar av de relativa priserna kan ställa om till produktion av de relevanta produkterna och kan marknadsföra dem på kort sikt utan att väsentliga tilläggskostnader eller risker uppstår (dom av den 17 september 2007, Microsoft/kommissionen, T-201/04, EU:T:2007:289, punkt 484, och dom av den 9 september 2009, Clearstream/kommissionen, T-301/04, EU:T:2009:317, punkt 50).

250 Vidare framgår det av punkt 24 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad att potentiell konkurrens inte beaktas vid marknadsdefinieringen, eftersom de förutsättningar som krävs för att den potentiella konkurrensen faktiskt ska utgöra en effektiv konkurrensbegränsning identifieras genom analys av särskilda faktorer och omständigheter som har samband med inträdesvillkoren.

[1] Konfidentiella uppgifter har utelämnats.

251 Det ska slutligen framhållas att det framgår bland annat av punkterna 16, 20, 21 och 23 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad att den utbytbarhet som är nödvändig för att en marknad ska definieras som relevant ska visa sig på kort sikt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 mars 2012, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, T-336/07, EU:T:2012:172, punkt 123).

252 I förevarande fall framgår det av skäl 215 i det angripna beslutet, som i huvudsak inte har bestritts av Qualcomm, att under den relevanta perioden var det endast tre vertikalt integrerade företag som levererade UMTS-chippsatser till sig själva, [*konfidentiellt*]. Med hänsyn till den minimala produktionen av UMTS-chippsatser hos [*konfidentiellt*] under denna period, angav kommissionen i nämnda skäl att den inte skulle beakta denna produktion i sin bedömning.

253 Vad beträffar den första anmärkningen, vilken avser att kommissionen felaktigt stödde sig på osammanhängande och irrelevanta redogörelser från vissa vertikalt integrerade tillverkare av originalutrustning på marknaden för UMTS-chippsatser, för att dra slutsatsen att det inte förekom något konkurrenstryck som direkt utövades av företagsinterna leveranser från dessa tillverkare, kan kommissionen inte kritiseras för att den vid sin prövning frågade ut [*konfidentiellt*] om den avsedda användningen med de chippsatser som de egenproducerade och deras avsikter i det avseendet. Såsom framgår av punkt 13 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad är det nödvändigt att identifiera vilka alternativa försörjningskällor kunderna har i praktiken, för att kunna avgöra om det är lätt för kunderna att gå över till tillgängliga substitutvaror.

254 I det avseendet är svaren från [*konfidentiellt*] mycket tydliga, eftersom det framgår av skäl 218 i det angripna beslutet att [*konfidentiellt*] och eftersom det framgår av skäl 219 i nämnda beslut att [*konfidentiellt*]. Vidare framgår det av skäl 220 i beslutet att [*konfidentiellt*]. Sådana redogörelser tycks inte på något sätt vara osammanhängande eller sakna grund, i motsats till vad Qualcomm har gjort gällande på ett generellt sätt och utan någon som helst förklaring.

255 Härav följer att den företagsinterna produktionen av [*konfidentiellt*] inte utgjorde en alternativ försörjningskälla som utomstående köpare av UMTS-chippsatser i praktiken hade under den relevanta perioden, med följden att det inte var lätt för dessa kunder att gå över till denna företagsinterna produktion i den mening som avses i punkt 13 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad. Som svar på en åtgärd för processledning, uppgav dessutom kommissionen att den, i enlighet med punkt 24 i tillkännagivandet, vid definitionen av den relevanta marknaden inte var tvungen att beakta de produkter som potentiellt sett (men inte för närvarande) konkurrerade, vilket var fallet med chippsatser som egenproducerades av [*konfidentiellt*], som under denna period endast befann sig i ett mycket tidigt utvecklingsskede. Kommissionen gjorde således inte någon uppenbart oriktig bedömning och den gav en tillräcklig motivering då den, på grundval av dessa svar, slog fast att den företagsinterna produktionen generellt sett inte var tillgänglig för leveranser till utomstående kunder, vilket räcker för att utesluta att denna företagsinterna produktion direkt kunde ha utövat ett konkurrenstryck på producenterna av UMTS-chippsatser under denna period.

256 Tribunalen kan inte heller godta Qualcomms kritik om att kommissionen snarare borde ha ställt frågor till kunderna om deras arrangemang och deras förmåga att övergå till att leverera varor till sig själva eller att i större utsträckning göra detta, i fråga om kunder som redan var vertikalt integrerade, vid en prishöjning på UMTS-chippsatser på den öppna marknaden. Med hänsyn till särdragen på marknaden för UMTS-chippsatser och särskilt de höga hindren för inträde som bland annat består i de avsevärda kostnaderna för forskning och utveckling (FoU) som krävs för

att utveckla sådana chippsatser (punkt 11.4.1 i det angripna beslutet), är det svårt att tänka sig att kunder som inte är vertikalt integrerade, på kort sikt, kunde ha börjat att tillverka sådana chippsatser.

257 När det gäller vertikalt integrerade kunder, framgår det av skäl 220 i det angripna beslutet att [*konfidentiellt*]. Det var följaktligen inte längre möjligt för [*konfidentiellt*] att i större utsträckning leverera varor till sig självt på kort sikt under den relevanta perioden. Vad beträffar [*konfidentiellt*], framgår det av skäl 230 i det angripna beslutet, som grundar sig på dess svar på de frågor som kommissionen ställde i det avseendet, [*konfidentiellt*]. Det går således rimligen att dra slutsatsen av detta att även vid en prishöjning på UMTS-chippsatser på den öppna marknaden, skulle denna tillverkare under alla omständigheter inte öka sin egenproduktion på kort sikt, med följden att det uppstår ett direkt konkurrenstryck på de producenter av UMTS-chippsatser som är verksamma på denna marknad.

258 Denna anmärkning kan följaktligen inte godtas.

259 Vad gäller den andra anmärkningen, vilken avser att kommissionen felaktigt uteslöt den företagsinterna produktionen hos [*konfidentiellt*], påpekar tribunalen att Qualcomm inte har bestritt att egenproduktionen hos [*konfidentiellt*] var av obetydlig omfattning, vilket, såsom framgår av fotnot 285 i det angripna beslutet, motsvarade endast 0,1 procent av den totala försäljningen av UMTS-chippsatser på den öppna marknaden under åren 2010 och 2011.

260 Vidare har Qualcomm inte heller bestritt att [*konfidentiellt*] använde sin företagsinterna produktion under den relevanta perioden enbart eller nästan enbart för interna ändamål och att det var först från och med [*konfidentiellt*], det vill säga långt efter denna period, som denna tillverkare började att leverera till utomstående kunder på den öppna marknaden, vilket framgår av skäl 225 i det angripna beslutet.

261 Det följer av den obetydliga omfattningen av egenproduktionen hos [*konfidentiellt*] och av dess användning av sin företagsinterna produktion enbart eller nästan enbart för interna ändamål under den relevanta perioden, vilket inte har bestritts av Qualcomm, att det är svårt att tänka sig att [*konfidentiellt*] hade förmåga, under den relevanta perioden, att reglera de priser som Qualcomm erbjöd på marknaden för UMTS-chippsatser, i motsats till vad Qualcomm har hävdat, och att kommissionen inte gjorde någon uppenbart oriktig bedömning och att den angav tillräckliga skäl när den uteslöt denna företagsinterna produktion från sin bedömning, vilket räcker för att denna anmärkning inte ska kunna godtas.

262 Det ska under alla omständigheter påpekas att även om kommissionen hade inkluderat den företagsinterna produktionen hos [*konfidentiellt*] i den relevanta marknaden, med hänsyn till dess obetydliga omfattning, som Qualcomm inte har bestritt, skulle detta inte ha haft någon som helst påverkan på kommissionens slutsats beträffande Qualcomms dominerande ställning på den marknaden.

263 Vad gäller den tredje anmärkningen, vilken avser att kommissionen inte tog tillräcklig hänsyn till marknadsdynamiken och trenderna inom sektorn, ska det erinras om att det framgår av punkt 24 i tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad att potentiell konkurrens inte ska beaktas vid definitionen av marknader. Kommissionen var därför inte tvungen att beakta sådan utveckling som skett efter den relevanta perioden.

264 I motsats till vad Qualcomm har hävdat är ett sådant synsätt inte oförenligt med det faktum att kommissionen, i skäl 363 i det angripna beslutet, tog hänsyn till den stora tillväxtpotentialen inom framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser, eftersom detta skäl hör till punkt 12 i nämnda beslut som avser missbruk, inom ramen för vilken kommissionen kan beakta prognoser, bland annat i syfte att bedöma de potentiella effekterna av det påtalade beteendet, och inte till punkt 10 i beslutet, som avser definitionen av marknaden, inom ramen för vilken kommissionen ska bedöma vilka produkter som, under den relevanta perioden, anses vara utbytbara av kunderna i syfte att inkludera dem i samma produktmarknad. Eftersom det rör sig om två olika bedömningar, som eftersträvar olika mål, är det normalt att kommissionen beaktar olika faktorer när den gör dessa bedömningar, utan att detta ger upphov till någon inkonsekvens eller oförenlighet.

265 Det ska slutligen konstateras att Qualcomm endast har generellt ifrågasatt underlåtenheten att beakta vad det beskriver som ”bevisning avseende marknadsdynamiken och trenderna inom sektorn” och bolaget har inte på något sätt förklarat vilken bevisning det rör sig om, hur sådan bevisning skulle ha kunnat påverka kommissionens bedömning, och i synnerhet hur denna bevisning skulle ha kunnat föranleda kommissionen att slå fast att det förelåg ett konkurrenstryck som de vertikalt integrerade företagens interna produktion direkt utövade på de producenter som är verksamma på marknaden för UMTS-chippsatser.

266 Denna anmärkning kan följaktligen inte godtas.

267 Vad beträffar den fjärde anmärkningen, vilken avser att kommissionen inte beaktade de affärsmässiga realiteterna, har Qualcomm endast åberopat det faktum att bolaget hade förlorat cirka 70 procent av sin försäljning av UMTS-chippsatser avsedda för MBB-enheter till Huawei till förmån för företagsinterna leveranser från Huaweis dotterbolag. Det framgår dock av Huaweis svar på fråga 25 i begäran om upplysningar av den 19 juli 2013, som Qualcomm har hänvisat till, att det var först år 2013 som Huawei till 69 procent levererade till sig självt via HiSilicon, det vill säga efter den relevanta perioden. Kommissionen gjorde följaktligen inte någon uppenbart oriktig bedömning när den inte beaktade denna omständighet, vilket räcker för att inte godta denna anmärkning.

268 Det ska följaktligen anses att kommissionen inte gjorde någon uppenbart oriktig bedömning eller åsidosatte sin motiveringsskyldighet när den slog fast att det inte förekom något konkurrenstryck som direkt utövades av företagsinterna leveranser på marknaden för UMTS-chippsatser. Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den andra grundens andra del.

Den tredje delgrunden: Det konkurrenstryck som företagsinterna leveranser indirekt utövar på den öppna marknaden

269 Qualcomm har åberopat fyra anmärkningar till stöd för denna delgrund

270 För det första anser Qualcomm att kommissionen felaktigt begränsade sin bedömning av huruvida det förekom ett indirekt konkurrenstryck på marknaden i efterföljande led för mobiltelefoner med en integrerad UMTS-chippsats, under förevändning att de företagsinterna leveranserna av UMTS-chippsatser avsedda för de andra enheterna, däribland MBB-enheter, var obetydliga under den relevanta perioden. Qualcomm anser vidare att ett sådant synsätt står i strid med den ”skadeteori” som kommissionen har utvecklat, vilken är inriktad på ”chippsatser som ligger i framkant” och som används i MBB-enheter.

271 För det andra har Qualcomm gjort gällande att kommissionens påstående, i skäl 237 i det angripna beslutet, om att en hypotetisk höjning av priset på UMTS-chippsatser inte skulle medföra en kraftig minskning av efterfrågan på sådana chippsatser på den öppna marknaden är ogrundat och irrelevant, i avsaknad av ett SSNIP-test.

272 För det tredje är underkännandet av det indirekta tryck som följer av konkurrensen på marknaden i efterföljande led inte förenligt med den ”skadeteori” som kommissionen har utvecklat, och detta av två skäl.

273 Dels kan inte kommissionen, utan att motsäga sig själv, hävda att en hypotetisk prishöjning på 5–10 procent på marknaden i föregående led, det vill säga marknaden för UMTS-chippsatser, skulle ha en obetydlig inverkan på priserna på marknaden i efterföljande led, det vill säga marknaden för enheter med sådana chippsatser integrerade (skäl 235 i det angripna beslutet), och även kritisera Qualcomm för att ha ägnat sig åt indirekt underprissättning.

274 Dels kan inte kommissionen, utan att motsäga sig själv, hävda att även om den företagsinterna produktionen hos [*konfidentiellt*] hade tagits med i den relevanta marknaden, skulle detta, med hänsyn till dess obetydliga omfattning, inte ha haft några följder för Qualcomms marknadsandel, och följaktligen godta den omständigheten att den företagsinterna produktionen utövade ett visst konkurrenstryck på den öppna marknaden (fotnot 311 i det angripna beslutet) och även dra slutsatsen att denna företagsinterna produktion inte utövade något konkurrenstryck på den öppna marknaden under den relevanta perioden.

275 För det fjärde har Qualcomm hävdat att kommissionen felaktigt angav i fotnot 311 i det angripna beslutet att [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion skulle kunna tas med i den relevanta marknaden, men inte [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion, på grund av att det sistnämnda företaget under den relevanta perioden skaffade UMTS-chippsatser till sina MBB-enheter endast på den öppna marknaden.

276 Enligt Qualcomm kunde kommissionen inte bortse från den företagsinterna produktionen hos [*konfidentiellt*] på grund av att sistnämnda företag inte levererade chippsatser avsedda för dess MBB-enheter till sig självt, medan den definition av den relevanta marknaden som kommissionen använde i det angripna beslutet inte var begränsad till UMTS-chippsatser avsedda för MBB-enheter, utan omfattade även UMTS-chippsatser avsedda för andra anordningar. Vidare framgår det av skäl 220 led b i nämnda beslut att även om [*konfidentiellt*] tillkännagav år 2009 att det skulle upphöra med sin företagsinterna produktion, levererade det i själva verket till sig självt fram till tredje kvartalet år 2013.

277 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

278 Tribunalen påpekar inledningsvis att kommissionen, i punkt 10.2.9.2 i det angripna beslutet, förklarade varför den hade dragit slutsatsen att den företagsinterna produktionen hos de två enda vertikalt integrerade företagen under den relevanta perioden inte hade utövat något indirekt konkurrenstryck på marknaden för UMTS-chippsatser, genom konkurrens på marknaden i efterföljande led.

279 För att komma fram till en sådan slutsats, förklarade kommissionen först att den hade gjort sin analys av ett eventuellt indirekt konkurrenstryck genom att enbart beakta eventuell konkurrens i efterföljande led mellan mobiltelefoner som innefattar en UMTS-chippsats, med undantag av andra enheter, däribland MBB-enheter. I skäl 230 i det angripna beslutet angav kommissionen

att den hade gjort på detta sätt eftersom det var det enda möjliga indirekta konkurrenstrycket, eftersom egenproduktionen av UMTS-chippsatser avsedda att integreras i andra enheter än mobiltelefoner under alla omständigheter var obetydlig under den relevanta perioden.

280 Vidare förklarade kommissionen även att den hade begränsat sig till att undersöka det indirekta konkurrenstryck som utövas av [*konfidentiellt*], eftersom [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion var minimal under den relevanta perioden och därför inte kunde utöva något indirekt konkurrenstryck på den öppna marknaden.

281 Kommissionen förklarade därefter att med hänsyn till att utspädningsfaktorn för de berörda produkterna var låg, eftersom priset på en UMTS-chippsats, under den relevanta perioden, motsvarade endast cirka 6 procent av detaljhandelspriset på en mobiltelefon med en sådan chippsats integrerad, skulle en höjning på 5–10 procent av priset på denna chippsats endast ha en obetydlig inverkan på slutproduktens pris, med följden att en sådan höjning i föregående led av priset på UMTS-chippsatser på den öppna marknaden skulle förbli lönsam för chippsatsproducenten, som inte skulle få se sina försäljningsvolymer påverkas negativt av en sådan höjning (skäl 235 i det angripna beslutet).

282 Vidare visade kommissionen att med hänsyn till att mobiltelefoner är mycket olika produkter beroende på varumärke, med mycket specifika egenskaper, skulle en höjning av priset på mobiltelefoner efter en prishöjning på UMTS-chippsatser som är integrerade i dessa på den öppna marknaden inte få till följd att kunderna byter till ett annat mobiltelefonvarumärke, och särskilt att de snarare köper en mobiltelefon med en egenproducerad chippsats integrerad, vilken inte har varit föremål för en sådan prishöjning. Detta bekräftar att en höjning i föregående led av priset på UMTS-chippsatser på den öppna marknaden skulle förbli lönsam för chippsatsproducenten, som inte skulle få se sina försäljningsvolymer påverkas negativt av en sådan höjning (skäl 237 i det angripna beslutet).

283 Av detta drog kommissionen slutsatsen att företagsintern produktion inte kunde utöva ett indirekt konkurrenstryck på marknaden för UMTS-chippsatser under den relevanta perioden.

284 När det gäller den första anmärkningen, vilken avser att kommissionen felaktigt begränsade sin bedömning av huruvida det förekom ett indirekt konkurrenstryck på marknaden i efterföljande led för mobiltelefoner med en integrerad UMTS-chippsats, påpekar tribunalen att det rörde sig just om de enheter för vilka egenproduktionen av UMTS-chippsatser, beräknad exempelvis för [*konfidentiellt*], var som högst, med följden att en begränsning av kommissionens bedömning till detta segment av marknaden var det fall som mest troligen kunde visa att det förelåg ett indirekt konkurrenstryck och som följaktligen var mest fördelaktig för Qualcomm.

285 Den omständigheten att en sådan begränsning dessutom påstås vara oförenlig med den ”skadeteori” som kommissionen har utvecklat, vilken är inriktad på ”chippsatser som ligger i framkant” och som används i MBB-enheter, ändrar inte på något sätt det faktum att detta synsätt är mer fördelaktigt för Qualcomm och påverkar inte alls dess giltighet. Det ska i det avseendet påpekas att den företagsinterna produktionen av ”chippsatser som ligger i framkant” och som ska integreras i dessa enheter var, enligt kommissionen, mycket mer begränsad än den företagsinterna produktionen av UMTS-chippsatser avsedda att integreras i mobiltelefoner, vilket Qualcomm för övrigt inte har bestritt.

286 När det gäller den andra anmärkningen, vilken avser att kommissionens påstående, i skäl 237 i det angripna beslutet, om att en hypotetisk höjning av priset på UMTS-chippsatser inte skulle medföra en kraftig minskning av efterfrågan på sådana chippsatser på den öppna marknaden är ogrundat och irrelevant, på grund av avsaknaden av ett SSNIP-test, räcker det att erinra om att kommissionen inte är skyldig att göra ett sådant test (se punkt 235 ovan). Vidare ska det påpekas att Qualcomm inte har åberopat någon annan omständighet än avsaknaden av ett SSNIP-test i förevarande fall för att ifrågasätta detta påstående av kommissionen.

287 När det gäller den tredje anmärkningen, vilken avser att underkännandet av det indirekta tryck på den öppna marknaden som följer av konkurrensen i efterföljande led inte är förenligt med den ”skadeteori” som kommissionen har utvecklat, ska det påpekas att den indirekta underprissättning som kommissionen har anklagat Qualcomm för inte i sig kan göra bedömningen av att det förekom ett indirekt konkurrenstryck ogiltig, och detta av två skäl.

288 För det första, och i motsats till vad Qualcomm har hävdat, begick kommissionen inte något fel och motsade inte sig själv när den fann att en hypotetisk prishöjning på 5–10 procent på marknaden i föregående led, det vill säga marknaden för UMTS-chippsatser, skulle ha endast en obetydlig inverkan på priserna på enheter med sådana chippsatser integrerade på marknaden i efterföljande led, det vill säga marknaden för enheter med sådana chippsatser integrerade, samtidigt som den även kritiserade Qualcomm för att ha ägnat sig åt indirekt underprissättning. Det är inte på grund av att en generell höjning av priset på UMTS-chippsatser på marknaden i föregående led skulle ha haft nästan ingen inverkan i efterföljande led på priset på enheter med sådana chippsatser integrerade, som en selektiv nedsättning av priset på UMTS-chippsatser som Qualcomm erbjöd enbart Huawei inte skulle ha gynnat Huawei, genom att ge det möjlighet att bättre konkurrera med sin rival ZTE på marknaden i efterföljande led.

289 För det andra ska det konstateras att kommissionen, i fotnot 311 i det angripna beslutet, inte på något sätt antydde att [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion utövade ett visst konkurrenstryck på den öppna marknaden. I denna fotnot angav endast kommissionen att, under alla omständigheter, även om hela [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion av UMTS-chippsatser, det vill säga chippsatser avsedda för mobiltelefoner och chippsatser avsedda att integreras i andra enheter, togs med i den relevanta marknaden, skulle Qualcomms marknadsandel förbli oförändrad år 2009 och minska endast marginellt år 2010 och år 2011, samtidigt som den under alla omständigheter skulle ligga kvar över tröskeln på 50 procent. Qualcomms argument grundar sig följaktligen på en felaktig tolkning av denna fotnot.

290 Vad beträffar den fjärde anmärkningen, vilken avser att kommissionen felaktigt angav i fotnot 311 i det angripna beslutet att [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion skulle kunna tas med i den relevanta marknaden, men inte [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion, på grund av att det sistnämnda företaget under den relevanta perioden skaffade UMTS-chippsatser till sina MBB-enheter endast på den öppna marknaden, är även denna baserad på en felaktig tolkning av nämnda fotnot. I fotnoten fann nämligen kommissionen inte alls att [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion skulle kunna tas med i den relevanta marknaden, men inte [*konfidentiellt*]:s.

291 Det ska först och främst preciseras att fotnot 311 i det angripna beslutet syftar på skäl 240 i nämnda beslut och särskilt på frågan huruvida en bedömning av det indirekta trycket som är inriktad på MBB-enheter hypotetiskt sett skulle ha lett till ett annat resultat.

292 Vad i det avseendet beträffar [*konfidentiellt*], angav kommissionen endast att nämnda företags företagsinterna produktion av chippsatser avsedda både för mobiltelefoner och andra enheter var så minimal under den relevanta perioden att den, även om den hade tagits med i den berörda marknaden (oavsett om det sker inom ramen för en bedömning av det indirekta trycket som är inriktad på mobiltelefoner eller inom ramen för en bedömning av det indirekta trycket som är inriktad på MBB-enheter), skulle det inte ha medfört en minskning av Qualcomms marknadsandel under den förmodade tröskeln för dominerande ställning på 50 procent.

293 Vad däremot beträffar [*konfidentiellt*], angav kommissionen i fotnot 311 i det angripna beslutet att i det hypotetiska scenariot med en bedömning av det indirekta trycket inriktad på MBB-enheter, skulle [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion inte ha beaktats, eftersom det företaget köpte alla UMTS-chippsatser avsedda för dess MBB-enheter på den öppna marknaden och det hade tillkännagett år 2009 att det skulle upphöra med sin egenproduktion, vilket framgår av skäl 220 b i beslutet. Vid den bedömning av huruvida det förekom ett eventuellt indirekt tryck i efterföljande led, vilken var inriktad på mobiltelefoner, som kommissionen faktiskt gjorde, beaktade däremot kommissionen [*konfidentiellt*]:s företagsinterna produktion av UMTS-chippsatser avsedda för dess mobiltelefoner, eftersom [*konfidentiellt*] faktiskt levererade till sig självt i fråga om dessa enheter.

294 Den omständigheten att det framgår av skäl 220 i det angripna beslutet att de sista UMTS-chippsatserna levererades av [*konfidentiellt*] år 2013 påverkar dessutom varken konstaterandet att [*konfidentiellt*] gjorde inköp endast på den öppna marknaden vad beträffade UMTS-chippsatser avsedda för dess MBB-enheter och fick se sin egenproduktion begränsas till chippsatser avsedda för dess mobiltelefoner, eller konstaterandet att [*konfidentiellt*] hade beslutat redan år 2009 att upphöra med sin företagsinterna produktion och hade upphört i juli 2010 att utveckla nya UMTS-chippsatser, eftersom det mycket väl kan gå flera år från detta beslut och den stoppade utvecklingen av nya UMTS-chippsatser till dess att de sista producerade UMTS-chippsatserna levereras.

295 Av det ovan anförda följer att ingen av de anmärkningar som har framförts till stöd för den aktuella delgrunden kan påverka kommissionens bedömning i punkt 10.2.9.1 i det angripna beslutet, där det slås fast att det under den relevanta perioden inte förekom något indirekt tryck från den företagsinterna produktionen av UMTS-chippsatser på den öppna marknaden.

296 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den andra grundens tredje del.

Den fjärde delgrunden: Qualcomms dominerande ställning under den relevanta perioden

297 Qualcomm har åberopat följande fyra anmärkningar till stöd för denna delgrund.

298 För det första har Qualcomm gjort gällande att om produktmarknaden hade definierats på ett korrekt sätt och hade omfattat företagsintern försäljning av de vertikalt integrerade tillverkarna, skulle Qualcomms marknadsandelar ha understigit 40 procent, det vill säga under tröskeln för dominerande ställning.

299 För det andra har Qualcomm hävdat att kommissionen felaktigt överskattade omfattningen av dess marknadsandelar. Enligt Qualcomm kännetecknas sektorn för basbandchippsatser av korta innovationscykler, med följden att marknadsandelar är flyktiga och inte återspeglar styrkeförhållandena på marknaden på ett korrekt sätt. Vidare har Qualcomm hävdat att om

kommissionen på ett korrekt sätt hade beaktat det tryck som utövades mot bolaget, hade den kommit fram till slutsatsen att Qualcomm inte hade något betydande och varaktigt marknadsinflytande.

300 För det tredje har Qualcomm gjort gällande att kommissionen felaktigt ansåg att den relevanta marknaden kännetecknades av stora inträdes- och expansionshinder. Qualcomm anser att nya aktörer uppmuntrades att ta sig in på marknaden utan att bromsas av behovet av att göra betydande investeringar i FoU, på grund av att den aktuella tekniken till stor del hade standardiserats. Bolaget har hävdat att det nätverk för ”grant-back” som det drog fördel av inte heller utgjorde något inträdeshinder, vilket bekräftas av den omständigheten att endast en liten majoritet av de som svarade på en fråga som kommissionen ställde avseende förekomsten av inträdeshinder betecknade detta nätverk för ”grant-back” som ett sådant hinder.

301 För det fjärde har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den inte kvantifierade de andra inträdeshindren som den identifierade, nämligen nödvändigheten av att få basbandchippsatserna certifierade av mobilnätsoperatörer och tillverkare av originalutrustning, bolagets varumärkesimage, anseende och starka affärsförbindelser.

302 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

303 Det följer av rättspraxis att med en sådan dominerande ställning som avses i artikel 102 FEUF förstås att ett företag har en sådan ekonomisk maktställning att det kan hindra upprätthållandet av en effektiv konkurrens på den relevanta marknaden, genom att denna ställning tillåter företaget att i betydande omfattning agera oberoende i förhållande till sina konkurrenter, sina kunder och, i sista hand, konsumenterna (dom av den 13 februari 1979, Hoffmann-La Roche/kommissionen, 85/76, EU:C:1979:36, punkt 38).

304 En dominerande ställning kan i regel grunda sig på en kombination av flera faktorer som var för sig inte nödvändigtvis är avgörande (dom av den 14 februari 1978, United Brands och United Brands Continentaal/kommissionen, 27/76, EU:C:1978:22, punkt 66, och dom av den 15 december 1994, DLG, C-250/92, EU:C:1994:413, punkt 47). Bland dessa faktorer är förekomsten av omfattande marknadsandelar mycket betydelsefull (dom av den 12 december 1991, Hilti/kommissionen, T-30/89, EU:T:1991:70, punkt 90, och dom av den 25 juni 2010, Imperial Chemical Industries/kommissionen, T-66/01, EU:T:2010:255, punkterna 255 och 256).

305 Enligt rättspraxis utgör nämligen särskilt stora marknadsandelar i sig själva, utom i undantagsfall, bevis för att det föreligger en dominerande ställning (dom av den 13 februari 1979, Hoffmann-La Roche/kommissionen, 85/76, EU:C:1979:36, punkt 41). Närmare bestämt utgör en marknadsandel på 50 procent i sig själv, utom i undantagsfall, en dominerande ställning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkt 60).

306 Andra faktorer kan också beaktas vid bedömningen av huruvida det föreligger en dominerande ställning, såsom förhållandet mellan det berörda företagets och de största konkurrenternas marknadsandelar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 februari 1979, Hoffmann-La Roche/kommissionen, 85/76, EU:C:1979:36, punkt 48), eller förekomsten av inträdes- eller expansionshinder som följer bland annat av att det är nödvändigt att göra stora investeringar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 februari 1978, United Brands och United Brands

Continentaal/kommissionen, 27/76, EU:C:1978:22, punkt 122), eller, under vissa omständigheter, innehavet av immateriella rättigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 juli 2010, AstraZeneca/kommissionen, T-321/05, EU:T:2010:266, punkt 270 och där angiven rättspraxis).

307 När det gäller den första anmärkningen, vilken avser att om den relevanta produktmarknaden hade definierats på ett korrekt sätt och hade omfattat företagsintern försäljning av de vertikalt integrerade tillverkarna, skulle Qualcomms marknadsandelar ha understigit 40 procent, räcker det att påpeka att kommissionen, såsom framgår av bedömningen av den andra grundens tre första delar, inte begick något fel när den definierade den relevanta produktmarknaden som marknaden för UMTS-chippsatser, vilket gör att denna anmärkning inte kan godtas.

308 När det gäller den andra anmärkningen, vilken avser att, med hänsyn till sektorns särskilda kännetecken, omfattningen av Qualcomms marknadsandelar, som bolaget anser är flyktiga, inte återspeglade att bolaget hade ett betydande och varaktigt marknadsinflytande, påpekar tribunalen att även om det antas att den relevanta marknaden kännetecknas av korta innovationscykler, utgör detta inte ett undantagsfall i den mening som avses i den rättspraxis som har angetts i punkt 305 ovan, som gör det möjligt att anse att så omfattande marknadsandelar i sig själva inte utgör bevis för att det föreligger en dominerande ställning, särskilt när marknadsandelarna för den närmaste konkurrenten är klart mindre, såsom är fallet här. Under alla omständigheter framgår det av de uppgifter som anges i tabellerna 3 och 5 i det angripna beslutet, vilka i huvudsak inte har bestritts av Qualcomm, att nämnda bolag hade en marknadsandel på 61,2 procent år 2009, 59,7 procent år 2010 och 62,5 procent år 2011 vad gäller intäkter och en marknadsandel på 58,9 procent år 2009, 57,8 procent år 2010 och 65,3 procent år 2011 vad gäller volym. Sådana relativt stabila marknadsandelar kan därför inte betecknas som flyktiga, i motsats till Qualcomms påståenden.

309 När det gäller styrkeförhållandena på marknaden framgår det även av de uppgifter som anges i tabellerna 3 och 5 i det angripna beslutet, vilka i huvudsak inte har bestritts av Qualcomm, att bolagets två närmaste konkurrenter i fråga om intäkter var, år 2009, ST-Ericsson med en marknadsandel på 15,1 procent och Intel med en marknadsandel på 12,6 procent, år 2010, Intel med en marknadsandel på 18,9 procent och ST Ericsson med en marknadsandel på 8,9 procent och, år 2011, Intel med en marknadsandel på 19,1 procent och Broadcom med en marknadsandel på 4,4 procent. I fråga om volym var bolagets två närmaste konkurrenter, år 2009, ST Ericsson med en marknadsandel på 20–30 procent och Intel med en marknadsandel på 10–20 procent, år 2010, Intel med en marknadsandel på 10–20 procent och ST Ericsson och Marvell med en marknadsandel på 5–10 procent och, år 2011, Intel med en marknadsandel på 20–30 procent och Marvell med en marknadsandel på 5–10 procent. I motsats till Qualcomms påståenden, visar dessa tabeller tydligt att Qualcomm under den relevanta perioden endast konkurrerade med ett fåtal konkurrenter som hade en betydligt svagare ställning och relativt instabila marknadsandelar, till skillnad från Qualcomm självt, vilket bekräftar att bolaget hade ett betydande och varaktigt marknadsinflytande och gör det föga trovärdigt att det var möjligt för dess konkurrenter att utöva ett verkligt tryck på bolaget. Den andra anmärkningen kan följaktligen inte godtas.

310 När det gäller den tredje anmärkningen, vilken i huvudsak avser att kommissionen felaktigt ansåg att de nödvändiga investeringarna för att ta fram en UMTS-chippsats, särskilt investeringar i FoU, utgjorde inträdes- eller expansionshinder, och den fjärde anmärkningen, vilken avser att kommissionen inte kvantifierade de andra identifierade inträdeshindren, nämligen nödvändigheten av att få basbandchippsatserna certifierade av mobilnätsoperatörer och tillverkare av originalutrustning, Qualcomms varumärkesimage, anseende och starka

affärsförbindelser, räcker det att påpeka att de avser andra faktorer som kan komma att beaktas vid bedömningen av huruvida det föreligger en dominerande ställning (se punkt 306 ovan), utan att de kan ifrågasätta bevisen för att det föreligger en dominerande ställning, såsom har fastställts i enlighet med den rättspraxis som har angetts i punkt 305 ovan.

311 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den andra grundens fjärde del.

Den femte delgrunden: Definitionen av framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser som låg till grund för kommissionens analys

312 Till stöd för den femte delgrunden har Qualcomm i huvudsak kritiserat kommissionen för att den grundade sin analys på framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser, trots att det rör sig om ett bekvämlighetskoncept som aldrig har existerat och som inte överensstämmer med de tekniska och affärsmässiga realiteterna under den relevanta perioden.

313 Denna argumentation ska dock anses vara verkningslös om den åberopas för att ifrågasätta definitionen av den relevanta marknaden eller Qualcomms dominerande ställning. Kommissionen definierade nämligen inte framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser i punkt 10 i det angripna beslutet, som avsåg nämnda definition, eller i punkt 11 i beslutet, som avsåg denna dominerande ställning, utan i punkt 12 i beslutet, som avser missbruk, och närmare bestämt i kommissionens analys av Qualcomms strategi i syfte att motarbeta Icera på detta framkantssegment (punkt 12.4 i det angripna beslutet).

314 När Qualcomm tillfrågades om detta genom en åtgärd för processledning, uppgav bolaget att även om det hade utvecklat sin kritik mot definitionen av framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser som kommissionen hade lagt till grund för sin analys inom ramen för den andra grunden, gjorde bolaget detta för att ta upp denna väsentliga fråga så tidigt som möjligt i sina inlagor, eftersom sådan kritik potentiellt sett påverkade de andra grunder som utvecklades därefter och eftersom bolaget ville framhålla inkonsekvenserna i definitionen av den relevanta marknaden, däribland vad gällde detta framkantssegment, som var en del av den relevanta marknaden.

315 Ett sådant svar räcker emellertid inte för att kringgå det faktum att denna delgrund är verkningslös, eftersom även om den anmärkning som har framförts till stöd denna delgrund kan godtas, kan det inte påverka den slutsats som kommissionen kom fram till beträffande definitionen av den relevanta marknaden och Qualcomms dominerande ställning.

316 Av detta följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den andra grundens femte del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser de andra delarna av denna grund (se punkterna 240, 268, 296 och 311 ovan), kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den femte grunden: Kommissionen gjorde ”uppenbart oriktiga bedömningar” och åsidosatte motiveringsskyldigheten vad beträffar rekonstruktionen av ”faktiskt betalda” priser

317 Den femte grunden består av två delar. Den första delgrunden avser att den ”korrigering av priser” som gjordes i det angripna beslutet var onödig. Den andra delgrunden avser de fel som begicks i beslutet vad beträffar denna ”korrigering”.

Den första delgrunden: Den ”korrigering av priser” som gjordes i det angripna beslutet var onödig

318 Till stöd för den första delgrunden har Qualcomm i huvudsak gjort gällande att kommissionen, genom att inte stödja sig på Qualcomms räkenskapsuppgifter för att fastställa priserna på chippsatser, gjorde en onödig och omotiverad ”korrigering” av bolagets prisuppgifter. Bolaget har därigenom ifrågasatt rekonstruktionen, som gjordes i det angripna beslutet, av de priser som Huawei och ZTE faktiskt betalade till Qualcomm under den relevanta perioden.

319 För det första har Qualcomm gjort gällande att kommissionen, i samband med rekonstruktionen av priserna som gjordes i det angripna beslutet, inte på ett lämpligt sätt tog hänsyn till bolagets invändningar mot den pris- och kostnadsanalys som gjordes i meddelandet om invändningar, i vilka det kritiserades dels att vissa intäkter undantogs från denna rekonstruktion genom att vissa begränsade fall av volatilitet bland genomsnittliga försäljningspriser felaktigt behandlades som bokföringsfel, dels att den inte beaktade effekterna av den sena intäktsredovisningen.

320 För det andra anser Qualcomm att kommissionen felbedömde Qualcomms prisuppgifter vid sin pris- och kostnadsanalys genom att använda ett kvartal som referensperiod. Enligt Qualcomm var sex månader eller rent av ett år den lämpligaste och mest relevanta perioden ur affärsmässig synvinkel för att bedöma uppgifter om prissättningen. Bolaget har angett att det inte kommer överens med sina kunder om priserna eller justerar priserna kvartalsvis, utan ingår vanligtvis avtal med dem för mycket längre perioder.

321 Qualcomm har tillagt att kommissionen felaktigt underkände argumentet att en aggregering över tid skulle kunna avhjälpa de problem som uppstår till följd av det sena redovisningssystemet, eftersom denna risk endast avser ytterst små belopp, och eftersom risken för att perioderna av underprissättning skulle vara svåra att identifiera på grund av deras genomsnitt under en längre referensperiod endast skulle föreligga om pris- och kostnadsanalysen gjordes inte bara under perioden av underprissättning, men även under hela eller delar av perioden för kostnadstäckning. Enligt Qualcomm pågick den underprissättning som kommissionen i förevarande fall har gjort gällande under två år, och därför skulle det ha varit möjligt att genomföra pris- och kostnadsanalysen på grundval av referensperioder på sex månader.

322 För det tredje har Qualcomm hävdat att åtgärden att korrigera de genomsnittliga försäljningspriserna i det angripna beslutet är onödig, eftersom, när det gäller de genomsnittliga försäljningspriser som förts in i bolagets räkenskapsuppgifter, skillnaden jämfört med resultatet av kommissionens beräkningar under alla omständigheter är minimal. Vidare har Qualcomm gjort gällande att den pris- och kostnadsanalys som kommissionen gjorde i meddelandet om invändningar, vilken baserades på bolagets uppgifter, endast visade priser som understeg kostnaderna under en mycket kort tid och sporadiskt, vilket är oförenligt med den ”skadeteori” som kommissionen har utvecklat och som grundas på en konkurrensbegränsande avskärmning. Enligt Qualcomm tyder detta på att kommissionen omformulerade de genomsnittliga försäljningspriserna endast för att undvika konstaterandet att det förekom sporadisk underprissättning och följaktligen att det inte förelåg någon överträdelse.

323 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

324 Tribunalen erinrar inledningsvis om att det i punkt 12.5 i det angripna beslutet redogörs för kommissionens metod och beräkningen av de kvartalsvisa genomsnittliga försäljningspriser som Huawei och ZTE faktiskt betalade per enhet för de chippsatser som var föremål för utredning under den relevanta perioden.

325 I meddelandet om invändningar hade kommissionen baserat sina beräkningar huvudsakligen på Qualcomms räkenskapsuppgifter. På grund av tillämpningen av Förenta staternas allmänt vedertagna redovisningsprinciper (United States Generally Accepted Accounting Principles, nedan kallade US GAAP) och de argument som framfördes i svaret på meddelandet om invändningar, fann kommissionen att det var olämpligt att grunda dess pris- och kostnadsanalys på nämnda räkenskapsuppgifter utan att göra justeringar för att beakta principen om intäktsredovisning och för att mer exakt avspegla den ekonomiska verkligheten under den relevanta perioden.

326 I synnerhet anser kommissionen att de intäkter som ursprungligen redovisades under ett visst kvartal potentiellt sett undervärderade det faktiska slutpriset på sålda enheter under detta kvartal, och att den sena redovisningen av Qualcomms ackumulerade reserver som ännu inte hade betalats blåste upp intäkterna för det kvartal då de redovisades. Denna sena redovisning berodde på US GAAP som tillämpades av Qualcomm, i enlighet med vilka Qualcomm, vid den tidpunkt då en chippsats fysiskt skickades iväg, endast skulle redovisa de intäkter som var säkra och mätbara. Reserverna ska återföras i Qualcomms räkenskaper först vid tidpunkten för kontrollen av den exakta kvantiteten chippsatser, på vilken ett finansiellt incitament är tillämplig.

327 Av detta skäl ansåg kommissionen att det var olämpligt att stödja sig på Qualcomms räkenskapsuppgifter utan att göra justeringar för att ta hänsyn till skillnaden mellan det kvartal under vilket chippsatserna såldes och det kvartal under vilket intäkterna redovisades.

328 Följaktligen bedömde kommissionen de ”faktiskt betalda” priserna genom att ta hänsyn till de reserver som skulle återföras i Qualcomms räkenskaper, för att beräkna de bruttointäkter som erhållits under det kvartal då försäljningen hade ägt rum.

329 I punkterna 608–610 i det angripna beslutet angav även kommissionen att den grundade sig på kvartalsvisa referensperioder med hänsyn till den omständigheten, för det första, att det framgick av vissa handlingar från [*konfidentiellt*], att besluten avseende priserna fattades av Qualcomm kvartalsvis, för det andra, att även kunderna ingav begäran om finansiella incitament kvartalsvis och, för det tredje, att denna period överensstämde med de uppgifter om de genomsnittliga rörliga kostnaderna som Qualcomm tillhandahöll, vilka också redovisades kvartalsvis.

330 När det gäller den första anmärkningen, vilken avser att kommissionen inte på ett korrekt sätt beaktade de argument som Qualcomm hade formulerat i svaret på meddelandet om invändningar, påpekar tribunalen att Qualcomm inte har förklarat på vilket sätt kommissionen underlät att på ett lämpligt sätt beakta bolagets synpunkter eller av vilket skäl det inte var nödvändigt att rekonstruera priserna i det angripna beslutet för att bemöta den kritik som framfördes i svaret.

331 Under alla omständigheter räcker det att erinra om att, såsom angavs i det angripna beslutet, på grund av tillämpningen av US GAAP och de argument som framfördes i svaret på meddelandet om invändningar, fann kommissionen att det var olämpligt att grunda dess pris- och kostnadsanalys på Qualcomms räkenskapsuppgifter utan att göra justeringar för att beakta principen om intäktsredovisning. Vid rekonstruktionen av priserna i det angripna beslutet, beaktade således kommissionen denna omständighet genom att koppla de justeringar som gjordes i räkenskaperna till den aktuella försäljningen, för att mer exakt avspegla den ekonomiska verkligheten under den relevanta perioden. I synnerhet justerade kommissionen dessa

räkenskapsuppgifter, på grundval av de handlingar som Qualcomm hade, för att omfördela de olika betalningarna av incitament till de motsvarande enheterna och på så sätt beräkna det pris som faktiskt betalades av Huawei och ZTE.

332 Tribunalen ska vidare, i likhet med kommissionen, påpeka att kommissionen tidigare redan hade gjort vissa justeringar, som grundades på det dominerande företagets sammanställningar över priser och kostnader samt på all annan relevant information som lämnats av företaget, för att återspegla den ekonomiska verkligheten. Detta tillvägagångssätt har godtagits i tribunalens praxis, till exempel i dom av den 30 januari 2007, France Télécom/kommissionen (T-340/03, EU:T:2007:22, punkterna 131–137), dom av den 10 april 2008, Deutsche Telekom/kommissionen (T-271/03, EU:T:2008:101, punkterna 208–211), och dom av den 13 december 2018, Slovak Telekom/kommissionen (T-851/14, EU:T:2018:929, punkterna 220–235).

333 Under dessa omständigheter kan den första anmärkningen inte godtas.

334 Vad gäller den andra anmärkningen, vilken avser att ett kvartal som referensperiod inte var lämpligast för att göra pris- och kostnadsanalysen, ska det erinras om att på de områden som kräver komplicerade ekonomiska bedömningar, ska unionsdomstolen inte bara pröva huruvida de bevis som åberopats är materiellt riktiga, tillförlitliga och samstämmiga, utan även pröva huruvida dessa bevis utgör samtliga relevanta uppgifter som ska beaktas för att bedöma en komplicerad situation och huruvida de kan ligga till grund för de slutsatser som dragits. I det avseendet ska unionsdomstolen utföra prövningen av lagenligheten på grundval av de omständigheter som sökanden har anfört till stöd för sina grunder (se dom av den 10 juli 2014, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkterna 54 och 56 och där angiven rättspraxis).

335 I förevarande fall redogjorde kommissionen, i skälen 609, 610 och 630–633 i det angripna beslutet, för den bevisning som hade föranlett den att tillämpa ett kvartal som referensperiod och det resonemang som fördes för att underkänna Qualcomms invändningar.

336 Det ska inledningsvis konstateras att även om det är riktigt att de uppgifter som återges i tabellerna 28–30, 44 och 45 i det angripna beslutet inte visar en fullständighet enhetlighet vid fastställandet av köpeperioderna, kvarstår det faktum att det följer av dessa uppgifter att den period som oftast används faktiskt är kvartal. Det ska därutöver tilläggas dels att kvartal var den period som gällde för att kunderna skulle inge en begäran om finansiella incitament, dels att de kostnadsuppgifter rörande de genomsnittliga rörliga kostnaderna som lämnades av Qualcomm självt också lämnades kvartalsvis. Vidare har Qualcomm, varken i sina inlagor eller i sina svar på meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar som bolaget har hänvisat till, åberopat något argument eller bevis som stöder dess uppfattning att kommissionen borde ha använt en referensperiod på sex månader eller ett år.

337 De övriga omständigheter som Qualcomm har åberopat gör det inte heller möjligt att anse att kommissionen begick ett fel genom att tillämpa en referensperiod på tre månader för att genomföra pris- och kostnadsanalysen.

338 Qualcomm har, för det första, inte lyckats visa på vilket sätt problemet med en sen redovisning, som påverkar hela den relevanta perioden, skulle ha kunnat lösas genom att ändra referensperioden, vilket bolaget har hävdat.

339 För det andra, även om det – såsom Qualcomm har hävdat – är riktigt att beaktandet av en längre referensperiod skulle kunna snedvrida analysen endast om priserna avseende en period som sträcker sig bortom perioden med underprissättning beaktades, betyder inte detta att valet av referensperiod med nödvändighet måste vara just den som Qualcomm har föreslagit. Valet mellan ett kvartal, ett halvår eller ett år som referensperiod gjordes nämligen av kommissionen i förevarande fall utifrån de mest relevanta uppgifterna och omständigheterna avseende Qualcomms verksamhet. I det avseendet ska det påpekas att Qualcomm inte har lyckats visa att valet av ett kvartal som referensperiod var felaktigt.

340 Under dessa omständigheter kan den andra anmärkningen inte godtas.

341 Vad beträffar den tredje anmärkningen, vilken avser att det var onödigt av kommissionen att korrigera de genomsnittliga försäljningspriserna, eftersom, när det gäller de genomsnittliga försäljningspriser som förts in i Qualcomms räkenskapsuppgifter, skillnaden jämfört med resultatet av kommissionens beräkningar under alla omständigheter är minimal, framgår det av skälen 614, 739, 740, 774, 775 och 922 i det angripna beslutet att skillnaden mellan Qualcomms redovisade priser och de priser som kommissionen rekonstruerade ofta var mycket liten. Denna omständighet bekräftades i huvudsak av parterna vid förhandlingen.

342 Qualcomm har dock inte visat att denna omständighet påverkar det angripna beslutets lagenlighet. Även om skillnaden mellan de genomsnittliga försäljningspriser som har förts in i bolagets räkenskapsuppgifter och de genomsnittliga försäljningspriser som kommissionen rekonstruerade endast är minimal, kan man därav inte dra slutsatsen att kommissionen begick ett fel genom att rekonstruera de genomsnittliga försäljningspriserna. Under dessa omständigheter kan denna anmärkning inte godtas.

343 Vidare saknas det helt stöd för Qualcomms argument om att en pris- och kostnadsanalys, vilken baserades på bolagets räkenskapsuppgifter, endast visade priser som understeg kostnaderna under en mycket kort tid och sporadiskt, och det är därför oförenligt med varje konstaterande om att det förelåg en överträdelse. Qualcomm har nämligen inte förklarat vad det anser utgör en sporadisk underprissättning och av vilket skäl denna typ av underprissättning inte skulle kunna utgöra en överträdelse av konkurrensrätten.

344 Mot bakgrund av dessa överväganden kan den tredje anmärkningen inte godtas, och talan kan inte heller bifallas såvitt avser någon del av den femte grundens första del.

Den andra delgrunden: De fel som begicks i det angripna beslutet vad beträffar den ”korrigering” som gjordes

345 Qualcomm har åberopat fem anmärkningar till stöd för denna delgrund.

346 För det första har Qualcomm hävdat att kommissionen, för att beräkna de ”faktiskt betalda” priserna, felaktigt överförde vissa finansiella incitament från de kvartal då de hade förts in i Qualcomms redovisningssystem till de kvartal då de berörda enheterna hade skickats iväg till kunden på grundval en felaktig manipulation av de ansökningar om incitament som Huawei och ZTE hade ingett till Qualcomm, vilka fanns med i ”dokumentpaket” som inte kunde säkerställa en tillförlitlig pris- och kostnadsanalys.

347 Qualcomm har vidare angett att skälen till att de aktuella ”dokumentpaketen” inte var tillförlitliga hade angetts i svaret på det kompletterande meddelandet om invändningar, i vilket bolaget hade förklarat att dessa paket hade utarbetats på ett mycket detaljerat sätt av kunderna, vilka inte längre kunde ge några klargöranden om dessa vid den tidpunkt då kommissionen begärde sådana klargörande av dem, år 2017. Dessutom är dessa ”dokumentpaket” ofullständiga och innehåller ibland inkonsekvenser och felaktigheter.

348 För det andra har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den använde ett tillvägagångssätt som var otillbörligt tillbakablickande, i det att den överförde reserverna genom att grunda sig på antagandet att Qualcomm kunde ha förutsett ansökningarna om incitament med fullständig säkerhet vid tidpunkten för försäljningen.

349 I det avseendet har Qualcomm hävdat att konstaterandet, i skäl 620 i det angripna beslutet, att det viktiga är att Qualcomm var redo att uppmuntra köp av samtliga enheter som på förhand omfattades av vissa avtal som föreskrev åtgärder i form av incitament, saknar mening. Tillämpningen av US GAAP innebär att Qualcomm, vid den tidpunkt då beställningar på chippsatser erhölls och skickades iväg, var tvunget att anta att alla chippsatsenheter var berättigade till varje incitament som potentiellt sett var tillämpligt, utan att bolaget fick känna någon som helst ovisshet. Det betyder inte att Qualcomm hade godtagit att alla enheter skulle beviljas ett maximalt incitament.

350 För det tredje anser Qualcomm att kommissionens tillvägagångssätt var inkonsekvent, eftersom kommissionen, å ena sidan, underkände Qualcomms redovisade priser som ”inte lämpade” och, å andra sidan, på ett selektivt sätt tog till användningen av samma priser vid två viktiga beräkningar, nämligen beräkningen av priset på chippsatser för vilka det inte fanns några ”dokumentpaket” och den beräkning som gjordes för att fördela de ytterligare kostnaderna för FoU inom ramen för pris- och kostnadsanalysen.

351 För det fjärde har Qualcomm hävdat att kommissionens tillvägagångssätt står i strid med beslut C(2014) 7465 final, som antogs i ärendet den 15 oktober 2014, om ett förfarande enligt artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet (ärende AT.39523 – Slovak Telekom), i vilket kommissionen fann att det, av rättssäkerhetsskäl, var att föredra att bedömningarna utförs på grundval av sådana uppgifter om kostnaderna som används av det aktuella företaget, i stället för på grundval av uppgifter som följer av justeringar och komplicerade beräkningar som görs i efterhand.

352 För det femte har Qualcomm påpekat att kommissionens metod leder till priser som i vissa fall uppenbart inte är de priser som ”faktiskt betalades” av Qualcomms kunder. Till exempel råder det inte någon ovisshet om det pris som faktiskt betalades av Huawei för icke skickade beställningar av [*konfidentiellt*] enheter av MDM8200-chippsatsen som såldes av Qualcomm, i fråga om vilka det överenskomma fasta slutpriset var [*konfidentiellt*] (USD) per chippsats, efter avdrag för varje incitament. Det pris som rekonstruerades av kommissionen till följd av dess manipulationer uppgår däremot till [*konfidentiellt*] USD per chippsats. På samma sätt var det pris som Huawei, det första kvartalet år 2011, betalade för MDM8200-chippsatsen [*konfidentiellt*] USD per chippsats, trots att kommissionen, på grundval av sin felaktiga metod, fann att det genomsnittliga nettoförsäljningspriset för denna chippsats var [*konfidentiellt*] USD per chippsats.

353 Vidare anser Qualcomm att kommissionen inte kan förklara varför det genomsnittliga försäljningspriset efter avdrag för det huvudsakliga incitamentet under det första kvartalet år 2011 var oförenligt med det genomsnittliga försäljningspriset efter avdrag för det huvudsakliga incitament som omnämns i presentationsbild [*konfidentiellt*]: det är uppenbart att de två omformulerade priser som kommissionen försökte att motivera genom att stödja sig på en bild från presentationen av [*konfidentiellt*] den 4 augusti 2010 inte utgör ”faktiska” priser.

354 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

355 Vad beträffar den första anmärkningen, vilken avser att de ”dokumentpaket” som innehöll de ansökningar om incitament som Huawei och ZTE hade ingett till Qualcomm inte kunde säkerställa en tillförlitlig pris- och kostnadsanalys, räcker det att, i likhet med kommissionen, konstatera att de aktuella handlingarna användes av Qualcomm självt vid utfärdandet av kreditnotor och upprättandet av dess räkenskaper, såsom anges i skäl 597 i det angripna beslutet, utan att detta har bestritts av Qualcomm. I avsaknad av annan bevisning som lagts fram av Qualcomm, kan denna anmärkning följaktligen inte godtas.

356 Vad gäller den andra anmärkningen, vilken avser att kommissionen använde ett tillvägagångssätt som var otillbörligt tillbakablickande, i det att den överförde reserverna genom att grunda sig på antagandet att Qualcomm kunde ha förutsett ansökningarna om incitament med fullständig säkerhet vid tidpunkten för försäljningen, påpekar tribunalen att i motsats till vad Qualcomm har hävdat, grundar sig kommissionens metod inte på parametrar som Qualcomm inte kunde bedöma. Qualcomms priser var nämligen strukturerade som bruttopriser på vilka incitamenten, det vill säga rabatterna, tillämpades. När Qualcomm fattade beslut om prissättningen visste bolaget således vad som skulle kunna vara det lägsta enhetspriset om alla incitamenten tillämpades. Denna beräkning syftade, såsom kommissionen har hävdat, helt enkelt till att, på grundval den information som Qualcomm hade tillgång till och som bolaget grundade sig på för att upprätta sina räkenskaper, fastställa det pris som faktiskt betalades av Huawei och ZTE. Dessa överväganden räcker för att denna anmärkning inte ska godtas.

357 När det gäller den tredje anmärkningen, vilken avser att kommissionens tillvägagångssätt vad beträffar Qualcomms priser är inkonsekvent, räcker det för att inte godta denna anmärkning att påpeka att den utgår från det felaktiga antagandet att det i det angripna beslutet konstateras att Qualcomms redovisade priser var ”inte lämpade”. I skälen 603, 613 och 618 i beslutet, som Qualcomm har hänvisat till, identifierade nämligen kommissionen tydligt vilka delar i dessa redovisade priser som inte var lämpade, dock utan att underkänna möjligheten att använda dessa efter att ha gjort nödvändiga justeringar på grundval av andra informationskällor.

358 Vad beträffar den fjärde anmärkningen, vilken avser att kommissionen tillvägagångssätt står i strid med beslut C(2014) 7465 final av den 15 oktober 2014 om ett förfarande enligt artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet (ärende AT.39523 – Slovak Telekom), påpekar tribunalen att det visserligen är riktigt att kommissionen i vissa fall inledningsvis stödde sig på siffror i det dominerande företagets räkenskaper, vilket ibland var tillräckligt, men när dessa siffror inte fanns tillgängliga eller inte motsvarade verkligheten på marknaden, konstruerade kommissionen lämpliga representativa värden, också dessa baserade på all relevant information som hade lämnats av det dominerande företaget. Såsom har påpekats i punkt 332 ovan, har detta tillvägagångssätt godtagits av tribunalen. Denna anmärkning kan därför inte godtas.

359 När det gäller den femte anmärkningen, vilken avser att kommissionens metod leder till priser som i vissa fall uppenbart inte är de priser som ”faktiskt betalades” av Qualcomms kunder, ska det konstateras, vad beträffar det första exempel som Qualcomm har åberopat, att den presentationsbild som kommissionens försvar grundar sig på (bilaga A.2.2.19 till ansökan) faktiskt visar att det pris som Huawei betalade för MDM8200-chippsatsen efter tillämpning av incitamentet var [*konfidentiellt*] (avrundat till [*konfidentiellt*]) USD per chippsats, vilket motsvarar det pris som kommissionen beräknade och som anges i skäl 743 i det angripna beslutet. Vad gäller det andra exemplet, ska det påpekas att den handling som kommissionen nämnde (bilaga A.2.4.12 till ansökan) för att visa att de priser som godkändes av [*konfidentiellt*] hade ändrats flera gånger i följd, vilket klargjordes i kommissionens svar på de frågor som tribunalen ställde, bekräftar att det pris som Huawei underrättades om avseende MDM8200-chippsatsen under det första kvartalet år 2011 var lägre än det som presenterades för [*konfidentiellt*] och motsvarade det faktiska priset på [*konfidentiellt*] USD som hade beräknats av kommissionen.

360 Av detta följer att Qualcomm inte har visat att det förekom fel i den metod som kommission använde och i de resultat som kommissionen kom fram till i det angripna beslutet. Under dessa omständigheter kan denna anmärkning inte godtas.

361 Av detta följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den femte grundens andra del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser grundens första del (se punkt 344 ovan), kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den sjätte grunden: Det gjordes en ”felaktig fördelning av icke återkommande ingenjörskostnader”

362 Genom denna grund har Qualcomm gjort gällande att kommissionen, vid sin bedömning av betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader, gjorde ”en uppenbart oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna och en uppenbart felaktig rättstillämpning samt åsidosatte rättssäkerhetsprincipen, oskuldspresumtionen och principen *in dubio pro reo*”. Vidare anser Qualcomm att det angripna beslutet inte är tillräckligt motiverat, eftersom det inte ”beaktar” många viktiga argument som Qualcomm anförde under det administrativa förfarandet. Kommissionen åsidosatte därigenom sin ”skyldighet att iaktta god förvaltningssed”.

363 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

364 Enligt artikel 21 i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 76 d i rättegångsreglerna ska en ansökan innehålla uppgifter om saken i målet samt en kortfattad framställning av de grunder som åberopas. En talan kan endast tas upp till prövning om de väsentliga, faktiska och rättsliga, omständigheter som talan grundas på, åtminstone kort men på ett konsekvent och begripligt sätt, framgår av innehållet i själva ansökan.

365 Dessa uppgifter ska vara så klara och precisa att svaranden kan förbereda sitt försvar och att tribunalen kan pröva talan. Detsamma gäller för varje yrkande, vilket ska åtföljas av grunder och argument, mot bakgrund av vilka såväl svaranden som tribunalen ska kunna avgöra om yrkandet är välgrundat (dom av den 13 december 2018, Slovak Telekom/kommissionen, T-851/14, EU:T:2018:929, punkterna 74 och 75 (ej publicerad)).

366 I förevarande mål ska det konstateras att även om de argument som Qualcomm har åberopat inom ramen för denna grund kan tolkas som att de syftar till att framhålla kommissionens påstått oriktiga bedömningar av dels betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE (första delgrunden), dels betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till Huawei (andra delgrunden), åtföljs de åsidosättanden som Qualcomm har gjort gällande inte av någon uppgift mot bakgrund av vilken det går att avgöra om det finns fog för dessa. Härav följer att det ska anses att Qualcomms argument avseende dessa åsidosättanden, särskilt åsidosättandet av rättssäkerhetsprincipen, åsidosättandet av principen om oskuldspresumtion och åsidosättandet av principen *in dubio pro reo*, inte kan prövas eftersom de inte åtföljs av tillräckliga preciseringar för att kunna avgöra om det finns fog för dessa.

367 Vidare ska det erinras om att även om artikel 296 FEUF enligt rättspraxis ålägger kommissionen, när den fattar ett beslut i samband med tillämpningen av konkurrensreglerna, att ange de faktiska omständigheter som ligger till grund för beslutet, samt de rättsliga överväganden som har föranlett den att anta detta, innebär denna bestämmelse inte att kommissionen är skyldig att ta upp alla faktiska och rättsliga omständigheter som har diskuterats under det administrativa förfarandet. Motiveringen till ett beslut som går någon emot ska göra det möjligt för domstolen att pröva beslutets lagenlighet, och ge den berörda parten de upplysningar som är nödvändiga för att bedöma om beslutet är välgrundat (dom av den 11 juli 1985, Remia m.fl./kommissionen, 42/84, EU:C:1985:327, punkt 26). Mot bakgrund av denna rättspraxis kan Qualcomm således inte med fog åberopa den omständigheten att kommissionen, i det angripna beslutet, inte specifikt bemötte alla de faktiska eller rättsliga synpunkter som bolaget hade tagit upp under det administrativa förfarandet.

Den första delgrunden: Betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE

368 Till stöd för den första delgrunden har Qualcomm, efter att ha beskrivit – utan att ifrågasätta – händelsernas tidsföljd vad beträffar särskilt det avtal om icke återkommande ingenjörskostnader som ingicks med ZTE och betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE, gjort gällande att kommissionen felaktigt ansåg att betalningen var likvärdig med en rabatt på [*konfidentiellt*] USD per enhet för de MDM6200-chippsatser som ZTE köpt år 2010, trots att godkännandet i december 2009 aldrig hade formaliserats i ett avtal eller kommunicerats till ZTE.

369 Qualcomm anser att om kommissionen inte hade beaktat denna rabatt per enhet i förhållande till ZTE, skulle den inte ha konstaterat någon underprissättning i pris- och kostnadsanalysen för MDM6200-chippsatser.

370 Först anser Qualcomm att godkännandet i slutet av år 2009 och i maj 2010 av en rad möjliga incitament för ZTE utgjorde en del av en mer omfattande rad av incitament i förhållande till ZTE, som inte var begränsade till framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser.

371 Vad vidare beträffar kommissionens övervägande om att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE var likvärdig med en rabatt per enhet för de MDM6200-chippsatser som ZTE köpte år 2010, har Qualcomm åberopat följande argument.

372 För det första har Qualcomm hävdat att villkoren för godkännande ändrades mellan december 2009 och maj 2010, efter en välövervägd omvärdering, vilket fick till följd att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE inte längre kunde uppfattas som en rabatt. Qualcomm har tillagt att kommissionen anser att schablonersättningen på

[*konfidentiellt*] USD utgör en rabatt på [*konfidentiellt*] USD per chippsats, det vill säga en mycket högre rabatt än den på [*konfidentiellt*] USD per chippsats som Qualcomm påstås ha förutsett i december 2009.

373 För det andra lade kommissionen inte fram någon bevisning för att Qualcomm hade för avsikt att erbjuda, eller ens var medvetet om att det erbjöd, ZTE ett incitament motsvarande en rabatt på [*konfidentiellt*] USD per chippsats eller för att ZTE hade kännedom om en sådan enhetsrabatt. Av detta följer att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE inte kunde ha gett ZTE incitament att köpa MDM6200-chippsatser år 2010. Tvärtom har kommissionen själv lagt fram bevis för att Qualcomm ansåg att priset på dessa chippsatser som såldes till ZTE var högre än det pris som skulle ha följt av en tillämpning av en rabatt på [*konfidentiellt*] USD per chippsats.

374 För det tredje, genom att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE behandlades som en rabatt som erhölls för varje chippsats som nämnda bolag köpte, kom det angripna beslutet fram till en rabatt per chippsats som på ett konstlat sätt blåstes upp till [*konfidentiellt*] USD, just på grund av att denna betalning var fristående från antalet sålda enheter, och samtidigt utgjorde ZTE:s efterfrågan på MDM6200-chippsatser år 2010 en bråkdel av den efterfrågan som Qualcomm förväntade i december 2009, vilket föranledde kommissionen att fördela denna betalning på [*konfidentiellt*] USD på en bråkdel av de 1 250 000 enheter som nämndes i e-postmeddelandena i december 2009. Om den aktuella betalningen verkligen hade gett ZTE incitament att köpa fler enheter av MDM6200-chippsatsen, skulle den underförstådda rabatten per enhet ha varit lägre och ett konstaterande att priset understeg ”kostnaden” skulle ha varit mindre sannolikt.

375 För det fjärde har Qualcomm hävdat att även om kommissionen har medgett i det angripna beslutet att den uppblåsta siffran är resultatet av en svag efterfrågan på MDM6200-chippsatsen från ZTE:s sida, har kommissionen spekulerat huruvida denna svagare efterfrågan kan ha varit ett av skälen till de ändringar i betalningsvillkoren som Qualcomm gick med på vid mötet [*konfidentiellt*] den 24 maj 2010. Qualcomm identifierade en skriftväxling som daterade sig från maj 2010, av vilken det framgick att ZTE hade förutsett en efterfrågan på 475 000 enheter av MDM6200-chippsatsen det året. Qualcomm anser att om denna siffra tillämpades på betalningen på [*konfidentiellt*] USD, skulle man få fram en hypotetisk rabatt på [*konfidentiellt*] USD per chippsats vid tidpunkten för godkännandet i maj 2010 och priser som betalades av ZTE för MDM6200-chippsatsen som ständigt var högre än de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna i det angripna beslutet.

376 För det femte, även om Qualcomm hade önskat att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader utgör en enhetsrabatt på [*konfidentiellt*] USD, skulle det under alla omständigheter inte ha varit relevant ur ekonomisk synvinkel, eftersom denna betalning aldrig utgjorde ett incitament för ZTE att köpa MDM6200-chippsatser i stället för chippsatser som tillhandahålls av en konkurrent, då incitamentsbeloppet var fast och inte skulle öka med antalet köpta chippsatser.

377 För det sjätte, den omständigheten att Qualcomm i februari 2011 tillmötesgick ZTE:s begäran om att förlänga tidsfristen för att bli kvalificerad som operatör av enheter till MDM8200A-chippsatsen fram till den 30 juni 2011, men avslog en liknande begäran för enheter som innehåller en MDM6200-chippsats visar att schablonersättningen enligt avtal och faktiskt var kopplad till MDM8200A-chippsatsen, vilket även bekräftas av Qualcomms interna skriftväxling.

378 Vidare har Qualcomm kritiserat en inkonsekvens i det angripna beslutet mellan, å ena sidan, slutsatserna avseende underprissättningen och, å andra sidan, konstaterandet att det skett en ökning av priset och marginalen för de MDM6200-chippsatser som såldes till ZTE. Enligt Qualcomm finns det även en anomali i fördelningen av de påstådda kostnaderna för FoU mellan MDM6200-chippsatser och MDM6600-chippsatser år 2010, eftersom de priser som användes i kommissionens beräkning för de MDM6200-chippsatser som såldes till ZTE inte har minskats med den rabatt som följer av de icke återkommande ingenjörskostnaderna.

379 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

380 Tribunalen påpekar inledningsvis att kommissionen, bland annat i skälen 677–693 i det angripna beslutet, gjorde en beräkning av de priser som betalades av ZTE och Huawei och, i enlighet med de överväganden som utvecklades särskilt i punkterna 12.4.2.3, 12.4.2.4, 12.4.2.6 och 12.4.2.11 i nämnda beslut, omfördelade två rabatter till följd av de icke återkommande ingenjörskostnaderna som Qualcomm beviljade dessa två kunder. Även om varje rabatt formellt sett hade redovisats som tillämplig på de MDM8200A-chippsatser som såldes till dessa kunder, finns det enligt kommissionen samtida bevisning som visar att Qualcomms verkliga avsikt var dels att bevilja en schablonersättning på [*konfidentiellt*] USD (ursprungligen [*konfidentiellt*] USD) till ZTE, vilken skulle tillämpas på den försäljning som skedde år 2010, i syfte att uppmuntra ZTE att köpa och utveckla lösningar baserade på MDM6200-chippsatsen, dels att bevilja en retroaktiv rabatt i form av en schablonersättning på [*konfidentiell*] USD till Huawei för att sätta ned priset på de enheter av MDM8200-chippsatsen som bolaget hade köpt av Qualcomm, men som hade visat sig vara alltför dyra för att göra det möjligt för Huawei att vinna upphandlingar i efterföljande led.

381 När det gäller betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE har kommissionen, för att komma fram till sin slutsats, i punkterna 12.4.2.4, 12.4.2.6 och 12.4.2.11 i det angripna beslutet, hänvisat till Qualcomms interna dokument, som enligt kommissionen visar att Qualcomm inte kunde erbjuda ZTE ett lägre pris än det som Huawei erbjöds och att bolaget oroade sig för att alltför tidigt sätta ned priset på MDM6200-chippsatsen, vilken vid den tidpunkten ännu inte hade lanserats. Det föreslogs därför, från och med december 2009, att frågan om fastställande av priser i form av tillfälliga rabatter till följd av icke återkommande ingenjörskostnader, varav en del var knuten till villkoret att ZTE blir kvalificerad som operatör av enheter till MDM8200A-chippsatsen och den andra delen var knuten till villkoret att ZTE blir kvalificerad som operatör av enheter till MDM6200-chippsatsen, i båda fallen före den 31 december 2010 (tidsfristen sköts senare fram till den 30 juni 2011 med hänsyn till certifieringen av MDM8200A-chippsatsen). Enligt kommissionen hade denna betalning i själva verket till syfte att sätta ned priset på MDM6200-chippsatsen med [*konfidentiellt*] USD per chippsats som Qualcomm räknade med att sälja till ZTE år 2010. Efter en betydande minskning av ZTE:s beställningar jämfört med Qualcomms prognoser, uppgick storleken på den nedsättning som faktiskt beviljades till [*konfidentiellt*] USD per chippsats.

382 För det första ska det påpekas att den omständigheten att en rad incitament avseende olika chippsatser, däribland chippsatser som inte användes till framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser, genomfördes av Qualcomm i förhållande till ZTE betyder dock inte att vissa av dessa incitament inte kan beaktas vid den pris- och kostnadsanalys som görs för att bedöma underprissättning.

383 För det andra framgår det av Qualcomms beskrivning att skillnaden mellan det incitament som godkändes i december 2009 och det incitament som godkändes i maj 2010 är att det förstnämnda incitamentet omfattade en betalning på [*konfidentiellt*] USD, som skulle ske vid undertecknandet av avtalet, och på [*konfidentiellt*] USD, som skulle ske på villkor att ZTE blir kvalificerad som operatör av enheter till MDM8200A-chippsatsen, och att det andra incitamentet omfattade en betalning på [*konfidentiellt*] USD, som skulle betalas ut på villkor att ZTE blir kvalificerad som operatör av enheter till MDM6200-chippsatsen. Qualcomm har emellertid inte förklarat på vilket sätt den omständigheten att ”villkoren för godkännande ha[de] ändrats från december till maj tyder på en välövervägd omvärdering” eller hur detta skulle vara förmånligt för bolaget vid bedömningen av underprissättning.

384 Tvärtom, som beskrivs i skälen 501 och 502 i det angripna beslutet, framgår det av intern kommunikation från december 2009 mellan ledande befattningshavare (såsom chefen för hanteringen av QCT-produkter och vice ordförandena för ekonomi och försäljning), för det första, att de priser som ZTE erbjöds för MDM6200-chippsatsen inte kunde vara lägre än de priser som Huawei hade erbjudits och att Qualcomm inte ville ha någon ”kraftig prisförändring”, för det andra, att Qualcomm befarade förluster för MDM6200-chippsatsen som en följd av samarbetet mellan ZTE och Icera och, för det tredje, att den planerade lösningen var en betalning för icke återkommande ingenjörskostnader kopplad till MDM6200- eller MDM8200A-chippsatser ”för att undvika att Icera får många affärer”. Lösningen på denna oro identifierades i förslaget ”ZTE MDM6200 Price Proposal” från december 2009, vilket i viss mån inte utgjorde en ”kraftig prisförändring” eftersom det inte rörde sig om en prisförändring, utan om ett incitament, och som omfattade en betalning kopplad till kvalificeringen som operatör av enheter till MDM8200A-chippsatsen och köp av ett visst antal enheter av MDM6200-chippsatsen, med möjligheten att hålla inne betalningen för det fall något av villkoren inte var uppfyllda.

385 Det framgår dessutom av presentationen vid mötet [*konfidentiellt*] den 8 februari 2010, således efter godkännandet i december 2009, att den betalning som vid den tidpunkten ansågs formellt sett vara avsedd både för MDM8200A-chippsatsen och för MDM6200-chippsatsen, i själva verket endast hade till syfte att sätta ned priset på den sistnämnda chippsatsen.

386 Tribunalen påpekar vidare, i likhet med kommissionen, att det villkor som ursprungligen föreslogs och som syftade till att ZTE skulle köpa [*konfidentiellt*] enheter av MDM6200-chippsatsen år 2010 (motsvarande prognoserna på ZTE:s efterfrågan vid den tidpunkten) inte tillkännagavs officiellt i godkännandet av [*konfidentiellt*]. I maj 2010, med beaktande av att prognoserna på ZTE:s efterfrågan hade sjunkit till 475 000 enheter, ändrade emellertid [*konfidentiellt*] strukturen för betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader. I motsats till vad Qualcomm har hävdat, finns det inte heller något som tyder på att dessa ändringar motsvarade en ändring i den avsikt som låg till grund för dessa betalningar, vilken var att uppmuntra ZTE att köpa MDM6200-chippsatser. Om det ursprungliga syftet i december 2009 hade varit att marknadsföra MDM8200A-chippsatsen, eller om det hade varit syftet i maj 2010, skulle det inte ha varit nödvändigt eller logiskt att sänka rabatten för MDM8200A-chippsatserna från [*konfidentiellt*] till [*konfidentiellt*] USD (det vill säga en sänkning med 60 procent). Efter att ha väsentligt ändrat prognoserna för ZTE:s efterfrågan på MDM6200-chippsatser, som hade gått från [*konfidentiellt*] enheter till färre än [*konfidentiellt*] enheter, var det, ur Qualcomms synvinkel, inte längre motiverat att erbjuda ZTE den rabatt som ursprungligen hade planerats på [*konfidentiellt*] USD.

387 Ändringen av strukturen för betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader gjorde det likväl möjligt att behålla en betalning motsvarande en rabatt på [*konfidentiellt*] USD per enhet, som formellt sett var kopplad till MDM8200A-chippsatserna (men i själva verket var avsedd för MDM6200-chippsatser), samtidigt som det även erbjöds att betalningen skulle dubblats (vilken därigenom skulle uppgå till [*konfidentiellt*] USD) om kunden fick certifiering som operatör för MDM6200-chippsatsen före slutet av år 2010, det vill säga om ZTE stimulerade utvecklingen av en MDM6200-lösning under år 2010. Som kommissionen har angett är Qualcomms vägran att förlänga tidsfristen för att bli kvalificerad som operatör för MDM6200-chippsatserna i februari 2011 förenlig med denna struktur och med Qualcomms slutsats att ZTE inte hade gjort tillräckligt för att främja MDM6200-chippsatsen år 2010 för att förtjäna återstoden av de rabatter som följer av icke återkommande ingenjörskostnader.

388 När det gäller Qualcomms argument om att den omständigheten att bolaget i februari 2011 vägrade att förlänga tidsfristen för att bli kvalificerad som operatör för enheter som innehåller en MDM6200-chippsats visar att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE enligt avtal och faktiskt var kopplad till MDM8200A-chippsatsen, framhåller tribunalen att denna omständighet, och följaktligen det faktum att Qualcomm inte betalade ZTE beloppet på [*konfidentiellt*] USD som hörde därtill, är helt förenliga med Qualcomms ursprungliga avsikt att föreskriva en mekanism för att få tillbaka en del av betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader om ZTE inte köpte de planerade volymerna av MDM6200-chippsatser.

389 När det gäller att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE behandlades som en enhetsrabatt, finner tribunalen att det inte kan konstateras ha skett något fel från kommissionens sida vare sig vad beträffar redovisningen av denna betalning i förhållande till de tillämpliga enheterna eller vad gäller beräkningen av rabatten eller bedömningen av sammanhanget.

390 För att först kunna kvantifiera storleken på betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE, ska varje betalning avseende MDM6200-chippsatser som beställdes och levererades, nämligen 145 775 enheter, redovisas genom att dividera betalningarnas totalbelopp med det totala antalet enheter som beställdes och köptes.

391 Den omständigheten att betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE slutligen ger upphov till en enhetsrabatt som är tre gånger högre än den som ursprungligen planerades är bara resultatet av en betydande minskning av kvantiteten MDM6200-chippsatser som beställdes och köptes av ZTE jämfört med den kvantitet som Qualcomm förutsåg, nämligen [*konfidentiellt*] enheter. Eftersom incitamentets belopp hade fastställts på förhand, drog varje chippsats fördel av en mycket större prisnedsättning än den som ursprungligen planerades. Med andra ord utgör denna höjning av den rabatt som tillämpades på varje chippsats endast en sidoeffekt av Qualcomms felaktiga försäljningsprognos vad gäller ZTE.

392 Vad beträffar den omständigheten att ZTE inte kände till att den betalning för icke återkommande ingenjörskostnader som var avsedd för det bolaget skulle behandlas som en enhetsrabatt, ska det påpekas att det enligt rättspraxis inte krävs att kunden till företaget med dominerande ställning känner till den metod som har använts för att komma fram till att ett pris som är lägre än kostnaden ska tillämpas. Det räcker nämligen dels att pris- och kostnadsanalysen visar ett pris som är högre än det valda kostnadsmåttet dels att det finns en avsikt att utestänga den aktuella konkurrenten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 71 och 72).

393 Vad vidare beträffar argumentet om att betalningen inte uppmuntrade ZTE att köpa fler chippsatser, ska det påpekas att EU-domstolen, i dom av den 12 maj 2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl. (C-377/20, EU:C:2022:379, punkt 53 och där angiven rättspraxis), slog fast att kvalificeringen av ett dominerande företags förfarande som missbruk, för det fall ett sådant företag agerar på ett sätt som syftar till att utestänga sina konkurrenter från den berörda marknaden, inte kräver att det visas att detta förfarande erhållit det eftersträvade resultatet, och följaktligen inte heller att det visas att det föreligger en konkret utestängningseffekt på marknaden. Artikel 102 FEUF syftar nämligen till att beivra ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på den inre marknaden eller inom en väsentlig del av denna, oberoende av om ett sådant missbruk har visat sig vara framgångsrikt eller inte.

394 För det tredje har Qualcomms argument om inkonsekvenser i det angripna beslutet endast beskrivits i grova drag, vilket gör det svårt att förstå hur sådana inkonsekvenser skulle kunna påverka lagenligheten av beslutet, med följden att detta argument ska avvisas. Den förklaring som kommissionen har gett, nämligen att ökningen av priset och marginalen för de MDM6200-chippsatser som såldes till ZTE under den relevanta perioden är en följd av rabatterna till följd av betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader, överensstämmer under alla omständigheter helt med resten av dess resonemang. Vad gäller den påstådda anomalin i fördelningen av de påstådda kostnaderna för FoU mellan MDM6200-chippsatser och MDM6600-chippsatser år 2010, räcker det att notera att det i skäl 841 i beslutet ges en detaljerad och trovärdig förklaring till skälen som föranledde kommissionen att gå till väga på detta sätt, skäl som Qualcomm för övrigt har bestritt endast generellt.

395 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte bifallas såvitt avser den sjätte grundens första del.

Den andra delgrunden: Betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till Huawei

396 Qualcomm anser att även om det antas att bolaget uppfattade betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till Huawei som en ”kompensation” för de lager av MDM8200-chippsatser som Huawei hade samlat på sig, avsåg denna betalning redan köpta chippsatser och kunde således inte ge Huawei incitament att köpa fler av dessa chippsatser. Vidare, och som även framgår av Huaweis svar på en begäran om upplysningar från kommissionen, gav villkoren i avtalet om icke återkommande ingenjörskostnader som ingåtts med Huawei och denna betalning, vilken var kopplad till kvalificeringen som operatör av enheter till MDM8200A-chippsatsen, inte Huawei några incitament att köpa sådana chippsatser, utan snarare MDM8200A-chippsatser, under en obestämd tid.

397 Mer allmänt har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den, i skäl 1142 i det angripna beslutet, tog bort meningen som innehöll en uttrycklig ”kvasianklagelse” om ”döljande av uppgifter” som infördes i det kompletterande meddelandet om invändningar vad beträffade betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE och till Huawei, vilket Qualcomm hade besvarat under det administrativa förfarandet, samtidigt som resten av skälet rörande dessa betalningar för icke återkommande ingenjörskostnader förblev oförändrat. Qualcomm anser att detta borttagande medför en bristande motivering, vilket även illustrerar kommissionens oförmåga att fastställa Qualcomms avsikt att utesluta Icera från marknaden.

398 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

399 Tribunalen påpekar inledningsvis att vad beträffar betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till Huawei har kommissionen, i punkt 12.4.2.3 i det angripna beslutet, hänvisat till Qualcomms interna dokument som enligt dess mening visar att flera ledande befattningshavare i Qualcomm motsatte sig att ge efter för Huaweis påtryckningar, vilket begärde stora prisnedsättningar på MDM8200-chippsatserna, och att Qualcomm till slut beviljade en retroaktiv prisnedsättning för sändningarna av MDM8200-chippsatsen efter den 23 november 2009, och en ”MDM8200A NRE”, det vill säga en betalning som officiellt sett var avsedd att täcka icke återkommande ingenjörskostnader som uppkommit för certifieringen av en särskild terminal med MDM8200A-chippsatsen integrerad och som uppgick till [*konfidentiellt*] (därefter till [*konfidentiellt*]) USD. Enligt kommissionen har betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader, trots att den formellt sett har anknytning till erhållandet av certifieringen som operatör för sistnämnda chippsats, ett uttryckligt samband med Huaweis lager av MDM8200-chippsatsen och gjorde det möjligt att tillämpa en retroaktiv prisnedsättning per enhet.

400 Vad, för det första, beträffar Qualcomms argument om att Huawei redan hade köpt MDM8200-chippsatser och att den betalning för icke återkommande ingenjörskostnader som var avsedd för Huawei således inte kunde ge bolaget incitament att köpa fler av dessa chippsatser, kan tribunalen inte godta detta argument. Det framgår nämligen av de handlingar och den skriftväxling som omnämns särskilt i skälen 480–486 i det angripna beslutet att Huawei beviljades detta incitament för att hjälpa bolaget att göra sig av med ett överskott av dessa chippsatser, i ett sammanhang där Huawei allt mer åberopade det konkurrenstryck som Icera utövade, i synnerhet genom ICE8042-chippsatsen, för att få mer förmånliga villkor.

401 Vidare framgår det av de handlingar och den skriftväxling som omnämns särskilt i skälen 480–486 i det angripna beslutet att Qualcomm inte kunde bortse från Huaweis krav, vilket visar att prisförhandlingarna fortfarande ägde rum när Qualcomm beslutade att bevilja Huawei betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader och att försäljningsvillkoren för MDM8200-chippsatserna vid den tidpunkten ännu inte hade fastställts definitivt.

402 När det gäller Qualcomms argument om att villkoren i avtalet om icke återkommande ingenjörskostnader och betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till Huawei inte gav sistnämnda bolag några incitament att köpa MDM8200-chippsatser, utan snarare MDM8200A-chippsatser, påpekar tribunalen, i likhet med kommissionen, att Huaweis svar på kommissionens frågor inte visar att Huawei ansåg att denna betalning hänförde sig till MDM8200A-chippsatserna. Som anges i skäl 681 i det angripna beslutet är Huaweis svar tvärtom endast en upprepning av villkoren i nämnda avtal, vilka inte motsvarar bevisningen beträffande det verkliga syftet med denna betalning. Det framgår av den bevisning som omnämns i skälen 482 och 679 i nämnda beslut och Qualcomms eget medgivande i svaret på meddelandet om invändningar att samma betalning skulle fylla funktionen av en retroaktiv rabatt för MDM8200-chippsatserna. Qualcomms påstående om att Huawei ansåg att den aktuella betalningen hänförde sig till MDM8200A-chippsatserna motsägs dessutom av den samtida bevisning som omnämns i skälen 491, 527 och 543 i beslutet, där Huawei bad Qualcomm att justera de rabatter som följde av icke återkommande ingenjörskostnader för att beakta ett ytterligare lager av enheter till MDM8200-chippsatser som det hade identifierat. Det framgår av dessa omständigheter att Huawei var fullt medvetet om att den verkliga avsikt som låg till grund för betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader var att den fyller funktionen av en rabatt för MDM8200-chippsatserna och inte för MDM8200A-chippsaterna.

403 Vad slutligen beträffar den uttryckliga ”kvasianklagelsen” om ”döljande av uppgifter” som infördes i det kompletterande meddelandet om invändningar vad beträffade betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE och till Huawei, är det riktigt, för det första, att det i den sista meningen i punkt 771 i det kompletterande meddelandet om invändningar ställdes frågan huruvida den omständigheten att Qualcomm inte hade korrekt redovisat de icke återkommande ingenjörskostnaderna för chippsatserna var ett försök att dölja den rabatt som var knuten till betalningen för dessa kostnader och, för det andra, att denna fråga inte återgavs i det angripna beslutet. Qualcomms kritik avseende borttagandet av denna ”kvasianklagelse”, enligt vilken detta borttagande medför en bristande motivering och även illustrerar kommissionens oförmåga att fastställa Qualcomms avsikt att utesluta Icera från marknaden, kan emellertid inte godtas.

404 Det räcker i det avseendet att påpeka att kommissionen, mot bakgrund av den rättspraxis som har angetts i punkt 307 ovan, inte var tvungen att i det angripna beslutet specifikt bemöta alla de faktiska eller rättsliga synpunkter som bolaget hade tagit upp under det administrativa förfarandet. Som kommissionen har gjort gällande visar dessutom borttagandet av den sista meningen i punkt 771 i det kompletterande meddelandet om invändningar, i motsats till vad Qualcomm har hävdat, att kommissionen beaktade Qualcomms svar under det administrativa förfarandet, dock utan att detta påverkade bevisen för Qualcomms avsikt att utesluta Icera från den relevanta marknaden.

405 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte bifallas såvitt avser den sjätte grundens andra del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser grundens första del (se punkt 395 ovan), kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den sjunde grunden: ”Avsaknaden av en lämplig referensnivå för referenskostnader”

406 Den sjunde grunden består av tre delar. Den första delgrunden avser åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen *in dubio pro reo*, och den andra delgrunden avser att kriteriet om de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna inte är den lämpliga referenskostnaden och den tredje delgrunden avser att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna som beräknades av kommissionen inte motsvarar de ”verkliga” långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna. Genom den sjunde grunden har Qualcomm gjort gällande att behandlingen av kostnader i det angripna beslutet innehåller många felaktigheter och åsidosättanden av allmänna rättsprinciper.

Inledande synpunkter

407 I punkt 12.6 i det angripna beslutet förklarade kommissionen, vad beträffade de chippsatser som var föremål för utredningen, skälen till att den hade ansett att det lämpligaste kostnadsmåttet för pris- och kostnadsanalysen var de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna. Vid beräkningen av de sistnämnda kostnaderna beaktade kommissionen, för det första, tillverkningskostnaderna, vilka varierar beroende på kvantiteten chippsatser som produceras och utgör således den relevanta rörliga delen av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna (punkt 12.6.2 i beslutet) och, för det andra, Qualcomms FoU-kostnader, såsom dessa hade förts in i databasen över Qualcomms FoU-kostnader [*konfidentiellt*], vilket således fångar den största fasta delen av marginalkostnaden för produktion av en chippsats (punkt 12.6.3 i beslutet).

Kommissionen tillade att andra typer av fasta kostnader, såsom marknadsföringskostnader, inte var medräknade, och de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnader som beräknades av kommissionen var följaktligen lägre än Qualcomms genomsnittliga totala kostnader.

408 Enligt kommissionen var de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, med hänsyn till de kriterier som unionsdomstolen har fastställt på detta område, det lämpligaste kostnadsmåttet i förevarande fall för att beräkna lägsta kostnadstäckningsgrad för Qualcomm vad gäller de berörda produkterna. Kommissionen anser att eftersom Qualcomm är ett flerproduktsföretag som åtnjuter skalfördelar, kunde flera produkter kräva samma produktionsaktiviteter, med följden att de relevanta kostnaderna inte varierade beroende på antalet levererade produkter (nedan kallade gemensamma kostnader). Enligt kommissionen följer av detta att dessa kostnader inte beaktades inom ramen för de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, eftersom dessa endast omfattar de produktionskostnader som är specifika för de produkter som är föremål för utredning. Genomsnittet av samtliga rörliga och fasta kostnader som Qualcomm hade för att producera en specifik produkt, det vill säga de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, är följaktligen också lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna för varje produkt.

409 Kommissionen anser i det angripna beslutet att övervägandet att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna var lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna för varje produkt inte påverkas av den omständigheten att varje chippsats kunde medföra, eller hade fått, spridningseffekter i fråga om FoU till förmån för kommande chippsatser. Enligt kommissionen kunde spridningseffekterna som en särskild chippsats drog fördel av ungefärligen kompenseras av de spridningseffekter som i sin tur uppstod genom denna särskilda chippsats till förmån för kommande chippsatser. Kommissionen uppgav att de FoU-kostnader som uppstod för en chippsats hade följaktligen inte sänkts på grund av de spridningseffekter som kunde ha uppstått genom samma chippsats till förmån för en kommande chippsats. Vad beträffar MDM8200- och MDM8200A-chippsatserna, justerade emellertid kommissionen sin fördelning av utvecklingskostnaderna genom att beakta den omständigheten att det framgick av uppgifter i akten att MDM8200-chippsatsen hade medfört betydligt mer spridningseffekter till förmån för MDM8200A-chippsatsen än de spridningseffekter som den själv hade dragit fördel av.

410 För att i praktiken beräkna de genomsnittliga rörliga kostnaderna, baserade sig kommissionen på parametern ”den genomsnittliga kostnaden per enhet”, såsom den framgick av uppgifter från Qualcomm, vilken kunde delas in enligt två redovisningskriterier: ett första kriterium som återspeglade den genomsnittliga kostnaden per enhet för chippsatser som såldes under ett visst kvartal och ett andra kriterium som återspeglar kostnaden per enhet för de chippsatser som Qualcomm köpte (från uppdragstillverkare) under ett visst kvartal. Till en början använde kommissionen det första kriteriet i meddelandet om invändningar. Därefter använde kommissionen, i det kompletterande meddelandet om invändningar och i det angripna beslutet, snarare det andra kriteriet, för att beakta vissa synpunkter från Qualcomm, åtföljt av vissa justeringar som huvudsakligen syftade till att lösa ett problem med bokföring av inventarier.

411 För att beräkna Qualcomms FoU-kostnader som skulle hänföras till varje chippsats, identifierade däremot kommissionen vissa kostnadsfaktorer i [*konfidentiellt*] som ”marginalkostnader”, vilka Qualcomm använde för att redovisa och hänföra vissa fasta kostnader till den ena eller andra chippsatsen. I synnerhet ”marginalkostnaderna” identifierades på grundval av en intern handling från Qualcomm i vilken detta uttryck användes, det vill säga en intern presentation med rubriken [*konfidentiellt*], rörande [*konfidentiellt*] (nedan kallat [*konfidentiellt*]), och de förklaringar som Qualcomm gav under det administrativa förfarandet avseende de kategorier av kostnader som ansågs utgöra ”marginalkostnader” i den handlingen.

Den första delgrunden: Åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen in dubio pro reo

412 Qualcomm har gjort gällande att kommissionen åsidosatte rättssäkerhetsprincipen, principen om oskuldspresumtion och principen *in dubio pro reo* genom att använda två olika synsätt, det ena ”fallande” eller ”top-down”, och det andra ”stigande” eller ”bottom-up” för att kvalificera Qualcomms totala investering i FoU dels i meddelandet om invändningar, dels i det kompletterande meddelandet om invändningar och det angripna beslutet. Närmare bestämt medgav kommissionen i meddelandet om invändningar att [*konfidentiellt*] var olämplig för en pris- och kostnadsanalys. I det kompletterande meddelandet om invändningar och i det angripna beslutet använde däremot kommissionen uppgifter hämtade från denna databas och den metod som användes däri ledde till helt andra marginaler mellan chippsatserna och från ett kvartal till ett annat än dem som angavs i meddelandet om invändningar.

413 Qualcomm har även hävdat att skillnaden mellan den metod som användes i meddelandet om invändningar, å ena sidan, och den metod som användes i det kompletterande meddelandet om invändningar och i det angripna beslutet, å andra sidan, medförde att det var omöjligt för bolaget att förutse den metod som slutligen skulle användas av kommissionen och resultaten av denna när bolaget fattade de relevanta besluten om prissättning av chippsatserna eller, i ännu högre grad, besluten om investering i FoU. Enligt Qualcomm kunde inte ens kommissionen själv förutse de väsentliga delarna i den metod som slutligen användes i beslutet eller resultaten av denna, efter mer än fem års utredning.

414 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

415 Tribunalen konstaterar inledningsvis, i likhet med vad som gjordes i punkterna 364–366 ovan, att det ska anses att Qualcomms anmärkningar om åsidosättande av principen om oskuldspresumtion och principen *in dubio pro reo* inte kan prövas eftersom de inte åtföljs av tillräckliga preciseringar för att kunna avgöra om det finns fog för dessa.

416 Vad, för det första, avser Qualcomms argument om skillnaden mellan de analysmetoder som kommissionen använde i meddelandet om invändningar, å ena sidan, och i det kompletterande meddelandet om invändningar och det angripna beslutet, å andra sidan, ska det erinras om att enligt den rättspraxis som har angetts i punkt 146 ovan kan kommissionen ända fram till antagandet av ett slutligt beslut med beaktande av bland annat parternas skriftliga och muntliga synpunkter återkalla vissa av, eller till och med alla, de invändningar som ursprungligen framställts mot dem och således ändra sin ståndpunkt till deras fördel, eller besluta att lägga till nya invändningar, förutsatt att kommissionen ger de berörda företagen tillfälle att yttra sig häröver. Samma sak gäller den metod som kommissionen använder i sin pris- och kostnadsanalys.

417 Det ska erinras om att det följer av fast rättspraxis att även om rättssäkerhetsprincipen kräver att rättsregler ska vara klara och precisa och syftar till att säkerställa förutsebarheten rörande de situationer och rättsförhållanden som omfattas av unionsrätten (se dom av den 15 september 2005, Irland/kommissionen, C-199/03, EU:C:2005:548, punkt 69 och där angiven rättspraxis, och dom av den 29 mars 2012, Spanien/kommissionen, T-398/07, EU:T:2012:173, punkt 107), är det likväl så att det följer av den provisoriska karaktären på den metod som används i meddelandet om invändningar för att fastställa det lämpligaste kostnadsmåttet för pris- och kostnadsanalysen att kommissionens slutliga beslut inte kan ogiltigförklaras enbart på grund av att de resultat som följer av tillämpningen av en annan metod i det kompletterande meddelandet om invändningar och i det angripna beslutet inte exakt motsvarar de resultat som

skulle ha uppnåtts med den metod som ursprungligen användes i meddelandet om invändningar (se, analogt, dom av den 5 december 2013, SNIA/kommissionen, C-448/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:801, punkt 43).

418 Vidare ska det påpekas att Qualcomm i förevarande fall inte har bestritt att det hade möjlighet att förklara sin ståndpunkt under det administrativa förfarandet, och särskilt efter det att det kompletterande meddelandet om invändningar skickades, avseende den metod som tillämpades i det angripna beslutet.

419 För övrigt har Qualcomm endast hänvisat till den ”stigande” och den ”fallande” karaktären på de metoder som kommissionen använde och till en skillnad i de marginaler som krävdes mellan chippsatserna och från ett kvartal till ett annat, utan att förklara – förutom genom att hänvisa till de skriftliga inlagor som bolaget ingav under det administrativa förfarandet och som bifogades ansökan – de konkreta skillnaderna mellan det ”fallande” synsättet och det ”stigande” synsättet och deras praktiska konsekvenser. I det avseendet ska tribunalen, i likhet med vad kommissionen gjorde, notera att den metod som tillämpades i det angripna beslutet (och i det kompletterande meddelandet om invändningar) grundar sig på de faktiska FoU-kostnaderna som Qualcomm självt redovisade för varje chippsats. Av det skälet ansåg kommissionen att denna metod mer exakt avspeglade de FoU-kostnader som faktiskt uppkom för utvecklingen av varje chippsats än den metod som tillämpades i meddelandet om invändningar.

420 Även om det antas att de analysmetoder som kommissionen använde i meddelandet om invändningar, å ena sidan, och i det kompletterande meddelandet om invändningar och det angripna beslutet, å andra sidan, gav olika resultat, såsom Qualcomm har hävdat, gör inte den omständigheten att det kan anses att kommissionen i förevarande fall begick ett fel genom att i det angripna beslutet tillämpa en metod som grundade sig på de faktiska FoU-kostnaderna som Qualcomm självt hade redovisat för varje chippsats. Under dessa omständigheter kan detta argument inte godtas.

421 Vad, för det andra, avser Qualcomms argument om att det var omöjligt för bolaget, vid den tidpunkt då det fattade sina beslut avseende priset på chippsatser och om investeringar i FoU, att känna till den metod som skulle användas av kommissionen för att fastställa det relevanta kostnadsmåttet, vilket argument har anförts endast till stöd för det påstådda åsidosättandet av rättssäkerhetsprincipen, ska det erinras om att kommissionen, i det kompletterande meddelandet om invändningar, hade angett att ändringen av beräkningen av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna hade gjorts för att beakta de anmärkningar som Qualcomm hade framfört i svaret på meddelandet om invändningar beträffande den beräkning av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna som gjordes i meddelandet om invändningar.

422 Även om det är riktigt att den omständigheten att det dominerande företagets kostnader beaktas gör det möjligt för detta företag att, med beaktande av det särskilda ansvar som åligger det enligt artikel 102 FEUF, bedöma huruvida dess eget beteende är lagenligt och således är förenligt med den allmänna rättssäkerhetsprincipen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 oktober 2010, Deutsche Telekom/kommissionen, C-280/08 P, EU:C:2010:603, punkt 202, och dom av den 17 februari 2011, Teliasonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, punkt 44), medför inte detta att det är omöjligt för kommissionen att göra vissa justeringar, som grundas på det dominerande företagets sammanställningar över priser och kostnader samt på all annan relevant information som lämnats av företaget (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 januari 2007, France Télécom/kommissionen, T-340/03, EU:T:2007:22, punkterna 131–137,

dom av den 10 april 2008, Deutsche Telekom/kommissionen, T-271/03, EU:T:2008:101, punkterna 208–211, och dom av den 13 december 2018, Slovak Telekom/Commission, T-851/14, EU:T:2018:929, punkterna 220–235).

423 Av detta följer att rättssäkerhetsprincipen inte kräver att det dominerande företaget har detaljerade prognoser om den exakta metod som kommissionen ska använda för att beräkna dess kostnader. Den metod som kommissionen tillämpar ska nämligen beakta de särskilda omständigheterna i det aktuella fallet och särskilt de tillgängliga uppgifter som har lämnats av det dominerande företaget.

424 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte bifallas såvitt avser den sjunde grundens första del.

Den andra delgrunden: Kriteriet om de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna är inte den lämpliga referenskostnaden

425 Enligt Qualcomm borde kommissionen ha ansett att den lämpligaste referenskostnaden vid pris- och kostnadsanalysen i förevarande mål var de genomsnittliga rörliga kostnaderna eller de genomsnittliga påverkbara kostnaderna, och inte de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna.

426 För det första har Qualcomm hävdat att besluten om priser grundade sig på de konkurrensförhållanden som förelåg vid en tidpunkt då Qualcomms FoU-kostnader redan hade blivit ”irreversibla”, i den meningen att de inte längre kunde undvikas. Priser som understiger de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna gör det, enligt Qualcomm, ofta möjligt att maximera vinsterna på kort sikt och innebär inte att vinsterna uppoffras.

427 För det andra är de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna utformade för en statisk värld, eftersom de är inriktade på en viss produkt och inte beaktar tidigare och framtida relaterade produkter. I en sådan dynamisk sektor som halvledarsektorn, som har spridningseffekter över tid, är det inte lämpligt att använda dessa.

428 För det tredje anser Qualcomm att de extremt begränsade anklagelserna om missbruk i förevarande mål (som avser enbart försäljningen av tre chippsatser till två kunder under några kvartal) får till följd att de ”verkliga” långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna i själva verket är de genomsnittliga påverkbara kostnaderna eller de genomsnittliga rörliga kostnaderna, eller extremt snarlika kostnader.

429 I det avseendet gjorde kommissionen en felaktig bedömning när den ansåg att de produkter som hörde till den relevanta marknaden kännetecknades av låga marginalkostnader eller rörliga kostnader, medan kommissionen själv vid flera tillfällen uppgav att de genomsnittliga rörliga kostnaderna var en viktig konkurrensparameter.

430 För det fjärde har Qualcomm gjort gällande att kommissionens val att grunda sin analys på de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna i stället för på de genomsnittliga totala kostnaderna inte är mer förmånligt för bolaget, i motsats till vad kommissionen har hävdat. Enligt Qualcomm är det osannolikt att de genomsnittliga totala kostnaderna, korrekt beräknade, skulle vara högre än de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, eftersom de sistnämnda

även omfattar gemensamma kostnader, inte tar hänsyn till intäkter från dess verksamhet som avser licensiering av patent och har manipulerats i efterhand, med följden att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna för MDM8200A-chippsatsem är väsentligt uppblåsta.

431 Kommissionen och intervenienten har bestritt Qualcomms argument.

432 Det ska första erinras om att när en talan med stöd av artikel 263 FEUF väcks vid tribunalen om ogiltigförklaring av ett beslut som har antagits med tillämpning av artikel 102 FEUF ska tribunalen i allmänhet, på grundval av de uppgifter som sökanden har inkommit med till stöd för sina grunder, göra en fullständig prövning av att rekvisiten i denna bestämmelse är uppfyllda, och tribunalen får inte i samband med denna prövning stödja sig på det utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen förfogar över – på grund av den roll som denna genom EU-fördraget och EUF-fördraget har tillerkänts på det konkurrenspolitiska området – för att avstå från att göra en grundlig prövning av såväl rättsliga som faktiska omständigheter (se, analogt, dom av den 11 september 2014, MasterCard m.fl./kommissionen, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punkterna 155 och 156).

433 Vidare ska det konstateras att kommissionens användning av en metod som grundas på priser som överstiger de genomsnittliga rörliga kostnaderna och understiger de genomsnittliga totala kostnaderna helt enkelt följer av rättspraxis. Enligt EU-domstolen ska priser som är lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, och som ett dominerande företag tillämpar för att försöka slå ut en konkurrent, betraktas som missbruk. Ett dominerande företag har egentligen inget intresse av att tillämpa sådana priser, om det inte är för att slå ut sina konkurrenter för att sedan kunna höja sina priser med hjälp av sin monopolsituation, eftersom varje försäljning medför en förlust, nämligen samtliga fasta kostnader (det vill säga de kostnader som är konstanta oavsett vilka kvantiteter som produceras) och åtminstone en del av de rörliga kostnaderna per producerad enhet. Priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, som omfattar fasta och rörliga kostnader, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, ska betraktas som missbruk när de fastställs inom ramen för en plan som syftar till att slå ut en konkurrent. Dessa priser kan nämligen utestänga företag från marknaden, vilka kanske är lika effektiva som det dominerande företaget, men vilka på grund av sin mindre ekonomiska styrka inte kan motstå den konkurrens de utsätts för (dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 71 och 72).

434 Denna rättspraxis har bekräftats i flera senare domar där det konsekvent har slagits fast att priser som är lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna i princip ska betraktas som missbruk, då det kan presumeras att ett företag med en dominerande ställning som tillämpar sådana priser inte har något annat ekonomiskt syfte än att slå ut en konkurrent. Vidare ska priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, men högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, endast betraktas som missbruk när de ingår i en plan för att slå ut en konkurrent (dom av den 14 november 1996, Tetra Pak/kommissionen, C-333/94 P, EU:C:1996:436, punkt 41, och dom av den 2 april 2009, France Télécom/kommissionen, C-202/07 P, EU:C:2009:214, punkt 109).

435 Mot bakgrund av den rättspraxis som följer av domen av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen (C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 71 och 72), var således kommissionen, för att fastställa att det förelåg missbruk av dominerande ställning, i förevarande skyldig att, för det första, konstatera att Qualcomms priser var lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna och, för det andra, bevisa Qualcomms avsikt att utesluta en konkurrent. Kommissionen fann i det angripna beslutet, såsom har angetts i punkterna 408 och 409 ovan, att Qualcomms långsiktiga genomsnittliga marginalkostnader var lägre än dess genomsnittliga totala kostnader för varje produkt.

436 I motsats till vad Qualcomm har gjort gällande inom ramen för sin fjärde anmärkning, anser tribunalen att det är uteslutet att de genomsnittliga totala kostnaderna är lägre än de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, eftersom de genomsnittliga totala kostnaderna omfattar bland annat alla gemensamma kostnader, medan de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna endast omfattar de kostnader som är knutna till de särskilda produkter som avses. Även för det fall kommissionen felaktigt ansåg att vissa gemensamma kostnader var specifika för de aktuella produkterna, kan inte Qualcomm med framgång hävda att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna skulle kunna vara högre än de genomsnittliga totala kostnaderna.

437 För övrigt ska det påpekas att kommissionen beräknade de genomsnittliga totala kostnaderna i punkt 12.7.5.2 i det angripna beslutet och fann att de översteg de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna. Qualcomm har varken bestritt denna punkt eller föreslagit någon annan beräkningsmetod. Följaktligen kan inte kommissionen klandras för att den använde de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna i stället för de genomsnittliga totala kostnaderna vid sin pris- och kostnadsanalys, eftersom de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna är mer fördelaktiga för Qualcomm än de genomsnittliga totala kostnaderna. Som intervenienten korrekt har påpekat, var det inte heller nödvändigt för kommissionen att fastställa huruvida Qualcomms priser även understeg de genomsnittliga rörliga kostnaderna eller de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, eftersom den hade valt att fastställa huruvida Qualcomm hade för avsikt att utesluta en konkurrent. Av detta följer att Qualcomms fjärde anmärkning inte kan godtas.

438 Vad beträffar de tre andra anmärkningar som Qualcomm har åberopat för att bestrida att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna är lämpliga som referenskostnad, ska det, i likhet med vad kommissionen har gjort, påpekas att en prisberäkning som grundas enbart på de rörliga kostnaderna inte är lämpad för att identifiera huruvida det förekommer underpriser inom en sektor när, såsom framgår särskilt av skälen 109–119 och 280–284 i det angripna beslutet, FoU-verksamheten och de immateriella rättigheternas starka förekomst genererar höga FoU-kostnader, vilka inte skulle beaktas i en beräkning som grundar sig enbart på de rörliga kostnaderna.

439 I synnerhet är det, såsom kommissionen angav i skäl 787 i det angripna beslutet, ostridigt att halvledarindustrin kännetecknas av låga rörliga kostnader (till exempel de kostnader som hänger samman med tillverkningen av chippsatser) och höga fasta kostnader (till exempel de kostnader som hänger samman med en investering i FoU som krävs för att utforma och utveckla chippsatser), vilka till största delen är irreversibla vid tidpunkten för saluföringen av produkterna. Den omständigheten att irreversibla kostnader som är specifika för produkten, såsom investeringar i FoU, inte har tagits med avspeglar följaktligen inte verkligheten på marknaden för de kostnader som hänger samman med inträde och konkurrens på marknaden, och gör det därigenom mycket svårt eller rentav omöjligt att upptäcka ett fall med underprissättning i syfte att utestänga en konkurrent.

440 Eftersom de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna omfattar de fasta och rörliga kostnader som är specifika för varje produkt och som uppkommit såväl före den period då missbruket ägde rum som under denna period, utgör de på grund av detta den lämpligaste referenskostnaden i förevarande fall för att beräkna den lägsta nivån för kostnadstäckning som krävs för de produkter som är föremål för utredningen (skäl 780 i det angripna beslutet).

441 Vidare kan tribunalen inte godta Qualcomms argument om att försäljning till ett pris som överstiger de genomsnittliga rörliga kostnaderna, men som understiger de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna kan utgöra vinstmaximering på kort sikt. I likhet med kommissionen ska det påpekas att det i tillämplig rättspraxis erkänns att en prissättning som överstiger de genomsnittliga rörliga kostnaderna, men som understiger de genomsnittliga totala kostnaderna (vilka i förevarande är högre än de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna) utgör missbruk endast om det sker i avsikt att utesluta en konkurrent (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 71 och 72). Såsom har angetts i skäl 785 i det angripna beslutet, är detta exakt vad kommissionen visade. För det första tillämpade Qualcomm priser som understeg de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna och, för det andra, gjorde bolaget detta inom ramen för en plan som syftade till att utesluta Icera. Att göra gällande att priser som överstiger de genomsnittliga rörliga kostnaderna skulle kunna användas för legitima syften innebär helt enkelt ett erkännande av den åtskillnad som har gjorts i tillämplig rättspraxis och visar inte att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna utgör en olämplig referens i förevarande fall.

442 Vad beträffar Qualcomms påstående om att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna utgör en olämplig referens i förevarande fall på grund av överträdelsens begränsade omfattning, ska det påpekas att när det gäller underprissättning som pågår i två år inom en sektor som, vilket har bekräftats av Qualcomm självt (se, bland annat, punkterna 333 och 337 i Qualcomms svar på det kompletterande meddelandet om invändningar, bilagorna A.2.2 och A.2.4 i ansökan och punkterna 715–723 i Qualcomms svar på meddelandet om invändningar), kännetecknas av korta innovationscykler som kräver stora investeringar i FoU, skulle ett bortseende från alla kostnader som har samband med utvecklingen av produkter som är föremål för den påstådda underprissättningen vara likvärdigt med att bortse från en stor andel av de kostnader som avgör prissättningsbesluten både för det dominerande företaget och för dess konkurrenter. Om det var riktigt, såsom Qualcomm har hävdat, att företagen inom ”FoU-intensiva” sektorer kan fastställa optimala priser på nivåer som inte gör det möjligt att täcka alla FoU-kostnader som skulle kunna vara knutna till en viss produkt, så skulle lönsamheten av deras verksamheter allvarligt påverkas. Dessa kostnader spelar däremot en viktig roll i strategin för att fastställa priser, framför allt när det gäller marknader som kännetecknas av att produkter avlöser varandra i snabb takt, eftersom relativt gamla produkter snabbt ersätts av mer innovativa produkter, inom relativt kort tid. Den omständigheten att en FoU-verksamhet kan dra fördel av tidigare resultat eller underlätta framtida utveckling eller upptäckter innebär inte att dessa investeringar inte kan beaktas, utan innebär snarare att kostnaderna ska fördelas omsorgsfullt mellan de olika produkterna.

443 Mot bakgrund av dessa överväganden kan tribunalen inte godta Qualcomms anmärkningar varigenom de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnadernas lämplighet som referenskostnad ifrågasätts. Även om kommissionen förfogar över ett utrymme för skönsmässig bedömning på det konkurrenspolitiska området, som är föremål för en grundlig prövning av såväl rättsliga som faktiska omständigheter från tribunalens sida (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 september 2014, MasterCard m.fl./kommissionen, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punkt 156), kvarstår det faktum att de uppgifter som Qualcomm har inkommit med inte gör det möjligt att anse att kommissionen begick ett fel genom att välja att inte använda de genomsnittliga rörliga kostnaderna eller de genomsnittliga påverkbara kostnaderna som referenskostnad.

444 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte bifallas såvitt avser den sjunde grundens andra del.

Den tredje delgrunden: De långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna som beräknades av kommissionen motsvarar inte de ”verkliga” långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna

445 Qualcomm har åberopat åtta anmärkningar till stöd för den tredje delgrunden.

446 För det första har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den begick ett fel vid fastställandet av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, genom att kommissionen inte beaktade den omständigheten att, då det förelåg spridningseffekter från ett chipp till ett annat, de kostnader som kunde kvalificeras som sådana inte kunde, på grund av deras icke-specifika karaktär, knytas till en särskild chippsats och därför helt enkelt inte kunde tas med i beräkningen av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna.

447 För det andra har Qualcomm kritiserat att det föreligger en bristande överensstämmelse mellan de skäl som kommissionen gav till sina beräkningar i det kompletterande meddelandet om invändningar och i det angripna beslutet. Enligt Qualcomm åberopade kommissionen, i det kompletterande meddelandet om invändningar, behovet av att avhjälpa de ”snedvridningar som orsakats av redovisningssystemet” vilka identifierades i svaret på meddelandet om invändningar, medan kommissionen i det angripna beslutet snarare åberopade behovet av att bemöta den kritik som framfördes. I synnerhet har Qualcomm kritiserat den omständigheten att kommissionens rekonstruktion av måttstocken för de genomsnittliga rörliga kostnaderna i detta beslut var alltför komplex och den omständigheten att kommissionen inte använde parametern de genomsnittliga enhetskostnaderna i sina beräkningar, i motsats till den metod som Qualcomm hade försvarat i sina svar på meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar.

448 För det tredje har Qualcomm hävdat att [*konfidentiellt*] inte är lämpad för att identifiera bolagets marginalkostnader för FoU, eftersom den [*konfidentiellt*] endast används för intern förvaltning och bokföring, och inte är utformade eller anpassade till kommissionens bedömning.

449 För det fjärde har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den behandlade vissa kostnader som förts in i [*konfidentiellt*], nämligen kostnader som hör till kategorierna [*konfidentiellt*] och [*konfidentiellt*], såsom ”marginalkostnader”, trots att de inte var det, eftersom de hade knutits till ett visst chipp endast till följd av allokeringar [*konfidentiellt*], och inte på grund av att de var särskilt knutna till detta chipp.

450 I det avseendet har Qualcomm anfört, för det första, att det ska göras en åtskillnad mellan de kostnader som direkt hänförs till ett chipp och de kostnader som i efterhand hänförs genom en allokering, det vill säga inte på grund av att de har ansetts vara särskilt kopplade till detta chipp, utan enbart på grund av en enkel mekanism för intern allokering. Qualcomm har uppgett att anställda vid QCT [*konfidentiellt*].

451 De kostnader knutna till hårdvara som inte direkt hänförs till ett chipp, det vill säga [*konfidentiellt*] i kategorin [*konfidentiellt*], [*konfidentiellt*].

452 På samma sätt är de kostnader som är knutna till mjukvara, från och med september 2009, en följd av [*konfidentiellt*].

453 Med hänsyn till den specifika karaktären på FoU inom sektorn för halvledare, kan till och med kostnader som redovisats i [*konfidentiellt*] direkt för ett chipp i själva verket inte vara helt specifika för detta chipp. Under alla omständigheter, även om kommissionen hade ansett att endast de FoU-kostnader som direkt hänför sig till ett chipp är ”marginalkostnader” eller ”produktspecifika”, skulle den inte ha kunnat konstatera att det förelåg underprissättning.

454 I praktiken har kommissionen inte gett något väl underbyggt skäl när det gäller kvalificeringen av de kostnader som hör till kategorierna [*konfidentiellt*] och [*konfidentiellt*] som ”marginalkostnader” och den har endast stött sig på, för det första, användningen av den engelska termen ”incremental” i en enda handling från Qualcomm som den innehar, nämligen [*konfidentiellt*], och, för det andra, de förklaringar som Qualcomm gav under det administrativa förfarandet, vilket visar att kommissionen inte gjorde en oberoende utvärdering.

455 Vad, för det andra, beträffar [*konfidentiellt*] som användes av kommissionen för att identifiera kategorin marginalkostnader bland de kategorier av kostnader som bars av Qualcomm, har bolaget gjort gällande att denna handling avsåg en specifik chippsats, [*konfidentiellt*], som utredningen inte avsåg, och vilken inte utvecklades samtidigt som de chippsatser som denna utredning avsåg och som, till skillnad från dessa, inte utgjorde ”tunna” modem. Däremot finns det flera handlingar som kommissionen innehar, däribland handlingar rörande de chippsatser som utredningen avser, som inte innehåller någon hänvisning till marginalkostnader.

456 Vidare är den [*konfidentiellt*], som är daterad i april 2011, senare än de viktigaste besluten om FoU-investeringar, som fattades beträffande de aktuella chippen.

457 I skäl 847 i det angripna beslutet åsidosatte och feltolkade kommissionen dessutom den [*konfidentiellt*], på det ställe där den innehåller en hänvisning till FoU-kostnader som kvalificeras som ”marginalkostnader”. Enligt Qualcomm borde kommissionen även ha beaktat hänvisningen, i samma handling, till begreppet ”den inkrementella portföljmarginalen”, vilket skulle ha möjliggjort en bättre förståelse av den engelska termen ”incremental”. Qualcomm har likaså hävdat att det aldrig har uppgett, såsom kommissionen påstår i skäl 848 i det angripna beslutet, att uttrycket [*konfidentiellt*] används mer generellt inom Qualcomm än i den handlingen.

458 För det tredje har Qualcomm gjort gällande att det vid flera tillfällen förklarade att mer än [*konfidentiellt*] av [*konfidentiellt*] USD som felaktigt redovisades som kostnader [*konfidentiellt*] och [*konfidentiellt*] och som kommissionen ansåg var ”marginalkostnader” för MDM8200-chippsatser och MDM8200A-chippsatser i själva verket har samband med utvecklingen av [*konfidentiellt*], som inte alls är specifikt för ett chipp. I det avseendet anger [*konfidentiellt*] att [*konfidentiellt*], vilket visar att dessa [*konfidentiellt*] USD inte är specifika för ett bestämt chipp.

459 Vidare anser Qualcomm att de skäl som angavs i det angripna beslutet för att underkänna bolagets argument i denna fråga inte är trovärdiga.

460 För det femte har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den begick ett fel genom att inte beakta de intäkter som Qualcomm genererade inom ramen för verksamheten för licensiering av patent. I huvudsak anser Qualcomm att kommissionen borde ha uteslutit de FoU-kostnader som är knutna till de berörda chippsatserna, eftersom dessa kostnader följer av erhållandet av patent som Qualcomm hade inkluderat i sin portfölj av licensierade patent och som därför inte kunde anses som specifika för de berörda chippsatserna. Enligt Qualcomm gjorde kommissionen en

felaktig bedömning när den fann, för det första, [*konfidentiellt*] och, för det andra, att de ytterligare intäkterna från dessa licenser inte kunde ha någon som helst mätbar inverkan på intäkterna från denna verksamhet.

461 Qualcomm har påpekat att kommissionen själv dock har hävdat, i fotnot 1238 i det angripna beslutet, att [*konfidentiellt*]. Bolaget har tillagt att frågan huruvida intäkterna från verksamheten för licensiering av patent kan ha en mer eller mindre mätbar inverkan på intäkterna från licensieringen av teknik inte är rätt fråga att ställa. Enligt Qualcomm är det snarare fråga om att kontrollera huruvida den aktuella forskningen och utvecklingen verkligen är ”marginalkostnader” i förhållande till de tre aktuella chippsatserna och huruvida den ger upphov till patent som därefter registreras, med följden att denna forskning och utveckling inte är specifik för dessa chippsatser.

462 Enligt Qualcomm är det inte heller möjligt att direkt koppla de aktuella chippsatserna till mjukvarupatenten, eftersom de kostnader som är förenade med mjukvara inte är direkt knutna till ett specifikt chipp.

463 För det sjätte har Qualcomm hävdat att det angripna beslutet stöder sig på ett utdrag ur [*konfidentiellt*] som inte knyter några av de kostnader som anges däri till specifika kunder. Kommissionen anser dock att de FoU-kostnader som hänger samman med utvecklingen av de aktuella chippsatserna utgjorde ”marginalkostnader” för Huawei och ZTE. Enligt Qualcomm borde dock en pris- och kostnadsanalys som enbart avser Huawei och ZTE utesluta alla FoU-kostnader, vilket ytterligare talar för att använda de genomsnittliga rörliga kostnaderna eller genomsnittliga påverkbara kostnaderna.

464 I synnerhet anser Qualcomm att den omständigheten att försäljningen till andra kunder än ZTE och Huawei inte motiverade utvecklingen av de aktuella chippsatserna inte betyder att försäljningen till Huawei och till ZTE var tillräcklig för att motivera utvecklingen av dessa chippsatser. Vidare medgav kommissionen själv, i skälen 131, 132 och 354 i det angripna beslutet, att MDM8200-chippsatsen hade utvecklats i samarbete med andra operatörer än ZTE och Huawei. Uppgifterna rörande försäljningen av MDM8200A-chippsatsen till ZTE och till Huawei, såsom de har återgetts i skäl 980 och i tabell 58 i nämnda beslut, stöder dessutom knappast påståendet att den forskning och utveckling som var knuten till denna chippsats skulle anses vara specifik för dessa två kunder. Vidare stöder de handlingar som kommissionen nämnde i fotnot 1277 i beslutet inte på något sätt kommissionens ståndpunkt. Slutligen har Qualcomm [*konfidentiellt*].

465 För det sjunde har Qualcomm kritiserat de manipulationer i efterhand som kommissionen gjorde genom att omfördela de kostnader som hade förts in i [*konfidentiellt*] mellan olika chippsatser, bland annat genom att omfördela kostnaderna för MDM8200-chippsatsen till MDM8200A-chippsatsen, vilket medförde att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna för MDM8200A-chippsatsen gick från [*konfidentiellt*] till [*konfidentiellt*] USD. Utan en sådan manipulation skulle priserna inte ha understigit kostnaderna för sistnämnda chippsats. I huvudsak har Qualcomm först gjort gällande att det är ostridigt att Qualcomms beslut att utveckla denna chippsats fattades efter, och oberoende av, bolagets beslut att utveckla MDM8200-chippsatsen och att dessa två chippsatser inte utgjorde ett gemensamt projekt, vilket framgår av den tabell som återges i skäl 880 a i det angripna beslutet.

466 Vidare har Qualcomm hävdat att bolaget utvecklade många chippsatser efter MDM8200-chippsatsen och MDM8200A-chippsatsen, vilka även är kompatibla med tekniken HSPA+ och med mer avancerade tekniker. Vidare finns det inte något som gör förhållandet mellan MDM8200-chippsatsen och MDM8200A-satsen ”unikt”: att det föreligger ett nära tekniskt samband mellan två chippsatser är inget unikt eller ens ovanligt.

467 Även om det är riktigt att vid en viss tidpunkt, mellan åren 2013 och 2015, [*konfidentiellt*], beror detta endast på ett skrivfel som på den tiden inte var särskilt problematiskt. Det angripna beslutet är dessutom inkonsekvent när det gäller behandlingen av, å ena sidan, MDM8200- och MDM8200A-chippsatserna och, å andra sidan, och MDM6200-chippsatsen, vilken också påstås vara en chippsats ”som ligger i framkant” och som har nära samband med andra av Qualcomms chippsatser, i synnerhet QSC6295-chippsatsen, som utvecklades tidigare.

468 Vidare gjorde kommissionen inte någon ansträngning för att undersöka tekniken och den aktuella FoU-verksamheten eller att knyta sina manipulationer till specifika poster eller kostnadskategorier i [*konfidentiellt*].

469 För det åttonde har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den felaktigt fördelade ”marginalkostnaderna” på grundval av intäkterna, i stället för försäljningsvolymer.

470 Den aktuella metoden saknar först och främst relevant stöd i den juridiska eller ekonomiska litteraturen. Den leder dessutom till att ytterligare kostnader hänförs till försäljningen enbart på grund av att priserna under en viss period är relativt höga, vilket kraftigt gynnar konstaterandet av underprissättning, där det inte förekommer någon sådan. Slutligen består ett verkligt uteslutningstest i att kontrollera om företaget därefter höjer sina priser (vilket Qualcomm inte gjorde), vilket enligt denna metod betyder att lägre FoU-kostnader hänförs till den försäljning som påstås ske till underpris på grund av att de snarare överförs till perioden för kostnadstäckning. Detta är inte ekonomiskt förnuftigt och är inte förenligt med begreppet ”kostnadstäckning”.

471 Enligt Qualcomm begick kommissionen även ett fel genom att definiera den aktuella metoden som en ”uppskattning av prisutvecklingen på en chippsats”, och den bortsåg därigenom från att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna är ett kostnadsmått och inte ett mått på priset.

472 Vidare anser Qualcomm att den aktuella metoden även eftersträvar ett ”rörligt mål”, vilket innebär att även om bolaget hade höjt sina priser för att undvika den påstådda underprissättningen, skulle detta på samma gång ha ökat dess intäkter, vilket skulle ha medfört att högre FoU-kostnader skulle hänföras till varje kvartal, med resultatet att bolaget fortfarande skulle ha gjort sig skyldigt till underprissättning. Qualcomm har även kritiserat de ”oförutsebara och paradoxala resultat” som den av kommissionen anpassade metoden medför. Qualcomm har tillagt att antagandet av en volymbaserad fördelning praktiskt taget inte skulle leda till en prissättning som understiger kostnaderna.

473 Kommissionen och intervenienten har bestritt Qualcomms argument.

474 Vad beträffar den första anmärkningen, vilken avser ett fel i fastställandet av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, ska det konstateras att kommissionen, i det angripna beslutet, medgav att det kunde finnas spridningseffekter inom chippindustrin alltefter som produkterna förbättrades. Detta hindrar dock inte att Qualcomm bar kostnader specifikt för utvecklingen av en särskild chippsats och att bolaget inte hade kunnat lansera denna chippsats på

marknaden utan att bära dessa kostnader. Av detta följer att även om det förekom spridningseffekter, begick kommissionen inte något fel genom att välja att beakta de marginalkostnader för utveckling som särskilt var knutna till den aktuella produkten.

475 Genom att dessutom grunda kostnadsmåttet på [*konfidentiellt*], tog kommissionen, såsom framgår av skäl 835 i det angripna beslutet, endast hänsyn till de kostnader som Qualcomm direkt eller indirekt hade redovisat för utvecklingen av de aktuella chippsatserna. När det fanns specifika bevis för spridningseffekter, beaktade kommissionen dessa bevis, såsom framgår av punkt 12.6.3.2 i beslutet vad gäller spridningseffekterna av FoU-kostnaderna mellan MDM8200- och MDM8200A-chippsatserna.

476 När det gäller de eventuella spridningseffekterna mer generellt, var det rimligaste synsättet, i avsaknad av uppgifter som skulle ha gjort det möjligt för kommissionen att kvantifiera dessa spridningseffekter, såsom kommissionen fann i skäl 783 i det angripna beslutet, att anta att de spridningseffekter som ett bestämt chipp drog fördel av ungefärligen uppvägdes av de spridningseffekter som detta specifika chipp medförde för andra chipp. De utvecklingskostnader som bars av detta chipp ansågs följaktligen inte var obefogade på grund av de spridningseffekter som det antagligen medförde.

477 Denna anmärkning kan följaktligen inte godtas.

478 När det gäller den andra anmärkningen, vilken avser att det föreligger en bristande överensstämmelse mellan de skäl som kommissionen gav till sina beräkningar i det kompletterande meddelandet om invändningar och i det angripna beslutet, räcker det att konstatera att denna anmärkning, även om det fanns fog för denna, inte på något sätt kan medföra att den aktuella metoden är rättsstridig. Anmärkningen ska följaktligen underkännas på grund av att den är verkningslös.

479 När det gäller den tredje anmärkningen, vilken avser att [*konfidentiellt*] inte är lämpad för att identifiera marginalkostnaderna för FoU, ska det erinras om att Qualcomm i denna databas för in kostnader, chippsats för chippsats, för intern förvaltning och bokföring. Med hänsyn till denna fördelning av kostnader per chippsats och den omständigheten att denna databas används internt av Qualcomm, har Qualcomm inte lyckats att förklara varför den ska anses olämplig för kommissionens rekonstruktion av kostnaderna. Såsom anges i skäl 845 i det angripna beslutet, har dessutom Qualcomm självt hämtat uppgifter från denna databas för att besvara begärandena om upplysningar avseende kvantifieringen av kostnader.

480 Vad vidare gäller Qualcomms påstående om att alla uppgifterna i [*konfidentiellt*] inte var utformade för att beräkna de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna i konkurrensrättsligt hänseende, räcker det att notera att denna omständighet inte hindrar att kommissionen kan stödja sig på en sådan databas i den mån den innehåller uppgifter som är relevanta för dess utredning.

481 Slutligen ska det påpekas att även om det antas att kommissionen ursprungligen beslutade att inte använda [*konfidentiellt*] i meddelandet om invändningar och att den inte gav någon förklaring till varför den ändrade uppfattning i det avseendet i det kompletterande meddelandet om invändningar, räcker det att påpeka att Qualcomm, mot bakgrund av den rättspraxis som har angetts i punkt 367 ovan, inte med fog kan åberopa den omständigheten att kommissionen, i det angripna beslutet, inte specifikt bemötte alla de faktiska eller rättsliga synpunkter som bolaget tog upp under det administrativa förfarandet. Av detta följer att denna anmärkning inte kan godtas.

482 När det gäller den fjärde anmärkningen, vilken avser ett fel i behandlingen av vissa kostnader som förts in i [*konfidentiellt*] som ”marginalkostnader”, ska det först erinras om att det i punkt 12.6.3.1 i det angripna beslutet ges en förklaring till omfattningen av den fasta delen av de FoU-kostnader som Qualcomm ådrog sig för att produktionen av varje chippsats som beaktades vid beräkningen av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna. I skäl 835 i beslutet räknas nämligen de olika kategorierna av FoU-kostnader upp, vilka i nämnda databas hänförs till varje chippsats, antingen direkt, i förhållande till utvecklingen av en specifik produkt, eller i efterhand.

483 Såsom har angetts i punkt 411 ovan, anges det vidare i skälen 836 och 837 i det angripna beslutet att vid valet av de uppgifter som skulle ingå i kostnadsanalysen som ”marginalkostnader”, vägleddes kommissionen av användningen av den engelska termen ”incremental” i [*konfidentiellt*], med avseende på vilket kommissionen begärde att Qualcomm, i fråga 8.3 i begäran om upplysningar genom beslut av den 30 januari 2017, skulle lämna, i fråga om de aktuella chippsatserna, samma upplysningar om marginalkostnader för FoU som de uppgifter som lämnades för [*konfidentiellt*]. De upplysningar som lämnades som svar återges i bilaga A.15.1 till ansökan.

484 Slutligen rekonstruerade kommissionen marginalkostnaderna genom att räkna samman kostnaderna [*konfidentiellt*] och kostnaderna [*konfidentiellt*], det vill säga alla kostnadskomponenterna i den databas som återges i bilaga A.15.1 till ansökan, med undantag av de som redovisades som kostnader [*konfidentiellt*], eftersom de sistnämnda kostnaderna, trots att de återges i nämnda databas, av Qualcomm hade dragits av från de totala ”marginalkostnaderna (det vill säga i enlighet med samma [metod] som [*konfidentiellt*])” i samma databas.

485 Det ska i det avseendet konstateras att de uppgifter som ingår i det utdrag från databasen som är föremål för kritik från Qualcomms sida sammanfattas i skäl 835 i det angripna beslutet och har identifierats av kommissionen på grundval av information som lämnats av Qualcomm.

486 Qualcomm lämnade nämligen, för det första, i sitt svar på begäran om upplysningar av den 10 juli 2013, som var daterat i december 2013, och särskilt i sitt svar på fråga 19 om de viktigaste stegen i utvecklingen av de första MDM-chippsatserna och de kostnader som var förknippade med detta, för det andra, i sitt svar på frågorna 8 och 9 i begäran om upplysningar av den 13 oktober 2014 (bilaga A.4.8.b till ansökan), i punkt 38 och följande punkter, och, för det tredje, i sitt svar på fråga 8.3 i begäran om upplysningar genom beslut av den 30 januari 2017 (bilaga A.4.10.b till ansökan), alltid samma uppgifter, oavsett om det var fråga om att klassificera dessa enligt [*konfidentiellt*].

487 Med andra ord har de olika kostnadskategorierna i Qualcomms svar på ett regelmässigt sätt identifierats och hänförts till en viss chippsats, och i avsaknad av bristande överensstämmelse mellan de tabeller som återges i de olika svaren (utom vad beträffar kostnaderna [*konfidentiellt*]), kan således dessa kategorier anses utgöra ”marginalkostnader” i förhållande till en sådan chippsats. Den enda skillnaden mellan att beakta denna metod eller inte beakta denna är huruvida sistnämnda kostnadskomponent ska tas med eller ej, vilken kommissionen under alla omständigheter uteslöt från sina beräkningar.

488 Under dessa omständigheter ska det anses att för att en viss kostnad ska kunna tas med i beräkningen av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, kan inte enbart den eventuella användningen av den engelska termen ”incremental” i förhållande till en kostnad i [*konfidentiellt*] utgöra det avgörande kriteriet. Det är däremot snarare själva kostnadens

inneboende karaktär (det vill säga om den framgår av en av de kostnadskategorier som generellt anses utgöra marginalkostnader) och den klassificeringsmetod som Qualcomm självt har använt i sina svar som ska beaktas.

489 Det ska följaktligen konstateras att i det angripna beslutet, på grundval av de svar och de förklaringar som Qualcomm gav under det administrativa förfarandet, rekonstruerades de omständigheter som skulle beaktas vid beräkningen av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna på ett korrekt sätt. Det ska vidare noteras att Qualcomm i sitt svar på fråga 19 i begäran om upplysningar av den 10 juli 2013 (det första svaret som är relevant i det avseendet från december 2013) (bilaga A.4.3 till ansökan) inte hade hänvisat till fördelningen av kostnader eller till den omständigheten att vissa av dessa kostnader i praktiken inte kunde hänföras till specifika chippsatser.

490 Vad vidare beträffar kostnaderna för utveckling av mjukvara, angav Qualcomm i huvudsak i punkterna 90 och 92 i svaret på fråga 19 i begäran om upplysningar av den 10 juli 2013 (bilaga A.4.3 till ansökan) att livslängden på en mjukvara hade nära samband med livslängden på en viss chippsats och att de därmed förbundna kostnaderna följde den kommersiella livslängden för denna chippsats, vilket således bekräftar slutsatsen i skäl 860 i det angripna beslutet, enligt vilken denna del av [*konfidentiellt*] utgör en solid grund för att fastställa de FoU-kostnader som hänger samman med utvecklingen av en mjukvara och som ska hänföras till en specifik chippsats. Detta utesluter för övrigt inte att en del av en mjukvara därefter kan används till efterföljande chippsatser.

491 Vidare ska det noteras att Qualcomms förbehåll vad beträffar fördelningen av kostnader formulerades på ett relativt obestämt sätt under det administrativa förfarandet och i ansökan.

492 Denna brist på precision i identifieringen av de kostnadskategorier som inte utgör marginalkostnader undergräver trovärdigheten i Qualcomms argument, särskilt som nästan ingen FoU-kostnad längre skulle kunna hänföras till en specifik chippsats om bolagets resonemang tillämpades.

493 När det gäller bevisvärdet av den bevisning som kommissionen använder, ska det erinras om att en handlings trovärdighet och därmed dess bevisvärde beror på dess ursprung, omständigheterna kring dess upprättande, dess avsedda mottagare och dess innehåll (dom av den 15 mars 2000, Cimenteries CBR m.fl./kommissionen, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 och T-104/95, EU:T:2000:77, punkterna 1053 och 1838, och dom av den 12 juli 2011, Hitachi m.fl./kommissionen, T-112/07, EU:T:2011:342, punkt 70).

494 I förevarande fall stödde sig kommissionen, i sin rekonstruktion av priserna, på de tabeller och de svar som hade lämnats av Qualcomm självt, däribland sifferuppgifter från [*konfidentiellt*] och dessutom tillämpade den endast de klassificeringskriterier som redan användes av Qualcomm. Eftersom dessa uppgifter kommer från Qualcomm självt, ska de anses vara tillräckligt trovärdiga för att underbygga kommissionens rekonstruktion av priserna.

495 I det sammanhanget räcker det inte att det berörda företaget hänvisar till en omständighet som skulle kunna påverka värdet av denna bevisning. Det berörda företaget måste tvärtom visa dels att den omständighet som det åberopat föreligger, dels att denna omständighet innebär att

bevisvärdet av den bevisning på vilken kommissionen grundar sig kan ifrågasättas (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 26 september 2018, Infineon Technologies/kommissionen, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punkterna 65–67).

496 I förevarande mål har Qualcomm endast upprepat de argument som anfördes under det administrativa förfarandet, med utgångspunkt i bolagets svar på begäran om upplysningar av den 13 oktober 2014, genom att framhålla den omständigheten att de uppgifter som lämnades inte kan användas i syfte att göra en konkurrensrättslig bedömning, utan att till stöd för sin uppfattning tillägga någon handling som visar att en annan klassificeringsmetod skulle ha varit mer lämplig än den som kommissionen använde. I avsaknad av ett sådant bevis ska slutsatsen dras, både när det gäller direkt och indirekt redovisning, att de kostnader som Qualcomm självt identifierade som svar på kommissionens fråga i princip ska anses vara marginalkostnader för var och en av de aktuella chippsatserna.

497 Vidare ska tribunalen, i likhet med vad kommissionen gjorde, framhålla att valet av en specifik metod för redovisning (direkt eller indirekt, det vill säga genom fördelning) av det dominerande företaget skulle kunna påverka analysen av dess kostnader. Även om en viss kostnadskomponent faktiskt följde av en sådan fördelning, skulle detta inte i sig kunna utgöra hinder för att den tas med i beräkningen av de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna. Om så var fallet skulle ett dominerande företag alltid kunna undgå varje pris- och kostnadsanalys genom att göra gällande att det är omöjligt att styra fördelningarna till specifika kostnader. I förevarande mål avspeglar dessutom fördelningarna de bedömningar som Qualcomm självt gjorde av de kostnader som ska knytas till en specifik chippsats.

498 När det gäller [*konfidentiellt*] USD av FoU-kostnaderna, som redovisades för MDM8200-chippsatsen, men som i själva verket hänför sig till [*konfidentiellt*], ska det noteras att Qualcomm tog upp denna aspekt för första gången i svaret på det kompletterande meddelandet om invändningar. Tidigare hade kommissionen inte någon anledning att ifrågasätta riktigheterna av de mottagna uppgifterna, särskilt som artikel 18.4 i förordning nr 1/2003 ålägger de berörda företagen skyldigheten att lämna upplysningar som är fullständiga, riktiga och inte vilseledande.

499 Den omständigheten att dessa kostnader hade redovisats i förhållande till MDM8200-chippsatsen framgår klart av [*konfidentiellt*] och av svaren från Qualcomm, vilka ska anses utgöra särskilt trovärdig bevisning då de går emot intressena för den som avgett dem (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2011, Siemens/kommissionen, T-110/07, EU:T:2011:68, punkterna 54 och 75). Mot bakgrund av dessa omständigheter är det enda bevis som Qualcomm har lagt fram en handling av den 9 juli 2009 med rubriken [*konfidentiellt*] (bilaga A.18.1 till ansökan), som innehåller fotnot 20 som avser ett belopp på [*konfidentiellt*] USD som undantagits, på grund av att det motsvarar [*konfidentiellt*]. Det ska i det avseendet noteras att denna handling, såsom kommissionen påpekade i skäl 851 i det angripna beslutet, innehåller en jämförelsetabell över FoU-kostnaderna för MDM8200-chippsatsen i förhållande till FoU-kostnaderna för MDM8200A-chippsatsen, som inte anses vara kostnadsmässigt konkurrenskraftig (”not cost competitive”). Denna tabell tycks endast visa att det, med avseende på jämförelsen av kostnader för de två chippsatserna i presentationen, inte tas någon hänsyn till beloppet för [*konfidentiellt*], men inte att dessa specifika kostnader inte har, eller inte borde ha, beaktats vid beräkningen av kostnaderna avseende MDM8200-chippsatsen. För övrigt stöds inte Qualcomms argument av någon handling och de kan i sig inte ifrågasätta de bevis som tidigare har tillhandahållits av Qualcomm självt. Under dessa omständigheter kan dessa argument inte godtas. Av detta följer att denna anmärkning inte kan godtas.

500 Vad gäller den femte anmärkningen, vilken avser ett fel genom att de intäkter som Qualcomm erhöll inom ramen för verksamheten för licensiering av patent inte beaktades, påpekar tribunalen att även om det antas att Qualcomm ändrade sin policy för beviljande av licenser, betyder inte det att bolaget inte beviljade licenser till hela sin patentportfölj under den relevanta perioden. Som framgår av fotnot 1238 i det angripna beslutet, har Qualcomm under alla omständigheter inte ifrågasatt att [*konfidentiellt*].

501 Det ska dessutom påpekas, för det första, att Qualcomm har hävdat att det identifierade ungefär [*konfidentiellt*] patent och patentansökningar, av vilka ”många” ”kan” ha uppkommit ”helt eller delvis” genom arbete som kommissionen anser är specifikt för de aktuella chippen. För det andra har Qualcomm inte identifierat dessa patent och patentansökningar och har inte heller kvantifierat de intäkter som därigenom genererades. Qualcomm har däremot begränsat sig till att hävda att det, framför allt vad beträffar patent som är knutna till mjukvaror, är omöjligt att identifiera de patent som är knutna till de aktuella chippsatserna. Under dessa omständigheter är Qualcomms argument inte tillräckliga för att ifrågasätta kommissionens slutsatser i det avseendet. Av detta följer att denna anmärkning inte kan godtas.

502 När det gäller den sjätte anmärkningen, vilken i huvudsak avser fel i samband med beaktandet av de FoU-kostnader som hänger samman med utvecklingen av Qualcomms chippsatser, ska det, såsom klart framgår av det angripna beslutet, särskilt i skäl 862 i beslutet och mer allmänt i punkt 12.6.3 i beslutet, slås fast att försäljningen till Huawei och ZTE var av väsentlig betydelse för att täcka FoU-kostnaderna.

503 Såsom har angetts i skäl 888 i det angripna beslutet, var det dessutom lämpligt att inkludera de marginalkostnader som var kopplade till FoU i kostnadsmåttet för att bedöma huruvida försäljningen till Huawei och ZTE hade skett till priser som understeg kostnaden, eftersom den förväntade försäljningen till Huawei och ZTE utgjorde en väsentlig del av den förväntade efterfråga som motiverade utvecklingen av dessa chippsatser till att börja med. Även om prognoserna för försäljningen av MDM8200-, MDM6200- och MDM8200A-chippsatsenheter till andra kunder också bidrog till att täcka marginalkostnaderna för utveckling, var denna försäljning, i motsats till vad Qualcomm har hävdat, av en storleksordning som inte skulle ha motiverat utvecklingen av dessa produkter. Denna slutsats bekräftas även av de handlingar som omnämns i fotnot 1277 i nämnda beslut.

504 Denna anmärkning kan följaktligen inte godtas.

505 Vad beträffar den sjunde grunden, vilken avser de manipulationer i efterhand som kommissionen gjorde genom att omfördela de kostnader som hade förts in i [*konfidentiellt*] mellan olika chippsatser, konstaterar tribunalen att Qualcomm självt medgav att fram till december 2013 var de kostnader som avsåg mjukvara som användes till MDM8200- och MDM8200A-chippsatserna, såsom de förts in i nämnda [*konfidentiellt*], inte åtskilda beroende på om de hänförde sig till den ena eller den andra av dessa två chippsatser (fotnot 78 i svaret på begäran om upplysningar av den 13 oktober 2014).

506 Det ska även noteras att i den tabell som har hämtats från [*konfidentiellt*], som finns i bilaga A.15.1 till ansökan, även om utvecklingen av MDM8200A-chippsatsen började i april 2009, var inga kostnader knutna till denna före det sista kvartalet år 2009 och även från och med den tidpunkten är de kostnader som är kopplade till denna chippsats fortfarande låga i förhållande till kostnaderna för MDM8200-chippsatsen och MDM6200-chippsatsen. Denna omständighet bekräftar, med hänsyn till den tekniska likheten mellan de två chippsatserna och den

gemensamma saluföringen av dessa, kommissionens argument i skäl 880 i det angripna beslutet, som visar att det föreligger ett unikt förhållande mellan MDM8200-chippsatsen och MDM8200A-chippsatsen, vilket inte går att jämföra med det förhållande som skulle ha kunnat föreligga mellan MDM8200-chippsatsen och vilken annan chippsats som helst som använder tekniken HSPA+.

507 Intervenienten har även med rätta påpekat att det angripna beslutet innehåller en ”lönsamhetsanalys under livslängden”, inom ramen för vilken lönsamheten av all försäljning av MDM8200-chippsatsen och MDM8200A-chippsatsen under hela deras livslängd och avseende alla kunder undersöktes, och att det framgår av denna analys att intäkterna under dessa två chippsatsers livslängd var otillräckliga för att täcka deras FoU-kostnader för tillverkning och utveckling. Qualcomms prissättning på dessa två chippsatser skulle följaktligen aldrig ha gjort det möjligt för lika effektiv leverantör att täcka sina kostnader för en konkurrerande chippsats.

508 Under dessa omständigheter kan denna anmärkning inte godtas.

509 När det gäller den åttonde grunden, vilken avser en felaktig fördelning av ”marginalkostnaderna” på grundval av intäkterna, i stället för försäljningsvolymer, påpekar tribunalen, för det första, att även om kommissionen endast har hänvisat till en källa till fördel för den metod som valdes, nämligen OECD:s riktlinjer om internprissättning för multinationella företag och skattemyndigheter från år 2017, i fotnot 1293 i det angripna beslutet, har Qualcomm inte hänvisat till någon studie eller någon princip till stöd för den alternativa metod som bolaget har föreslagit. I den mån som Qualcomm, genom sitt argument om att den metod som kommissionen använde i hög grad gynnar konstaterandet av underpriser när sådana inte föreligger, har hävdat att nämnda metod leder till att på ett konstlat sätt identifiera underpriser, har bolaget inte lagt fram något bevis som kan stödja dess påstående.

510 För det andra räcker det att, i likhet med vad kommissionen har gjort, konstatera att Qualcomms argument om att den metod som kommissionen använde ledde till att lägre FoU-kostnader hänfördes till den påstådda försäljningen till underpris, på grund av att de snarare överfördes till perioden för kostnadstäckning, ändå inte medför att metoden är olämplig. Det ska noteras att den metod som kommissionen använde får till följd att fördelningen av dessa kostnader sker med hänsyn till den omständigheten att priserna under en viss period, i synnerhet den första perioden av saluföring av chippsatserna, är relativt höga, och att intäkterna därför också är höga. Den metod som Qualcomm har föreslagit medför däremot en enhetlig proportionell fördelning av kostnaderna, vilket gör att varje enhet (oavsett vid vilken tidpunkt enheten säljs under chippsatsens livscykel) ska täcka samma kostnadsbelopp. Såsom kommissionen korrekt påpekade i skäl 917 i det angripna beslutet, var ett sådant tillvägagångssätt, med hänsyn till prisutvecklingen på chippsatser, inte lämpligt i förevarande fall, eftersom det skulle ha lett till att en stor del av utvecklingskostnaderna överfördes till slutet av produkternas livscykel, där priserna och marginalerna tenderar att vara låga, viket således skulle ge upphov till ett stort antal falska positiva resultat i kriteriet om priser och kostnader.

511 Vad för det tredje beträffar kommissionens användning av uttrycket ”proxy for the price evolution of a chipset” för att definiera den metod som användes, kan tribunalen inte godta Qualcomms argument om att kommissionen därigenom underlät att beakta att de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna utgjorde ett kostnadsmått, och inte ett mått på priset, eftersom detta uttryck helt enkelt syftar på den omständigheten att den metoden strävar efter att beakta prisprofilen över tid, så att de perioder under vilka chippsatserna antas generera högre intäkter också bär en större andel av kostnaderna.

512 Vad, för det fjärde, beträffar Qualcomms argument om att den metod som kommissionen använde utgör ett ”rörligt mål”, ska det påpekas, såsom anges i skäl 935 i det angripna beslutet, att den metod som föreslås av Qualcomm har samma brist, genom att varje gång priserna ökar under vissa eller alla kvartal av produktens livscykel, minskar de sålda volymerna av denna produkt, så att varje såld enhet måste bära en större andel av produktens fasta utvecklingskostnad. Högre priser kan således fortfarande inte vara tillräckligt höga för att överstiga den referenskostnad som erhållits genom en fördelning av utvecklingskostnaderna baserat på volym.

513 För det femte kan tribunalen inte godta Qualcomms argument om att antagandet av en volymbaserad fördelning praktiskt taget inte skulle leda till en prissättning som understiger kostnaderna. Som kommissionen har framhållit visar nämligen tabell 13 i bilaga A.2.4.5 till ansökan att så är fallet för MDM8200A-chippsatserna, men inte för MDM8200-chippsatserna eller för MDM6200-chippsatserna. Qualcomms underprisförsäljning av MDM6200-chippsatser till ZTE hade nämligen ett så lågt pris, understigande de genomsnittliga rörliga kostnaderna, att enbart en fördelning av kostnaderna baserat på volym snarare än på intäkterna inte på något sätt skulle ändra det faktum att Qualcomm fortfarande tillämpade priser som understeg kostnaderna (skäl 891 i det angripna beslutet). Detsamma gäller för MDM8200-chippsatserna. Fördelningen av kostnader på grundval av volymen snarare än intäkterna ger inte några märkbart annorlunda resultat för Qualcomm. Denna anmärkning kan därför inte godtas.

514 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte bifallas såvitt avser den sjunde grundens tredje del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser de andra delarna av denna grund (se punkterna 424 och 444 ovan), kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den nionde grunden: Kommissionen gjorde en ”uppenbart oriktig bedömning” och felaktig rättstillämpning vad gäller slutsatsen att de priser som Qualcomm tillämpade utestängde Icera från marknaden och vållade konsumenterna skada

515 Denna grund består av fyra delgrunder. Den första delgrunden avser att kommissionen inte gjorde någon analys av den så kallade ”lika effektiva” konkurrenten. Den andra delgrunden avser en motsägelse mellan konstaterandet av en avskärmning som angavs i det angripna beslutet och Iceras faktiska resultat under den relevanta perioden. Den tredje delgrunden avser avsaknaden av bevis för en påstådd underprissättning i finansiellt syfte, med hänsyn till det faktum att Icera under denna period anskaffade ytterligare kapital, köptes upp av Nvidia och förblev verksamt på marknaden. Den fjärde delgrunden avser att det var omöjligt för Qualcomm att sätta konkurrensen från Iceras teknik ur spel.

516 Eftersom både den andra, den tredje och den fjärde delgrunden i huvudsak avser påståendet att det påtalade beteendet inte hade några verkningar, kommer dessa tre delgrunder att prövas gemensamt.

Den första delgrunden: Kommissionen gjorde inte någon analys av den så kallade ”lika effektiva” konkurrenten

517 Enligt Qualcomm gjorde inte kommissionen någon analys av den så kallade ”lika effektiva” konkurrenten både på den relevanta marknaden och på framkantssegmentet av denna marknad, och den iakttog därför inte den tillämpliga rättsregeln, såsom framgår av de argument som har

utvecklats till stöd för den tredje grunden. Därigenom underlät kommissionen även att undersöka huruvida det påtalade beteendets marknadstäckning var tillräckligt omfattande för att kunna få konkurrensbegränsande verkningar, såsom EU-domstolen slog fast i dom av den 6 september 2017, Intel/kommissionen (C-413/14 P, EU:C:2017:632).

518 Qualcomm anser dessutom att Icera under alla omständigheter inte var en ”lika effektiv” konkurrent, eftersom Icera inte var konkurrenskraftigt utanför framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser, och därför inte kunde tillgodose en betydande andel av efterfrågan på den relevanta marknaden. Enligt Qualcomm bör en ”lika effektiv” konkurrent åtminstone kunna matcha det dominerande företagets hela utbud.

519 Kommissionen och intervenienten har bestritt Qualcomms argument.

520 Enligt rättspraxis avseende underpriser ska priser som är lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna betraktas som missbruk, eftersom ett dominerande företag inte har något intresse av att tillämpa sådana priser, om det inte är för att slå ut sina konkurrenter. Priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, ska betraktas som missbruk när de fastställs inom ramen för en plan som syftar till att slå ut en konkurrent, eftersom sådana priser kan utestänga företag från marknaden, vilka kanske är lika effektiva som det dominerande företaget, men vilka på grund av sin mindre ekonomiska styrka inte kan motstå den konkurrens de utsätts för (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 70–72).

521 Av detta följer, för det första, att det föreligger en presumtion om missbruk när ett företag i dominerande ställning tillämpar priser som är lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, utan att det är nödvändigt att kommissionen gör någon annan analys än en sådan jämförelse av de priser som tillämpas av det dominerande företaget och vissa av företagets kostnader. För det andra, när ett företag i dominerande ställning tillämpar priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, är kommissionen, för att visa att det föreligger missbruk, skyldig att göra en jämförelse av de priser som tillämpas av det dominerande företaget och vissa av företagets kostnader och styrka att det föreligger en plan som syftar till att slå ut en konkurrent, eftersom sådana priser per definition i sig kan utestänga lika effektiva konkurrenter från marknaden. Kommissionen är följaktligen inte alls skyldig att göra andra analyser utöver att styrka detta, särskilt för att lägga fram bevis för de konkurrensbegränsande verkningarna av det påtalade förfarandet.

522 I motsats till vad Qualcomm har hävdat, är kommissionen följaktligen inte skyldig, vid sin prövning av huruvida det eventuellt förekommer underpriser som tillämpas av ett företag i dominerande ställning, att undersöka huruvida det påtalade förfarandets marknadstäckning är tillräckligt omfattande för att detta förfarande ska kunna få konkurrensbegränsande verkningar. I förevarande fall kan kommissionen därför inte med fog kritiseras för att den inte gjorde en sådan undersökning.

523 I det avseendet framgår det dessutom av punkterna 72 och 73 i kommissionens meddelande om vägledning om kommissionens prioriteringar vid tillämpningen av artikel [102 FEUF] på företags missbruk av dominerande ställning genom utestängande åtgärder (EUT C 45, 2009, s. 7) (nedan kallat meddelandet om prioriteringar), att det kan vara lättare för det dominerande företaget att använda sig av underprissättning om det selektivt inriktar sig på specifika kunder med låga priser eftersom detta kommer att begränsa det dominerande företagets förluster, och att det är mindre sannolikt att det dominerande företaget använder sig av underprissättning om beteendet innebär

att ett lågt pris tillämpas generellt under lång tid. Av detta följer att när det gäller underprissättning är det påtalade beteendets marknadstäckning i allmänhet låg och om endast underprisbeteenden som avser en tillräckligt stor marknadsandel kunde beivras, skulle varje selektiv underprissättning riskera att undgå förbudet i artikel 102 FEUF, trots att den kan leda till att en lika effektiv konkurrents utestängs. Det följer dock av rättspraxis att det måste vara möjligt att beivra underprissättning så snart det finns en risk för att konkurrenterna slås ut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 november 1996, Tetra Pak/kommissionen, C-333/94 P, EU:C:1996:436, punkt 44).

524 Vidare framgår det även av rättspraxis att en tillämpning av kriteriet om en ”lika effektiv” konkurrent innebär en bedömning av huruvida ett dominerande företags prissättning medför en risk för att en konkurrent som är lika effektiv som det dominerande företaget utestängs från marknaden, och att kriteriet grundar sig på en jämförelse mellan de priser som ett företag med dominerande ställning tillämpar och vissa av det företagets kostnader samt på en analys av dess strategi (dom av den 27 mars 2012, Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, punkt 28, och dom av den 6 oktober 2015, Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651, punkterna 53 och 54).

525 Av detta följer att inom ramen för en utredning som avser potentiella underpriser, omfattar den analys varigenom kommissionen jämför de priser som ett företag med dominerande ställning tillämpar med vissa av det företagets kostnader, för att bedöma huruvida företaget har tillämpat priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, redan en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten.

526 I den mån ett företag som har en dominerande ställning sätter sina priser till en nivå som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, har en konkurrent som är ”lika effektiv” som detta företag i princip inte möjlighet, på grund av sin mindre ekonomiska styrka, att konkurrera med dessa priser utan att ådra sig oacceptabla förluster på lång sikt. Sådana priser kan således utestänga en ”lika effektiv” konkurrent, vilket motsvarar vad kommissionen ska styrka vid tillämpningen av kriteriet om den ”lika effektiva” konkurrenten för att bevisa att ett konkurrensbegränsande förfarande har utestängningspotential.

527 När kommissionen, såsom är fallet här, på ett giltigt sätt har bevisat att det företag som har en dominerande ställning har tillämpat priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, har kommissionen följaktligen indirekt tillämpat kriteriet om den ”lika effektiva” konkurrenten, vilket räcker för att talan inte kan bifallas såvitt avser den nionde grundens första del.

De övriga delgrunderna: Det påtalade beteendet hade inte några verkningar

528 Till stöd för den andra delgrunden har Qualcomm hävdat att Icera i själva verket var framgångsrikt under den relevanta perioden, vilket undergräver kommissionens påstående om att det påtalade beteendet fick till följd att Icera, i ett viktigt skede av sin utveckling, hindrades att få tillgång till Huawei eller ZTE, vilka var avgörande för företagets utvecklingsmöjligheter inom framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser.

529 Till stöd för den tredje delgrunden har Qualcomm gjort gällande att Icera anskaffade ytterligare kapital under den relevanta perioden, särskilt genom att företaget köptes upp av Nvidia, vilket undergräver kommissionens påstående om att det påtalade beteendet fick till följd att Icera tvingades sälja till förlust och göra slut på sitt riskkapital.

530 Till stöd för den fjärde delgrunden har Qualcomm hävdat att det påtalade beteendet inte kunde ha fått till följd att undanröja konkurrensen från Iceras teknik. Enligt Qualcomm hade Iceras tillbakadragande från marknaden en begränsad eller rentav ingen inverkan på de priser som det tog ut för sina UMTS-chippsatser ”som ligger i framkant” eller för några andra UMTS-chippsatser, särskilt eftersom Iceras teknik och know-how kunde överlåtas, vilket gjorde att konkurrensen inte skulle ha påverkats av att Icera försvann från marknaden.

531 Kommissionen och intervenienten har bestritt Qualcomms argument.

532 Det ska konstateras att det, såsom kommissionen har påpekat i sina inlagor, endast var för fullständighetens skull som kommissionen, i punkt 12.7.4 i det angripna beslutet, visade att det påtalade beteendet hade haft konkurrensbegränsande verkningar, vilket Qualcomm har bestritt inom ramen för dessa delgrunder. Det framgår emellertid av fast rättspraxis att de anmärkningar som riktas mot överflödiga skäl i ett kommissionsbeslut utan vidare ska underkännas, eftersom dessa inte kan medföra att beslutet ogiltigförklaras (dom av den 8 maj 2003, T. Port/kommissionen, C-122/01 P, EU:C:2003:259, punkt 17, och dom av den 8 juli 2004, Dalmine/kommissionen, T-50/00, EU:T:2004:220, punkt 146), vilket under alla omständigheter medför att dessa delgrunder är verkningslösa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 mars 2012, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, T-336/07, EU:T:2012:172, punkt 283).

533 Av detta följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den nionde grundens andra, tredje och fjärde del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser grundens första del (se punkt 527 ovan), kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den tionde grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter, en bristfällig motivering samt åsidosättande av rätten att yttra sig och principen om god förvaltningssed, genom att kommissionen slog fast att Qualcomms prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera från marknaden

534 Den tionde grunden består av tre delar. Den första delgrunden avser att den ”skadeteori” som kommissionen har utvecklat på grundval av handlingar som omnämns i det angripna beslutet är inkonsekvent. Den andra delgrunden avser en felaktig tolkning och en felaktig presentation av vissa interna handlingar som kommissionen stödde sig på i beslutet för att visa avsikten att slå ut en konkurrent. Den tredje delgrunden avser att en anställd hos Qualcomm, som ska ha avfattat flera interna handlingar som kommissionen nämnde för att visa att det fanns en underprisstrategi, hade en underordnad ställning och saknade beslutanderätt i fråga om priserna.

535 Kommissionen och intervenienten har bestritt Qualcomms argument.

536 I skäl 1118 i det angripna beslutet angav kommissionen att den, för att styrka Qualcomms avsikt att slå ut en konkurrent, hade grundat sig inte bara på de handlingar som uttryckligen omnämns i samband med punkt 12.8 i nämnda beslut, som särskilt avser en sådan avsikt, utan även på annan bevisning som anges i punkt 12.4.2 i beslutet och på de kopplingar som den hade kunnat påvisa mellan denna bevisning och dess pris- och kostnadsanalys i beslutet vad beträffade MDM8200-chippsatsen (skälen 954–956 i det angripna beslutet), vad beträffade MDM6200-chippsatsen (skälen 968–971 i det angripna beslutet) och vad beträffade MDM8200A-chippsatsen (skälen 977 och 978 i det angripna beslutet). I det avseendet angav

kommissionen, i skäl 1118 i det angripna beslutet, utan att på den punkten motsägas av Qualcomm, att all denna bevisning och alla dessa skäl utgjorde en integrerad del av dess analys i syfte att styrka Qualcomms avsikt att utestänga en konkurrent.

537 Kommissionen styrkte därefter att det fanns en avsikt från Qualcomms sida att slå ut en konkurrent, vilken låg till grund för tillämpningen av underpriser gentemot Huawei och ZTE, för MDM8200-, MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna, med stöd av både direkta bevis, det vill säga Qualcomms interna handlingar (punkt 12.8.1 i det angripna beslutet), och indirekta bevis, det vill säga kontextuella omständigheter (punkt 12.8.2 i det angripna beslutet).

538 Vad särskilt beträffar de direkta bevisen, framgår det av skäl 1120 i det angripna beslutet att kommissionen, bland de bevis som sammanfattas i punkt 12.4.2 i nämnda beslut, valde ut nio interna e-postkorrespondenser som den ansåg var särskilt illustrativa för förekomsten av en plan för att utestänga Icera som härrörde från Qualcomms högsta ledning, och som kommissionen redogjorde för i skälen 1121–1137 i beslutet.

539 Det rör sig särskilt om följande e-postkorrespondenser:

– En e-postkorrespondens från december 2008 som innehåller bland annat uppgifterna ”vi bör strategiskt sett inte ge Icera någon chans i förhållande till Huawei”, ”[f]ör det fall Icera får ZTE, kan vi stöta bort ZTE genom att arbeta med Huawei på marknaden” och ”[v]änligen överväg att ge ytterligare 2–3 procent [prisnedsättningar] för att vara säkra på att vi har en andel på 100 procent hos Huawei” (skäl 1121 i det angripna beslutet).

– En e-postkorrespondens från februari 2009 i vilken det hänvisas till förebyggande åtgärder för att förhindra att Icera kan uppnå en tillräcklig volymnivå, till ett priskrig, till hotet från Icera och till den omständigheten att det bör undvikas att Icera får ett genombrott hos en av de stora tillverkarna av originalutrustning, och till att krossa Icera i förhållande till ZTE (skälen 1122 i det angripna beslutet).

– En e-postkorrespondens från december 2009 inom ramen vilken det var tal om en prisnedsättning på MDM6200-chippsatsen för ZTE och den omständigheten att Qualcomm inte kunde låta Icera få ett stort antal kontrakt, som skulle ha hjälpt företaget att stärka sin ställning (skäl 1124 i beslutet).

– En e-postkorrespondens från december 2009 inom ramen för vilken det var tal om att göra priset till en icke-fråga för att låta MDM8200-chippsatsen ”fylla tomrummet” (skäl 1125 i det angripna beslutet).

– En e-postkorrespondens från januari 2010 inom ramen för vilken Iceras 8042-chippsats presenteras som det största hotet mot Qualcomm och det bland annat föreslås ett samarbete med Huawei för att slå Icera med MDM6200-chippsatsen, göra slut på Iceras begränsade medel från företagets riskkapital och krossa ICE8042-chippsatsen i förhållande till ZTE på marknaden (skäl 1127 i det angripna beslutet).

– En e-postkorrespondens från januari 2010 som innehåller uppgifterna ”vi måste skydda vad vi har uppnått hos de stora kunderna”, ”ZTE och Huawei har högsta prioritet och det kinesiska teamet arbetar på de problem som uppstår hos dessa kunder”, och ”[p]å kort sikt ska justeringen av priserna på MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna ske för att begränsa volymtillväxten hos Icera år 2010”, samt en bifogad presentation, i vilken det föreslås att Icera

ska pressas i cirka sex månader för att företagets mycket begränsade medel från riskkapital (Venture Capital) ska ta slut (skäl 1128 i det angripna beslutet).

– En e-postkorrespondens från juni 2010 som innehåller uppgiften att ”strategin att sätta press på ICE8042-chippsatsen med de båda MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna har haft effekt” (skäl 1132 i det angripna beslutet).

– En e-postkorrespondens från december 2010 avseende strategin för MDM8200A-chippsatsen i förhållande till Huawei och ZTE, inom ramen för vilken det görs en uppskattning av Iceras försäljningsvolym till ZTE, för det fall Qualcomm inte gjorde något och inte gav ZTE annat särskilt stöd än de normala prisjusteringarna (skäl 1134 i det angripna beslutet).

– En e-postkorrespondens från maj 2011 inom ramen för vilken en senior anställd hos Qualcomm uttrycker sin tvekan, med hänsyn till Iceras ekonomiska svårigheter, till att bevilja ytterligare prisnedsättningar på MDM8200A-chippsatsen (skäl 1136 i det angripna beslutet).

540 När det gäller de indirekta bevisen stödde sig kommissionen på följande fem kontextuella omständigheter, nämligen det påtalade beteendets ytterst målinriktade karaktär, den betydande omfattningen av Qualcomms försäljning med förlust på det ytterst strategiska framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser, den omständigheten att det påtalade beteendet fortsatte utan avbrott under den relevanta perioden, de två betalningarna för icke återkommande ingenjörskostnader som var avsedda att säkra en dold nedsättning av priset på MDM8200- och MDM6200-chippsatserna och Qualcomms ekonomiska uppoffringar i fråga om priser och leveranser. I det avseendet angav kommissionen, i skäl 1138 i det angripna beslutet, att dessa indirekta bevis var i sig tillräckliga för att styrka att Qualcomm hade för avsikt att slå ut Icera från den relevanta marknaden.

541 Det följer av fast rättspraxis att om vissa skäl i ett beslut i sig räcker för att beslutet ska vara motiverat, kan eventuella fel i andra skäl under alla omständigheter inte påverka beslutets artikeldel (dom av den 21 september 2005, EDP/kommissionen, T-87/05, EU:T:2005:333, punkt 144, och dom av den 29 mars 2012, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, T-336/07, EU:T:2012:172, punkt 283).

542 I förevarande fall ska det således prövas huruvida denna grund är verkningslös i den mån Qualcomm har åberopat fel som kommissionen begick när den fann att bolagets prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera.

543 Det ska inledningsvis konstateras att Qualcomm, vad beträffar de direkta bevisen, uttryckligen har ifrågasatt, inom ramen för grundens andra del, endast kommissionens tolkning av fyra av de nio e-postkorrespondenserna som i det angripna beslutet ansågs vara särskilt illustrativa för förekomsten av en avsikt att utestänga Icera, nämligen e-postkorrespondensen från februari 2009 (det vill säga det andra direkta beviset), e-postkorrespondenserna från januari 2010 (det vill säga det femte och det sjätte direkta beviset) och e-postkorrespondensen från juni 2010 (det vill säga det sjunde direkta beviset).

544 Vad beträffar den anställde med en påstått underordnad ställning som det hänvisas till inom ramen för grundens tredje del, är denne endast involverad i e-postkorrespondenserna från februari 2009 (det vill säga det andra direkta beviset), den andra e-postkorrespondensen från december 2009 (det vill säga det fjärde direkta beviset) och de två e-postkorrespondenserna från januari 2010 (det vill säga det femte och det sjätte direkta beviset), men inte inom ramen för

e-postkorrespondenserna från december 2008 (det vill säga det första direkta beviset), den första e-postkorrespondensen från december 2009 (det vill säga det tredje direkta beviset), e-postkorrespondensen från juni 2010 (det vill säga det sjunde direkta beviset), e-postkorrespondensen från december 2010 (det vill säga det åttonde direkta beviset) och e-postkorrespondensen från maj 2011 (det vill säga det nionde direkta beviset).

545 Av detta framgår att Qualcomm i ansökan, till stöd för denna grund, inte framförde någon kritik mot kommissionens tolkning i det angripna beslutet av de e-postmeddelanden som utväxlades i december 2008 (det vill säga det första direkta beviset), den första e-postkorrespondensen från december 2009 (det vill säga det tredje direkta beviset), e-postkorrespondensen från december 2010 (det vill säga det åttonde direkta beviset) och e-postkorrespondensen från maj 2011 (det vill säga det nionde direkta beviset).

546 De ovannämnda e-postkorrespondenserna visar dock i sig att Qualcomm hade en strategi som syftade till att utestänga Icera.

547 Som framgår av punkt 539 ovan, hänvisar e-postkorrespondensen från december 2008 (det vill säga det första direkta beviset) till att Icera inte skulle ges någon ”chans” i förhållande till Huawei, att arbeta med Huawei för att stöta bort ZTE för det fall Icera får ZTE och att bevilja Huawei ytterligare prisnedsättningar på 2 eller 3 procent för att förvissa sig om att ha en andel på 100 procent hos denna kund. Det följer av detta att Icera klart identifieras i denna korrespondens, liksom behovet av att Qualcomm agerar gentemot Icera, genom att samarbeta med Huawei och genom att bevilja Huawei en ytterligare prisnedsättning för att inte ge Icera någon ”chans” i förhållande till den kunden.

548 Det ska även noteras att kommissionen hade fog för att stödja sig på e-postkorrespondensen från december 2008, även om den ägde rum några månader innan den relevanta perioden började. Det framgår nämligen av rättspraxis att kommissionen kan beakta uppgifter som fastställts utanför överträdelseperioden om de ingår i den bevisning som kommissionen åberopat för att visa att överträdelsen ägt rum (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 februari 2012, Denki Kagaku Kogyo och Denka Chemicals/kommissionen, T-83/08, ej publicerad, EU:T:2012:48, punkt 193, och dom av den 16 juni 2015, FSL m.fl./kommissionen, T-655/11, EU:T:2015:383, punkt 178). För övrigt framstår det som helt tänkbart att det konkreta genomförandet av en strategi för att utestänga en konkurrent kan kräva viss tid och följaktligen ske några månader efter det att strategin utarbetades.

549 Den första e-postkorrespondensen från december 2009 (det vill säga det tredje direkta beviset) hänvisar till en prisnedsättning på MDM6200-chippsatsen för ZTE och till den omständigheten att Qualcomm inte kan låta Icera få ett stort antal kontrakt, som skulle hjälpa företaget att stärka sin ställning. Det följer av detta att Icera klart identifieras i denna korrespondens, liksom behovet av att Qualcomm agerar gentemot Icera, genom att bevilja ZTE en prisnedsättning för att undvika att Icera stärker sin ställning genom att få kontrakt från bland annat denna kund.

550 E-post-korrespondensen från december 2010 (det vill säga det åttonde direkta beviset) hänvisar till ett annat särskilt stöd till ZTE än de normala prisjusteringarna. I linje med detta följer det av denna korrespondens att Icera klart identifieras, liksom Iceras planerade leveranser till ZTE, för det fall det inte beviljas något annat särskilt stöd till ZTE än de normala prisjusteringarna till sistnämnda bolag.

551 E-post-korrespondensen från maj 2011 (det vill säga det nionde direkta beviset) hänvisar till Iceras ekonomiska svårigheter, som fick en senior anställd hos Qualcomm att ställa sig skeptisk till beviljandet av ytterligare prisnedsättningar på MDM8200A-chippsatsen, vilket visar att Iceras ekonomiska ställning hade påverkat Qualcomms prispolitik under den relevanta perioden.

552 Den omständigheten att Qualcomm inte har ifrågasatt kommissionens tolkning i det angripna beslutet av de e-postkorrespondenser som har nämnts i punkt 545 ovan gör därför denna grund verkningslös, i den mån som Qualcomm har åberopat fel som kommissionen begick när den drog slutsatsen att bolagets prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera. Även om Qualcomms kritik mot kommissionens tolkning av vissa e-postkorrespondenser som kommissionen har stött sig på som direkta bevis skulle godtas, kvarstår det faktum att den bevisning som Qualcomm inte har bestritt i sig gör det möjligt att styrka att bolaget hade för avsikt att utestänga Icera.

553 Under alla omständigheter stödde sig kommissionen, i det angripna beslutet, även på indirekta bevis för att styrka att Qualcomm hade för avsikt att utestänga en konkurrent.

554 Som framgår av skäl 1138 i det angripna beslutet, som inte har bestritts av Qualcomm, räcker de indirekta bevisen för att styrka att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera.

555 Till stöd för den aktuella grunden har Qualcomm dessutom åberopat tre delgrunder, och ingen av dessa kritiserar den samlade indirekta bevisning som avses i punkt 12.8.2 i det angripna beslutet, eftersom den första delgrunden avser den ”skadeteori” som kommissionen har utvecklat, den andra delgrunden ifrågasätter kommissionens tolkning och presentation av vissa direkta bevis, nämligen vissa interna handlingar från Qualcomm, och den tredje delgrunden avser att en anställd, som avfattade vissa handlingar som kommissionen nämnde som direkta bevis, hade en underordnad ställning.

556 Eftersom den samlade indirekta bevisning som kommissionen stödde sig på i punkt 12.8.2 i det angripna beslutet i sig räcker för att visa att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera, medför den omständigheten att Qualcomm inte har ifrågasatt denna bevisning inom ramen för denna grund att grunden är verkningslös, i den mån som Qualcomm har åberopat fel som kommissionen begick när den drog slutsatsen att bolagets prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera.

557 Under alla omständigheter följer det av rättspraxis att när ett företag som har en dominerande ställning tillämpar priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, ska kommissionen, för att styrka att det föreligger missbruk, stödja sig på en rad allvarliga och samstämmiga uppgifter som gör det möjligt att fastslå att detta företag har för avsikt att utestänga en konkurrent (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 1994, Tetra Pak/kommissionen, T-83/91, EU:T:1994:246, punkt 151, och dom av den 30 januari 2007, France Télécom/kommissionen, T-340/03, EU:T:2007:22, punkt 197). Denna utredning ska syfta till att, med stöd av precisa och konkreta uppgifter och bevis, fastställa att nämnda beteende åtminstone hade förmåga att medföra utestängningseffekter (se dom av den 21 december 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punkt 130).

558 Ställd inför en rad uppgifter som vid första påseendet är tillräckliga, ankommer det på sökanden att i ansökan framföra en annan fullständig och sammanhängande förklaring, som kan ge de olika omständigheter som har åberopats i det angripna beslutet en annan innebörd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2012, Almamet/kommissionen, T-410/09, ej publicerad, EU:T:2012:676, punkt 145).

559 I förevarande fall lade kommissionen bland annat Qualcomm till last att bolaget tillämpade priser som var lägre än de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, men högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna. För att fastställa en överträdelse i det aktuella fallet, var kommissionen således tvungen att lägga fram allvarliga uppgifter om att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera, vilken den gjorde i punkt 12.8 i det angripna beslutet.

560 Som framgår av punkt 538 ovan, har kommissionen i punkt 12.8.1 i det angripna beslutet hänvisat till flera av Qualcomms interna handlingar, nämligen nio e-postkorrespondenser som enligt kommissionens mening var särskilt illustrativa för förekomsten av en strategi för att utestänga Icera från den relevanta marknaden.

561 Såsom har påpekats i punkt 545 ovan framförde inte Qualcomm, till stöd för denna grund, någon kritik mot kommissionens tolkning i det angripna beslutet av de e-postmeddelanden som utväxlades i december 2008 (det vill säga det första direkta beviset), den första e-postkorrespondensen från december 2009 (det vill säga det tredje direkta beviset), e postkorrespondensen från december 2010 (det vill säga det åttonde direkta beviset) och e-postkorrespondensen från maj 2011 (det vill säga det nionde direkta beviset). Såsom har slagits fast i punkt 546 ovan, visar dessa e-postkorrespondenser i sig att Qualcomm hade en strategi som syftade till att utestänga Icera, särskilt mot bakgrund av de handlingar som har nämnts i punkt 12.4.2 i nämnda beslut.

562 Vad beträffar de fem övriga e-postkorrespondenserna, vars tolkning av kommissionen denna gång uttryckligen ifrågasattes i ansökan, utgör de en rad allvarliga och samstämmiga uppgifter som gör det möjligt att fastslå att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera.

563 Inledningsvis är det i det avseendet viktigt att påpeka att det som kommissionen försökte att styrka, genom att stödja sig på dessa direkta bevis i punkt 12.8.1 i det angripna beslutet, var Qualcomms avsikt att utestänga Icera, och inte de övriga rekvisiten för en överträdelse, såsom bland annat förekomsten av underpriser för de tre chippsatser som avses, vilka behandlas i andra delar av beslutet. Vad som ska prövas i förevarande fall är följaktligen huruvida de interna handlingar som kommissionen stöder sig på verkligen utgör en rad allvarliga och samstämmiga uppgifter som, i sin helhet, gör det möjligt att fastslå Qualcomms avsikt att utestänga Icera, och alla andra överväganden är inte relevanta för det syftet.

564 I det avseendet är de ordalag som används i var och en av e-postkorrespondenserna särskilt talande för att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera.

565 För det första, i e-postkorrespondensen från februari 2009 betecknas Icera uttryckligen som ett ”hot” och det hänvisas till förebyggande åtgärder som ska vidtas för att förhindra att Icera uppnår en tillräcklig volymnivå och får ett genombrott hos de stora tillverkarna av originalutrustning. Vidare föreslås det i denna e-postkorrespondens att man ska ”krossa” Icera i förhållande till ZTE och inte ge Icera någon ”chans” i förhållande till Huawei. Det följer av detta att Icera klart

identifieras i denna korrespondens, liksom behovet av att Qualcomm vidtar åtgärder för att förhindra att Icera uppnår tillräckliga volymer och utestänga företaget, särskilt i förhållande till de två kunderna Huawei och ZTE.

566 Qualcomm har bestritt de slutsatser som kommissionen drog av e-postkorrespondensen från februari 2009, genom att göra gällande att denna korrespondens ägde rum tre månader innan överträdelsen började, att den inte innehåller någon hänvisning till prissättningen av de tre aktuella chippsatserna och att den undergräver ”teorin om indirekt underprissättning”.

567 I det avseendet ska det erinras om, såsom framgår av den rättspraxis som har angetts i punkt 548 ovan, att kommissionen kan beakta uppgifter som fastställts utanför överträdelseperioden om de ingår i den bevisning som kommissionen åberopat för att visa att överträdelsen ägt rum. Avsikten att utestänga en konkurrent kan mycket väl uttryckas flera månader före det konkreta genomförandet av strategin som syftar till en sådan utestängning. Den omständigheten att e-postkorrespondensen från februari 2009 inte innehåller någon hänvisning till prissättningen av de tre chippsatser som avses eller att den påstås strida mot ”teorin om indirekt underprissättning”, är vidare inte relevant, eftersom dessa uppgifter inte kan väcka tvivel om att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera. Även om denna korrespondens inte redogör för detaljerna i de åtgärder som skulle vidtas mot Icera, kvarstår det faktum att vidtagandet av förebyggande åtgärder gentemot Icera uttryckligen föreslås däri.

568 För det andra, i den första e-postkorrespondensen från januari 2010 (det vill säga det femte direkta beviset) identifieras återigen Icera, och särskilt dess 8042-chippsats som det största hotet mot Qualcomm och det hänvisas även till åtgärder som Qualcomm ska vidta för att utestänga Icera, nämligen samarbeta med Huawei och göra slut på Iceras begränsade medel. Det följer av detta att Icera klart identifieras i denna korrespondens, liksom behovet av att Qualcomm agerar för att utestänga Icera, särskilt i förhållande till Huawei.

569 När det gäller den andra e-postkorrespondensen från januari 2010 (det vill säga det sjätte direkta beviset), hänvisas det i denna till åtgärder som ska vidtas för att begränsa volymtillväxten hos Icera och för att skydda det som Qualcomm har uppnått hos sina stora kunder, då ZTE och Huawei i det avseendet beskrivs som ”prioriterade” kunder, bland annat en justering av priset på MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna. I en presentation som bifogades denna korrespondens hänvisas det även till att Icera ska ”pressas” i sex månader för att företagets begränsade medel ska ta slut. Det följer av detta att Icera på nytt klart identifieras i denna korrespondens, liksom behovet av att Qualcomm agerar för att utestänga Icera i förhållande till Huawei och ZTE, särskilt genom en justering av priset på MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna.

570 Qualcomm har försökt att ifrågasätta kommissionens slutsatser avseende e-postkorrespondenserna från januari 2010 genom att stödja sig på en lång rad olika påståenden, såsom att kommissionen inte beaktade den konkurrens som HiSilicon utövade i den ”skadeteori” som kommissionen utvecklade, trots att det hänvisades till denna i e-postmeddelandet av den 1 januari 2010, att chippsatsen MDM8200 inte omnämndes eller den omständigheten att huvudämnet i dessa e-postmeddelanden var konkurrensen från Vodafone. Sådana påståenden ska dock anses vara irrelevanta, eftersom de inte kan väcka tvivel om att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera.

571 Vidare har Qualcomm inte bestritt att det i e-postkorrespondenserna från januari 2010 hänvisas till åtgärder, särskilt prissättningsåtgärder, som ska vidtas mot Huawei och ZTE för att begränsa Iceras tillväxt och tvinga företaget att göra slut på sina begränsade medel. Även om Qualcomm har bestritt kommissionens tolkning av ordet ”pressa”, som enligt bolaget inte betyder ”strypa finansieringen”, kvarstår det faktum att den mening som innehåller detta ord, nämligen ”Icera ska pressas i cirka sex månader för att företagets mycket begränsade medel från riskkapital (Venture Capital) ska ta slut”, entydigt hänvisar till en strategi som syftar till att trötta ut Icera finansiellt. Det ska även påpekas att Qualcomm inte har åberopat någon annan tolkning av ordet ”pressa” som skulle kunna väcka tvivel om att en sådan strategi var skadlig för Icera.

572 För det tredje, i e-postkorrespondensen från juni 2010 (det vill säga det sjunde direkta beviset) hänvisas det uttryckligen till den omständigheten att Iceras chippsats ICE8042 var på tillbakagång hos Huawei och ZTE och till den omständigheten att ”strategin att sätta press på ICE8042-chippsatsen med de båda MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna” hade ”haft effekt”. Det följer av detta att Qualcomm faktiskt genomförde en strategi, i förhållande till Huawei och ZTE, baserad på MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna och som var riktad mot Icera.

573 I det avseendet har Qualcomm stött sig på en rad olika påståenden som inte är relevanta, då de inte väcker tvivel om att bolaget hade för avsikt att utestänga Icera, såsom att det saknas en hänvisning till MDM8200-chippsatsen, avtalet om icke återkommande ingenjörskostnader som ingicks med ZTE eller den ytterligare finansiering med eget kapital som tillkännagavs av Icera i maj 2010. Qualcomm har därigenom inte bestritt att det i e-postkorrespondensen från juni 2010 hänvisas till en strategi i förhållande till Huawei och ZTE, mot Icera, med hjälp av MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna, vilken faktiskt genomfördes, eftersom den hade haft effekt.

574 För det fjärde har Qualcomm, särskilt till stöd för den aktuella grundens tredje del, gjort gällande att kommissionen har stött sig på handlingar som avfattades av en anställd med underordnad ställning, utan någon bestämmanderätt eller något inflytande över priserna och följaktligen utan förmåga att spela en väsentlig roll i genomförandet av strategin för att utestänga Icera. I det avseendet framgår det av punkt 12.8.1 i det angripna beslutet att den anställde var involverad i e-postkorrespondenserna från februari 2009, december 2009 och januari 2010.

575 Vad gäller e-postkorrespondensen från februari 2009 (det vill säga det andra direkta beviset), framgår det av skäl 1122 i det angripna beslutet att den anställde i fråga översände sin ”analys av hotet från Icera” till en person i Qualcomms högsta ledning, som godtog denna analys och översände till andra personer i den högsta ledningen.

576 När det gäller den andra e-postkorrespondensen från december 2009 (det vill säga det fjärde direkta beviset), har Qualcomm inte bestritt att det var en person i bolagets högsta ledning som föreslog att priset skulle göras till en icke-fråga för att låta MDM8200-chippsatsen ”fylla tomrummet”.

577 Vad slutligen beträffar e-postkorrespondenserna från januari 2010 (det vill säga det femte och det sjätte direkta beviset), som omfattar förslaget från den anställde i fråga att ”pressa” Icera för att företagets begränsade medel ska ta slut, är det utrett att flera personer i Qualcomms högsta ledning var mottagare av dessa e-postmeddelanden. Detta förslag upprepades dessutom i en

presentation som utarbetades av den anställde, och som bifogades en redogörelse för ”granskningen av Icera”, som skickades av en person i den högsta ledningen till Qualcomms chefstjänstemän.

578 Av det följer att personer i Qualcomms högsta ledning, med bestämmanderätt och inflytande över priserna, faktiskt var involverade i dessa e-postkorrespondenser, av vilka det framgår en avsikt att utestänga Icera.

579 Av det ovan anförda följer att kommissionen, i punkt 12.8.1 i det angripna beslutet, med hjälp av direkta bevis som utgör en rad allvarliga och samstämmiga uppgifter styrkte att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera och att kommissionen därför inte åsidosatte sin motiveringsskyldighet.

580 Slutligen ska det påpekas att Qualcomm inte har lagt fram några som helst bevis för att styrka att kommissionen åsidosatte rätten att yttra sig och principen om god förvaltningssed då den drog slutsatsen att bolagets prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera.

581 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser denna grund.

Den elfte grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter och en bristfällig motivering vad beträffar kommissionens underkännande av det sakliga skäl som Qualcomm åberopade

582 Till stöd för den elfte grunden har Qualcomm framfört följande argument.

583 För det första anser Qualcomm att kommissionen inte tog hänsyn till den omständigheten att bolaget, genom att bevilja de påtalade prisnedsättningarna, bara anpassade sig efter de ”aggressiva” priser som tillämpades av dess konkurrent Icera och den omständigheten att de priser som Qualcomm tillämpade var högre än dess genomsnittliga rörliga kostnader, och därmed lönsamma och berättigade. Genom att hänvisa till den fjärde, den åttonde, den nionde och den tionde grunden har Qualcomm upprepat att det under alla omständigheter därför inte genomförde en ”plan” för att utestänga Icera.

584 För det andra har Qualcomm hävdat att kommissionen borde ha tagit hänsyn till den omständigheten att prisnedsättningarna till Huawei för MDM8200-chippsatsen hade beviljats som svar på den betydande press som Huawei hade utövat på Qualcomm och hade till syfte dels att hjälpa Huawei att sälja ut sina icke-levererade ordrar och föråldrade överskottslager, dels konkurrera i fråga om pris med ZTE:s enheter som innehåller ett chipp från Icera.

585 För det tredje har Qualcomm hävdat att bolaget under det administrativa förfarandet förklarade för kommissionen i detalj att det ansåg att dess egna lager av MDM8200-chippsatser utgjorde föråldrade överskottslager. Enligt Qualcomm var detta skälet till att det satte ned priset på denna chippsats för alla sina stora kunder, vilket missgynnade Huawei och slutligen resulterade i att det beviljade Huawei en prisnedsättning på ordrar som lagts tidigare. Qualcomm har hävdat att den omständigheten att ordrarna på dessa chippsatser lades år 2010 och år 2011 inte på något sätt utgör hinder för att det fanns sakliga skäl för dess beslut att sätta ned priset på denna chippsats för att stimulera ny efterfrågan. Qualcomm har slutligen framhållit att det, i motsats till vad kommissionen hävdade, faktisk beviljade alla sina andra stora kunder prisnedsättningar, vilka i själva verket drog fördel av priser som motsvarade de genomsnittliga försäljningspriser som Huawei beviljades.

586 Mot bakgrund av det ovan anförda har Qualcomm gjort gällande att det fanns sakliga skäl för det påtalade beteendet och att kommissionens motsatta slutsats i det angripna beslutet var felaktig och saknade giltig motivering.

587 Kommissionen och intervenienten har bestritt Qualcomms argument.

588 Det framgår i huvudsak av artikel 2 i förordning nr 1/2003 att vid alla förfaranden för tillämpning av artiklarna 101 FEUF och 102 FEUF ska bevisbördan åvila den part eller myndighet som gör gällande att dessa bestämmelser har överträtts, men att det företag som åberopar sakliga skäl däremot ska ha bevisbördan för detta.

589 Vidare framgår det i huvudsak av skäl 5 i förordning nr 1/2003 att även om det ankommer på den part eller myndighet som påstår att en överträdelse av artikel 101 FEUF eller artikel 102 FEUF har skett att bevisa en sådan överträdelse, är det däremot det företag som åberopar rätten till försvar, då överträdelse kan konstateras, som på ett ur rättslig synvinkel tillfredsställande sätt ska visa att villkoren för att tillämpa sådant försvar är uppfyllda.

590 Av detta följer att ett företag, såsom Qualcomm, som åberopar sakliga skäl, däribland effektivitetsvinster, för ett beteende som a priori strider mot artikel 102 FEUF ska självt lägga fram tillräckliga bevis för sådana sakliga skäl.

591 I förevarande fall ankommer det följaktligen på Qualcomm att lägga fram tillräckliga bevis för att det likväl ska anses att det finns sakliga skäl för ett sådant beteende.

592 I det avseendet framgår det av fast rättspraxis att ett beteende inte är att anse som missbruk om det är berättigat med hänvisning till konkurrensfrämjande fördelar eller om det tillgodoser legitima intressen. Ett företag i dominerande ställning kan särskilt visa antingen att dess beteende är objektivt nödvändigt eller att den utestängningseffekt som nämnda beteende ger upphov till kan motvägas eller rentav uppvägas av fördelar i effektivitetshänseende som även gynnar konsumenterna. Det ankommer på det företag som har en dominerande ställning att visa, för det första, att dess beteende kan göra det möjligt att uppnå effektivitetsvinster, genom att fastställa att dessa effektivitetsvinster verkligen föreligger och omfattningen av dessa, för det andra, att sådana effektivitetsvinster neutraliserar de sannolika skadliga effekterna av detta beteende för konkurrensen och konsumenternas intressen på den eller de berörda marknaderna, för det tredje, att beteendet är oundgängligt för att uppnå dessa effektivitetsvinster och, för det fjärde, att beteendet inte eliminerar en effektiv konkurrens genom att undanröja samtliga eller de flesta av de befintliga källorna till faktisk eller potentiell konkurrens (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 mars 2012, Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, punkterna 40–42 och där angiven rättspraxis). Det är mot bakgrund av dessa principer som tribunalen ska bedöma de skäl som Qualcomm har åberopat.

593 Det ska inledningsvis påpekas att Qualcomm inte alls har förklarat på vilket sätt det beteende i form av underprissättning som lagts bolaget till last var ”objektivt nödvändigt” eller vilka fördelar som konsumenterna kunde ha fått av detta, som kunde motväga den faktiska eller potentiella effekten att Icera utestängs från marknaden, eller rentav att detta beteende var ”oundgängligt” för att uppnå de påstådda effektivitetsvinsterna för konsumenterna, i den mening som avses i den rättspraxis som har angetts i punkt 592 ovan.

594 De tre skäl som Qualcomm har åberopat för sin underprissättning, nämligen, för det första, en anpassning till Iceras ”aggressiva” priser och tillämpningen av priser som var högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, för det andra, de prisnedsättningar på MDM8200-chippsatsen som Huawei hade beviljats för att hjälpa företaget att sälja ut sina föråldrade överskottslager av denna chippsats och, för det tredje, de prisnedsättningar på chippsatsen som Huawei beviljades i syfte att sälja ut Qualcomms egna föråldrade överskottslager av denna chippsats, visar varken att det påtalade beteendet var objektivt nödvändigt eller att den utestängningseffekt som det medförde i förhållande till Icera kunde motvägas eller rentav uppvägas av fördelar i effektivitetshänseende som även gynnar konsumenterna.

595 När Qualcomm tillfrågades om detta vid förhandlingen, hänvisade bolaget endast till den press som Huawei utövade för att få lägre priser på MDM8200-chippsatsen och till risken för att Huawei skulle avbeställa vissa ordrar, om nödvändigt på rättslig väg. Mot bakgrund av den rättspraxis som har angetts i punkt 592 ovan, kan sådana omständigheter inte utgöra sakliga skäl för ett missbruk som omfattas av förbudet i artikel 102 FEUF.

596 Av detta följer att Qualcomm inte har lagt fram tillräckliga bevis, i den mening som avses i artikel 2 i förordning nr 1/2003 och den rättspraxis som har angetts i punkt 592 ovan, för att det fanns sakliga skäl för det påtalade beteendet, vilket är tillräckligt för att talan inte ska kunna bifallas såvitt avser den elfte grunden, utan att det är nödvändigt att pröva huruvida kommissionen gjorde en felaktig bedömning av de faktiska omständigheterna, en felaktig rättstillämpning och en oriktig bedömning samt åsidosatte sin motiveringsskyldighet genom att inte godta de skäl som Qualcomm åberopade under det administrativa förfarandet.

597 Under alla omständigheter är de skäl som anges i punkt 12.9 i det angripna beslutet tillräckligt motiverade och utgör inte en oriktig bedömning eller en felaktig bedömning av de faktiska omständigheterna.

598 När det gäller anpassningen till Iceras ”aggressiva” priser, räcker det att påpeka att det i rättspraxis inte erkänns något absolut rätt för ett företag i dominerande ställning att anpassa sina priser till konkurrenternas priser, särskilt som denna rätt skulle leda till att tillämpningen av underprissättning, vilken för övrigt är förbjuden i fördraget, legitimeras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 januari 2007, France Télécom/kommissionen, T-340/03, EU:T:2007:22, punkt 182).

599 Den omständigheten att det påstås vara ”rationellt” för Qualcomm att anpassa sig efter Iceras priser innebär för övrigt inte att det finns sakliga ”skäl” för ett sådant beteende i den mening som avses i den rättspraxis som har angetts i punkt 592 ovan, genom att det medför effektivitetsvinster. Enbart den omständigheten att ett beteende kan betecknas som ekonomiskt ”rationellt” i företagets ögon, vilket genomför detta, är inte tillräckligt för att det ska finnas sakliga skäl för beteendet enligt konkurrensrätten.

600 Vad beträffar tillämpningen av priser som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, ska det erinras om att enligt den rättspraxis som följer av domen av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen (C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 71 och 72), gör ett företag i dominerande ställning, även om det tillämpar priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, sig skyldigt till missbruk av dominerande ställning om det agerar på detta sätt som en del av en plan som har till

mål att slå ut en konkurrent. När det föreligger en sådan utestängningsstrategi, såsom i förevarande fall, saknar det därför betydelse att de priser som tillämpades påstods vara ”lönsamma och berättigade” genom att de var högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna.

601 När det gäller de prisnedsättningar på MDM8200-chippsatsen som Huawei hade beviljats för att hjälpa företaget att sälja ut sina föråldrade överskottslager av denna chippsats, konstaterar tribunalen att de endast avser de priser som Huawei erbjöds för MDM8200-chippsatsen. Qualcomm har således inte försökt, genom de förklaringar som har framförts, att motivera de underpriser som ZTE beviljades eller de underpriser som beviljades för MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna.

602 Det ska även påpekas, vad beträffar de prisnedsättningar på MDM8200-chippsatsen som Huawei hade beviljats för att hjälpa företaget att sälja ut sina föråldrade överskottslager av denna chippsats, att Huawei, såsom kommissionen har angett i skäl 1185 i det angripna beslutet, lade nya ordrar på denna chippsats hos Qualcomm år 2010 och år 2011, vilket Qualcomm bekräftade när det tillfrågades om detta vid förhandlingen. Kommissionen begick således inte något fel när den fann att det knappast var trovärdigt att dessa prisnedsättningar kunde ha beviljats för att hjälpa Huawei att sälja ut sina överskottslager av en föråldrad chippsats.

603 Vad beträffar de prisnedsättningar på MDM8200-chippsatsen som Qualcomm hade beviljat Huawei för att sälja ut sina egna föråldrade överskottslager av denna chippsats, är det likaså knappast trovärdigt att dessa nedsättningar hade detta syfte. Som kommissionen korrekt har påpekat skulle Qualcomm, om så hade varit fallet, ha beviljat alla sina kunder prisnedsättningar på denna chippsats. Det framgår av tabell 74 i det angripna beslutet att endast Huawei fick sådana nedsättningar och erbjöds priser som var betydligt lägre än dem som Qualcomm tillämpade på sina andra stora kunder. Det framgår dessutom av skäl 1185 i det angripna beslutet att Qualcomm, i augusti 2010, var tvunget att producera nya enheter av MDM8200-chippsatsen för att tillgodose Huaweis efterfrågan, vilket Qualcomm även bekräftade när det tillfrågades om detta vid förhandlingen. Qualcomms argument om att de prisnedsättningar som Huawei beviljades också hade beviljats för att konkurrera med de ZTE-enheter som använder ett chipp från Icera bekräftar slutligen bara den indirekta underprissättning som kommissionen påtalade.

604 Talan kan följaktligen under alla omständigheter inte bifallas såvitt avser den elfte grunden.

Den tredje grunden: ”Felaktig rättstillämpning till följd av att den korrekta rättsregeln inte tillämpades”

605 Den tredje grunden består av tre delar. Den första delgrunden avser en ”uppenbart felaktig rättstillämpning” och åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade rättsliga förväntningar, på grund av att kommissionen underlät att tillämpa den ”korrekta rättsregeln”, såsom den definieras i meddelandet om prioriteringar. Den andra delgrunden avser en felaktig tillämpning av den rättspraxis som avser underpriser och mer allmänt prissättning. Den tredje delgrunden avser åsidosättande av principen om rättssäkerhet och principen om förutsebarhet.

Den första delgrunden: Underlåtenheten att tillämpa den ”korrekta rättsregeln”, såsom den definieras i meddelandet om prioriteringar

606 Enligt Qualcomm framgår det av meddelandet om prioriteringar att den relevanta frågan vid prövningen av ett potentiellt utestängande förfarande som genomförts av ett företag med dominerande ställning är huruvida ett sådant förfarande kunde leda till utestängning av en ”lika effektiv” konkurrent. Enligt nämnda meddelande bör kommissionen, vid en sådan prövning, dessutom lägga fram bevis dels för att företaget med dominerande ställning, genom att använda detta förfarande, på kort sikt avsiktligt har ådragit sig förluster eller avstått från vinster, dels att företaget kunde räkna med att ta igen sådana förluster efter den förmodade perioden av underprissättning. Eftersom kommissionen offentligt har åtagit sig att följa detta meddelande, har den skapat berättigade förväntningar hos de berörda företagen.

607 Vidare tillåter inte meddelandet om prioriteringar att kommissionen påför ett företag sanktioner, vilket i god tro har genomfört ett beteende som i slutändan visar sig vara mindre lönsamt än vad företaget ursprungligen hade förutsett. Slutligen framgår det av punkt 66 i meddelandet om prioriteringar att kommissionen endast i undantagsfall kan stödja sig på bevis i form av dokument, under förutsättning att dessa tillräckligt tydligt visar att det finns en underprissättningsstrategi.

608 I förevarande fall tillämpade dock inte kommissionen meddelandet om prioriteringar, vilket bekräftas av att det inte finns någon hänvisning till det dokumentet vare sig i meddelandet om invändningar, det kompletterande meddelandet om invändningar eller faktaskrivelsen. Med hänvisning till den fjärde, den åttonde, den nionde och den tionde grunden, har Qualcomm vidare gjort gällande att kommissionen i det angripna beslutet inte på något sätt visade någon uppoffring av vinst från Qualcomms sida, inte gjorde någon analys av den ”lika effektiva” konkurrenten och inte beaktade bevisning som visade att Huawei och ZTE, utan det påtalade beteendet, under alla omständigheter inte skulle ha gjort sina inköp hos Icera. Med hänvisning dessutom till den elfte grunden, har Qualcomm anfört att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att inte godta det sakliga skäl som bolaget hade framfört. Slutligen har Qualcomm, med hänvisning till den tionde och den elfte grunden, gjort gällande att bolaget uppvisade det påtalade beteendet i god tro, eftersom det inte kunde förutse den metod för fördelning av FoU-kostnader som kommissionen tillämpade i nämnda beslut och att bolaget rimligen kunde förvänta sig att dess prissättning var lönsam.

609 Qualcomm anser följaktligen att kommissionen gjorde en ”uppenbart felaktig rättstillämpning” och åsidosatte rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar, liksom principen om god förvaltningssed och motiveringsskyldigheten.

610 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

611 Tribunalen påpekar inledningsvis att meddelandet om prioriteringar endast definierar kommissionens strategi när det gäller att fastställa vilka ärenden den ska prioritera. Kommissionens administrativa praxis är således inte bindande för nationella konkurrensmyndigheter eller domstolar (dom av den 6 oktober 2015, Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651, punkt 52). Meddelandet om prioriteringar har vidare inte till syfte att fastställa tillämplig rätt (dom av den 13 december 2018, Deutsche Telekom/kommissionen, T-827/14, EU:T:2018:930, punkt 114).

612 Härav följer att meddelandet om prioriteringar – i likhet med alla andra dokument som, även om de inte är bindande, fastställer den allmänna ramen för analys som kommissionen använder för att fastställa huruvida det finns skäl att ingripa – begränsar kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning. Av detta följer att kommissionen i ett enskilt fall inte får avvika från meddelandet utan att ange skäl. I ett sådant fall är det nämligen av än mer grundläggande betydelse att kommissionen iakttar de garantier som unionens rättsordning medför inom ramen för de administrativa förfarandena och däribland motiveringsskyldigheten (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 10 november 2017, Icap m.fl./kommissionen, T-180/15, EU:T:2017:795, punkt 289 och där angiven rättspraxis).

613 Det ska följaktligen undersökas huruvida kommissionen, såsom Qualcomm har hävdat, i förevarande fall avvek från den allmänna ramen för analys som fastställs i meddelandet om prioriteringar, utan någon motivering.

614 Vad, för det första, beträffar Qualcomms argument som i huvudsak avser att kommissionen inte undersökte huruvida det påtalade förfarandet kunde leda till att den ”lika effektiva” konkurrenten utestängdes i enlighet med meddelandet om prioriteringar, framgår det av prövningen av den nionde grundens första del, och särskilt av punkterna 524–527 ovan, att den analys varigenom kommissionen jämför de priser som ett företag med dominerande ställning tillämpar med vissa av företagets kostnader i syfte att bedöma huruvida företaget har tillämpat underpriser innefattar en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten, och att när kommissionen, såsom i förevarande fall, har bevisat att företaget med dominerande ställning tillämpade sådana priser, har den därigenom indirekt gjort en sådan analys, vilket räcker för att detta argument inte ska godtas.

615 För övrigt framgår det av punkt 26 i meddelandet om prioriteringar att om det dominerande företaget inte kan täcka de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna, vilket kommissionen i förevarande fall styrkte i det angripna beslutet, tyder det på att företaget inte täcker alla (hänförbara) fasta kostnader för att producera varan eller tjänsten i fråga och på att en ”lika effektiv” konkurrent kan utestängas från marknaden, vilket bekräftar att kommissionen, i samband med jämförelsen av det dominerande företagets priser och kostnader, implicit men med nödvändighet gjorde en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten.

616 Vad, för det andra, beträffar Qualcomms argument om att kommissionen var skyldig, enligt meddelandet om prioriteringar, att lägga fram bevis för att företaget med dominerande ställning på kort sikt avsiktligt hade ådragit sig förluster eller avstått från vinster, framgår det av punkt 66 i nämnda meddelande att det i vissa fall är möjligt för kommissionen, i syfte att styrka att det har gjorts sådana uppoffringar, att stödja sig på direkta bevis i form av dokument från det dominerande företaget som tydligt visar att det finns en underprissättningsstrategi, till exempel en detaljerad plan på att bland annat göra vissa uppoffringar för att utestänga en konkurrent.

617 Som framgår av prövningen av en tionde grunden, stödde sig i själva verket kommissionen, i punkt 12.8.1 i det angripna beslutet, på handlingar från Qualcomm som tydligt visade att Qualcomm hade för avsikt att utestänga Icera, och denna avsikt genomfördes med hjälp av de prisnedsättningar som Huawei och ZTE beviljades, vilket räcker för att underkänna det aktuella argumentet, vilket i huvudsak avser att det saknades bevis för uppoffringar i det angripna beslutet. I motsats till vad Qualcomm har hävdat, framgår det inte på något sätt av punkt 66 i meddelandet om prioriteringar att det endast är i undantagsfall som kommissionen kan stödja sig på bevis i form av dokument som visar att det finns en underprissättningsstrategi. Tvärtom använder kommissionen i nämnda punkt uttrycket ”i vissa fall”, och inte uttrycket ”i vissa undantagsfall” eller ”undantagsvis”, eller rentav uttrycket ”i undantagsfall” som används i

fotnot 50 i meddelandet om prioriteringar. I fotnot 44 i meddelandet, som hänför sig till punkt 66 i samma meddelande, har kommissionen för övrigt hänvisat till två domar, i vilka tribunalen bekräftade att kommissionen hade rätt att stödja sig på sådana bevis i form av dokument, nämligen dom av den 6 oktober 1994, Tetra Pak/kommissionen (T-83/91, EU:T:1994:246, punkterna 151 och 171), och dom av den 30 januari 2007, France Télécom/kommissionen (T-340/03, EU:T:2007:22, punkterna 198–215).

618 Vad, för det tredje, beträffar Qualcomms argument om att kommissionen var skyldig enligt meddelandet om prioriteringar att lägga fram bevis för att företaget med dominerande ställning kunde, efter perioden av underprissättning, räkna med att ta igen de förluster som uppkommit under nämnda period, framgår det enbart av punkt 70 i meddelandet att det dominerade företaget rimligtvis kan räkna med att dess marknadsmakt kommer att vara större när underprissättningen upphör än det hade varit om företaget inte hade börjat med beteendet över huvud taget, och att företaget sannolikt kan dra nytta av uppoffringen. För övrigt följer det av rättspraxis att ett beteende kan vara ett uttryck för missbruk, utan att det särskilt behöver fastställas att det ifrågavarande företaget rimligtvis kunde räkna med att ta igen de på så sätt gjorda förlusterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 1994, Tetra Pak/kommissionen, T-83/91, EU:T:1994:246, punkt 150), vilket räcker för att underkänna detta argument.

619 Vad, för det fjärde, beträffar Qualcomms argument om att bolaget inte kunde påföras sanktioner av kommissionen enligt meddelandet om prioriteringar, eftersom det inte kunde förutse den metod för fördelning av FoU-kostnader som kommissionen tillämpade i det angripna beslutet och följaktligen hade handlat i god tro, påpekar tribunalen att det i samband med prövningen av den tionde grunden konstaterades att kommissionen inte hade begått något fel när den drog slutsatsen att Qualcomms prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera, vilket räcker för att underkänna detta argument.

620 Vad, för det femte, beträffar Qualcomms argument om att det inte finns någon hänvisning till meddelandet om prioriteringar i meddelandet om invändningar, det kompletterande meddelandet om invändningar eller faktaskrivelsen, har Qualcomm inte alls förklarat vad det skulle innebära att kommissionen bortsåg från den allmänna ramen för analys i nämnda meddelande som den använder för att fastställa huruvida det finns skäl att ingripa. Meddelandet om prioriteringar ålägger inte heller på något sätt kommissionen att uttryckligen hänvisa till meddelandet i sina beslut om missbruk av dominerande ställning. Detta argument kan följaktligen inte godtas.

621 Vad, för det sjätte, beträffar Qualcomms argument om att kommissionen inte beaktade att Huawei och ZTE under alla omständigheter inte skulle ha gjort fler inköp hos Icera, utan det påtalade beteendet, och att kommissionen felaktigt inte godtog de sakliga skäl som hade framförts för att motivera bolagets beteende, ska det påpekas att Qualcomm inte har förklarat på vilket sätt kommissionen därigenom bortsåg från den allmänna ramen för analys i meddelandet om prioriteringar som den använder för att fastställa huruvida det finns skäl att ingripa.

622 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den tredje grundens första del.

Den andra delgrunden: En felaktig tillämpning av den rättspraxis som avser underpriser och mer allmänt prissättning

623 Qualcomm har hävdat att kommissionen bortsåg från den rättspraxis som avser underpriser och mer allmänt prissättning, det vill säga den rättspraxis som fastställer den tillämpliga rättsregeln. Till stöd för detta påstående har Qualcomm återgett flera utdrag ur domar som bolaget anser är relevanta och det har kritiserat kommissionen för att den i det angripna beslutet inte gjorde en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten, trots att denna analys krävs enligt rättspraxis.

624 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

625 Tribunalen påpekar att Qualcomm har inskränkt sig till att återge utdrag ur rättspraxis, utan att förklara på vilket sätt det angripna beslutet avviker från den rättsregel som slagits fast i denna rättspraxis, utom vad beträffar analysen av den ”lika effektiva” konkurrenten, i förhållande till vilken Qualcomm, efter att ha citerat dom av den 6 september 2017, Intel/kommissionen (C-413/14 P, EUC:2017:632), i förevarande fall har kritiserat kommissionen, för det första, för att den inte gjorde en sådan analys och, för det andra, för att den inte undersökte omfattningen av det omstridda förfarandets marknadstäckning.

626 För det första framgår det av prövningen av den nionde grundens första del, och särskilt av punkterna 524–527 ovan, att den analys varigenom kommissionen jämför de priser som ett företag med dominerande ställning tillämpar med vissa av det företagets kostnader, för att bedöma huruvida företaget har tillämpat underpriser, redan omfattar en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten, och eftersom kommissionen i förevarande fall har bevisat att företaget med en dominerande ställning hade tillämpat sådana priser och därigenom indirekt gjort en sådan analys, räcker detta för att underkänna Qualcomms anmärkning om att det saknas en sådan analys i det angripna beslutet.

627 För det andra, som framgår av punkterna 521–523 ovan är kommissionen, med tillämpning av den rättspraxis som har angetts i punkt 520 ovan, inte skyldig, vid sin prövning av huruvida det eventuellt förekommer underpriser som tillämpas av ett företag i dominerande ställning, att även kontrollera huruvida det påtalade förfarandets marknadstäckning är tillräckligt omfattande för att detta förfarande ska kunna få konkurrensbegränsande verkningar. Detta räcker för att underkänna Qualcomms anmärkning om att det inte gjordes någon sådan kontroll.

628 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den tredje grundens andra del.

Den tredje delgrunden: Åsidosättande av principen om rättssäkerhet och principen om förutsebarhet

629 Med hänvisning till den sjunde och den åttonde grunden har Qualcomm gjort gällande att kommissionen, i det angripna beslutet, gjorde en konstlad och helt ny pris- och kostnadsanalys, vilken skiljde sig från den analys som utvecklades i meddelandet om invändningar vad beträffar två av de berörda chippsatserna och var oförutsebar såvitt beträffar den tredje chippsatsen. Enligt Qualcomm åsidosatte kommissionen därigenom principen om rättssäkerhet och principen om förutsebarhet.

630 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

631 Tribunalen påpekar att Qualcomm, till stöd för denna delgrund, har begränsat sig till att generellt upprepa de påståenden som framfördes inom ramen för denna grunds första del och den sjunde och den åttonde grunden, som Qualcomm uttryckligen har hänvisat till, utan att utveckla något som helst specifikt argument.

632 Den tredje grundens tredje del ska därför avvisas.

633 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den tredje grunden.

Den fjärde grunden: ”’Teorin om underprissättning’ är ologisk och saknar stöd i bevisningen”

634 Den fjärde grunden består av 13 delar. Den första delgrunden avser att kommissionens ”teori om underprissättning”, vilken är ”målinriktad och selektiv”, är avskild från definitionen av marknaden och anpassades för att komma fram till en förutbestämd slutsats. Den andra delgrunden avser att nämnda teori i sig är inkonsekvent och inte tillräckligt motiverad. Den tredje delgrunden avser att kommissionen inte styrkte att Qualcomms agerande var irrationellt och inte styrkte bolagets underprissättningsstrategi. Den fjärde delgrunden avser att Qualcomms priser var högre än Iceras priser och att det följaktligen inte förekom någon avskärmning av marknaden. Den femte delgrunden avser att kommissionen inte beaktade avgörande bevis som var till Qualcomms fördel. Den sjätte delgrunden avser att det saknades bevis för underprissättning i finansiellt syfte. Den sjunde delgrunden avser att ”teorin om underprissättning” är ny, felaktig och ogrundad. Den åttonde delgrunden avser ”uppenbart oriktiga bedömningar” vad beträffar den direkta underprissättningen mellan tredje kvartalet år 2010 och det andra kvartalet år 2011. Den nionde delgrunden avser att kommissionen bortsåg från den kommersiella verkligheten beträffande MDM8200-chippsatsen. Den tionde delgrunden avser att nämnda teori är ologisk och strider mot grundläggande ekonomiska regler. Den elfte delgrunden avser den omständigheten att kommissionen inte visade att Qualcomm tog igen de förluster som uppkom under den relevanta perioden, och att den inte angav den tidpunkt då underprissättningen upphörde. Den tolfte delgrunden avser underlåtenhet att tillämpa kriteriet om den ”lika effektiva” konkurrenten och Iceras goda resultat under nämnda period, som vederlägger samma teori. Den trettonde delgrunden avser att kommissionen begick ett fel genom att bestraffa verklig konkurrens.

Inledande synpunkter

635 Det ska påpekas att kommissionen, i punkt 12 i det angripna beslutet, redogör för sin analys av det missbruk som Qualcomm gjort sig skyldigt till.

636 Närmare bestämt börjar kommissionen i punkt 12.1 i det angripna beslutet att erinra om de allmänna principer som är tillämpliga, särskilt i fråga om underpriser. Därefter sammanfattar den, i punkt 12.2 i nämnda beslut, hur den tillämpade dessa allmänna principer i punkterna 12.3–12.11 i beslutet, vilket Qualcomm har betecknat som ”teorin om underprissättning”.

637 I samband med detta förklarar kommissionen, i skäl 334 i det angripna beslutet, att den kom fram till slutsatsen att Qualcomm, mellan den 1 juli 2009 och den 30 juni 2011, hade sålt vissa kvantiteter av tre av dess UMTS-chippsatser, nämligen MDM8200-, MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna, till två av dess största kunder, nämligen Huawei och ZTE, till priser som var lägre än dess kostnader, med avsikt att slå ut Icera, dess största konkurrent på framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser. Enligt kommissionen ville

Qualcomm genom att agera på det sättet hindra Icera, ett litet startup-företag med begränsade medel, från att skaffa sig ett tillräckligt anseende och uppnå en tillräcklig storlek för att kunna utmana Qualcomms dominerande ställning på den marknaden. Kommissionen uppger att den, med hänsyn till att Qualcomm inte hade åberopat några giltiga sakliga skäl för ett sådant beteende, drog slutsatsen att Qualcomm under denna period därigenom hade gjort sig skyldigt till missbruk av sin dominerande ställning i strid med artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet.

Den första delgrunden: Kommissionens ”teori om underprissättning”, vilken är ”målinriktad och selektiv”, är avskild från definitionen av marknaden och anpassades för att komma fram till en förutbestämd slutsats

638 Qualcomm har, med hänvisning till den tionde grunden, hävdat att det påtalade beteendet varken var målinriktat eller selektivt och att kommissionens ”teori om underprissättning” är avskild från definitionen av den relevanta marknaden, eftersom – då teorin endast avser framkantssegmentet av denna marknad, vilket för övrigt är dåligt definierat – vissa chippsatser som Qualcomm anser ”ligger i framkant” uteslöts från detta segment.

639 Qualcomm har även gjort gällande att ”teorin om underprissättning” utvecklades av kommissionen av bekvämlighet, eftersom denna teori saknade samband med klagomålet. Enligt Qualcomm såldes MDM8200- och MDM8200A-chippsatserna till andra kunder än Huawei och ZTE före och efter den relevanta perioden, till priser som var lägre än de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnader som kommissionen hade beräknat, vilket väcker tvivel om denna teori.

640 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

641 Vad först beträffar Qualcomms påstående om att det påtalade beteendet varken var målinriktat eller selektivt, ska det erinras om att det framgår av de direkta bevis som kommissionen stödde sig på, vilka har undersökts mer i detalj i punkterna 538 och 539 ovan i samband med prövningen av den tionde grunden, att Qualcomm gav Huawei och ZTE prisnedsättningar, vilka var klart identifierade i dessa handlingar, för att hindra Icera från att nå dessa två viktiga kunder och därigenom utestänga Icera från marknaden. Qualcomm kan därför inte med framgång hävda att dess beteende varken var målinriktat eller selektivt.

642 Vad vidare beträffar Qualcomms påstående om att kommissionens ”teori om underprissättning”, som endast avser framkantssegmentet, är avskild från definitionen av marknaden, kan inte heller det påståendet godtas. Det framgår nämligen av punkt 64 i meddelandet om prioriteringar att när det gäller underprissättning utgör det en uppoffring om det dominerande företaget tar ut ett lägre pris för hela eller en viss del av produktionen. Härav följer att ett beteende i form av underprissättning mycket väl kan avse ett begränsat segment av den berörda marknaden, och inte hela marknaden. I det avseendet framgår det av rättspraxis att ett beteende i form av underprissättning till och med kan äga rum på en annan marknad än den berörda marknaden, vilken för sin del inte är föremål för en strikt definition (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 35 och 45).

643 Av detta följer att kommissionen, för det första, hade rätt att i det angripna beslutet påföra sanktioner för ett beteende som var begränsat till ett segment av den relevanta marknaden och att den, för det andra, inte var skyldig att exakt avgränsa detta segment, vilket den är skyldig att göra när det gäller den relevanta marknaden i syfte att fastställa huruvida det föreligger en dominerande ställning.

644 Vad vidare beträffar påståendet att det saknas ett samband mellan kommissionens ”teori om underprissättning” och klagomålet, ska det påpekas att det framgår av punkt 55 i tillkännagivandet från kommissionen om handläggningen av klagomål rörande artiklarna [101 FEUF] och [102 FEUF] (EUT C 101, 2004, s. 65), att i det första skedet av förfarandet, efter det att klagomålet har lämnats in, prövar kommissionen klagomålet och kan samla in ytterligare upplysningar för att besluta vilka åtgärder den ska vidta med anledning av klagomålet, att i detta skede kan kommissionen och klaganden informellt utbyta synpunkter för att klargöra de faktiska och rättsliga förhållanden som klagomålet rör och att kommissionen i detta skede kan ge en första reaktion på klagomålet. Mot bakgrund av denna första reaktion kan klaganden utveckla sina anklagelser.

645 I förevarande fall framgår det av skälen 11–13 i det angripna beslutet att efter uppdateringen och ändringen av klagomålet, ägde flera utbyten rum mellan Icera och kommissionen, vilket i juni 2012 slutligen ledde till anklagelser om underprissättning från Icera, vilket Qualcomm själv har medgett. Mot bakgrund av punkt 55 i tillkännagivandet från kommissionen om handläggningen av klagomål rörande artiklarna [101 FEUF] och [102 FEUF], ska det anses utgöra sedvanlig praxis att en klagande, såsom i förevarande fall, utvecklar de anklagelser som har framförts i klagomålet för att ta hänsyn till kommissionens första reaktion. Vidare följer det av behovet att på ett effektivt sätt säkerställa tillämpningen av konkurrensreglerna att kommissionen inte kan vara bunden av den ram och de rättsliga bedömningar som en klagande har formulerat. Under alla omständigheter ska det påpekas att Qualcomm inte har förklarat hur den omständigheten att Icera först relativt sent utvecklade sina anklagelser om underprissättning skulle kunna ifrågasätta det som bolaget betecknar som ”teorin om underprissättning” i nämnda beslut, efter en grundlig utredning som kommissionen gjorde.

646 Vad slutligen beträffar Qualcomms påstående om att bolaget tillämpade priser som var lägre än de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna för MDM8200- och MDM8200A-chippsatserna i förhållande till andra kunder än Huawei och ZTE, före och efter den relevanta perioden, konstaterar tribunalen att Qualcomm inte på något sätt har förklarat hur detta skulle kunna ifrågasätta det som bolaget betecknar som ”teorin om underprissättning” i det angripna beslutet. Tvärtom tycks det snarare vara så att om kommissionen hade hittat bevis för att Qualcomm tillämpade underpriser i förhållande till andra kunder utanför denna period, skulle den ha kunnat beakta detta för att stärka eller tidsmässigt utvidga nämnda teori.

647 Av detta följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den fjärde grundens första del.

Den andra delgrunden: Kommissionens ”teori om underprissättning” är i sig inkonsekvent och inte tillräckligt motiverad

648 Qualcomm har åberopat flera motsägelser och inkonsekvenser i det angripna beslutet.

649 För det första anser Qualcomm att ”teorin om underprissättning”, som även framgår av skäl 993 i det angripna beslutet, enligt vilken bolaget först använde MDM8200-chippsatserna för att få sina kunder Huawei och ZTE att migrera från dessa chippsatser till de mer avancerade MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna, och därefter inriktade sin prissättningsstrategi på MDM8200A-chippsatsen, med hänsyn till den initialt uteblivna framgången för MDM6200-chippsatsen, inte är förenlig med en ”skadeteori” som grundar sig på underpriser, eftersom ett sådant konstaterande endast skulle avspegla förekomsten av hård konkurrens från Qualcomm tack vare lanseringen av nya produkter.

650 För det andra har Qualcomm framhållit att kommissionen kritiserade bolaget i det angripna beslutet för att ha genomfört det omtvistade beteende i syfte att hindra Icera från att skaffa sig ett anseende, trots att det framgår av en intern handling, som omnämndes i samma beslut, att bolaget ansåg att Icera, flera månader före den relevanta perioden, hade lyckats att övervinna de hinder som hängde samman med anseendet, vilket väcker tvivel om kommissionens ”teori om underprissättning”.

651 För det tredje har Qualcomm hävdat att kommissionen inte kunde, utan att motsäga sig själv, å ena sidan, ange i skälen 411–419 i det angripna beslutet att MDM6200-chippsatsen inte var en kommersiell framgång under den relevanta perioden och, å andra sidan, hävda i skäl 420 i samma beslut att Qualcomm stödde sig på denna chippsats i sin strategi i förhållande till ZTE. På samma sätt anser Qualcomm att kommissionen inte kunde, å ena sidan, hävda i skäl 959 i nämnda beslut att MDM8200-chippsatsen behöll sin betydelse i konkurrenshänseende även efter det att MDM8200A-chippsatsen släpptes på marknaden och, å andra sidan, hävda i skäl 420 i samma beslut att sistnämnda chippsats hade blivit den avgörande produkt som bolaget stödde sig på för att genomföra sin strategi år 2010 och år 2011.

652 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

653 Tribunalen konstaterar inledningsvis att talan inte kan bifallas såvitt avser denna delgrund då den är verkningslös. Även om det fanns fog för de tre argument som har anförts till stöd för denna delgrund, skulle nämligen detta inte påverka det angripna beslutets lagenlighet.

654 Den omständigheten att Qualcomm påstås ha utövat hård konkurrens tack vare lanseringen av nya produkter, att Icera lyckades att skaffa sig ett anseende eller att Qualcomm inte kunde basera sin underprissättningsstrategi på MDM6200-chippsatsen på grund av dess uteblivna kommersiella framgång eller på MDM8200-chippsatsen efter lanseringen av MDM8200A-chippsatsen, gör det inte möjligt att vederlägga kommissionens konstaterande att Qualcomm tillämpade underpriser i avsikt att slå ut sin konkurrent Icera, vilket räcker för att visa att Qualcomm gjorde sig skyldigt till missbruk (dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 70 och 71).

655 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens andra del.

Den tredje delgrunden: Kommissionen styrkte inte att Qualcomms agerande var irrationellt och styrkte inte bolagets underprissättningsstrategi

656 Qualcomm har gjort gällande att kommissionen i det angripna beslutet inte styrkte att bolagets agerande hade varit irrationellt, förutom avsikten att utestänga Icera, eller att dess priser utgjorde genomförandet av en plan för att utesluta Icera. De få handlingar som kommissionen har stött sig på för att försöka styrka att det fanns en sådan plan härrör enligt Qualcomm från anställda som hade en underordnad ställning och saknade beslutanderätt i fråga om priserna. Qualcomm har tillagt att kommissionen inte har lagt fram några bevis för uppoffringar från bolagets sida, trots att kommissionen var skyldig att styrka att det skett sådana uppoffringar, enligt meddelandet om prioriteringar.

657 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

658 Tribunalen påpekar att Qualcomm, till stöd för denna delgrund, endast har upprepat de argument som det har åberopat inom ramen för den tredje grundens första del, vad beträffar den påstådda avsaknaden av bevis på att det skett uppoffringar, eller inom ramen för den tionde grunden, vad beträffar den påstådda avsaknaden av bevis för att det fanns en strategi för att utestänga Icera.

659 Dessa argument, vilka har underkänts i samband med prövningen av den tredje grundens första del och i samband med den tionde grunden, kan inte godtas av samma skäl i den mån som de har åberopats till stöd för den fjärde grundens tredje del, vilket räcker att för att talan inte kan bifallas såvitt avser den fjärde grundens tredje del.

Den fjärde delgrunden: Qualcomms priser var högre än Iceras priser

660 Qualcomm har gjort gällande att kommissionen i det angripna beslutet dels erkände att Qualcomms priser var högre än Iceras priser, dels hävdade att Iceras chippsatser var av bättre kvalitet. Om detta var riktigt, skulle det enligt Qualcomm ha varit logiskt att bolaget sänkte priset på sina chippsatser för att kompensera för den lägre kvaliteten på sina produkter, vilket kommissionen inte tog hänsyn till.

661 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

662 Tribunalen erinrar om att ett företag i dominerande ställning missbrukar denna ställning om den tillämpar priser som är lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna eller priser som är lägre än genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, när sådana priser fastställs inom ramen för en strategi för att utestänga en konkurrent (dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 70–72).

663 I förevarande fall framgår det av prövningen av den femte, den sjätte, den sjunde, den åttonde och den tionde grunden att kommissionen i vederbörlig ordning styrkte att Qualcomm hade tillämpat underpriser i avsikt att slå ut sin konkurrent Icera, vilket räcker för att visa att Qualcomm gjort sig skyldigt till missbruk av sin dominerande ställning.

664 Vidare framgår det av prövningen av den elfte grunden att kommissionen inte begick något fel eller åsidosatte sin motiveringsskyldighet när den underkände de sakliga skäl som Qualcomm hade åberopat, däribland bolagets påstående om att dess underpriser hade tillämpats som en reaktion på Iceras aggressiva priser.

665 Kommissionen kan därför inte med fog kritiseras för att den inte tog hänsyn till den omständigheten att de underpriser som Qualcomm tillämpade motiverades av Iceras lägre priser eller av den lägre kvaliteten på Qualcomms produkter. Referenskriteriet för att bedöma huruvida det föreligger underprissättning grundas för övrigt inte på priserna och kostnaderna för det företag som en sådan prissättning riktas mot eller på kvaliteten på de berörda produkterna, utan snarare på priserna och kostnaderna för företaget med dominerande ställning.

666 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens fjärde del.

Den femte delgrunden: Kommissionen beaktade inte avgörande bevis som var till Qualcomms fördel

667 Qualcomm har hävdat att kommissionen inte beaktade flera ”avgörande” bevis som var till bolagets fördel, nämligen, för det första, den omständigheten att Huawei och ZTE hade uppgett att de inte skulle ha gjort fler inköp hos Icera utan det påtalade beteendet, för det andra, den omständigheten att Iceras chipp tekniskt sett var föråldrade och att Icera under alla omständigheter inte var kapabelt att utveckla ett LTE-chipp före Qualcomm och, för det tredje, den omständigheten att Icera inte hade utestängts från marknaden under den relevanta perioden, eftersom Icera hade lyckats locka till sig stora externa investeringar och hade köpts upp av Nvidia.

668 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

669 Tribunalen erinrar om att det följer av rättspraxis att ett företag i dominerande ställning missbrukar denna ställning om den tillämpar priser som är lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna eller priser som är lägre än genomsnittliga totala kostnaderna, men som är högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna, när sådana priser fastställs inom ramen för en strategi för att utestänga en konkurrent (dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen, C-62/86, EU:C:1991:286, punkterna 70–72). I förevarande fall framgår det bland annat av prövningen av den femte, den sjätte, den sjunde, den åttonde och den tionde grunden att kommissionen i vederbörlig ordning styrkte att Qualcomm hade tillämpat sådana underpriser i avsikt att slå ut sin konkurrent Icera, vilket räcker för att visa att Qualcomm gjort sig skyldigt till missbruk av sin dominerande ställning.

670 Den omständigheten att de två kunder som berördes av det påtalade beteendet under alla omständigheter inte skulle ha gjort fler inköp hos Icera utan ett sådant beteende, att Iceras teknik var föråldrad eller att Icera lockade till sig extern finansiering och köptes upp under den relevanta perioden, kunde följaktligen, även om de anses vara styrkta, inte påverka kommissionens slutsats att det förelåg missbruk, vilken grundade sig på konstaterandet att Qualcomm tillämpade priser som var lägre än dess kostnader i avsikt att utestänga sin konkurrent Icera. Detta gäller i än högre grad då dessa tre faktorer som har åberopats av Qualcomm utgör externa faktorer i förhållande till bolaget, som det inte hade något inflytande över och som därför inte skulle kunna befria bolaget från sanktioner för den överträdelse som det har begått.

671 Under alla omständigheter ska det även påpekas att Qualcomm har begränsat sig till att beteckna de tre aktuella faktorerna som ”avgörande”, dock utan att förklara hur dessa, om kommissionen hade beaktat dem, skulle ha kunnat ifrågasätta det som bolaget betecknar som ”teorin om underprissättning”.

672 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens femte del.

Den sjätte delgrunden: Det saknades bevis för underprissättning i finansiellt syfte

673 Qualcomm har hävdat att den underprissättning som görs gällande i det angripna beslutet inte stöds av trovärdiga bevis och motsägs av den omständigheten att Icera köptes upp av Nvidia under den relevanta perioden. Qualcomm har tillagt att bolaget under det administrativa förfarandet bestred att det förekom ”underprissättning i finansiellt syfte”, vilket medförde att kommissionen frånföll detta i beslutet och endast åberopade en ”traditionell underprissättning”

674 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

675 För att talan inte ska kunna bifallas såvitt avser den aktuella delgrunden räcker det att konstatera att kommissionen, enligt Qualcomms egen utsago, inte grundade det angripna beslutet på ett fall av underprissättning i finansiellt syfte, utan snarare på en traditionell underprissättning, det vill säga ett fall när ett företag med dominerande ställning tillämpar priser som är lägre än dess kostnader i avsikt att utestänga en konkurrent.

676 Qualcomms argument om att det saknades bevis för att det förekom underprissättning i finansiellt syfte ska därför anses verkningslöst, och talan kan inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens sjätte del.

Den sjunde delgrunden: ”Teorin om underprissättning” är ny, felaktig och ogrundad

677 Qualcomm har förklarat att kommissionens ”teori om underprissättning”, enligt vilken bolaget försåg Huawei med MDM8200-chippsatser till underpriser så att Huawei kunde övertyga mobilnätsoperatörerna om att föredra Huaweis enheter utrustade med Qualcomms chippsatser, i stället för ZTE:s enheter utrustade med Iceras chippsatser, är ohållbar.

678 Enligt Qualcomm hittade kommissionen på ”teorin om underprissättning” enbart på grund av att den, avseende perioden från juli 2009 till juni 2010, hade hittat bevis för underpriser på MDM8200-chippsatser endast i förhållande till Huawei, och inte i förhållande till ZTE.

679 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

680 Tribunalen erinrar om att det framgår bland annat av prövningen av den femte, den sjätte, den sjunde, den åttonde och den tionde grunden att kommissionen i vederbörlig ordning styrkte att Qualcomm hade tillämpat underpriser, särskilt gentemot Huawei vad beträffade MDM8200-chippsatsen, i avsikt att slå ut sin konkurrent Icera, vilket Qualcomm inte har bestritt inom ramen för denna delgrund.

681 Qualcomms argument som har åberopats mot kommissionens konstaterande att Qualcomm, till att börja med, endast erbjöd Huawei – och ännu inte ZTE – underpriser för att Huaweis enheter som var utrustade med en av Qualcomms chippsatser skulle föredras framför ZTE:s enheter som var utrustade med en chippsats från Icera, ska anses verkningslöst, eftersom det inte gör det möjligt att ifrågasätta det som Qualcomm har betecknat som ”teorin om underprissättning”.

682 Qualcomm har dessutom hävdat att kommissionen utvecklade ”teorin om underprissättning” på grund av att den, vad beträffade perioden från juli 2009 till juni 2010, hade hittat bevis för underpriser på MDM8200-chippsatser endast i förhållande till Huawei, och inte i förhållande till ZTE. Bevis för att Qualcomm tillämpade underpriser i förhållande till Huawei i avsikt att utestänga Icera räckte emellertid för att styrka att det förelåg missbruk. Kommissionen var följaktligen inte alls tvungen att även styrka att underpriser förekom i förhållande till ZTE för att påföra Qualcomm sanktioner.

683 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens sjunde del.

Den åttonde delgrunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” vad beträffar den direkta underprissättningen mellan tredje kvartalet år 2010 och det andra kvartalet år 2011

684 Med hänvisning till den sjätte och den sjunde grunden, har Qualcomm åberopat tre fel som kommissionen begick, varav två avser fördelningen av FoU-kostnader och ett avser allokeringen av betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE.

685 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

686 Tribunalen påpekar att dessa argument har prövats och underkänts i samband med prövningen av den sjätte och den sjunde grunden, vilket räcker för att talan inte kan bifallas såvitt avser den fjärde grundens åttonde del.

Den nionde delgrunden: Kommissionen bortsåg från den kommersiella verkligheten beträffande MDM8200-chippsatsen

687 Qualcomm har gjort gällande att MDM8200-chippsatsen drabbades av tekniska problem, med följden att Huawei ackumulerade överskottslager av denna chippsats och att det därför var helt rationellt från Qualcomms sida att bevilja prisnedsättningar på denna chippsats. Enligt Qualcomm beviljades sådana prisnedsättningar inte i avsikt att utestänga konkurrenter.

688 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

689 Som framgår bland annat av prövningen av den femte, den sjätte, den sjunde, den åttonde och den tionde grunden, styrkte kommissionen i vederbörlig ordning att Qualcomm hade tillämpat underpriser i avsikt att slå ut sin konkurrent Icera. Som vidare framgår av prövningen av den elfte grunden begick kommissionen inte något fel eller åsidosatte sin motiveringsskyldighet när den underkände de sakliga skäl som Qualcomm hade åberopat, däribland bolagets påstående om att dess underpriser hade tillämpats för att hjälpa Huawei att göra slut på dess överskottslager av MDM8200-chippsatsen. Som kommissionen korrekt har påpekat i sina inlagor, medför dessutom den omständigheten att ett beteende i form av underprissättning potentiellt sett är rationellt ändå inte att det är lagligt.

690 Kommissionen kan därför inte med fog kritiseras för att den inte tog hänsyn till den kommersiella verkligheten beträffande MDM8200-chippsatsen, det vill säga de tekniska problem som denna produkt drabbades av.

691 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens nionde del.

Den tionde delgrunden: ”Teorin om underprissättning” är ologisk och strider mot grundläggande ekonomiska regler

692 För att visa att ”teorin om underprissättning” är ologisk och strider mot ekonomiska regler, har Qualcomm gjort gällande att bolagets priser var högre än Iceras priser och att de volymer chippsatser som såldes till underpriser var, under den relevanta perioden, obetydliga jämfört med de volymer chippsatser som såldes på den relevanta marknaden och inom framkantssegmentet av denna marknad.

693 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

694 Såsom framgår bland annat av prövningen av den femte, den sjätte, den sjunde, den åttonde och den tionde grunden, styrkte kommissionen i vederbörlig ordning att Qualcomm hade tillämpat underpriser i den mening som avses i dom av den 3 juli 1991, AKZO/kommissionen (C-62/86, EU:C:1991:286), i avsikt att slå ut sin konkurrent Icera, vilket räcker för att visa att Qualcomm gjorde sig skyldigt till missbruk. Såsom har påpekats i samband med prövningen av den aktuella grundens fjärde del, kan kommissionen därför inte med fog kritiseras för att den inte tog hänsyn till den omständigheten att de underpriser som Qualcomm tillämpade var högre än Iceras priser.

695 Såsom vidare framgår av bedömningen av den nionde grundens första del och särskilt av punkterna 521–523 ovan, är kommissionen inte skyldig, vid sin prövning av huruvida det eventuellt förekommer underpriser som tillämpas av ett företag i dominerande ställning, att kontrollera huruvida det påtalade förfarandets marknadstäckning är tillräckligt omfattande för att detta förfarande ska kunna få konkurrensbegränsande verkningar.

696 Av detta följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den fjärde grundens tionde del.

Den elfte delgrunden: Den omständigheten att kommissionen inte visade att Qualcomm tog igen de förluster som uppkom under den relevanta perioden, och att den inte angav den tidpunkt då underprissättningen upphörde

697 Med hänvisning till den tredje grunden har Qualcomm gjort gällande, för det första, att kommissionen inte lade fram bevis för att Qualcomm tog igen de förluster som uppkom under perioden efter överträdelseperioden, trots att kommissionen var skyldig att lägga fram sådan bevisning, i enlighet med meddelandet om prioriteringar. Qualcomm har, för det andra, kritiserat kommissionen för att den i det angripna beslutet inte lade fram bevis för det datum då bolagets påstådda avsikt att tillämpa underpriser upphörde.

698 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

699 Såsom framgår av prövningen av den tredje grunden, och särskilt av punkt 618 ovan, är kommissionen inte skyldig enligt bland annat meddelandet om prioriteringar att visa att företaget med dominerande ställning tog igen de förluster som uppkom under perioden med underprissättning.

700 Vidare ska det konstateras att det inte finns något som ålägger kommissionen att identifiera en slutlig fas som markerar att underprissättningen har upphört, och den omständigheten att kommissionen i det angripna beslutet inte har gjort någon analys för perioden efter den 30 juni 2011 innebär endast att den, från och med det datumet, inte längre fann tillräckliga bevis för att det förelåg ett beteende i form av underprissättning från Qualcomms sida.

701 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens elfte del.

Den tolfte delgrunden: Underlåtenhet att tillämpa kriteriet om den ”lika effektiva” konkurrenten och Iceras goda resultat under nämnda period, som vederlägger ”teorin om underprissättning”

702 Med hänvisning till den nionde grunden har Qualcomm först gjort gällande att kommissionen inte utförde en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten. Bolaget har vidare förklarat att kommissionen inte beaktade bevis som visade att Icera inte hade uteslutits från marknaden under den relevanta perioden och att det till och med hade uppnått mycket goda resultat, vilket väcker tvivel om ”teorin om underprissättning”.

703 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

704 Tribunalen erinrar först om att det framgår av prövningen av den nionde grundens första del, och särskilt av punkterna 524–527 ovan, att den analys varigenom kommissionen jämför de priser som ett företag med dominerande ställning tillämpar med vissa av företagets kostnader i syfte att bedöma huruvida företaget har tillämpat underpriser innefattar en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten, och att när kommissionen, i förevarande fall, har bevisat att företaget med dominerande ställning tillämpade sådana priser, har den därigenom indirekt gjort en sådan analys, vilket räcker för att underkänna Qualcomms anmärkning om att det inte gjordes någon analys av den ”lika effektiva” konkurrenten i det angripna beslutet.

705 Det ska vidare erinras om att kommissionen, såsom framgår av punkterna 520 och 521 ovan, inte är skyldig att bevisa att ett beteende i form av underprissättning faktiskt har fått konkurrensbegränsande verkningar, vilket räcker för att underkänna anmärkningen om att Icera faktiskt inte utestängdes under den relevanta perioden.

706 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens tolfte del.

Den trettonde delgrunden: Kommissionen begick ett fel genom att bestraffa verklig konkurrens

707 Qualcomm har gjort gällande att bolaget endast ägnade sig åt hård, men vanlig ”pris- och prestationskonkurrens”, och att tillämpningen av låga priser, som medförde sanktioner i förevarande fall, i själva verket främjar konkurrensen. Enligt Qualcomm är det fråga om det första fallet där kommissionen har konstaterat underprissättning på grund av bristande täckning av FoU-kostnader.

708 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

709 Som framgår av prövningen av den tionde grunden styrkte kommissionen, i det angripna beslutet, i vederbörlig ordning att Qualcomm hade tillämpat underpriser gentemot Huawei och ZTE för MDM8200-, MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna i avsikt att utestänga Icera, genom att stödja sig på både direkta bevis, det vill säga Qualcomms interna handlingar, och indirekta bevis, det vill säga kontextuella omständigheter. Härav följer att Qualcomm inte med framgång kan hävda att det därigenom i själva verket handlade på ett sätt som främjade konkurrensen.

710 Vad vidare beträffar Qualcomms påstående att kommissionen i förevarande fall för första gången konstaterade underprissättning på grund av bristande täckning av FoU-kostnader, ska det konstateras att ett sådant argument prövades och underkändes i samband med prövningen av den sjunde grunden och kan av samma skäl inte godtas i den mån det har anförts till stöd för denna delgrund.

711 Talan kan därför inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens trettonde del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser grundens övriga tolv delar, kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den åttonde grunden: ”Den pris- och kostnadsanalys som gjordes var uppenbart felaktig”

712 Den åttonde grunden består av tre delar. Den första delgrunden avser startperioden för pris- och kostnadsanalysen. Den andra delgrunden avser de mest grundläggande fel som gjordes i pris- och kostnadsanalysen. Den tredje delgrunden avser att det inte skedde någon korrigering av dessa fel i det angripna beslutet.

713 Eftersom grundens andra och tredje del båda avser i huvudsak de fel som kommissionen påstås ha gjort i pris- och kostnadsanalysen, och som kommissionen inte korrigerade i det angripna beslutet, ska de prövas tillsammans.

Inledande synpunkter

714 I punkt 12.7.1 i det angripna beslutet gjorde kommissionen en kvartalsvis pris- och kostnadsanalys avseende de tre aktuella chippsatserna och vad beträffade de två berörda kunderna, för att kontrollera huruvida Qualcomm hade tillämpat priser som var lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna eller de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna.

715 I punkt 12.7.1.1 i det angripna beslutet inledde kommissionen med att förklara att i början av en chippsats kommersiella livscykel var dess genomsnittliga rörliga kostnader särskilt höga, och att det var först när den hade uppnått en storskalig produktion som de genomsnittliga rörliga kostnaderna stabiliserade sig. Av det skälet angav kommissionen därefter att den, i sin pris- och kostnadsanalys, inte hade beaktat kvartalen före det storskaliga produktionsskedet och att ett sådant tillvägagångssätt var förmånligt för Qualcomm, eftersom nämnda analys för dessa kvartal skulle ha lett till konstaterandet att det förekom underpriser, med hänsyn till dessa konstlat höga produktionskostnader i början av cykeln (skäl 940 i det angripna beslutet). Kommissionen fastställde slutligen det kvartal under vilket var och en av de tre aktuella chippsatserna, enligt kommissionens mening, hade uppnått en sådan storskalig produktion och som utgjorde utgångspunkten för dess analys, nämligen det tredje kvartalet år 2009 vad beträffade MDM8200-chippsatsen och det tredje kvartalet år 2010 vad beträffade MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna (skälen 941–943 i det angripna beslutet).

716 Kommissionen gjorde därefter sin pris- och kostnadsanalys och drog slutsatsen att Qualcomm hade tillämpat underpriser för de tre aktuella chippsatserna och i förhållande till de två berörda kunderna mellan den 1 juli 2009 och den 30 juni 2011, såsom framgår bland annat av tabellerna 55–57 i det angripna beslutet.

Den första delgrunden: Startperioden för pris- och kostnadsanalysen

717 Qualcomm har gjort gällande att kommissionen fastställde startperioden för pris- och kostnadsanalysen på ett felaktigt sätt och utan att ge en tillräcklig motivering.

718 Närmare bestämt har Qualcomm kritiserat kommissionen för att den på ett godtyckligt sätt och utan tillräcklig motivering slog fast att en chippsats uppnådde en storskalig produktion när en betydande ökning av dess produktionsvolym noterades. Enligt Qualcomm borde kommissionen snarare ha beaktat den tidpunkt då en betydande och varaktig minskning av de genomsnittliga rörliga kostnaderna för denna chippsats noterades, eftersom det är först när de genomsnittliga rörliga kostnaderna stabiliserar sig som chippsatsen uppnår sin fulla produktionskapacitet.

719 Med tillämpning av sitt tillvägagångssätt som är baserat på en betydande minskning av de genomsnittliga rörliga kostnaderna, har Qualcomm gjort gällande att MDM8200-chippsatsen uppnådde en storskalig produktion först under det andra kvartalet år 2010, medan MDM8200A- och MDM6200-chippsatserna uppnådde en storskalig produktion först under det första kvartalet år 2011.

720 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

721 Tribunalen påpekar inledningsvis att parterna inte har bestritt att de genomsnittliga rörliga kostnaderna för en chippsats i allmänhet är mycket höga i början av dess kommersiella livscykel, att de därefter sjunker betydligt allteftersom produktionen ökar och att de stabiliserar sig under den sista delen av chippsatsens livscykel. Parterna har emellertid olika ståndpunkter när det gäller frågan vid vilken tidpunkt i livscykeln för en chippsats som kommissionen med fog kan göra sin pris- och kostnadsanalys för att kontrollera huruvida underpriser har tillämpats.

722 Det ska i det avseendet konstateras att Qualcomm har begränsat sig till att föreslå ett annat synsätt, men bolaget har inte förklarat på vilket sätt det tillvägagångssätt som kommissionen tillämpade i det angripna beslutet är felaktigt eller av vilka skäl utgångspunkten för pris- och kostnadsanalysen borde motsvara den tidpunkt då en betydande och varaktig minskning av de genomsnittliga rörliga kostnaderna för en chippsats noteras. Den omständigheten att det tillvägagångssätt som kommissionen valde inte är mer fördelaktigt för Qualcomm än det tillvägagångssätt som bolaget har föreslagit eller att de två tillvägagångssätten inte är likartade, medför inte att kommissionens konstateranden är felaktiga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 mars 2012, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, T-336/07, EU:T:2012:172, punkt 225), vilket räcker för att inte godta den första delgrunden.

723 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den första delgrunden.

De övriga delgrunderna: De mest grundläggande fel som gjordes i pris- och kostnadsanalysen, vilka inte korrigerades i det angripna beslutet

724 Till stöd för den andra delgrunden har Qualcomm hävdat att om de mest grundläggande felen som påverkade pris- och kostnadsanalysen korrigerades, skulle nämnda analys endast utmynna i konstaterandet att priserna understeg de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna vad beträffar MDM8200-chippsatsen under tre kvartal i förhållande till Huawei och enbart ett kvartal i förhållande till ZTE. Med hänvisning till den fjärde, den sjätte respektive den sjunde grunden har Qualcomm förklarat att dessa mest grundläggande fel avser ”teorin om underprissättning”, beräkningen av priser och beräkningen av kostnader.

725 Till stöd för den tredje delgrunden har Qualcomm gjort gällande att kommissionen, felaktigt och utan att ge en tillräcklig motivering, underkände de korrigeringar som bolaget föreslog skulle göras av dessa mest grundläggande fel som påverkade pris- och kostnadsanalysen. Qualcomm har närmare bestämt, med hänvisning till den nionde grunden, kritiserat kommissionen för att

den inte gjorde en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten, vilket snedvred dess pris- och kostnadsanalys, och med hänvisning till den sjätte och den sjunde grunden bestritt de påståenden som formulerades i skäl 994 och följande skäl i det angripna beslutet.

726 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

727 Tribunalen konstaterar att Qualcomm inte har åberopat någon ny omständighet till stöd för den åttonde grundens andra och tredje del och bolaget har endast hänvisat, dessutom på ett förhållandevis vagt sätt, till vissa andra grunder, bland annat vad beträffar förekomsten av fel som påverkar ”teorin om underprissättning” som utvecklades i det angripna beslutet, kommissionens beräkning av priser och kostnader och avsaknaden av en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten. Dessa omständigheter underkändes i samband med prövningen av den fjärde grunden vad beträffar de påstådda fel som påverkade den ”teori om underprissättning” som utvecklades i beslutet, i samband med prövningen av den sjätte och den sjunde grunden vad beträffar de påstådda fel som påverkade kommissionens beräkning av priser och kostnader och i samband med den nionde grundens första del vad beträffar den påstådda avsaknaden av en analys av den ”lika effektiva” konkurrenten, vilket räcker för att talan inte ska kunna bifallas såvitt avser den åttonde grundens andra och tredje del.

728 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den åttonde grundens andra och tredje del. Eftersom talan inte heller kan bifallas såvitt avser grundens första del (se punkt 723 ovan), kan talan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av denna grund.

Den tolfte grunden: Det angripna beslutet är inte tillräckligt motiverat

729 Qualcomm har hävdat att artikel 41 i stadgan och artikel 296 FEUF åsidosattes på grund av att motiveringen i det angripna beslutet är otillräcklig.

730 Närmare bestämt har Qualcomm gjort gällande, för det första, att det angripna beslutet innehåller motsägelser, ofullständiga bedömningar och vaga uttalanden, genom att i det avseendet hänvisa till bilaga A.12 till ansökan, i vilken bolaget har upprättat en förteckning över dessa inkonsekvenser.

731 För det andra har Qualcomm hävdat att kommissionen i det angripna beslutet gjorde ogrundade uttalanden och återgav okritiskt klagandens påståenden.

732 För det tredje har Qualcomm åberopat tillfällen då kommissionen inte tog upp, och än mindre seriöst granskade, vissa argument som åberopades under det administrativa förfarandet, nämligen, för det första, argumentet om att de frågor som ställdes i skrivelserna med begäran om upplysningar var olämpliga för att avgränsa den relevanta marknaden, för det andra, argumentet om att kostnaderna för att utveckla de aktuella chippsatserna var marginella för Huawei och ZTE, för det tredje, argumentet om att ingen av de handlingar som kommissionen använde för att styrka Qualcomms avsikt att utestänga en konkurrent innehåller någon hänvisning till MDM8200-chippsatsen, för det fjärde, argumentet om indirekt underprissättning och, för det femte, argumentet om att Qualcomm endast anpassade sina priser till Iceras priser.

733 För det fjärde har Qualcomm hävdat att kommissionen inte nämnde den metod för att beräkna referenskostnaden som den hade föreslagit under det administrativa förfarandet, och utan närmare förklaringar tog den inte hänsyn till denna i det angripna beslutet.

734 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

735 Tribunalen påpekar att artikel 41.1 c i stadgan ålägger administrationen en skyldighet att motivera sina beslut. Likaså föreskrivs det i artikel 296 FEUF att unionens rättsakter ska motiveras.

736 Enligt fast rättspraxis ska den motivering av unionsinstitutionernas rättsakter som krävs enligt artikel 296 FEUF vara anpassad till rättsaktens beskaffenhet. Av motiveringen ska klart och tydligt framgå hur den institution som har antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och så att den behöriga domstolen ges möjlighet att utföra sin prövning. Frågan huruvida kravet på motivering är uppfyllt ska bedömas med hänsyn till alla omständigheter i det enskilda fallet, särskilt rättsaktens innehåll, de anförda skälen och det intresse av att få förklaringar som de vilka rättsakten är riktad till, eller andra personer som direkt eller personligen berörs av den, kan ha. Det krävs dock inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av en rättsakt uppfyller kraven i artikel 296 FEUF inte ska ske endast utifrån motiveringens lydelse, utan även utifrån det sammanhang i vilket den ingår och samtliga rättsregler på det aktuella området (se dom av den 10 mars 2016, HeidelbergCement/kommissionen, C-247/14 P, EU:C:2016:149, punkt 16 och där angiven rättspraxis).

737 Det ska även erinras om att förekomsten av en motivering ska särskiljas från frågan huruvida denna motivering är riktig. Av detta följer att inom ramen för en grund som avser bristfällig eller otillräcklig motivering, är de anmärkningar och argument som syftar till att ifrågasätta att det angripna beslutet är välgrundat verkningslösa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 juli 2018, Nexans France och Nexans/kommissionen, T-449/14, EU:T:2018:456, punkt 164).

738 När det gäller den första anmärkningen om motsägelser, ofullständiga bedömningar och vaga uttalanden i det angripna beslutet, ska det påpekas att det angripna beslutet, i motsats till vad Qualcomm har hävdat, inte innehåller några av de motsägelser, ofullständiga bedömningar och vaga uttalanden som har förtecknats i bilaga A.12 till ansökan, vilket räcker för att denna anmärkning inte ska godtas.

739 Vad beträffar den andra anmärkningen om ogrundade uttalanden och okritiskt återgivande av klagandens påståenden i det angripna beslutet, ska det påpekas att denna anmärkning syftar till att ifrågasätta att det angripna beslutet är välgrundat och är därför verkningslös inom ramen för den aktuella grunden.

740 Vad gäller den tredje anmärkningen om att kommissionen i det angripna beslutet inte tog upp vissa argument som åberopades under det administrativa förfarandet, ska det påpekas att Qualcomm, i samband med den andra grunden (vad beträffar de frågor som ställdes i samband med skrivelserna om begäran om upplysningar för att avgränsa den berörda marknaden), den fjärde grunden (vad beträffar indirekt underprissättning), den sjunde grunden (vad beträffar utvecklingskostnader), den tionde grunden (vad beträffar avsikten att utestänga en konkurrent) och den elfte grunden (vad beträffar anpassningen till Iceras priser), åberopade vart och ett av dessa argument, vilka prövades särskilt av tribunalen i samband med prövningen av nämnda grunder som ledde till att de underkändes, vilket räcker för att denna anmärkning inte ska godtas.

741 I den mån Qualcomm har kritiserat kommissionen för att den inte seriöst granskade de aktuella argumenten, syftar denna kritik till att ifrågasätta att det angripna beslutet är välgrundat och är därför verkningslös inom ramen för den aktuella grunden.

742 Vad beträffar den fjärde anmärkningen om att den metod för att beräkna referenskostnaden som kommissionen hade föreslagit under det administrativa förfarandet inte nämndes i det angripna beslutet, och att denna metod inte beaktades, ska det påpekas att kommissionen inte åsidosatte sin motiveringsskyldighet på grund av att den i förevarande fall tillämpade sin egen metod för att beräkna referenskostnaden, utan att ta hänsyn till den metod som hade föreslagits av Qualcomm. Det ska vidare konstateras att kommissionen i förevarande fall klart och tydligt förklarade i detalj, i punkt 12.6 i nämnda beslut, sin metod för att beräkna referenskostnaden, liksom skälen till att den ansåg att denna metod var lämpligast. Denna anmärkning kan därför inte godtas.

743 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den tolfte grunden.

Den trettonde grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” och att det angripna beslutet saknade grund och har en bristfällig motivering vad gäller överträdelsens varaktighet

744 Inom ramen för den trettonde grunden har Qualcomm kritiserat både datumet för överträdelsens början och datumet för överträdelsens slut som fastställdes av kommissionen.

745 Vad beträffar datumet för överträdelsens början har Qualcomm, med hänvisning till de argument som har utvecklats till stöd för den åttonde grunden, gjort gällande att kommissionen inte kunde fastställa detta datum till den 1 juli 2009, eftersom MDM8200-chippsatsen uppnådde storskalig produktion först under det andra kvartalet år 2010 och MDM6200- och MDM8200A-chippsatserna uppnådde en sådan storskalig produktion först under det första kvartalet år 2011.

746 När det gäller datumet för överträdelsens slut har Qualcomm, med hänvisning till de argument som har utvecklats till stöd för den fjärde och den tionde grunden, hävdat att kommissionen inte kunde fastställa detta datum till den 30 juni 2011.

747 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

748 Tribunalen konstaterar att Qualcomm, inom ramen för denna grund, endast har hänvisat till de argument som utvecklades till stöd för den fjärde, den åttonde och den tionde grunden. När Qualcomm tillfrågades om detta vid förhandlingen, bekräftade bolaget uttryckligen att denna grund inte byggde på något särskilt argument, som inte hade framförts till stöd för en annan grund.

749 De argument som har framförts till stöd för den fjärde, den åttonde och den tionde grunden, vilka Qualcomm har hänvisat till inom ramen för denna grund, har alla underkänts, vilket räcker för att talan inte ska kunna bifallas såvitt avser den trettonde grunden.

Den fjortonde grunden: Det angripna beslutet är ”uppenbart felaktigt” vad gäller åläggandet och beräkningen av böterna

750 Denna grund består av sju delar. Den första delgrunden avser att överträdelsen inte begicks med uppsåt eller av oaktsamhet. Den andra delgrunden avser en oriktig bedömning och en felaktig rättstillämpning, åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och en bristfällig motivering vad beträffar fastställandet av försäljningsvärdet. Den tredje delgrunden avser en ”uppenbart oriktig bedömning” och felaktig rättstillämpning vad beträffar underlåtenheten att bedöma överträdelsens verkningar. Den fjärde delgrunden avser en oriktig bedömning och en felaktig

rättstillämpning samt åsidosättande av motiveringsskyldigheten vad beträffar överträdelsens allvar. Den femte delgrunden avser en ”uppenbart oriktig bedömning” och felaktig rättstillämpning samt åsidosättande av motiveringsskyldigheten vad beträffar tilläggsbeloppet för överträdelsen. Den sjätte delgrunden avser en oriktig bedömning och en felaktig rättstillämpning vad beträffar att det inte förelåg några förmildrande omständigheter enligt 2006 års riktlinjer samt åsidosättande av motiveringsskyldigheten med avseende på uppsåt eller oaktsamhet. Den sjunde grunden avser åsidosättande av proportionalitetsprincipen.

Inledande synpunkter

751 I det angripna beslutet beslutade kommissionen att ålägga Qualcomm böter, beräknade på grundval av de principer som anges i 2006 års riktlinjer.

752 Först fastställde kommissionen, på grundval av de uppgifter som hade lämnats av Qualcomm, värdet av Qualcomms direkta och indirekta försäljning av UMTS-chippsatser, det vill säga de varor som berördes av överträdelsen, inom EES. I samband med detta stödde sig kommissionen på det faktiska värdet av den försäljning som påverkades, genom att lägga samman värdet av Qualcomms försäljning av UMTS-chippsatser under den relevanta perioden, det vill säga det andra kvartalet år 2009, år 2010 i sin helhet och det första kvartalet år 2011. För att komma fram till grundbeloppet för böterna, tillämpade kommissionen en faktor för överträdelsens allvar på [*konfidentiellt*], genom att i det angripna beslutet ange de uppgifter som den hade beaktat för att komma fram till en sådan procentsats.

753 Kommissionen ökade därefter grundbeloppet för böterna genom att lägga till ett tilläggsbelopp för avskräckande verkan som fastställdes till [*konfidentiellt*] av det genomsnittliga värdet av Qualcomms försäljning av UMTS-chippsatser inom EES under den relevanta perioden, det vill säga [*konfidentiellt*] av hälften av det faktiska värdet av den försäljning som påverkades, såsom tidigare hade fastställts. Kommissionen förklarade även i skälen 1274–1278 i det angripna beslutet de faktorer som hade beaktats för att komma fram till denna procentsats.

754 Slutligen fann kommissionen att bötesbeloppet inte skulle justeras, då det inte förelåg några försvårande eller förmildrande omständigheter.

755 Med hänsyn till dessa överväganden fastställde kommissionen det bötesbelopp som Qualcomm ålades till 242 042 000 euro, och den preciserade att med hänsyn till Qualcomms omsättning på 19 105 miljoner euro under det sista räkenskapsåret som föregick antagandet av det angripna beslutet, förblev ett sådant belopp under det tak på 10 procent som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003.

756 I förevarande fall anser tribunalen att det är lämpligt att börja med prövningen av den aktuella grundens andra del.

Den andra delgrunden: En oriktig bedömning och en felaktig rättstillämpning, åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och en bristfällig motivering vad beträffar fastställandet av försäljningsvärdet

757 Till stöd för den andra delgrunden har Qualcomm åberopat tre argument. För det första har Qualcomm gjort gällande att kommissionen, vid beräkningen av värdet på bolagets indirekta försäljning av UMTS-chippsatser inom EES, avvek från punkt 15 i 2006 års riktlinjer genom att använda uppgifter avseende kalenderåret, i stället för uppgifter avseende det sista räkenskapsåret.

758 För det andra har Qualcomm hävdat att kommissionen avvek från punkterna 13 och 24 i 2006 års riktlinjer genom att använda den försäljning som skedde under hela den relevanta perioden, och inte den försäljning som skedde under det sista kompletta räkenskapsåret, utan någon som helst förklaring.

759 För det tredje har Qualcomm klagat över att bolaget inte hade möjlighet att ge kommissionen sina kommentarer till den metod för att uppskatta värdet av Qualcomms försäljning som kommissionen avsåg att tillämpa.

760 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument. Den har, för det första, genmält att den, för att fastställa värdet av Qualcomms försäljning, var tvungen att använda de uppgifter avseende kalenderåret som Qualcomm hade lämnat år 2015, det vill säga *in tempore non suspecto*, vid en tidpunkt då det ännu inte var fråga om att beräkna böterna, i stället för de uppgifter som avsåg det sista räkenskapsåret, vilka lämnades av Qualcomm år 2019, och som därefter korrigerades vid ett flertal tillfällen på grund av flera fel och som därför ansågs vara föga tillförlitliga. Kommissionen har tillagt att den inte kunde uppskatta den försäljning som skedde under det sista räkenskapsåret på grundval av de uppgifter som lämnades för kalenderåret, eftersom Qualcomm aldrig översände en uppdelning av denna försäljning i kvartal till kommissionen, vilket skulle ha gjort det möjligt för den att göra detta.

761 Vad, för det andra, beträffar användningen av försäljningsvärdet för hela den relevanta perioden, har kommissionen i dupliken förklarat att den inte kunde basera sina beräkningar på det sista kompletta räkenskapsåret för överträdelsen, eftersom de uppgifter om rekonstruktion av marknaden som översändes av Qualcomm innehöll aggregerade siffror för kalenderåret. Kommissionen har i det avseendet tillagt att den, sedan den första begäran om upplysningar av den 5 februari 2019, bad Qualcomm att ge den information om värdet på försäljningen av UMTS-chippsatser för varje helt räkenskapsår, från år 2009 till år 2011, det vill säga för hela denna period, och att Qualcomm därför borde ha förstått att kommissionen avsåg att använda hela denna period, och inte bara det sista räkenskapsåret.

762 För det tredje har kommissionen gjort gällande att Qualcomm hade möjlighet att lämna synpunkter på den metod som kommissionen skulle tillämpa, eftersom kommissionen informerade bolaget om detta den 13 juni 2019, så att bolaget kunde ge kommissionen sina kommentarer.

763 När det gäller Qualcomms första argument om att kommissionen använde uppgifter avseende kalenderåret, i stället för uppgifter avseende det sista räkenskapsåret, framgår det av punkt 13 i 2006 års riktlinjer att kommissionen fastställer grundbeloppet för böterna genom att utgå från försäljningsvärdet av de varor eller tjänster som har ett direkt eller indirekt samband med

överträdelsen och som företaget sålt i det berörda geografiska området inom EES och att kommissionen i regel utgår ifrån företagets försäljning under det sista kompletta räkenskapsåret då det deltar i överträdelsen.

764 I punkt 15 i 2006 års riktlinjer anges att när kommissionen fastställer ett företags försäljningsvärde utgår den från de bästa uppgifter som finns tillgängliga för företaget, och i punkt 16 i dessa riktlinjer föreskrivs att om ett företags uppgifter är ofullständiga eller otillförlitliga, kan kommissionen fastställa företagets försäljningsvärde på grundval av de ofullständiga uppgifterna eller alla andra uppgifter som den anser relevanta eller lämpliga.

765 Härav följer att kommissionen inte är skyldig att använda den försäljning som skett under det sista räkenskapsåret, eftersom det endast utgör en möjlighet för kommissionen. Användningen av uttrycket ”i regel” i punkt 13 i 2006 års riktlinjer bekräftar att det föreligger en möjlighet, och inte en skyldighet. Om det föreligger tvivel om tillförlitligheten av de uppgifter som har lämnats av det berörda företaget, ger punkt 16 i dessa riktlinjer kommissionen möjlighet att använda alla andra uppgifter som den anser relevanta eller lämpliga för att fastställa det berörda företagets försäljningsvärde.

766 I förevarande fall är det ostridigt att kommissionen, vid beräkningen av grundbeloppet för böterna, använde uppgifterna om Qualcomms försäljning per kalenderår, i stället för uppgifterna om försäljningen per räkenskapsår, och att den i skälen 1246–1266 i det angripna beslutet förklarade i detalj de skäl som hade föranlett den att göra detta, nämligen bland annat ett problem med tillförlitligheten av de uppgifter som Qualcomm hade översänt avseende bolagets försäljning per räkenskapsår.

767 Det ska även påpekas att när kommissionen den 13 juni 2019 underrättade Qualcomm om sin avsikt att använda uppgifterna om bolagets försäljning per kalenderår, hade Qualcomm mycket väl kunnat ge kommissionen uppgifter om försäljningen per kalenderår, uppdelat i kvartal, vilket skulle ha gjort det möjligt för kommissionen att på grundval av dessa upplysningar beräkna värdet av Qualcomms försäljning under räkenskapsåret 2010. Qualcomm underlät att göra detta och kan därför inte med framgång kritisera kommissionen för att den inte använde uppgifter som den inte hade tillgång till.

768 Kommissionen åsidosatte följaktligen inte sin motiveringsskyldighet och begick inte något fel när den beslutade att använda de uppgifter som hade lämnats av Qualcomm avseende värdet på bolagets försäljning per kalenderår, och inte per räkenskapsår.

769 När det gäller Qualcomms andra argument om att kommissionen använde den försäljning som skedde under hela överträdelsens varaktighet, i stället för den försäljning som skedde under det sista räkenskapsåret, framgår det av punkt 24 i 2006 års riktlinjer att för att överträdelsens varaktighet ska beaktas fullt ut för varje enskilt företag multipliceras det belopp som fastställs på grundval av försäljningsvärdet med antalet år som företaget deltagit i överträdelsen.

770 I förevarande fall har det inte bestritts att kommissionen beräknade grundbeloppet för böterna genom att lägga samman värdet av Qualcomms försäljning under den relevanta perioden, det vill säga under det andra kvartalet år 2009, under år 2010 och under det första kvartalet år 2011, i stället för att göra det genom att multiplicera försäljningsvärdet under det sista kalenderåret med antalet år som Qualcomm deltog i överträdelsen, det vill säga två år.

771 Till skillnad från punkt 13 i riktlinjerna, som ger kommissionen möjlighet att använda ett annat försäljningsvärde än det som avser det sista räkenskapsåret, föreskrivs det inte någon möjlighet till undantag i punkt 24 i dessa riktlinjer.

772 Även om det är riktigt att punkt 37 i 2006 års riktlinjer generellt gör det möjligt för kommissionen att avvika från den metod som föreskrivs i dessa riktlinjer, är kommissionen i sådana fall inte desto mindre skyldig att särskilt motivera de skäl som föranledde den att avvika från denna metod.

773 Det framgår nämligen av rättspraxis att när kommissionen beslutar att avvika från den allmänna metod som anges i 2006 års riktlinjer, genom vilka den själv har begränsat sitt utrymme för skönsmässig bedömning beträffande fastställande av böter, genom att hänvisa till punkt 37 i riktlinjerna, gör sig detta krav på motivering gällande i än högre grad. Vidare framgår det av rättspraxis att riktlinjerna anger allmänna förhållningsregler från vilka kommissionen inte, i en specifik situation, får avvika utan att ange skäl som är förenliga med bland annat likabehandlingsprincipen. Denna motivering ska vara desto mer exakt, då nämnda punkt 37 begränsas till en vag hänvisning till att ”omständigheterna i ett enskilt ärende kräver det” och således ger kommissionen ett stort utrymme för skönsmässig bedömning för att göra en exceptionell justering av grundbeloppen för de berörda företagens böter. I en sådan situation bör nämligen särskilt stor vikt läggas vid att de garantier som tillhandahålls av unionens rättsordning i fråga om administrativa förfaranden, inbegripet motiveringsskyldigheten, iakttas av kommissionen (se dom av den 13 december 2016, Printeos m.fl./kommissionen, T-95/15, EU:T:2016:722, punkt 48 och där angiven rättspraxis).

774 Även om kommissionen faktiskt har förklarat varför den använde försäljningsvärdet för kalenderåret 2010, och inte för det sista räkenskapsåret, har den dock inte lyckats att motivera varför den använde försäljningsvärdet för överträdelsens hela varaktighet (och inte värdet av den försäljning som skedde under överträdelsens sista år, därefter multiplicerat med två, med hänsyn till överträdelseperioden på två år), eftersom den endast har gjort gällande att den inte kunde basera sina beräkningar på det sista kompletta räkenskapsåret för överträdelsen, eftersom den endast hade tillgång till aggregerade siffror för kalenderåret. Kommissionen kunde nämligen mycket väl ha använt värdet av den försäljning som skedde under det sista kalenderåret för överträdelsen, som den hade tillgång till och som den ansåg var tillförlitligt, och multiplicera detta värde med överträdelsens varaktighet i år, det vill säga med två.

775 Det framgår dessutom av rättspraxis att den berörde i princip ska underrättas om skälen för beslutet samtidigt som den mottar det beslut som går denne emot. En bristfällig motivering kan inte rättas till genom att den berörde underrättas om skälen för beslutet under förfarandet vid unionsdomstolarna (dom av den 29 september 2011, Elf Aquitaine/kommissionen, C-521/09 P, EU:C:2011:620, punkt 149, dom av den 19 juli 2012, Alliance One International och Standard Commercial Tobacco/kommissionen och kommissionen/Alliance One International m.fl., C-628/10 P och C-14/11 P, EU:C:2012:479, punkt 74, och dom av den 13 december 2016, Printeos m.fl./kommissionen, T-95/15, EU:T:2016:722, punkt 46). Av detta följer att den förklaring som kommissionen har gett inom ramen för förevarande mål, och särskilt i dupliken, av de skäl som föranledde den att avvika från punkt 24 i 2006 års riktlinjer, även om den vore övertygande, under alla omständigheter inte kan avhjälpa avsaknaden av motivering i det avseendet i det angripna beslutet.

776 Härav följer att kommissionen i det angripna beslutet, utan motivering avvek från den metod som föreskrivs i 2006 års riktlinjer genom att, inom ramen för förevarande mål och i dupliken, stödja sig på en otillräcklig motivering.

777 När det gäller Qualcomms tredje argument som avser att bolaget inte hade möjlighet att framföra sina synpunkter på den metod som kommissionen avsåg att tillämpa för att fastställa grundbeloppet för böterna, är det utrett att Qualcomm informerades om denna metod den 13 juni 2019 och särskilt om den omständigheten att kommissionen avsåg att använda uppgifter om försäljningen per kalenderår. Qualcomm hade därför möjlighet att ge sina eventuella kommentarer i det avseendet.

778 I motsats till vad kommissionen har hävdat, kunde emellertid Qualcomm inte med fog förvänta sig att kommissionen skulle beräkna grundbeloppet för böterna på grundval av värdet av den försäljning som skedde under hela den relevanta perioden, enbart på grund av att kommissionen hade bett bolaget att ge den information om värdet på försäljningen av UMTS-chippsatser för varje helt räkenskapsår, från år 2009 till år 2011, det vill säga för hela denna period.

779 Av det ovan anförda följer att talan delvis kan bifallas såvitt avser den aktuella delgrunden och därmed den fjortonde grunden. Följaktligen ska artikel 2 i det angripna beslutet ogiltigförklaras, utan att det är nödvändigt att pröva den aktuella grundens övriga delar, vilka alla syftar till nämnda artikel ska ogiltigförklaras.

Den femtonde grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter samt en bristfällig motivering i det angripna beslutet, genom att kommissionens behörighet och påverkan på handeln erkänns däri

780 Denna grund består av två delar. Den första delgrunden avser att kommissionen saknade behörighet att tillämpa artikel 102 FEUF. Den andra delgrunden avser påverkan på handeln mellan medlemsstaterna till följd av det påtalade beteendet.

Den första delgrunden: Kommissionen saknade behörighet att tillämpa artikel 102 FEUF

781 Qualcomm har gjort gällande att kommissionen felaktigt förklarade sig behörig att tillämpa artikel 102 FEUF i det angripna beslutet, av följande skäl.

782 För det första genomfördes det påtalade beteendet inte i EES, med hänsyn till att det inte förekom någon direktförsäljning av de berörda chippsatserna inom eller till EES.

783 För det andra, av de skäl som har angetts till stöd för den nionde grunden, kunde det påtalade beteendet inte få konkurrensbegränsade utestängningseffekter inom EES. Även om så hade varit fallet, skulle dessa effekter under alla omständigheter inte ha varit väsentliga, omedelbara och förutsebara.

784 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

785 Tribunalen påpekar att när det är fråga om ett beteende utanför EES, kan kommissionens befogenhet att i enlighet med folkrätten konstatera och beivra en överträdelse av artikel 102 FEUF fastställas antingen med beaktande av genomförandekriteriet eller kriteriet om kvalificerade effekter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 september 2017, Intel/kommissionen, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkterna 40–47; se även, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 12 juli 2018, Brugg Kabel och Kabelwerke Brugg/kommissionen, T-441/14, EU:T:2018:453, punkterna 95–97).

786 I det avseendet ska det även framhållas att genomförandekriteriet och kriteriet om kvalificerade effekter är alternativa, och inte kumulativa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 september 2017, Intel/Commission, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkterna 62–64, och dom av den 12 juli 2018, Brugg Kabel och Kabelwerke Brugg/kommissionen, T-441/14, EU:T:2018:453, punkt 98).

787 I förevarande fall ska det påpekas att kommissionen i punkt 13 i det angripna beslutet, för att fastställa sin befogenhet att i enlighet med folkrätten att konstatera och beivra en överträdelse av artikel 102 FEUF, stödde sig både på genomförandekriteriet (skäl 1203 i det angripna beslutet) och kriteriet om kvalificerade effekter (skälen 1204–1210 i det angripna beslutet).

788 Vad beträffar genomförandekriteriet förklarade kommissionen, i skäl 1203 i det angripna beslutet, att nämnda kriterium var uppfyllt, eftersom Qualcomm visste eller borde ha vetat att de enheter som monterades av Huawei och ZTE, och som innehöll en av bolagets basbandchippsatser, också skulle saluföras i EES, vilket bekräftas av flera bevis från samma tid som de påtalade faktiska omständigheterna, särskilt av ett svar från Qualcomm som formulerades under det administrativa förfarandet och av flera av Qualcomms interna handlingar.

789 Qualcomm har inte på något sätt bestritt den omständigheten att Huawei och ZTE, till vilka bolaget sålde chippsatser till underpriser, byggde in dessa i de enheter som såldes inom EES eller den omständigheten att bolaget visste eller borde ha vetat detta, vilket är skälet till att kommissionen i det angripna beslutet fann att genomförandekriteriet var uppfyllt.

790 Qualcomm kan inte heller med framgång göra gällande att det inte förekom någon direktförsäljning inom EES, eftersom kommissionen i det angripna beslutet inte åberopade det förhållandet för att visa att genomförandekriteriet var uppfyllt.

791 Kommissionen begick därför inte något fel när den drog slutsatsen att genomförandekriteriet var uppfyllt i förevarande fall.

792 Med hänsyn till att genomförandekriteriet och kriteriet om kvalificerade effekter är alternativa, såsom framgår av den rättspraxis som har angetts i punkt 786 ovan, är det, eftersom Qualcomm inte har lyckats motbevisa kommissionens slutsats att genomförandekriteriet var uppfyllt, inte nödvändigt att pröva huruvida kommissionen gjorde en korrekt bedömning när den fann att det andra kriteriet, det vill säga kriteriet om kvalificerade effekter, också var uppfyllt, eftersom genomförandekriteriet i sig kan utgöra grund för kommissionens befogenhet att tillämpa artikel 102 FEUF.

793 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den femtonde grundens första del.

Den andra delgrunden: Påverkan på handeln mellan medlemsstaterna till följd av det påtalade beteendet

794 Qualcomm har, med hänvisning till de argument som bolaget har framfört till stöd för den nionde grunden, gjort gällande att kommissionen gjorde en felaktig bedömning när den i skäl 1216 i det angripna beslutet fann att det påtalade beteendet hade haft en märkbar inverkan på handeln mellan medlemsstaterna.

795 Kommissionen har bestritt Qualcomms argument.

796 Det följer av fast rättspraxis att vid bedömningen av huruvida handeln mellan medlemsstaterna kan komma att påverkas av missbruk av dominerande ställning, ska hänsyn tas till vilka följder detta får för den effektiva konkurrensens struktur på den inre marknaden (se dom av den 4 maj 1988, Bodson, 30/87, EU:C:1988:225, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

797 Mot denna bakgrund är förfaranden, som har till syfte att från marknaden utestänga den främste konkurrenten som är etablerad på den inre marknaden, till sin natur sådana att de kan påverka konkurrensstrukturen inom den inre marknaden och således påverka handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i artikel 102 FEUF (dom av den 8 oktober 1996, Compagnie maritime belge transports m.fl./kommissionen, T-24/93–T-26/93 och T-28/93, EU:T:1996:139, punkt 203).

798 Det framgår dessutom av rättspraxis att ett konkurrensbegränsande förfarande som avser ett halvfabrikat kan komma att påverka handeln på den inre marknaden, även om halvfabrikatet inte i sig är föremål för handel mellan medlemsstaterna, när en sådan vara utgör råvara till en annan vara som saluförs någon annanstans i unionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 januari 1985, Clair, 123/83, EU:C:1985:33, punkt 29).

799 I förevarande fall framgår det av prövningen av den tionde grunden att kommissionen styrkte att det påtalade beteendet hade till syfte att slå ut Icera, Qualcomms främsta konkurrent, som vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna var etablerat i unionen, vilket intervenienten uttryckligen bekräftade vid förhandlingen. Detta beteende avsåg dessutom UMTS-chippsatser, det vill säga halvfabrikat, avsedda för MBB-enheter som säljs bland annat i unionen, vilket Qualcomm inte har bestritt med framgång.

800 Kommissionen åsidosatte följaktligen inte sin motiveringsskyldighet och begick inte något fel när den, i det angripna beslutet, fann att det påtalade beteendet kunde påverka handeln mellan medlemsstaterna. Talan kan därför inte bifallas såvitt avser den femtonde grundens andra del.

801 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den femtonde grunden.

Yrkandet om upphävande eller nedsättning av bötesbeloppet

802 Den obegränsade behörigheten innebär att tribunalen – utöver att göra enbart en prövning av huruvida sanktionen är lagenlig, då den endast kan ogilla talan om ogiltigförklaring eller ogiltigförklara den angripna rättsakten – får ersätta kommissionens bedömning med sin egen och följaktligen, med beaktande av samtliga faktiska omständigheter, ändra den angripna rättsakten, även om den inte ogiltigförklaras, för att bland annat ändra bötesbeloppet, både genom att sänka och höja det (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 februari 2007, Groupe Danone/kommissionen, C-3/06 P, EU:C:2007:88, punkterna 61 och 62, och dom av den 3 september 2009, Prym och Prym Consumer/kommissionen, C-534/07 P, EU:C:2009:505, punkt 86).

803 Vid utövandet av sin obegränsade behörighet ankommer det på tribunalen att fastställa bötesbeloppet genom att beakta samtliga omständigheter i det aktuella fallet. Detta förutsätter, i enlighet med artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, att det tas hänsyn till den begångna överträdelsens allvar samt hur länge överträdelsen pågått, med iakttagande av bland annat proportionalitetsprincipen och principen att påföljder ska vara individuella (se dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 90 och där angiven rättspraxis).

804 Som en del av tribunalens motiveringsskyldighet åligger det även tribunalen att utförligt redogöra för de omständigheter som den har beaktat vid fastställandet av bötesbeloppet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2016, Trafilerie Meridionali/kommissionen, C-519/15 P, EU:C:2016:682, punkt 52).

805 För att i det aktuella fallet fastställa det bötesbelopp som är avsett att utgöra en sanktion för att Qualcomm, under två år, genomförde selektiva underpriser i syfte att slå ut sin främsta konkurrent, finner tribunalen det lämpligt att gå tillväga på följande sätt, för att beakta prövningen av den fjortonde grundens andra del.

Inledande synpunkter

806 Även om tribunalen inte är bunden av kommissionens riktlinjer för beräkning av böter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2016, Trafilerie Meridionali/kommissionen, C-519/15 P, EU:C:2016:682, punkterna 52–55), anser tribunalen att det i förevarande fall är lämpligt att tillämpa den metod som föreskrivs 2006 års riktlinjer, vilken inte har ifrågasatts av Qualcomm.

Fastställande av grundbeloppet för böterna

807 Mot bakgrund av att det i punkt 13 i 2006 års riktlinjer inte föreskrivs någon skyldighet att använda värdet av den försäljning som skett under det sista räkenskapsåret, såsom framgår av punkterna 763–765 ovan, ska det i förevarande fall tas hänsyn till värdet av Qualcomms försäljning på marknaden för UMTS-chippsatser inom EES under överträdelsens sista kalenderår, det vill säga kalenderåret 2010. Detta val är nämligen motiverat av den omständigheten att de uppgifter som Qualcomm i förevarande fall lade fram för varje räkenskapsår inte är tillförlitliga, av de skäl som har angetts i skälen 1246–1266 i det angripna beslutet.

808 I det avseendet framgår det av tabell 75 i det angripna beslutet, som parterna inte har ifrågasatt, att under kalenderåret 2010 uppgick värdet av Qualcomms försäljning av UMTS-chippsatser inom EES till [*konfidentiellt*].

Överträdelsens allvar

809 När det gäller den andel av försäljningsvärdet som ska beaktas, ska det tas hänsyn till alla relevanta omständigheter i ärendet, särskilt den ekonomiska betydelsen av marknaden för UMTS-chippsatser på global nivå, arten av den överträdelse som Qualcomm begick, den omständigheten att det påtalade förfarandet avsåg den enda konkurrent som kunde utmana Qualcomm på framkantssegmentet av denna marknad, den omständigheten att detta beteende även kunde avskräcka andra potentiella nya aktörer och överträdelsens geografiska täckning, som var världsomfattande och omfattade hela EES.

810 Det ska därför tillämpas en faktor för överträdelsens allvar på 11 procent, vilket resulterar i ett belopp på [*konfidentiellt*].

Antalet år som företaget deltagit i överträdelsen

811 Det framgår av punkt 24 i 2006 års riktlinjer att för att överträdelsens varaktighet ska beaktas fullt ut för varje enskilt företag multipliceras det belopp som fastställs på grundval av försäljningsvärdet med antalet år som företaget deltagit i överträdelsen.

812 Eftersom överträdelsen i förevarande fall varade i två år (skäl 1295 i det angripna beslutet), ska det belopp som fastställts på grundval av försäljningsvärdet multipliceras med två, vilket resulterar i ett belopp på [*konfidentiellt*].

Tilläggsbelopp

813 Det framgår av punkt 25 i 2006 års riktlinjer att grundbeloppet för böterna får höjas med ett belopp på mellan 15 och 25 procent av försäljningsvärdet för att avskräcka företag av samma storlek och med identiska resurser från att ägna sig åt konkurrensbegränsande förfaranden som liknar dem som har medfört sanktioner i förevarande fall.

814 I förevarande fall anser tribunalen att det avskräckande syftet kan garanteras genom att tillämpa en lägre procentsats än den rent vägledande som föreskrivs i punkt 25 i 2006 års riktlinjer.

815 Av dessa skäl ska grundbeloppet för böterna höjas med ett belopp motsvarande 11 procent av värdet på Qualcomms försäljning av UMTS-chippsatser inom EES under kalenderåret 2010, såsom framgår av tabell 75 i det angripna beslutet, som inte har ifrågasatts av parterna, vilket resulterar i ett belopp på [*konfidentiellt*].

Förmildrande eller försvårande omständigheter

816 I förevarande fall kan ingen av de omständigheter som Qualcomm generellt har hänvisat till leda till en sänkning av bötesbeloppet enligt punkt 29 i nämnda riktlinjer, och med beaktande av alla relevanta omständigheter är det inte lämpligt att justera grundbeloppet för böterna.

817 Tribunalen finner dessutom, i likhet med kommissionen i det angripna beslutet, att det i förevarande fall inte är lämpligt att höja bötesbeloppet på grund av försvårande omständigheter.

818 Av detta följer att bötesbeloppet inte ska justeras på grund av förmildrande eller försvårande omständigheter.

Slutsats vad beträffar bötesbeloppet

819 Av det ovan anförda följer att det bötesbelopp som Qualcomm åläggs att betala fastställs till 238 732 659,33 euro.

Rättegångskostnader

820 Enligt artikel 134.1 i rättegångsreglerna ska tappande rättegångsdeltagare förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 134.3 i rättegångsreglerna ska vardera rättegångsdeltagare bära sina rättegångskostnader, om deltagarna ömsom tappar målet på en

eller flera punkter. Tribunalen får emellertid besluta att en rättegångsdeltagare – förutom att bära sina rättegångskostnader – delvis ska ersätta en annan deltagares rättegångskostnader, om det framstår som skäligt med hänsyn till omständigheterna i målet.

821 I förevarande mål har både Qualcomm och kommissionen delvis tappat målet.

822 Under dessa omständigheter ska Qualcomm förpliktas att bära nio tiondelar av sina rättegångskostnader och ersätta nio tiondelar av kommissionens rättegångskostnader samt ersätta intervenientens samtliga rättegångskostnader. Kommissionen ska bära en tiondel av sina rättegångskostnader och en tiondel av Qualcomms rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (första avdelningen i utökad sammansättning)

följande:

1) Artikel 2 i kommissionens beslut C(2019) 5361 final av den 18 juli 2019 om ett förfarande enligt artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet (ärende AT.39711 – Qualcomm (underprissättning)) ogiltigförklaras.

2) Det bötesbelopp som Qualcomm Inc. åläggs i artikel 2 i nämnda beslut, för den överträdelse som Qualcomm Inc. har begått enligt artikel 1 i detta beslut, fastställs till 238 732 659,33 euro.

3) Talan ogillas i övrigt.

4) Qualcomm ska bära nio tiondelar av sina rättegångskostnader, ersätta nio tiondelar av Europeiska kommissionens rättegångskostnader och ersätta Nvidia Corps samtliga rättegångskostnader.

5) Kommissionen ska bära en tiondel av sina rättegångskostnader och ersätta en tiondel av Qualcomms rättegångskostnader.

Spielmann Mastroianni Gâlea

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 18 september 2024.

V. Di Bucci
Justitiesekreterare

D. Spielmann
Ordförande

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten . . . 2

Målets sammanhang . . . 2

Det administrativa förfarandet . . . 4

Innehållet i det angripna beslutet . . . 6

Berörda produkter . . . 6

Den relevanta marknaden . . . 7

Dominerande ställning . . . 7

Missbruk av dominerande ställning . . . 8

– Avsaknad av skäl . . . 8

– En enda, fortlöpande överträdelse . . . 9

– Kommissionens behörighet . . . 9

– Sanktion . . . 9

Förfarandet och parternas yrkanden . . . 9

Förfarande . . . 9

Rättegångsdeltagarnas yrkanden . . . 12

Rättslig bedömning . . . 12

Den första grunden: Förfarandefel . . . 15

Den första delgrunden: Åsidosättande av principen om god förvaltningssed . . . 15

– Inledande synpunkter . . . 15

– Den första anmärkningen, vilken avser att utredningen tog orimligt lång tid . . . 15

– Den andra anmärkningen, vilken avser att ärendeakten inte var tillräckligt fullständig och exakt . . . 18

– Den tredje anmärkningen, vilken avser att utredningen var partisk . . . 20

Den andra delgrunden: Åsidosättande av rätten till försvar och principen om parternas likställdhet i processen . . . 24

– Inledande synpunkter . . . 24

– Den första anmärkningen, vilken avser otillräcklig tillgång till handlingarna i ärendet 25

– Den andra anmärkningen, vilken avser att innehållet i den akt som överlämnades var otillräckligt 26

Den andra grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter och åsidosättande av motiveringsskyldigheten vad gäller definitionen av den relevanta marknaden och Qualcomms dominerande ställning under den relevanta perioden 29

Den första delgrunden: Brister i det angripna beslutet vad beträffar definitionen av den relevanta marknaden 30

– Inledande synpunkter 30

– Den första anmärkningen, vilken avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att den stödde sig på ett urval av vaga svar på otydliga frågor 31

– Den andra anmärkningen, vilken avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att den inte undersökte huruvida det fanns en substitutionskedja 33

– Den tredje anmärkningen, vilken avser att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att dra slutsatsen att den inte behövde tillämpa SSNIP-testet 34

Den andra delgrunden: Det konkurrenstryck som företagsinterna leveranser direkt utövar på den öppna marknaden 35

Den tredje delgrunden: Det konkurrenstryck som företagsinterna leveranser indirekt utövar på den öppna marknaden 39

Den fjärde delgrunden: Qualcomms dominerande ställning under den relevanta perioden . . 43

Den femte delgrunden: Definitionen av framkantssegmentet av marknaden för UMTS-chippsatser som låg till grund för kommissionens analys 46

Den femte grunden: Kommissionen gjorde ”uppenbart oriktiga bedömningar” och åsidosatte motiveringsskyldigheten vad beträffar rekonstruktionen av ”faktiskt betalda” priser 46

Den första delgrunden: Den ”korrigering av priser” som gjordes i det angripna beslutet var onödig 47

Den andra delgrunden: De fel som begicks i det angripna beslutet vad beträffar den ”korrigering” som gjordes 50

Den sjätte grunden: Det gjordes en ”felaktig fördelning av icke återkommande ingenjörskostnader” 53

Den första delgrunden: Betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till ZTE . . . 54

Den andra delgrunden: Betalningen för icke återkommande ingenjörskostnader till Huawei . 59

Den sjunde grunden: ”Avsaknaden av en lämplig referensnivå för referenskostnader” 61

Inledande synpunkter 61

Den första delgrunden: Åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen in dubio pro reo 63

Den andra delgrunden: Kriteriet om de långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna är inte den lämpliga referenskostnaden 65

Den tredje delgrunden: De långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna som beräknades av kommissionen motsvarar inte de ”verkliga” långsiktiga genomsnittliga marginalkostnaderna 69

Den nionde grunden: Kommissionen gjorde en ”uppenbart oriktig bedömning” och felaktig rättstillämpning vad gäller slutsatsen att de priser som Qualcomm tillämpade utestängde Icera från marknaden och vållade konsumenterna skada 79

Den första delgrunden: Kommissionen gjorde inte någon analys av den så kallade ”lika effektiva” konkurrenten 79

De övriga delgrunderna: Det påtalade beteendet hade inte några verkningar 81

Den tionde grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter, en bristfällig motivering samt åsidosättande av rätten att yttra sig och principen om god förvaltningssed, genom att kommissionen slog fast att Qualcomms prissättning säkerställde genomförandet av en plan för att utestänga Icera från marknaden 82

Den elfte grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter och en bristfällig motivering vad beträffar kommissionens underkännande av det sakliga skäl som Qualcomm åberopade 90

Den tredje grunden: ”Felaktig rättstillämpning till följd av att den korrekta rättsregeln inte tillämpades” 93

Den första delgrunden: Underlåtenheten att tillämpa den ”korrekta rättsregeln”, såsom den definieras i meddelandet om prioriteringar 94

Den andra delgrunden: En felaktig tillämpning av den rättspraxis som avser underpriser och mer allmänt prissättning 97

Den tredje delgrunden: Åsidosättande av principen om rättssäkerhet och principen om förutsebarhet 97

Den fjärde grunden: ”’Teorin om underprissättning’ är ologisk och saknar stöd i bevisningen” . . 98

Inledande synpunkter 98

Den första delgrunden: Kommissionens ”teori om underprissättning”, vilken är ”målinriktad och selektiv”, är avskild från definitionen av marknaden och anpassades för att komma fram till en förutbestämd slutsats 99

Den andra delgrunden: Kommissionens ”teori om underprissättning” är i sig inkonsekvent och inte tillräckligt motiverad 100

Den tredje delgrunden: Kommissionen styrkte inte att Qualcomms agerande var irrationellt och styrkte inte bolagets underprissättningsstrategi . . . 101

Den fjärde delgrunden: Qualcomms priser var högre än Iceras priser . . . 102

Den femte delgrunden: Kommissionen beaktade inte avgörande bevis som var till Qualcomms fördel . . . 103

Den sjätte delgrunden: Det saknades bevis för underprissättning i finansiellt syfte . . . 103

Den sjunde delgrunden: ”Teorin om underprissättning” är ny, felaktig och ogrundad . . . 104

Den åttonde delgrunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” vad beträffar den direkta underprissättningen mellan tredje kvartalet år 2010 och det andra kvartalet år 2011 . . . 105

Den nionde delgrunden: Kommissionen bortsåg från den kommersiella verkligheten beträffande MDM8200-chippsatsen . . . 105

Den tionde delgrunden: ”Teorin om underprissättning” är ologisk och strider mot grundläggande ekonomiska regler . . . 105

Den elfte delgrunden: Den omständigheten att kommissionen inte visade att Qualcomm tog igen de förluster som uppkom under den relevanta perioden, och att den inte angav den tidpunkt då underprissättningen upphörde . . . 106

Den tolfte delgrunden: Underlåtenhet att tillämpa kriteriet om den ”lika effektiva” konkurrenten och Iceras goda resultat under nämnda period, som vederlägger ”teorin om underprissättning” . . . 107

Den trettonde delgrunden: Kommissionen begick ett fel genom att bestraffa verklig konkurrens . . . 107

Den åttonde grunden: ”Den pris- och kostnadsanalys som gjordes var uppenbart felaktig” . . . 108

Inledande synpunkter . . . 108

Den första delgrunden: Startperioden för pris- och kostnadsanalysen . . . 108

De övriga delgrunderna: De mest grundläggande fel som gjordes i pris- och kostnadsanalysen, vilka inte korrigerades i det angripna beslutet . . . 109

Den tolfte grunden: Det angripna beslutet är inte tillräckligt motiverat . . . 110

Den trettonde grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” och att det angripna beslutet saknade grund och har en bristfällig motivering vad gäller överträdelsens varaktighet . . . 112

Den fjortonde grunden: Det angripna beslutet är ”uppenbart felaktigt” vad gäller åläggandet och beräkningen av böterna . . . 112

Inledande synpunkter . . . 113

Den andra delgrunden: En oriktig bedömning och en felaktig rättstillämpning, åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och en bristfällig motivering vad beträffar fastställandet av försäljningsvärdet . . . 114

Den femtonde grunden: ”Uppenbart oriktiga bedömningar” av faktiska och rättsliga omständigheter samt en bristfällig motivering i det angripna beslutet, genom att kommissionens behörighet och påverkan på handeln erkänns däri 117

Den första delgrunden: Kommissionen saknade behörighet att tillämpa artikel 102 FEUF . . . 117

Den andra delgrunden: Påverkan på handeln mellan medlemsstaterna till följd av det påtalade beteendet 118

Yrkandet om upphävande eller nedsättning av bötesbeloppet 119

Inledande synpunkter 120

Fastställande av grundbeloppet för böterna 120

Överträdelsens allvar 120

Antalet år som företaget deltagit i överträdelsen 121

Tilläggsbelopp 121

Förmildrande eller försvårande omständigheter 121

Slutsats vad beträffar bötesbeloppet 121

Rättegångskostnader 121